Afghanistan Digital Library

adl0139

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg

This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (http://afghanistandl.nyu.edu/). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser. When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

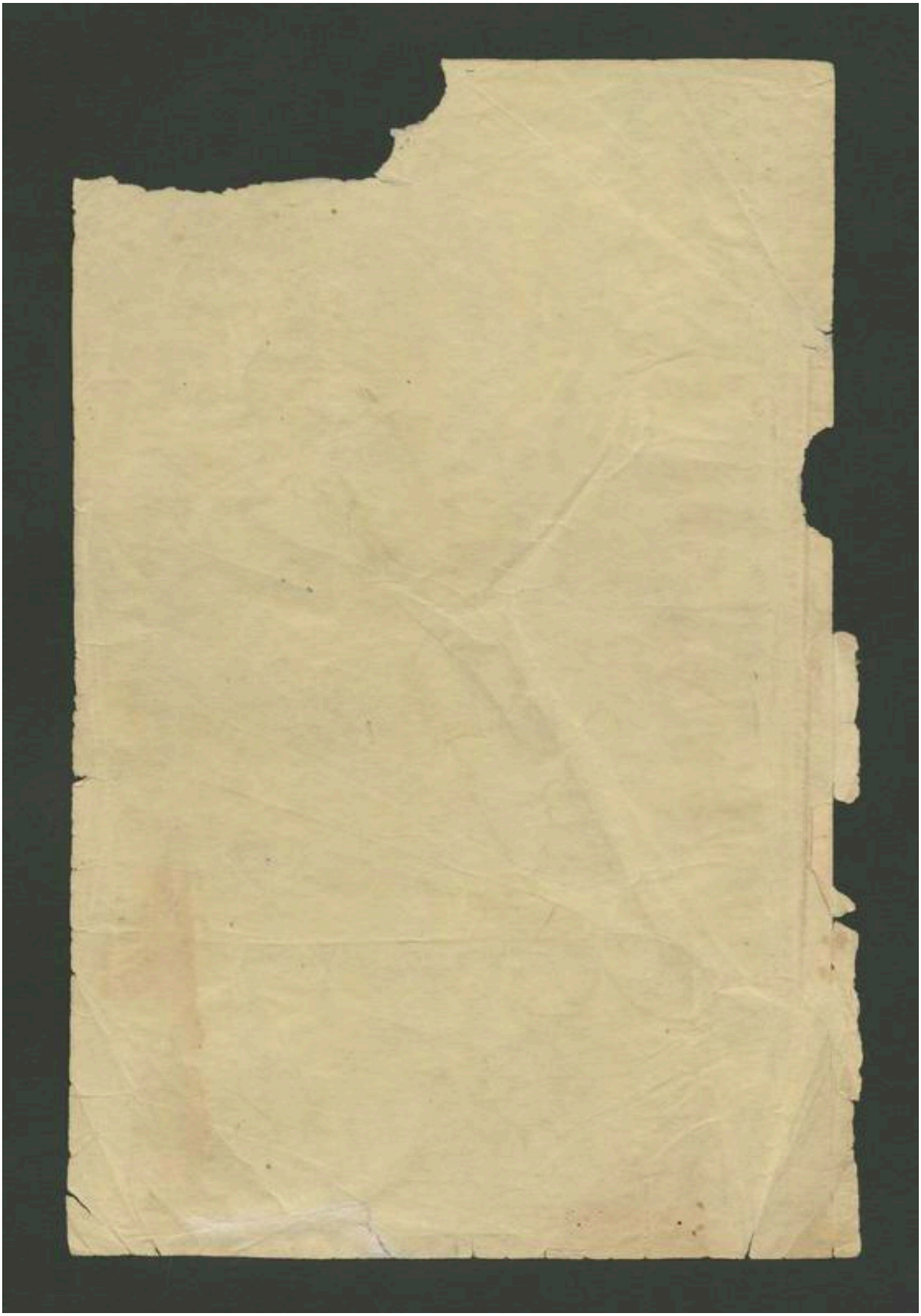

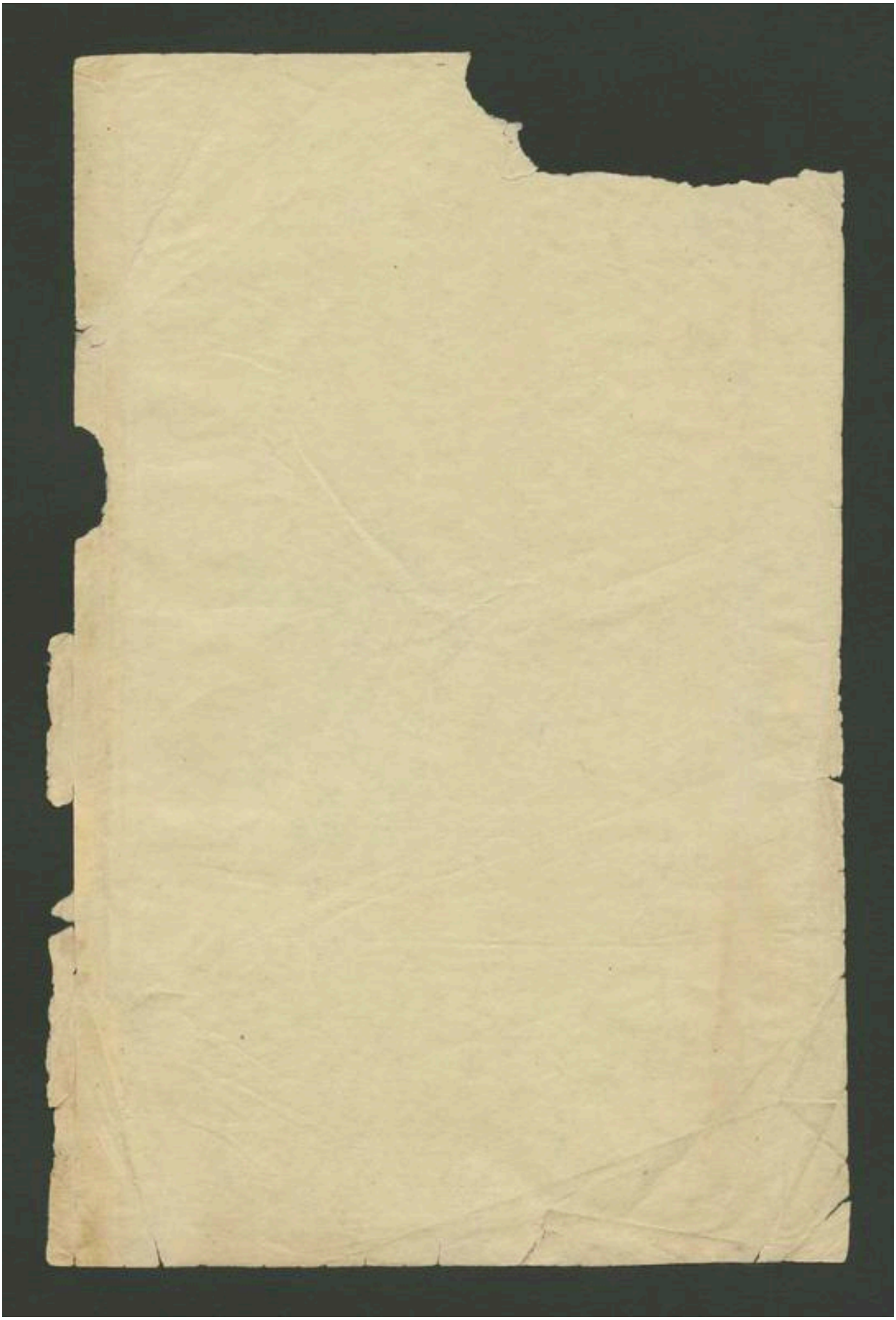

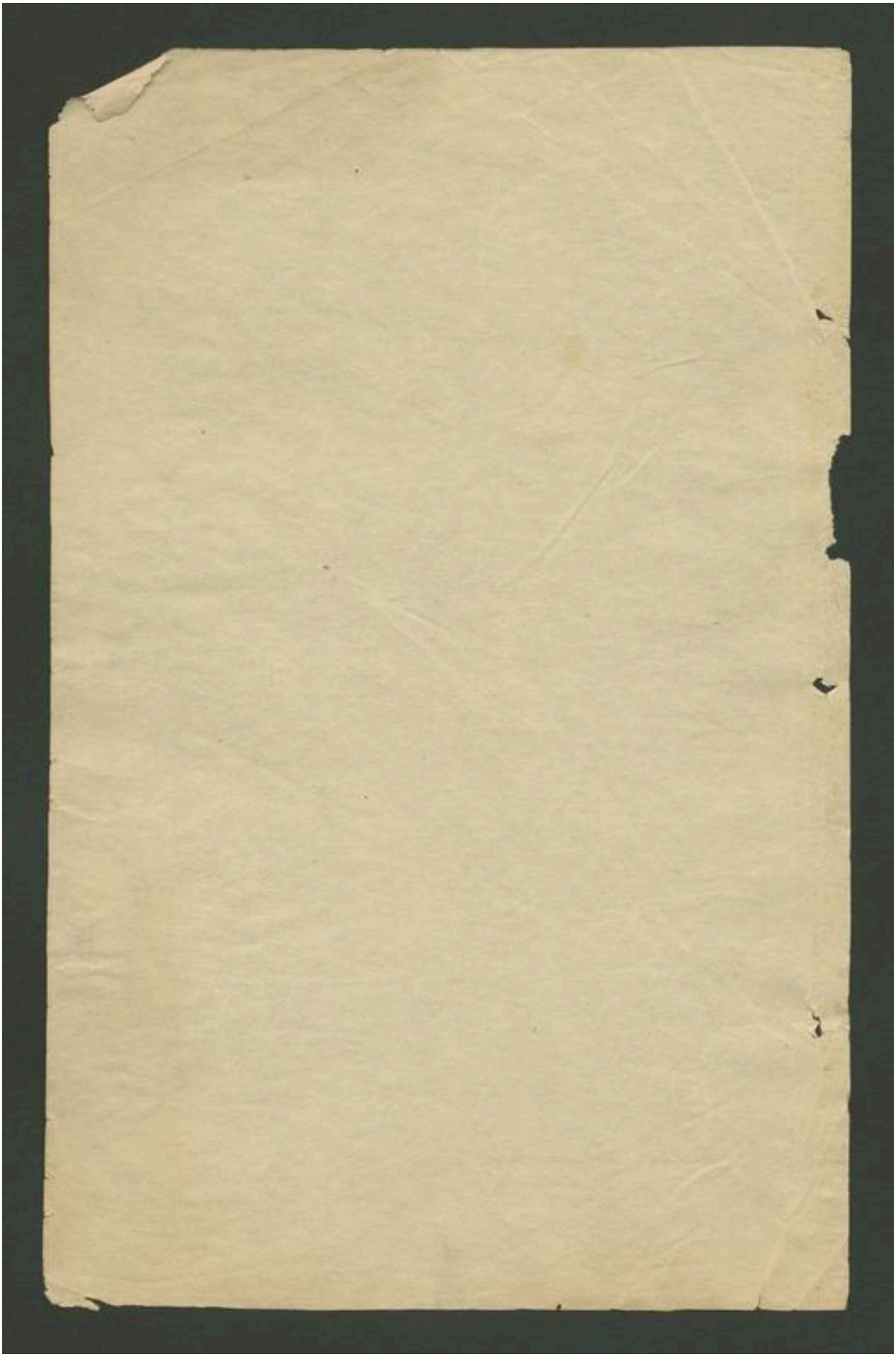

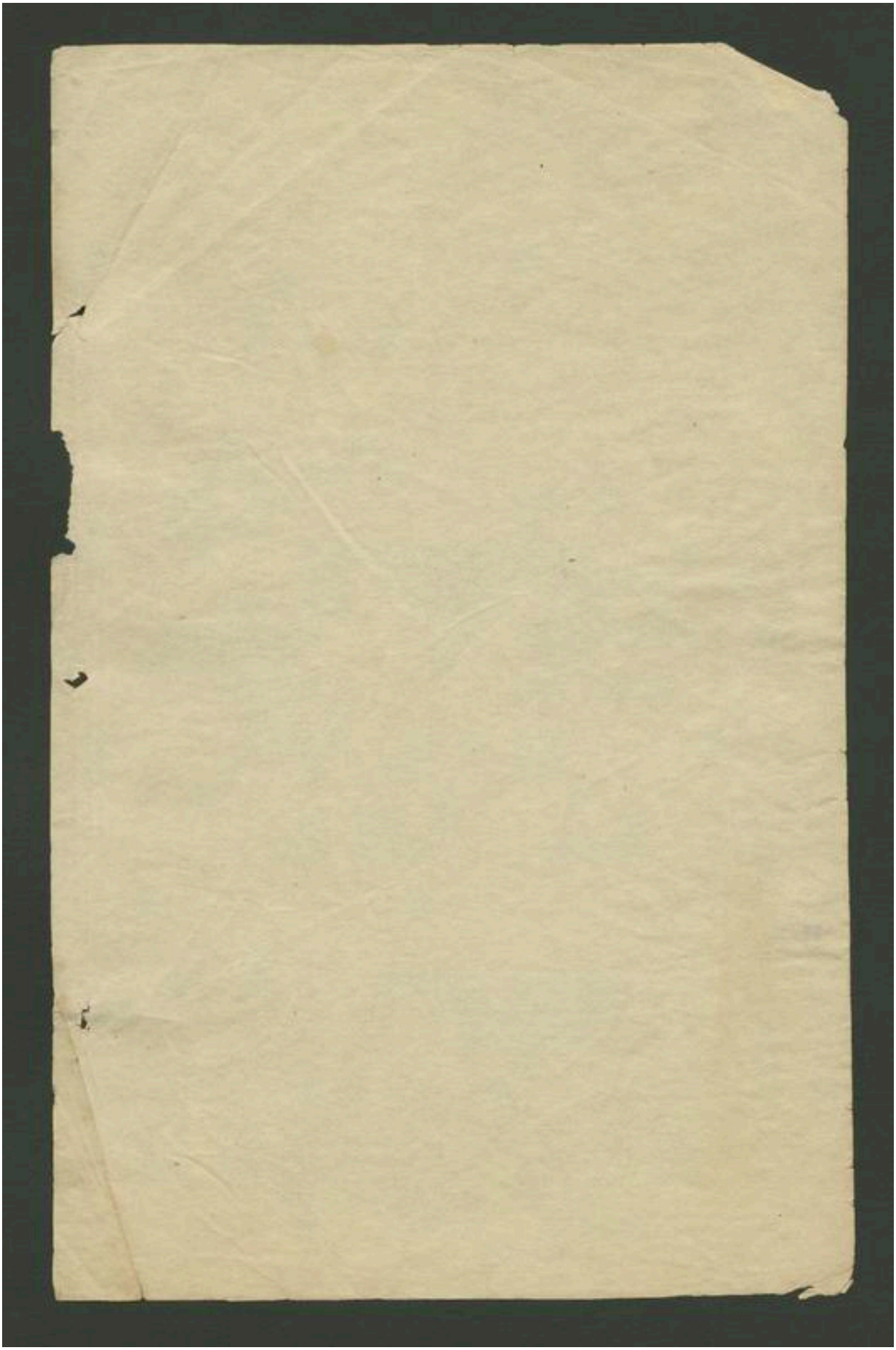

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 5 of 300

1234567890

(عدد) کتبخانهٔ (عدد)
۱۱ ۱۱

مطبعهٔ عنایت

تاریخ محاربهٔ روس و ژاپن

۱۹۰۴ — ۱۹۰۵

1905 1904

جلد اول

مترجمش بزبان فارسی

محمود طرزی

این کتاب غیر از یکه وقوعات حربیه را که از آغاز اعلان حرب تا بوقت امضا شدن معاهدهٔ صلح با تفصیلات تمام جامع میباشد احوال جغرافیه و تاریخیه و ایستاتستیکیه و سیاسیهٔ هر دو دولت محارب را نیز باتمام تفصیلاتش بیان میکند.

در دار السلطنهٔ کابل در مطبعهٔ مبارکهٔ عنایت بزیور طبع اراسته گردید

سنه ۱۳۳۴

1334

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 6 of 300

بسم الله الرحمن الرحیم

یکدو سخن درباب طبع کتاب

بعون وعنایت باریتعالی جل وعلی درینوقت طبع و نشر یك اثر بسیار معتبروفوایدکستری را در (مطبعهٔ عنایت) امرواجازه نمودم .

آتش جنگ خونریزی که دربین دو لتین روس و ژاپان پیش از ده یازده سال دراقصای شرق در گرفت از چنان جنگهای عادی نبود که در صحایف تواریخ حرب عالم یك اثر ابدی ثمری بیاد گارنگذاشته باشد . اگرچه درعصرسابق ؛ جنگ‌های بسیارخونریزانهٔ مانند محاربات ناپلیون اول ، وجنگ فرانس والمان وغیر هم بظهور آمده است ، و برای عالم عسکری هریك ازمیدانهای این رزمگاهها یکیك در سکاه بسیار مهمی شمرده میشود . اما چون اسلحه و آلات ناریه ، وفنون وعلوم حربیه ، وما نوره ها وحرکات عسکریه نسبت بعصرسابق درین عصر بیستم میلادی خیلی ازخیلی تغییر وتبدیل یافته ، ودرینعصر موجوده که آنرا عصرکمال مدنیت وصلح و آسایش عامه مینامیدند (محاربهٔ روس — وژاپان) دو جهٔ نخستین اهمیت وعظمت را احراز کرده است . بعد ازان محاربات حکومتهای ایتالیا وبالقان با دولت علیهٔ عثمانیه ، وبعد ازان این حرب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 7 of 300

جهانگیر عالمسوز بظهور آمده است .

واقعا این محاربهٔ موجودهٔ که حالادوام دارد بسبب اختراعات محیرالعقولی که درباب حرب ایجاد شده است حیرت انگیز یك حربی شمرده میشود . ولیکن محاربهٔ روس وژاپان نیز به آخرترین اسلحه و قواعد عسکریهٔ عصر حاضر اجرا یافته است که مطالعهٔ تاریخ این حرب فایده های عظیمهٔ دارد — علی الخصوص برای صنف جلیل عسکری !

تاریخ محاربهٔ روس و ژاپان درهمه زبانهای اوروپا بصدها رقم و لکها نسخه طبع و نشر گردیده خواهد بود . در بعضی اعلانهای کتاب فروشیهای زبان اردو نیز بسی نامهای کتابهای متعلق این حرب بنظر برخورده است . وچون در زبان فارسی که موجب استفادهٔ وطن عزیز ما بشود یك اثری درین موضوع موجودنبود موجب افسوس شمرده میشد ، و یك احتیاج بزرگی به آن حس میگردید . این است که (بمطبعهٔ عنایت) این افسوس واحتیاج رابه طبع ونشراین اثربرگزیده دفع وازاله میکند .

اصل این کتاب ازپنج جلد مرکب و ازطرف ارکانهای حربیهٔ دولت علیهٔ عثمانیه بزبان ترکی عثمانی تحریر و تالیف شده است . هنگامیکه قبلهٔ اعظم واجد اقدس ذات اعلیحضرت (سراج الملة و الدین) روحی فداه درسنهٔ ۱۳۲۵ هجری به دورهٔ سیاحت ممالك محروسة المسالك شاهانهٔ شان تشریف شوکت ردیف همایونی را ارزانی فرموده در (مزارشریف) که مرکز ولایت ترکستان افغانیست مواصلت فرمودند دوجلد اول ودوم این کتاب که بزبان ترکی عثمانی بود برسم پیشکش بحضور میمنت موفور همایونی عرض وتقدیم شده بود . وچون بدارالسلطنه کابل عودت فرمودند ترجمهٔ

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 8 of 300

جلدین مذکورین رابزبان فارسی برعزیزی بنیان (محمودطرزی) اراده وفرمان نمودند . عزیزی بنیان مشارالیه سه جلد دیگر آنرانیز ازاستانبول جلب نموده وهرپنج جلدکتاب مذکوررادرظرف یکسال بکمال جد وجهد وتمام دقت وصحت از زبان ترکی بفارسی ترجمه نموده نسخه های قلمئی آنرا بحضورعرفان نشوراعلیحضرت والاعرض و تقدیم ، وبه اینصورت یك خدمت شایستهٔ بعالم عرفان دولت متبوعهٔ مقدسهٔ خودابرازنمود . وچون این امرازبدیهیاتست که آثارغیرمطبوعه اگرچه هرقدرمفیدوگرانبها باشد حیات استفاده را مالك نمیباشد ، و حیات اثر های علمی و فنی بوجود طبع و نشر آن منوطست . لهذا قضیهٔ مهمهٔ استفادهٔ اولاد وطن عزیز و علی الخصوص اخذفایدهٔ افسران اردوهای عسکریهٔ خود را در پیش نظر گرفته طبع ونشراین اثربسیارمهم ومفیدرادر (مطبعهٔ عنایت) امرواجازه دادم . ذاتاًمقصدیگانهٔ من ازتأسیس این مطبعه استفادهٔ علمئی اهل وطن عزیزمن است . ازبارگاه علیم عظیم جزو وکل کائنات جل وعلی نیاز یگانهٔ من همین است که بسایهٔ عرفان پیرایهٔ ذات اعلیحضرت قبلهٔ امجد اقدسم بربسی آثار فنیه وعلمیهٔ نافعی مطبعهٔ عنایت موفق وکامیاب آید .

این تاریخ حرب تنها محتوی برافسانه ها وحکایتهای جنگ نیست . بلکه ازاحوال جغرافی وتاریخی و ایستاتستیکی وپولیتکی وقوتهای برّی وبحری وتراجم احوال پادشاهان ورجال سیاسی و عسکریهٔ هردودولت بدرجهٔ مکمل تفصیلات میدهد . کذالك از سببهای جنگ و مخابرات سیاسیهٔ که قبل ازجنگ درمابین هردو دولت جریان یافته ونتیجهٔ آن بر اعلان جنگ قرار گرفته نیزباتفصیلات جزوی وکلی آن بحث میراندوالحاصل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 9 of 300

به اینقدر جه تفصیلات مکمله در باب این دو دولت در هیچ کتاب جغرافی و تاریخی و سیاسی پیدا نخواهد شد . حال آنکه وقوعات حربیه را نیزیوم بیوم و قدم بقدم از روی قواعد فنون حربیه با تنقید و محاکمه تعقیب کرده میرود که الحق مطالعهٔ آن برای ارباب فن سیاست و فن حرب ، وتحصیل کنندگان فن جغرافی و تاریخی موجب استفاده های عظیمی شمرده میشود . ومن الله التوفیق .

—﴿ امضا ﴾—

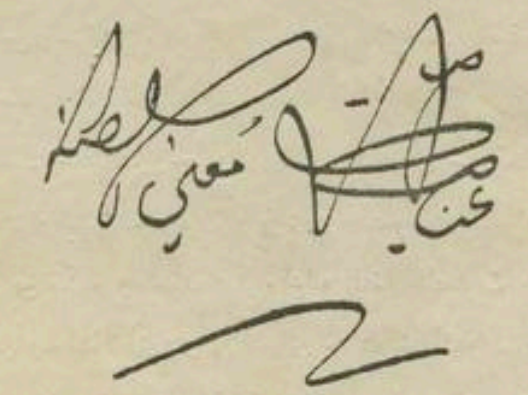

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 10 of 300

عرض مقصد مترجم

سپاس وستایش یگانه آفرید کاری راسزاست که صفحات کتاب کائنات را بانواع صور کوناگون واقسام حوادثات وشؤن مرین ومشحون نمود. آدم را از خاك خلقت، وخاك را از بهر بنی آدم جای سکونت، ومدار معیشت، ومحور رقابت ومیدانگاه خون ریزی و خصومت مقرر فرمود. وصلوات زاکیات بر نبی مکرم ورسول اکرم علیه افضل الصلوت والتحیات رواست که بنابر امر وارادهٔ ربانی ووحی آسمانی بر رفع شرك وکم راهیئ کرهٔ زمین مأمور شده بسیف شجاعت خون آشام و سیاست باعدالت سراسر انتظام، دین مبین برحق اسلامی را درمدت بسیار کمی بجارا فطار کره زمین منتشر و عالم را بانوار هدایت وسعادت منور فرمود. وبر آل واصحاب اوباد که هریك ازوجود شریف شان نجم پرتو افشانیست که درشهراه شریعت پرعدالت، هدایت کنندهٔ صراط المستقیم. اند، ودر تدابیر فتوحات جهان گیری ودشمن کشی بسی دانا و حکیم.

اما بعد: عصر ترقی حضر باد شا معظم و متبوع مقدس عرفان شیم ما بادشاه ترقیخواه جوانبخت دولت مستقله خدا داد افغانستان اعلیحضرت سراج الملة والدین (امیر حبیب الله خان) ادام الله. دولته وشوکته الی آخر الدوران

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 11 of 300

چنان عصر فرخنده آثاریست که بسی ابواب سعادت و بختیاری را بروی ملت بازو وطن را بانواع نمونه‌های ترقی و تمدن سرافراز فرموده است . ! تأسیس مکاتب ، تعمیم معارف ، رفع مظالم ، وضع محاکم ، تأمین صنعت و تجارت ، تنظیم امور سپاه و رعیت روزنهای روشنیست که سراز نو درین عصر سعادت حصر پادشاه ملت پرور در خانهٔ مظلم ملت که عبارت از وطن است باز گردیده تا آنکه بانواع سعادتها و خوش بختیها ملك و ملت را مستغرق ضیای مدنیت بنماید .

چون اعلیحضرت پادشاه معارف پرور ترقی گستر محبوب القلوب معظم ما در خصوص نشر علوم و فنون همت جهان قیمت ملوکانه را شب و روز مصروف میفرمایند از آن رو ترجمه شدن کتاب تاریخ محاربهٔ ژاپون و روس را که بزبان ترکی عثمانی از طرف افسران ارکان حربیهٔ عثمانیه نوشته شده است برین عبد احقر باخاك برابر خویش (محمود طرزی) اراده و فرمان فرمودند .

لهذا بعون باری و توفیقات صمدانی بترجمهٔ کتاب مذکور آغاز نمودم .

مؤلفان این کتاب فوائد انتساب بزبان ترکی عثمانی دو ذوات باکمالیست که یکی کرنیل ارکان حربیهٔ اردوی دولت علیهٔ عثمانیه (عثمان ثنایی) ودوم آن کپتان ارکان حربیهٔ اردوی دولت مشار الیها (علی فؤاد) بیگ ها میباشند . مأخذ و ثایق و منابع آن از راپورتهای رسمی و اوراق مخابرات آتشه میلترهای ارکان حربیه های دولتهای اوروپاست که بالفعل در میدانهای محاربهٔ مذکوره موجود بوده‌اند . به‌این درجه مفصل و قرین صحت هیچ کتابی در بنباب در قید تحریر نیامده است . مترجم عاجز ، محمود طرزی ، باوجودیکه از صنف جلیل عسکری نیستم ولی محض برای استفادهٔ افسران صنف عسکری دولت متبوعهٔ مقدسهٔ خویش تاتوانسته ام سعی کرده ام که بعضی اصطلاحات عسکریه زبان ترکی را به اصول و قواعد اصطلاحات عسکریهٔ وطن مقدسهٔ خویش

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 12 of 300

درین کتاب تطبیق بدهم . مع ذالك هرگاه قصور و نقصانی دیده شود بنظر خطاپوش ارباب عرفان حواله شده عرض اعتذار مینمایم .

و من الله توفیق

فی غرهٔ صفر سنه ۱۳۲۶

امضا

محمود طرزی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 13 of 300

مدخل

(اجمال سبب جنگ)

مسئلهٔ سیاسیهٔ که این دودولت معظمه رادراقصای شرق برهم دیگرشان به‌استعمال سلاح مجبور گردانیدتقریباًده سال پیش از آغاز حرب انظار عمومیه رابه سوی خود جلب کرده‌بود . بلی ، درا نوقت این دو دولت که هرکدام بقوت خودمغرورودرهوس توسیع ملك وسطوت بودند ، برای حکمرانی اراضئی دریا کناری که درپیش چشم شان جلوه مینمود باهم دیگر رقیب شده‌بودند .

سواحل ممالك (قوره) ــ یعنی کوریا ــ واقسام شمالئی (چین) چنانچه برای ممالك وسیعهٔ اسیای شمالئی روس بمقام یك یك دروازهٔ شمرده میشدکه به‌بحر محیط گشاده شده باشد . هم چنان برای محصولات تجاریه و سکنهٔ زایدهٔ جزا یر مجتمعهٔ ژاپونیانیزیك یك مخرج طبیعئی تشکیل مینمود . واین هم یك مسئلهٔ آشکاری بودکه اقوام وقبایلئی که درین حوالی سکنا دارند از مدافعهٔ نفس خود عاجزبوده مجبور میشدند که درزیر حاکمیت ویاحمایت دیگر دول بمانند .

دولت (ژاپان) هنگامیکه درسنهٔ ۱۸۹٤ و۹۵ بادولت چین اعلان حرب نمود مقصدیگانهٔ اوحاصل کردن نفوذ و حاکمیت بود درینسرزمینها .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 14 of 300

حتی این خواهش و آرزوی خود را اعلناً نیز اظهار کرده بود ، وقوه عسکریهٔ خود را نیز چنان حاضر و آماده ساخته بود که برای حاصل کردن قوهٔ حاکمیت خویش را دران سرزمین اگر بادیگر دول اوروپا بجنگ و جدال مجبور شود بتواند که مقاومت کند . واینرا هم نشان داده بود که اگر یکبار در انزمین های منازع فیها جایگیر شود به آسانی از انجا نخواهد برامد .

روسیه درهانوقت خصم خود را بخوبی شناخته ، وفکر اورا بخوبی درك کرده بود . لهذا برای محروم نماندن ازسواحل بحر محیط لازم دانست که برخصم خود تقدم ورزد واز انسبب قوای حربیهٔ خود را در اقصای شرق بتدریج زیاده کردن گرفت . ودراثنای معاهدهٔ صلحیهٔ چین وژاپان فرصت یافته استملاك اراضی را از چین برای ژاپان منع نمود وخود را پیدر پی بچین تقرب داد . تا آنکه « پور آرتور » را از چین استیجار کرد ، ودر حادثهٔ آخرین « بوکسورها » که یك طایفه ایست درمانچوری باز فرصت بدست آورده قطعهٔ « مانچوری » را زیر تصرف و اشغال عسکرئی خود آورد ، و نیز در قطعهٔ « قوره » برای خود بعضی امتیازات مهمهٔ استحصال نمود .

ژاپان ، بعداز محاربهٔ چین خود را تنها یافت ، وباوجودیکه مظفر شده بود بازهم از نتیجهٔ حرب کسب ضعف کرده بود . وازانرو دانست که باقوت ضعیف باخصم قوئی اوروپائی خود کاری ازپیش برده نخواهد توانست . لهذا مجبور شد برینکه سیاست حاضرهٔ خود را بیك اساس متینی ربط دهد ، و خصم خود را تنها کرده برای خود یك متفق پیدا کند ، واسلحهٔ بسیار ونوی تدارك نماید .

ژاپون ، سعی واقدام ورزید ، وبرین افکار خود موفق آمد ، وبجسارت تمام بمیدان مبارزه خود را انداخت و خواست که همان منافعیکه دشمنش آنرا بقوت حیله وخدعه بدست آورده بود بقوت سلاح از دستش برباید .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 15 of 300

احوال سیاسیه وعمومیهٔ که درمحاربهٔ « ژاپان وروس » بوقوع آمده چون بسلسلهٔ وقایع تأثیرکلی داردلهذا احوال مذکوره را یك کمی دیگرهم تفصیل دادن لازم است :

دراواخر سنهٔ (۱۹۰۳) واوائل سنهٔ (۱۹۰٤) اقصای شرق دریك بحران عظیمی بسر آورد . آخرالامر برای حل مسئله بقوت سلاح مراجعت نموده شد این قوت برسیاست بین الملل اجرای تضییق کرده چنانچه مقدمات آن سیاست مشکوك مانده بود عواقب آن سیاست را نیز مشکوك نشان میداد .

اختلافی که روسیه وژاپان رابحرب مجبورگردانید بغیرازین دیگرچیزی نبود که هریك ازینودولت میخواستند که درممالك شمالی چین توسیع نفوذ بکار آرند که اینهم ازنتایج وسعت یافتن منطقهٔ ملك شان بود .

از روزیکه دولت روسیه بسواحل اقصای شرق قدم انداخته یگانه مقصدش همین بود که یکسر بسوی جنوب فرو آید ، و برکنار بحرمحیط یك بندرگاهی که خالی ازیخهای بحرشمال باشدبدست آرد چونکه ایمان عسکری — یعنی بندرگاه عسکری (ولادیوستوق) که درسنهٔ (۱۸٦۰) تأسیس یافته بود این شرایط را حائز نبود .

سرازسنهٔ ۱۸۹۱ خط شمندوفر یعنی راه آهن (سیبریا) را بساختن آغاز نهاد که کشیده شدن این خط لزوم قطعی بودن را به این پولیتیقه عطا نمود . باوجود آنهم برای تطبیق کردن واز قوه بفعل آوردن این فکر لازم بود که منتظر ظهور یك فرصتی باشد . روسیه در اثنای این انتظار چون یك رقیبیکه که آرزوها وامید های اورا بشکناند درمقابل خود نمیدید ازازرو استعجال وبیصبری نمیورزید . محاربهٔ (چین و ژاپون) این صبر وسکونت روسیه راخلل رسانید ، و درانوقت آمال حریصانهٔ ژاپونیا ، ودرجهٔ قوت و اهمیت این عصر جدیددر پولیتیقهٔ اقصای شرق بر روسها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 16 of 300

آشکار وپدیدار گردید .

مباینت افکاری که درباب (قوره) ــ یا کوریا ــ حاصل آمده بودسبب ظهور جنگ (چین وژاپون) گردید . اینملکتی که پیش ازسه عصر مال خالص ژاپونیا بود در اواخر بزیر تابعیت چین درآمده بود . دولت ژاپونیا که مناسبات تجاریهٔ او باحکومت قوره خیلی خوب بود ازاز و درسنهٔ ۱۸۷٦ بحکومت قوره این معاهده را قبول کنانید که لیمانهای (فو زان) و(ژه نسان) و(شه مولپو) را برای تجارتها آزادبگذارد این مداخله برای رهایی دادن تاجرهای ژاپون را ازمعاملات نالایقهٔ مأمورین قوره بوقوع آمده بود .

ژاپونیا ازین موفقیت به جسارت آمده درسالهای متعدد پی‌هم نفوذ خودرا در قوره بیشتر تقویت دادن وبحکومت (قوره) بعض تدابیر خود را قبول کنانیدن صرف سعی و غیرت ورزید .

درسنه‌های (۱۸۷٦) و(۱۸۹٤) در(قوره) به‌سبب تأثیراتی که‌ازیك طرف از(چین) و از دیگر طرف از (ژاپون) بوقوع می آمد بعض حالات ناگواری ظهورنمود .

درسنهٔ ۱۸۹٤ بازازین قبیل یك حادثهٔ ظهورنموده ژاپونیان به (فو زان) و (شه مولپو) عسکر براوردند . وبرای حکمدار قوره که (لی‌شی) نام دارد یك (اولتیماتوم) فرستاده بعضی تکلیفات خودرا دران اولتیماتوم درج کردند ، ووضع کردن واجرا دادن آن تکلیفات رااز حکومت قوره بجابکی طلب نمودند .

« لی‌شی » بمعاونت چین ازقبول کردن تکلیفات ژاپون امتناع ورزید ، ژاپونیانیزبرای مصلحت وقت لازم دانست که عسکرخودرا واپس بکشد . وهمین بود که درعقب آن محاربهٔ معلوم ژاپون باچین آغازنهاد ! ودرمدت کمتر ازیکسال ژاپونها قطعهٔ « قوره »واقسام جنوبی « مانچوری »رااستیلاکردند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 17 of 300

در «یالو» دستهٔ کشتیهای جنگی چین راتارومار کردند، لیانها یعنی لنگرگاه های «پور آرتور» و«وای‌های‌وای» رابدست آوردند. درحالتیکه قطعات عسکری ژاپون یکسر بطرف «پکین» که پایتخت چینست برفتن حاضر شده بودند، دران اثناحکومت چین «لی‌هونغ چانغ» نام مأموری را به ژاپونیا فرستاد که یك متارکه نامهٔ امضا کند ومذاکرات صلحیه را آغاز نهد.

معاهده نامهٔ که درسنهٔ ۱۸۹۵ «درسیمونازاکی» عقد گردید چنان نتیجه بخشید که استقلال حکومت قوره قبول شود، وبعدازین حکومت چین بکار های قوره قطعیاً مداخله نکند. و غیر ازین شبه جزیرهٔ «لی - یاو - تونغ» و لنگرگاه «پور آرتور» نیزبه ژاپونیان سپرده شد. اینست که این فقرهٔ آخرین روسیه‌را خیلی دلتنگ وپریشان خاطرساخت. چونکه به‌این فقره هم قوره، وهم اقسام جنوبیهٔ منچوری را ازدست باخت وهم از تصوری که «پور آرتور» را نقطهٔ منتهای خط راه آهن «سیبریا» بسازد محروم ماند.

بناءً علیه بی آنکه وقت ضایع شود برای حائل ومانع شدن آمال سیاسیهٔ ژاپون دولتهای فرانسه و آلمانیا را بمداخله کردن باخود متفق ساخت وبه‌این واسطه قوت ذاتیهٔ خودرا تزئید نمود.

درمقابل‌این‌اتفاق ژاپونیا ثبات ورزیده نتوانست لهذا بنابر معاهدهٔ (۸) تشرین (ثانی (۱۸۹۵) که در «پکین» امضا شدبه ترك کردن شبه جزیرهٔ (لی‌یاوتونغ) مجبور گردید والحاصل ژاپونیا برخلاف اینقدر مظفریات برمقصود اصلی خودکه عبارت بود ازتجرید کردن شبه جزیرهٔ «قوره» وتأسیس دادن یك «اس‌الحرکات» عسکری درشمالی چین برای خودبدست آورده نتوانست. وبرای ترویج مقاصد وافکار خود بحکومت «پکین» سخن خودرا تلقین وتفهیم کرده نتوانست.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 18 of 300

ژاپونیا چون دید که چنین شد بهوس تلافی مافات افتاده سر از نو به نشاندادن تأثیرات نفوذ خودرا در «قوره» تشبث ورزید. ذاتاً در کانون ثانی سنهٔ ۱۸۹۵ ژاپونیان «لی شی» را برای اجرای بعضی تدابیر مخصوصه درداخل قوره مجبور کرده بودند، وچون از حسن تصادف قرالیچه «مین» که همیشه بهافکار سیاسیهٔ ژاپونیا مخالفت میورزید در (۸) تشرین اول همانسال از نجهان فنادرگذشته بود از رفع شدن این حائل ژاپونیا امیدوار گردید که درقوره سراسر بیك طور وحرکت امرانه بسرخود تنها خواهد ماند. اما چون در پنجاب روس را ندیشیده بود غلط کرده بود.

بواقعیکه روس برای مغلوب کردن تأثیرات ژاپون حاضرئی بسیار مکملی میدید. درسنهٔ ۱۸۹۵ اقامت کردن «لی شی» یکچند ماهی در سفارتخانهٔ روس یك وسیلهٔ طرفگیری وبهانه جویی برای روس پیدا نمود. ژاپونیا چون دید که درقوره امکان پذیر نیست که تنها نفوذ خودرا اجرا و تأسیس بتواند بالضروره بارقیب او که روسیه است به سازش قرارداد ودر اول بهارسنهٔ ۱۸۹۶ درحق شبه جزیرهٔ «قوره» دومقاوله نامهٔ که ضامن منافع «روس و- ژاپان» بود امضا نمود. مقاوله نامهٔ دو مین چنان حق به روسیه میداد که دولت روس «لی شی» را در زیر حمایت خود میگرفت و بر امور مالیه وتنسیق وتربیهٔ عسکریهٔ قوره نظارت مینمود.

وژاپونیانیز به این حق مالك میشد که در بعضی شهرهای قوره مانند «سه ئول» و «ژه نسان» برای محافظهٔ انضباط و آسایش، بعضی قطعات عسکرئی خودرا اقامت دهد. اما این حق درعین زمان برای روسیه نیز قبول شده بود. وازدیگر جهت این مقاوله نامه حق انشا کردن خط تلگرا ف را از (ولادیو ستوق) تابه «سه ئول» به روسیه وازبندرگاه «فوزان» تابه سه ئول» به ژاپون میبخشید. واین دوخط تلگراف ازطرف هردو

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 19 of 300

حکومتی که بر مقاوله نامه امضا کرده اند بقوهٔ عسکریه محافظه ونگهبانی میشد.

درسنهٔ ۱۸۹۸ درپولیتیقهٔ روس یك تغیر ناگهانی حاصل شد. روسیه مأمورین مالیه، وملمان عسکریهٔ خود را از «سه ئول» واپس طلبید. ودر (۲۵) نیسان باژاپونیا یك مقاوله نامهٔ عقد نمود. این مقاوله نامه برای ترك شدن «قوره» به نفوذ ژاپونیا خطوهٔ نخستین و قدم اولین شمرده میشود. در فقرهٔ سوم این مقاوله نامه چنین نوشته شده بود:

«بسببی که مناسبات صناعیه و تجاریهٔ ژاپونیا درقوره فوق العاده توسع و انبساط پیدا کرده، ودر مملکت اهالی ژاپونیا افزونی و بیشتری دارد. حکومت روسیه ترقیات صناعیه وتجاریهٔ را که درمابین ژاپونیا وقوره جاری میباشد سکته دار نخواهد کرد»

بعدازیکمدتی جریدهٔ رسمیهٔ «پترسبورغ» این سطرها رامینوشت:

«این ائتلاف دوستانه بدولت روسیه امکان داشتن ایمسئله رابخوبی بخشید که همهٔ سعی ها وکوششهای خودرا درخصوص ایفا کردن وکامل ساختن وظیفهٔ تاریخیه و مسالمت کارانهٔ که در باب سواحل بحر محیط بعهدهٔ اوترتب کرده حصرو توجیه بنماید»

سبب اصلی این تحول ناگهانی و ادر پولیتیقهٔ روس درمنافعی که برای اودر احوال داخلئی چین پیداشده بود جستجو باید کرد. یگانه منافع روس درمقاوله نامهٔ «روس ــ وچین» که درسنهٔ ۱۸۹۸ امضاشد پدیدار میشود، چونکه این مقاوله نامه لنگرگاه مهم «پورآرتور» رابه روسیه می بخشید. بنا برحکم این مقاوله نامه درهمانزمان این حق رانیز به روسیه میداد که خط راه آهن سیبریارا از داخل «مانجوری» گذرانیده تابه «پورآرتور» تمدید نماید.

دروقایع سنهٔ ۱۹۰۰ دولت روسیه (پروغرام) مقاصد ونقشهٔ آمال خود را درشمالئی چین توسیع نموده دران حوالی به تقویه وتزئید نفوذ خود

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 20 of 300

آغاز نهاد .

حادثهٔ «بوکسور ها» (۱) عکس تأثیر خود را در مانچوری نشانداد . خط راه آهن بزرگ روس که به «پورآرتور» میرفت خسارتهای بزرگ بزرگی یافت . موخراً در سنهٔ ۱۹۰۰ بر شهر «بلاغوده جه» چینیها هجوم نمودند حکومت روسیه اینمسئله را فرصت اتخاذ کرده سه ولایت بزرگ مانچوری را درزیر تصرف واشغال عسکری خود در آوردواینهم برای روس خوب فرصتی بود که درانوقت دول اوروپا فکر و نظر خودشانرا بر هیئت سفرای شان که در «پکین» بزیر محاصره بود حصر نموده بودند . بعدازان چون عساکر دول متفقه در «پکین» داخل شدند حکومت روس درما بین دول اوروپا وحکومت چین بنای توسط ومیانجی گری را گذاشته خواست که یك مصالحه نامهٔ که جامع شرایط معتدله برای چین باشد عقد نماید ومقصدش ازین میانجیگری آن بود که چینیهارا ازخود خوش کرده بمقابل اینخدمت توسط برای خود بعضی امتیازات نافع دیگری نیز بدست آرد .

و الحاصل روسیه برمقصد خود موفق گردید . در «۲۲» نومبر سنهٔ ۱۹۰۰ درمابین جنرال «چه نغ» چینی = وجنرال «قوروستوویچ» روسی یك مقاوله نامهٔ امضا شد . مقصد ظاهری ازین مقاوله نامه آن بود که ادارهٔ «مانچوری جنوبی» بچگونه شرائط بمأمورین چین وا پس داده شود . ولی حقیقت مقصد این بود که این مقاوله نامه بمقام یك سند بسیار قوی ومتینی قایم شود که اقلیم مذکور درزیر حمایهٔ روس درامده است . ازاحکام این مقاوله نامه این بود که مواقع مستحکمه ، وقشله ها یعنی چونیهای عسکری ، وهمهٔ مهمات حربیه بروسها تسلیم شود ودرشهر «موکدن» یك مأمور بزرگ روسی که بوظیفهٔ «قونترول» ــ یعنی والئی مستقل موظف ومکلف باشد همیشه قایم گردد .

دولت انگلستان درانوقت چون بمسئلهٔ افریقای جنوبی مشغول بود

(۱) یك طایفهٔ بزرگیست ازمردم چین مانچوری .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 21 of 300

دربارهٔ اینمسائل واقعه بجزاینکه بیك نظر قهر وانفعال بنگرد دگر چارهٔ نداشت بحقیقت که دولت انگلستان ازین حال بسیار متاثر بود . حالآنکه ازین بدتر این بود که دولت روس ازچین درسنهٔ ۱۹۰۱ میخواست که خوبتر و برای خود مساعدتر یك مقاوله نامهٔ دیگر نیز بدست آرد . این خبر چون شایع شد «کابینه» یعنی مجلس حکومت لندن صبر نتوانسته حکومات متحدهٔ امریکا و حکومت ژاپون را بخود جلب نمود و «قوانغ سورا» که ایمپراطور چین بود برین واداشت که بمطالبات روس جواب ردبدهد .

بمقابل این کار دولت انگلستان دولت روس باجریده ــ یعنی اخبار رسمی خود اعلان نمود که تادرمانچوری که همجوار ولایتهای آسیای اوست آسایش وسکون بتمامها اعاده نشود قطعهٔ مذکوره را درزیر اشغال عسکری خود خواهد داشت .

درین اثنا ژاپونیا در «قوره» برای توسیع تشبثات تجاریه و سیاسیهٔ خویش سعی وغیرت میورزید . درسنهٔ ۱۸۹۹ یك «کومپانی» ــ یعنی شرکت تجاریهٔ ژاپونی یك خط راه آهنی که «شه مولپو» را به «سه ئول» ربط میدهد انشانمود . درسنهٔ ۱۹۰۱ درمابین «فوزان» و «سه ئول» نیز امتیاز ساختن راه آهن دیگری را استحصال کرد . ازدیگر جهت درداخل قوره مستملکات ژاپون روز بروز بیشتری گرفته تجارت سوا حلیه سراسر به ژاپونیها منحصر گردید .

اگرچه درامور تجاریه کار ژاپونها ازروسها تفوق گرفت ولی درتاثیرات سیاسیه هیچ یك ترقی حاصل نکردند وچون درسنهٔ ۱۸۹۹ که ایمپراطور نو برتخت قوره نشست اعلان کرد که ازعادات قدیمهٔ قوره هیچ انحراف نخواهد کرد این اعلان بسیار مشکلاتی برای ژاپون پیش آورده بود که بهر کدام آنها بهرقسم مقاومت وپایداری مجبور بود .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 22 of 300

درحقیقت حال قوره بیك دور کشمکش واضطرابی افتاده بود که مساعی وتشبثات ژاپون هیچ حسن نتیجهٔ نمی‌بخشید . ژاپونها اسباب این مناقرت قوره را از خود تدقیق کرده دانستند که اصل تأثیر آن ازروس می آید و بحقیقت که برای ازالهٔ نفوذ ژاپون تأثیرات کلی ازروس بود . اگرچه روسیه دراول بهار سنهٔ ۱۸۹۸ درمقابلهٔ که بازاپون امضا کرده بود ازکارهای قوره قطع علاقه نموده بود ولی بعضی کارهای پیش آمد که برخلاف ژاپونها درقوره میبایست که همچنین اجرای نفوذ نماید ، و بهمینصورت حرکت کند .

ازان کارهایکی این بود که دراقصای شرق روز بروز فعالیت وکارگذاری ژاپونها ترقی وتوسع مینمود واینمسئله موجب رشك آوری روسیها میشد . دیگر اینکه ژاپونها برای بی نتیجه گذاشتن آمال ومقاصد روسها درمانچوری باحکومتهای انگلیز ، و امریکا مشترکاً در « پکین » تشبثات ورزید . دیگر اینکه حکومت روس میخواست که ظاهر و اشکارا عرق اصفررا تربیه و گوشمال دهد . و هوس داشت که بچین خودرا خوب نزدیك سازد ، و مانع این کارها تنها ژاپونرا دراقصای شرق بمقابل خود میدید .

حکومت روس اگرچه قوره را به تشبثات ژاپون واگذارشده بود ، ولی میخواست که ژاپون نیز درباب حرکت کردن آزادانهٔ اودر مانچوری مساعده وروی رضا بدهد وچون این امید او به هیارفت لهذا بازهمان پولیتیقهٔ خودرا که درسنهٔ ۱۸۹۸ درسه ئول گذاشته بود سراز نوبازبدست گرفت . وسرازسنهٔ ۱۹۰۰ بهمین گونه حرکت کردن آغازنهاد .

در مقابل این وضعیت روس حکومت ژاپون بطرف یکی ازدول غربیه که منافع اودراقصای شرق بامنافع ژاپون هم عیار بودیك نظری انداخت . درسنهٔ ۱۹۰۰ « مارکی ایتو » که صدر اعظم سابق حکومت ژاپونیا بود به لندن آمد ، وهماندم باصدر اعظم دولت انگلستان که « لوردسالیسبوری »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 23 of 300

بود بمذاکرات داخل شد. درین اثنا حکومت انگلستان که بمحاربهٔ «ترانسوال» مشغول بود آرزوی آنرا داشت که وظیفهٔ ممانعت تشبثات روس را درچین بیك دوست امین ومعتمد خود حواله کند.

حکومت ژاپونیا نیز درجستجوی آن بود که یك استناد معنوی که دروقت لزوم خواه ازجهت عسکریه، وخواه ازجهت مالیه بمعاونت حقیقیهٔ منقلب بتواند شد بدست آرد. لهذا در «۳۰» جنوری سنه ۱۹۰۲ درمابین ژاپونیاوانگلتره یك معاهدهٔ اتفاق تجاوزی وتدافعی امضا گردید.

مواد اساسیهٔ این معاهده نامه که اثر عظیم سیاسی این دودولت جزیره یی میباشد باینصورتست که ذکر میشود:

«دولت ژاپون وانگلستان هردوی شان آرزوی آنرا دارند که حکومت «چین» و «قوره» مالك استقلال وتمامیت حاکمیت خود شان باشند، و اعلان میکنند که برای محافظهٔ منافع آنها بمداخله کردن حاضر و آماده میباشند. اگر یکی ازدولت های «بریتانیا» ی بزرگ، و یاژاپونیا برای وقایه ومحافظهٔ این منافع بادیگر دولتی بحرب مجبور گردد آندیگر دولت میباید که به بیطرفئی حقیقئی بماند. وتامیتواند سعی وکوشش ورزد که ازدول سائره هیچ یکی بادشمن دولت متفق او التحاق نکنند. واگر سعی وکوشش او بیفائده شود ویك دولت ویایکچند دولت دیگر بادشمن دوست متفق او یکجاشود درانوقت اونیز به امداد ومعاونت متفق خود باید که بدود، و در وقت مصالحه نیزیکجا عقد مصالحه بتواند»

این معاهده نامهٔ که بعضی فقرات اساسئی آن مذکور گردید برای مدت پنجسال تعیین وتحدید کرده شده است. سال دوم در «۲۰» ماه شباط درمابین روسیه وفرانسه بمقابل نتایج محتملهٔ معاهدهٔ «انگلیز وژاپون» یك قرار دادی اتخاذ شد که بموجب این قرار داد روسیه و فرانسه میبایست که صلح

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 24 of 300

عمومی رادراقصای شرق محکم کنند ، واستقلال قوره وچین را برای باز داشتن تجارت وصنایع بین‌الملل وقایه کنند . واینرا نیزبیان میکردند که‌ازین مقاولهٔ انگلیزوژاپون که درباب وقایهٔ استقلال چین وقوره کرده اند بنهایت درجه ممنون‌شده اند . واینرانیزبیان میکردند که این مقاولهٔ انگلیز وژاپون برای منافع خصوصیهٔ خودشان نیزدراقصای‌شرق‌یك ضامن قوئی تشکیل‌میدهد . ولی باوجوداینهم آنهانیزبرای‌محافظهٔ منافع خصوصیهٔ خودشان چنان قرارداده‌بودندکه‌هرگاه‌مداخلهٔ‌یك‌حکومت‌سومی‌وقوع‌یابد . ویاسراز نوبعضی وقایع درچین ظهورکند درحال خودرابمیدان مبارزه خواهندانداخت .

پولیتیقهٔ روس درقوره بعدازاتفاق (ژاپون وانکلیز) اکتساب شدت نمود . موسیو (پاولوف) که سفیر روس بود و در داخل قوره نفوذ وتاثیر بزرگیرا مالك بود برای محوکردن آمال ژاپونرا در قوره بشدت تمام بتأثیرنفوذوکار روایی آغاز نهاد . امتیازاتی که ازطرف روسها خواسته میشد همهٔ آنهادرحال قبول ، ومطالبات ژاپون همه‌گی ردمیشد ، حکومت روسیه درواد یهای ولایتهای (نومه ن) و (یالو) برای یکی از کومپانیه های روس امتیاز یك جنگل بسیاربزرگ ومهمی را استحصال نمود . کذا لك درسنهٔ (۱۹۰۲) ظاهراً برای‌کشف وتحقیق‌کردن ملك یك هیئت سفریهٔ روس رادرشهر (یوغامفو) که‌برروی اجنبیها یکقلم مسدود است فرستاده درانجا مقیم ساختند ، ودرانجایك خط تلگرافی بوجود آوردند وبرای‌محافظهٔ آن خط درنقطه های مناسب پهره های قازاق مقررکردند . درسنهٔ (۱۹۰۳) این شرکت همه جنگلها ئیکه درکنار نهر (یالو) بود در زیر انحصار خود درآورد ، و غیر ازین از اراضئی (یوغامفو) نیزیك قسم مهمی را بزیرتصرف خود گرفتند .

توسع یافتن این پولیتیقهٔ روس در طرفهای شمالئی قوره ژاپونیا را

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 25 of 300

سراسر بقهر وغضب آورد حالآ نکه دسیسه ها و مانوره های دیپلومات روس که در (سه‌ئول) شب وروز دولابهای گوناگون برخلاف ژاپونها دور میداد این قهر و انفعال ژاپونرا روز افزون میداشت . بناءً علیه ژاپونیا صبر نتوانسته رسماً (پروتستو) ــ یعنی اقامهٔ دعوا نمود . وگشاده داشتن (یوغامفو) را بروی تمام اجنبیها بکمال شدت طلب کرد . حاکم قوره [لی‌شی] ازروی درس و تعلیمیکه ازموسیو (پاولوف) روسی گرفته بوداین مطالبات ژاپونرا هیچ وقرواهمیتی نداد .

به این شکایتهای ژاپون یك گله شکایتهای دیگر نیز منظم شد . در (۸) نیسان سنهٔ ۱۹۰۲ روسیه یك مقاوله نامهٔ امضا کرد که بنابر مقاوله نامه تخلیه کردن ووا گذارشدن قطعهٔ وسیعهٔ (مانچوری) را تعهد کرد اما بشرطیکه خط راه آهن خود را که از (خاربین) تا به [دالنی] و [پورآرتور] کشیده دارد آنراه را همیشه در زیر اشغال عسکری خود داشته باشد .

در فقرهٔ دوم مقاوله نامهٔ مذکور محرر بود که « مانچوری » را بفاصلهٔ شش ششماه به سه بار تخلیه خواهد کرد . در [۸] تشرین اول سنهٔ (۱۹۰۲) منطقهٔ اولین مانچوری را که ازسد چین تابشهر (لی باراو) ممتداست تخلیه نمود . منطقهٔ دوم که شهر « نی یوچوــ وانغ » درانست هنوز خالی نشده بود . دراواخر ماه حزیران بعضی حوادث مهمهٔ شایع گردید : که گویا سفیر روسیه موسیو « له سار » در « پکین » با حکومت چین درباب « مانچوری » ، ولیمان « نی یوچووانغ » یك مقاوله نامهٔ امضا کرده که جملهٔ آمال و مقاصد کابینهٔ « پترسبورغ » را بکمال آسانی وخوبی ترویج خواهد داد . اگرچه این حوادث راست نبود ، ولی اینقدر معلوم شد که روس بر وعدیکه در باب تخلیه کردن (مانچوری) داده بود ثابت قدم نماند .

امیرال (الکسیه ف) بایك اقتدار ونفوذ سیاسی وعسکری بعنوان

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 26 of 300

(ویس رووا) ــ یعنی نائب چاربر ولایت عظیمهٔ « مانچوری »والئی عمومی نصب وتعیین گردید . سرازین دور مناسبات ژاپون و روس رفته رفته سردی و شخی پیدا نمود . درماه تومبر رو سها شهر های (موکده ن) و(هکده ن) را که درسنهٔ « ۱۹۰۲ » تخلیه کرده بودندسر از نواشغال نمودند .

در اول دسمبر سنهٔ ۱۹۰۳ مذاکرات دو لتین یك شکل و خیمهٔ رادربر گرفت ، و هردوطرف علانیهً بحاضری دیدن سفرحرب مشغول گشتند . از حقیقت مقصد مذاکرات مابین دولتین ونقاط صحیحهٔ آن هیچ کس بخوبی وکماحقه آگاهی نداردچرا که کابینه های (توکیو) و(پترسبورغ) مخابرات خود شانرا بسیارمخفی وپنهان گرفته بودند . مع هذا هرکس قانع بودبر اینکه مدعیات ژاپون برای احوال سیاسیه واقتصادیهٔ که درقوره دارد اساس گیرمیباشد .

وبواقعیکه همچنین خواهدبود چرا که پیش ازین هم گفته شده بود که شبه جزیرهٔ « قوره » برای اهالی ژاپونیا که درجزایر جنوبیهٔ آن از کثرت نفوذ هیچ نمی گنجند یك مخرج گاه طبیعی تشکیل داده است و برای برنج های بسیارممالك ژاپونیاحکم یك انبارو ذخیرهٔ بزرگی را گرفته است لهذا ژاپونیادرینمملکت برای بدست آوردن نفوذوحاکمیت خود هر آنقدر سعی وکوششی که ازدستش براید درهیچ یکی قصورنخواهدکرد .

حوادث یومیهٔ که درعالم مطبوعات نشرمیشد درین خصوصها بسیار قیل وقالهاو گفتگوهاراحاوی میبود . قطعهٔ « مانچوری » را روسیه بزبان هم نمی آورد ، حالآ نکه ژاپونیا بغیرازقطعات عسکریهٔ که محافظ راه آهن باشند دیگر قطعات عسکریهٔ روس رانمیخواستند که درمانچوری باشند ، و تخلیه کردن مانچوری رابشدت طلب میکردند .

اما بیشایدکه ژاپونهامحض برای آنکه امتیاز های بزرگتری استحصال

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 27 of 300

نمایند ایشان عارا به پیش انداخته باشند . چونکه روسهارا از قطعهٔ ما نچوری براوردن چنان فکری نیست که ژاپونها بران اقدام ورزند . ولی ژاپونها مقصد یگانهٔ که داشت آن بود که در حوالیٔ مذکوره برای امور اقتصادیه و تجاریه اصول « دروازهٔ باز » (۱) قبول کرده شود . از حرکات وروشات دولت روسیه چنان معلوم میشد که با معارض خود از مخاصمهٔ مسلحه خیلی اجتناب و احتراز میورزد . درمراسم سنهٔ جدیده نطقها وخطابه هائیکه (چارنیقولای دوم) برهیئت سفرا بخواند بخوبی معلوم میشد که مایل صلح پروری میباشد ومراجعتهائیکه بحکومات متحده ، وانگلتره ، وفرانسه درباب ائتلاف طرفین مینمود ظاهر و آشکار میساخت که از حرب کردن احتراز مینماید .

این تدابیر صلحیه گمان میشد که بر حسبات جنگجویانهٔ ژاپونها غلبه کند . آخر جنوری واول ماه فبروری بیك اضطراب بزرگی گذشت . هرکس میدانست که هرچه باشد مسئله در پنروزها بهمه حال یکطرفه خواهد شد .

روسیه برای (توکیو) یك « نوطهٔ » بزرگی که اهمیت عظیمه راحائز بود حاضر مینمود . در (۷) شباط یکی یکبار شنیده شد که حکومت « میکادو » بی آنکه ازروسیه جوابی بگیرد بااوقطع مناسبات نمود .

درشب (۹) فبروری « فیلو » ـ یعنی ـ یکدسته کشتیهای جنگی ژاپون بخبرانه بر (پورآرتور) هجوم نمود . و بر سه سفینهٔ جنگی روس که در لیمان ـ یعنی ـ لنگرگاه شهر مذکور لنگر انداز بود (طورپیل) ـ یعنی ـ نقب در یابی انداخته خسارتهای بزرگی به آنها رسانید .

عاقبت وخیمهٔ بحرانی که از چند ماه به اینطرف دوران داشت بظهور رسید . بلی ! هیچ شبهه نماند که حرب آغاز نمود .

بعد از کفیدن گلهٔ بم طوپ نخستین حرب ، دو حکومت محارب بیان نامه هائیکه بدول معظمه فرستاده اند اسباب یگانهٔ ائتلاف نیافتن ومنجر

[۱] بندر های دریابی که برای تجارت ونفع برداشتن بروی همهٔ دولتها باز باشد آنرا (دروازهٔ باز) میگویند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 28 of 300

شدن کار راجحرب . برجهانیان روشن ساخت .

این اسباب اساساً دونقطه است :

ازیکطرف درحالتیکه روسیه نفوذوحاکمیت ژاپونیارا درقوره ، وحق موجود داشتن قطعات عسکریهٔ اورا درانجاقبول وتصدیق میکرد از دیگر طرف حق مقصد(سوق الجیشی) (۱)اورادرشبه جزیرهٔمذکورردمینمود .

ازدیگرطرف ژاپونیادرمعاهده نامهٔ که بران قرار میخواستند بدهند بردرج کردن اینفقره اصرار میکرد که روسها حق تمامیت مملکهٔ چین را قبول کنند . معطوف علیه این اصرار نیزبلاشبهه برای مسئلهٔ تخلیهٔ منچوریست . حالآنکه روسیه مسئلهٔ منچوری را درخارج مذاکرات واقعه گرفته درانباب هیچ یك سخنی برزبان نمیراند .

---

(۱) (سوق الجیش) ازاصطلاحات فن حرب عسکری میباشد . معنی (سوق الجیش) عسکر راندن است برای جنك .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 29 of 300

ژاپونیا

احوال جغرافیه ، تاریخیه ، ایستاتستیقیه

هرگاه بخواهیم که ازحقیقت احوال این محاربات اقصای شرق بخوبی ودرستی آگاهی حاصل کنیم اول لازم ولابد است که قوم ژاپون رابحقیقت و خوبی بشناسیم . قوم ژاپون که وضعیت واحوال مدنیهٔ آنهادرنزد مردمان قطعات خمسه هنوز بخوبی شناخته نشده بودوچون بایکی ازدول معظمهٔ اوروبا بجنگ آغاز نهاد، در جغرافیای سیاسی وتاریخ ملل تاثیرات بسیار عظیمی حاصل کرد .

هرگاه بسوی سلسله نامهٔ وقوعات حرب اقصای شرق بیك نظر بسیط واجمالی بنگریم بخوبی میدانیم که فن حرب المان وانگلیز درجزیره های ژاپون وصحراهای (قوره) و (مانجوری) تابچه درجه شایان حیرت یك محل تطبیق ومیدان تجربه بظهور آورده است . ژاپون هادر دورهای عمومی سفر محاربهٔ مذکورهرقسم کمالات فن (سوق الجیش) — یعنی عسکرانی و جمله احوال وترقیات صنعت حرب رابدرجهٔ ایجاد و اختراع اظهارکرده اند . محاربات عظیمهٔ (موکدن) و [چوشیما] جسیم ترین ومدهش ترین محاربات بریه وبحریهٔ بشریه شمرده میشوند .

تاریخ عسکری عثمانیان که صفحه های آن به تصویرهای مردانگی و قهرمانی زینت یافته است در خصوص انحرب بری و بحری اقصای شرق نتایج ومنافع بسیار خوبی علاوه وحاصل خواهد کرد وخوانندگان آن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 30 of 300

تاریخ وقوعات این محاربه رابه کمال لذت وشیرینی خواهند خواند .

برای دانستن نتایج واسباب حقیقیه ایحرب میباید که درخصوص احوال جغرافیه وتاریخیه و ایستا تستیقیهٔ ژاپونیا توغل و تتبع کاملی بکنیم چونکه اگر درخصوص ساکنان جزایر ژاپون معلومات حقیقی پیدا نکنیم از تاریخ این سفر حرب هیچ فائده نخواهیم برداشت .

﴿ احوال جغرافیه ﴾

تلفظ کلمهٔ ژاپون غلط کلمهٔ چینی [نیپون] میباشد . امپراطوری (نیپون) در جهت شمال تا به (قامچاتقا) ودر جهت جنوب تا به [هونغ قونغ] امتداد میابد . درجهت شرقی آن (بحر محیط کبیر) و درجهت غربی آن بحرهای [اقر چقا] و (ژاپون) و (چین) موجود است . جزیره های ژاپون درجهت شمال با کلوکاه ـ یعنی ـ آب نای [یه روز] ازجزیرهٔ [ساخا لین] جدا شده است . و درجهت جنوب بابعضی جزیره های کوچك از مملکت (قوره) تفریق یافته . جزیره های مجتمعهٔ (قوریل) و [ریوکیو] جزایر ژاپانرا ازهردوطرف بشبه جزیره (قامچاتقا) وجزیرهٔ [فورموز] ربط میدهد . جزایر « قوریل » که معنی آن (هزارجزیره) میباشد سواحل غربی آن هموار وکم آب است سواحل شرقی آن خیلی عمیق یعنی تابه [۸۰۶۰۰۰] مترو چقوری دارد . برسطح این جزیره هابسیار کوه های آتش فشان موجود است که خیلی ازانها تا بحال در حال فعالیت وشعله وری میباشند . اقسام شمالی ایجزیره هابدمه هاوطوفانهای دایمی محاط است که ازین سبب آن اقلیم خیلی سرد میباشد .

جزیرهٔ [یه دو] نیز وولقانی است . کوه های ایجزیره یك سلسلهٔ تشکیل میدهند که « طو قاچی » نام زروهٔ آن [۲۵۰۰] مترو بلندی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 31 of 300

دارد. درسلسلهٔ مذکوره هشت عدد کوه آتش فشان بحال فعالیت است. خلیجی که اطراف آن ازین کوه ها تشکیل یافته درجهت جنوب بازروه های بسیار بلندوهول انگیزی مستور ومحاط میباشد. هوای اقلیم این جزیره علی الخصوص طرف های شمال آن خیلی سرد وخنك است. جریان های بحری [اقوجقا] جمودیه هایعنی یخپاره های بسیار بزرگی را تا بآنجاها میآرد وسطح بحررا باآن میپوشاند. درین حوالی تنهاومغموم قبایل [آینوس] اقامت دارند. ولی نفوس آنهاسال بسال کم میشود. دیگراطراف (ژاپو نیا) باجنگل های بسیارلطیف وسر سبزهمه کوه هاوتپه های آن مستور ومزین میباشد. ومنابع گوگردنیز درینجزیره هابسیار است که باین سبب هاهوای مملکت خوب ونفوس روزمره درتزاید است درجنوب این جزیره شهر [حاقوداتو] کاین است که [۴۵۰۰۰] نفوس دارد.

مساحهٔ سطحیهٔ ممالك امپرا طوری نیپون [۴۱۲، ۴۱۷] کیلومتر مربع میآید. این حکومت عبارت از جزایر مجتمعه ایست که از هزاران جزیره های کوچك وبزرگ متشکل شده است اما [۵۲۴] جزیره مسکون وباقی آنهاغیر مسکون است.

بزرگترین جزیره هاجزایر [یدو] و (حوندو) و [کیوشی یو] و (شیقوق) و (فورموز) میبا شند. ژاپون خالص جزیره های (حوندو) و (کیوشی یو) و (شیقوق) است. اماجزیرهٔ (یدو) بااقوام مختلف پرومملوست. جزیره (حوندو) (۲۲۶۵۱۰) وجزیره (کیوشی یو) (۴۰۹۹۵) وجزیره (شیقوق) (۱۸۲۱۰) کیلومتروی مربع مساحه های سطحیه راممالك میبا شند جزیره (حوندو) که آنرا (شمس طالع) ویا [نیپون] نیزمینامند بزرگترین این جزایر مجتمعه شمرده میشود واصل ژاپونیارا نیزهمین جزیره تشکیل میدهد.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 32 of 300

جزیرهٔ مذکوره رابسی سلسله های جبال قطع کرده و بزرگترین زروهٔ آن به بلندی (۳۷۵۰) متر و میبا شد ، و این زروه (فوژی یاما) نام دهنهٔ کوه آتش فشان است واین کوه آتش فشان در وسط یك صحرای واسع که باجبا ل مختلفه محاط است بکمال عظمت و هیبت برهر طرف حاکم وناظرمیباشد . محیط قاعدهٔ آن یکدایرهٔ منتظمی در محیط (۱۵) کیلومتروتشکیل میدهد. جوانب اربعهٔ آن باچن زارهاومرعا های بسیار پرعلف وجنگل هاوبیشه زارهای مهیب مزین شده است . زروهٔ آن درسال ده ماه بابرف مستوراست.(فوژی یاما) معروف ترین کوهیست درتمام ژاپونیا . تصاویرمحتشم آن اکثربر آثار صناعیه وضروف واوانی صینیه محکوك است .

مع هذا کوه آتش فشان [فوژی یاما] مهیب ترین کوه های آتش فشان ژاپونیا نیست بلکه کوه های آتش فشان (نیتا که) و(باریفا تاکه) و کوه (آسا مایا) مهیب تر و بجهان سوزی مشهور تر است . یکی ازین ها درسنهٔ (۱۸۸۸) بآتش فشانی آمده بوسعت (۷) هزار جریب اراضی مزروعه را با (۱۲) قریهٔ جسیم ومعمور با (لاوها) [یعنی مواد معدنیهٔ آب شده که ازدهنهٔ کوه های آتش فشان جاری میشود] سوخته وخراب کرده است .

کلوگاه یعنی آب نای (سیمونازاکی) که درمابین جزیرهٔ (کیوشی یو) و (حوندو) واقع شده است بفراخی یك نهری کبری میآید .

کلوگاه (یونغو ناردا) که جزیرهٔ (کیوشی یو) راازجزیرهٔ (شیقوق) جدا کرده بقدر سه میل جغرافی هم نیست . در میان (شیقو ق) و (حوندو) (اوازی) نام یك جزیرهٔ موجود است .

آب نای های که درمابین این جزیره و (شیقوق) و درمابین (حوندو)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 33 of 300

و(شیقوق) موجود است از آب‌نای (بونغور ناردا) نیز کمتر است .

بحری را که براین‌سه جزیره محیط واین چهار آب‌نای رابه بحر محیط ملاقی میگر داند (در یای داخلی) مینامند . نظر بکمی آب وکثرت جزیر هائیکه درین در یا موجود است چنان معلوم‌میشود که این دریا بسیار قدیم نباشد. درمابین (کیوشی یو) و (قوره) دوجزیره موجود است که نامهای آن (چو شیما) و (ایکی شیما) میباشد که این دوجزیره همیشه مال ژاپونیا بوده است . جزیرهٔ (چو) از جزایر مجتمعه (برو قتون) باآب نای (قروز نسترن) ازهم جدا شده است . این جزایر مجتمعه طبقات صخورناریه ، وسماقی‌را حاوی میباشد . خط بالائی جزیره های (حوندو) و (کیوشی یو) متشکل ازسلسلهٔ کوه هائیست‌که ازجهت شمال شرقی بجهت جنوب غربی رفته است ، و زروه های آنهاعبارت از دهنهٔ کوه های آتش فشان میباشد .

درتمام این جزایر مجتمعه (۱۸) کوه آتش فشان‌که به حال فعالیت‌است موجود میباشد . دوعدد ازینهادرجزیرهٔ (حوندو) هست . اماعددکوه های آتش فشان خاموش شده درممالك ژاپونیاخیلی بسیار است به سبب اینکه اساس طبیعت این زمین برکانی میباشد ازانرو ممالك ژاپونیادائماً لزله ها گرفتاراست . نظربحسابهائیکه گرفته شده است غیر از زلزله های کوچك درهر عصرسه‌زلزلهٔ بزرگ درجزایرمجتمعه ژاپونیابوقوع می آید .

چشمه های آب های گرم واوجاغ های معدنی درژاپونیا خیلی بسیار است . واز آهن ، ومس ، وزغال سنگ ، خیلی توانگراست . منطقهٔ که کوه (نیقوشان) ازانجابلندشده است مانند مملکت [اسویجرهٔ] ژاپون گفته میشود . این منطقهٔ لطیفه باجنگل های عصردیدهٔ قدیمه وهزاران ابشار هائیکه ازسرکوه های بلند میریزند مستورمیباشند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 34 of 300

در جزیرهٔ [خوندو] دوصحرای بزرگ ، و زمین های صاف و هموار موجود است که یکی ازینها درشرق بنام صحرای (قواتو) ودیگری [یاماتو] میباشد . قصبه های مهم ومشهورجزیره نیزدرهمین صحراست. درصحرای [قوا نتو] شهرهای « یوقوهـا ما » و [کیوتو] موجود میباشد ودرصحرای [یاماتو] در دامنهٔ یك کوهستان شهر [توکیو] و (اوزاقا) که بصنایع مشهور است ولیمان یعنی لنگرگاه (قوبه) موجود است. زمین این جزیره آنقدرپست وبلند ، وآنقدرجنگل های عظیمی راماللك است که درصد پانزده حصهٔ آن بزراعت صالح است وباقی نی . نهرهای این جزیره نیزبسیار است که ازانجمله یکی (سینانوغاوا) نام نهر یست که (۲۵۰) کیلومترطول آن ست وسفاین کوچك تابمسافت (۲۰۰) کیلومترودر میان آن سیروسفرکرده میتوانند . دیگری نهر (تونه غاوا) ست که (۳۰۰) کیلومترطول دارد. جزیرهٔ (نیپون) کوه های بسیار بلند ونهرهای بسیارجسیم وپای تخت قدیم وجدید را حاوی میباشد . تالاب های بزرگ هم درین جزیره موجوداست که بزرگترین آنها (بیوا) نام تالابیست که ازشمال بجنوب [٦٠] واز شرق بغرب [۲۰] کیلو مترو وسعت دارد . واطراف آن بمناظرلطیفهٔ طبیعیه شهرت شعاراست اقامت گاه قدیم [میکادو] های ژاپون شهر[کیوتو] بود ولیکن ازسنهٔ (۱۸٦۷) شهرمذکور را ترك کرده اند . این شهرسرای ها ، ومعبد های بسیارقدیمی راحاوی ، و « ۳٤۰۰۰۰ » نفوس را مالك میباشد . علوم ومعارف اگرچه درین شهربسیار ترقی کرده است ولی بسبب مضر صحت بودن هوای اقلیم آن روز بروزازمرتبهٔ شهرت واعتبار فرو آمده است. مقرجدید حکومت شهر [توکیو] میباشد . این شهراساساً برچهار قسم ازهمدیگرجدا جدامنقسمست . یکی ازینها « سیرو » نام قسمیست

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 35 of 300

که مخصوص اقامتگاه ایمپراطوراست . دیگرحوالی [صوتوسیرو] ست که اکابرورجال دولت درانجا اقامت میکنند . سوم قسم نفس شهراست که محله های [میجی] رابوجود آورده است . قسم چهارم منطقهٔ [حو جو] میباشدکه درسواحل نهر [صومیدا] وا قعشده است .

شهر(توکیو) در بسیارکم مدت یکی یکباربه اینصورت کسب جسامت وبزرگی کرده است . نفوس عمومی اینشهرازقرار ایستاتستیقهای آخرین بیك ملیون و (۲۶۹) بالغ شده است شهره او زاقا »که (۴۸۷۰۰۰) نفوس راحاوی میباشد بندرلنگرگاه (توکیو) ست اما اینشهرتدریجاًتدنی می کند وبجای آن شهر(قوبه) قایم میگردد .

شهر[یوقوها ما] که بندرگاه [کیوتو] است وقبل ازین یك قریهٔ عادی وبی اهمیتی بود امروزه روز [۱۷۰۰۰۰] نفوس دارد ویك شهر بسیارجسیمی شده است وحالت انبارخانهٔ تجارت راا کتساب کرده است . همهٔ این شهرهاباهمدیگربخطوط راه آهن مربوط شده اند .

شهر [نیغاتا] بسببی که به تاثیرات طوفانهای مدهش وباد های شدید معروض میباشد کم اعتباراست . پیش ازین هم گفته شده بودکه جزیرهٔ (آواجی) جزیرهٔ (نیپون) را بجزیره (شیقوق) ربط میدهد . درمابین این دوخشکه بسیار جزیره های کوچك که همهٔ آنهاباچمن زار های زمرد آسامستوراست وخلیج هاوحوض های کوچك کوچکی که ازوضعیت این جزایربو جود آمده اند نیزحوالی واطراف آنهاباچمن زار هاوبیشه هـای بسیار لطیفی محاط است .

جزیره (شیقوق) باکوه های سرافرازکه همهٔ آنهابا جنگل های کثیف وهم پیوست مستوراست محاط شده میباشد لنگرگاه (قوچی) که درساحل جنوبی کاین است کار خانه های کاغذ سازی بسیاری دارد که برای تمام ژا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 36 of 300

پونیابدرجه کفایت کاغذ میرساند . جزیرهٔ (کیوشی یو) وولقانی است . درینجزیره کوه های برکانی ومنابع گوگردبسیاری موجوداست ودرسواحل غرب وشمال غربی آن خلیجهای بسیاربالامن من وساکن موجود است . لیمان مشهور آن [تاغازاکی] مینا شد . لیمان (قاغوزیما) نیزاگرچه خیلی توانگر وبه صنایع ترقی دارد ومعمولات پورسلن وچینی سازی آن مشهوراست ولی برای تجارت اجنبیه خیلی کار آمدنی نیست .

جزایر [ریوکیو] و (ساتان) که ازجزیره هاوسنگلاخ های کوچك کوچکی متشکل است تابجزیره (فورموز) ممتد شده رفته است . بزرگترین کوه های (ریوکیو) [۲۰۰۰] متروبلندی دارد .

صحراهای آن خیلی منبت و محصول داراست . نیشکر ، برنج ، پنبه ، چای ، فلفل بسیارحاصل میشود . اماطوفانهای بسیارمدهش و سنگلاخ های متعدد دریایی تقرب کشتیهارا باین جزیره هابزحمت واشکال بسیاری میاندازد .

اقلیم ژاپون مانند دیگر اقلیم های آسیاست . موسم زمستان آن سرد وخنك است ، موسم های تابستان آن گرم وپرباران است . درجهت جنوبی وشرق ممالك جزایر ژاپونیا وتمام سواحل غربی (قوروشیو) نام جریان بحری دورنموده است که آب این جریان برنگ نیلی خودازرنگ سبزبحر محیط معلوم وهویدامیگردد ویك ضدیت عجیب ولطیفی باهم میرساند . ژاپونیهااین جریان را [نهرسیاه] مینا مند . حوالی اقلیمی که باین جریان معروضندهمه گی معتدل وراطب اند .

بسبب طبیعت برکانی اراضی وتحول اقالیم و تاثیرجریان مذکورممالك ژاپونیاا گریك مجموعه نفیس نباتات وباغچهٔ پرازهارشکوفه زارقطعات خمسه گفته شود سزاست .

بلی اراضی ژاپون ، همه سیاحین خودرا بکثرت انواع ازهارونباتات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 37 of 300

غریق بهت وحیرت میگرداند . کوه های بسیار بلند این ممالك بابیشه ها وچمن زارهای زمردین پوشیده شده است . درخت های جوز ، ارچه، صنوبر، اخلمور ، (کریپتوباما) نام درختان که بلندی آنها تابه (٤٠) مترو وکلفتی آن تابه (١٢) مترومیرسد و (سیراکی) نام درختان که ازان قطی های چای وصندقچه هامیسازند و (قوزو) نام درختان که برای ساختن کاغذمخصوص است و«هوروشی»نام درختان که رنگ های روغنی ازان حاصل میشود و دیگر بسیار درختان فایده مند ازجملهٔ مزینات بسیار وافر کوه های این ممالك است . هرنوع گلهای خوشبو وخوشرنگ درین ممالك بسرمیرسد . وخود ژاپونها به پرورانیدن گلها خیلی شوق وهوس دارند . دراقالیم معتدله این مملکت برای پرورانیدن کرمهای پیله ، درخت توت را نیز بکثرت بسرمیآورند .

درخصوص حیوانات نیز ژاپونیا بقدر نباتات خود متنوع میباشد . در جنگل های جزایر مجتمعهٔ ژاپون یك نوع بوزینهٔ مخصوص موجود است که بدیگر جا پیدا نمیشود . انواع خرس ها ، سك ها ، گربه ها ، روباه ها ، واقسام مرغ هانیزموجود است . اما حیوانات اهلیه نسبتاً کترمیباشد . مثلا در سنه (١٩٠١) در ژاپونیا [١٬٥٠٠٬٠٠٠] اسپ ، و «١٬٣٠٠٬٠٠٠» گاو وگاومیش، [٢٬٥٠٠٬٠٠٠] گوسفند ، [٥٤٬٠٠٠] بزموجود بود .

عناصر اساسیهٔ ژاپونها

درین جزایر مجتمعه که ازتمام دنیامنفرد افتاده است یك قومی بوجود آمده است که ازتمام اقوام وملل دنیاکه درقطعات دیگرساکن هستندجداگانه میباشند . قوم ژاپون اساساً ازسه عنصر تشکل کرده است که یکی ازانها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 38 of 300

عنصر « اینوس » است که اصل نمونهٔ قومیهٔ آنها در جزیره های « یدو » و « ساخالین » بحالت نیم وحشی ساکن میباشند .

عنصر دوم « مالهس » است که اینها ازراه دریا بجزیره های « کیوشیو » و « شیقوق » آمده اند و بعدها بجزیرهٔ بزرگ گذشته اند .

عنصر سوم « اورالین » است که اینها ازمردمان « قوره » بسیار فرق ندارند .

بمرورزمان این سه عنصر باهم امتزاج کرده یك نسل وزریتی متجانس بحصول آورده اند ، مع هذا ژاپون هارا اساساً بدو قسم منقسم کردن ممکن است یك قسم آنها پوستهای شان تیره رنگ ، اعضای بدن شان بی مناسبت ، چهره های شان کوتاه ، استخوانهای شان کلفت ، پیشانی های شان نشسته ، چشم های شان راست ، بینی های شان پست ، دهانهای شان فراخ است .

دوم قسم آنها رنگ های شان صندلی ، چهره های شان دراز ، چشم های شان بزرگ اما قدری مایل ، بینی های شان کشیده ومنتظم است .

نفوس عمومیهٔ ژاپون به « ۵۰ » ملیون میرسد .

زبان ژاپون ازربط و الحاق کلمه هارا بادوات متشکل است ودرترکیب وانشاء مانند زبان قوره ئیان بزبان « ترك » و (مجارها) مشابهت میرساند امالسان عوام ازلسان علماء فرق دارد .

ژاپونها تاریخ حکومت « میکادو » های خود شانرا پیش ازمیلاد عیسی به « ۶۶۰ » سال بالا میبرارند . اما « اینوس » هاو « اورا دین » هاو « ملس » ها که درزیر حکومت میکادوئی یك جاشده اند بیشتر ازهزار سال نیست . دران اثنا ژاپون ها باقوره ئی ها عقد مناسبات کردند واصول مذهبیهٔ « بودا » ومدنیت چینیه را درمملکت خود قبول وتطبیق کردند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 39 of 300

احوال تاریخیه

ژاپونیها بسیار قدیم یك قومی است . تاریخ نشأة و ظهور قوم ژاپون درعمان بی پایان اساطیر الاولین غوطه خورده رفته است . روایاتیکه درینباب شایع است صرف ازحکایات وافسانه هاعبارت مانده است . اما از معلومات تاریخیه ئیکه موجود است چنان معلوم میشود که جزیرهٔ «یه دو» وجهت شمالی جزیرهٔ «خوندو» درزمانهای سابق باقبیلهٔ وحشیهٔ «اینوس» مسکون بود . ازمیان اینها «زینموتهن نو» نام یك صاحب نفوذی برامده تاسیس حکومت کرده است . «زینموتهن نو» قومی را که بران حاکم بود بر «اینوس» ها برانگیخته آنهارامغلوب وژپون ساخته است وباین صورت جزیرهٔ «نیپون» را ضبط واشغال نموده است . اما «اینوس» ها تابسیارزمان هاخودشانرا مغلوب نمی شمردند . تاآنکه «سوزه ن» نام میکادوی اینهاراسراسراز میان برداشته است . میکادوی مذکور درانوقت چهار افسرئی بزرك عسکری احداث نموده وهریکی را باهرترین جنرال های خود سپرده ، وبهرکدام آنهارتبهٔ «شوغون» که بمعنی سرداراست داده بود .

خاندان «میکادو» که درژاپونیااجرای حکومت کرده اند بیك دور تاریخئی درازی مالك هستند .

امپراطورئی ژاپونیا «۶۶۰» سال پیشتراز میلاد عیسی ازطرف «زینموتهن نو» نام امپراطور تاسیس یافته وخاندان «میکادو» نیزازین تاریخ آغاز نهادند . میکادوهای اول درجزایر مجتمعهٔ ژاپونیا بر «اینوس» ها اصول ادارهٔ مرکزیهٔ چین راتطبیق کردن خواستند . اهالی که درانوقت درژاپونیابودند درحشت وجهالت بسرمیآوردند ، ازاروباین تشبثات میکادوها بهیچ قسم عادت گرفته نتوانستند . باین صورت درتمام ژاپونیا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 40 of 300

یك دور کشمکش بحصول آمده بزرگان خانها وسرخیل‌های خودسر پیدا شدند واین خانیها وسرخیلی‌ها تابسیار عصرها باقی وپایدار مانده بودند . باوجود اینهم بعضی ازین خانهای خود سردرراه اصول حکومت مرکزیه بسیارسعی وکوشش هم ورزیده‌اند . رفته رفته درمابین این خانیها وسرخیلی‌ها مناسبات صهریه پیدا گردید ، مقاوله نامه‌های تابعیت ساخته‌شد ، بسی خانیهای خورد وریزه لغو وبابزرگتر آنها ترکیب گردید . نهایت الامر « مینا موتو » نام یك صنف بزرگی وجود یافت . «این مینا موتو» ها بحقوق حکمرانی « میکادو » هابسیار حرمت ورعایت کردند .

درزمان « مینا موتو » ها اصول حکومت یك نوع مخصوصی داشت که بنابران اصول تمام اهالی عسکر بودند .

بعد ازان (شیقا غا)ها اصول حکومت مطلقه را تاسیس وحاضر کردند . درزمان اینها اصول ادارهٔ خانیهای خودسر سراسر ضعیف گردیده واخلاق وعادات کسب نزاکت کرده وصنایع نیز تایك درجه پیش رفته است . اما اینها نیز درمیان محاربات ومنازعات عصر شانزدهم پایمال شده است .

درعصر هفدهم (توقوغاوا)ها به تاسیس حکومت مرکزیهٔ نوی موفق شده اند . این است که دربنوقت درمملکت نظام وانتظام وحسن اداره و اهتمام ، ودرعسکری ترقی ، ودرصنعت وزراعت توسع ، ودرذوق ادبی تعمم دیده میشود .

درعصر هجدهم قسم اعظم اراضی بدست دهقانان میافتد وتقسیمات اراضی خوب ترمیشود وسرازنوقانونها ونظامها وضع ونشر می گردد .

اول بار که ژاپونیا را باروپائیان شناخته‌اند (پورتکیز) هامیباشند . پورتکیزها در عصر شانزدهم بجزیره های ژاپون رفته اند وبخوبصورت درانجاقبول شده اند . امااین حسن قبول بسیارمدت دوام ننمود ، چونکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 41 of 300

درسنهٔ (۱۶۳۷) درحق اوروپائیان دردلهای ژاپونیان یك حس عداوتی برپاشده همهٔ نصارا ازژاپونیا بیرون براوردند وبعد ازان قدم نهادن اوروپائیان بخاك ژاپونیا قطعیاً منع گردید. دراواخر ، تنها (هولانده) ئیان را برای اقامت درژاپونیا مساعده داده شد . درسنهٔ (۱۸۵۱)(فیلو) یعنی ــ یك دسته کشتئی جنگئی دولت (امریکا) جزایرژاپونیاراسیرودور کردند . آمدن این فیلودردماغهای ژاپونهایسی تاثیرات عجیبی پیدا نمود. بعدازین حکومت های (انگلستان) ، (هولانده) ، (فرانسه)،(روسیه) به بعض لیمان های ژاپونیا مأذون شدند. برینکه آزادانه بروندوبیایند ، و رفته رفته بسی امتیازات مهمه بدست آوردند . درسنهٔ (۱۸۵۸) انگلیز ها درشهر (یوقاهاما) بخوبی جایگیرشدند . بدرجه ئیکه شهررا خودشان سرازنوتاسیس دادند. همهٔ این امتیازات رایمردمان اجنبی،شوغون(ناهی قومو) داده بودکه این شخص درانوقت وکیل امور (میکادو)ویك مامور بزرگ صاحب نفوذی بود .

درسنهٔ (۱۸۶۸) همین حکمدارامروزی (موتسوهی تو) که هنوز نومیکادوشده بود همه نفوذنجاوزکارانهٔ بیگانگانرا کاملاً محوکرد . اینست که اصل تاریخ ترقیات ژاپونیا ازینجا دور آغازمیکند . ژاپونیان ازنیم عصر باینطرف مدنیت غربی را قبول کرده اصول صنایع ، وتجارت وعلوم و فنون او روپارا بصورتیکه شایان حیرت است تقلیدوتعلیم کرده‌اند .

بعدازسنه (۱۸۷۵) ژاپونیا سراسربیك دورهٔ ترقی وکمال واصل شده‌اند درسنهٔ (۱۸۹۴) محاربهٔ (چین، ژاپون) بوقوع آمد . ژاپونیان درین محاربه سعی‌ها وغیرت های خارق العاده اظهار ، واردوهای عسکری خودشان را ازمظفریتی بمظفریتی ایصال کرده‌اند. این محاربه بازازروی (قوره) تولدکرده بودکه بامعاهده نامهٔ (سیمونازاکی) درسنهٔ(۱۸۹۵)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 42 of 300

ختام پذیر گردیده‌است . بموجب این معاهده نامه تمامیت ملکیهٔ (قوره) تأمین نموده‌شده‌بود ، وجزیره های (فورموز) و (پیس قادور) ،و شبه جزیرهٔ (لیااوتونغ) برای ژاپونیا گذاشته شده‌بود . اما روسیه ، المانیا ، فرانسه این‌موفیقات ژاپونیارا بسیاردیده شبه جزیرهٔ (لیااوتونغ) را ازو واپس ستاندند . ژاپونیان ازین معامله فوق‌العاده متاثرشده‌بیش ازپیش بکوشش کردن وقوت پیدا کردن قرارداده اند .

ازمحاربهٔ چین تامحاربهٔ روس ده سالیکه مرور نموده است همه را بیك فعالیت دایمه ، وحاضر کردن یك حرب مستقبله بسر آورده اند ، وتخم این محاربهٔ عظیم را که بنوشتن تاریخ آن آغاز کرده‌ایم‌بیش ازده سال کاشته بودند .

این سطرها ئیکه تابانجا خواندیم بانخوبی فهمانید که همهٔ ترقیات وتکملات ژاپونیان درظرف سی‌سال بحصول آمده‌است . ژاپونیان ترقیات حاضریهٔ مدنیه را که اوروپائیان آنرابه عصرهاسعی‌وکوشش بوجود آورده بودند درین مدت جزوی‌باکتساب همهٔ آنهابصورت خوبتروومکملترموفق وکامیاب‌شده اند . این کتلهٔ عظیمهٔ بشریه‌که بیش‌از چهل‌سال‌درخواب‌غفلت وبیخبری بودند امروزه روز باانتظام اداره ، وتجارت وصنا عت ، واردو های جسیم بری ودوتماهای عظیم بحری مانندیك دولت معظمهٔ بااقتدای برتمام اقصای شرق حکم فرما میباشد .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 43 of 300

احوال ایستا تستیقیه

معارف عمومیه — تدریسات ابتدائیه

— پیش ازین بچندسال تدریسات ابتدائیه درژاپونیا بیك طرز بسیار ناقص وبیکاری بود . بعض مکتب های موجود بود که اولاد های اصیل زادگان وبزرگان معلومات ابتدائیه را دران تحصیل میکردند . اما در سنه (۱۸۷۲) بنابربیان نامهٔ رسمی که اعلان گردید مضمون آن بیانناهه حسن تاثیر فوق العادهٔ حاصل کرده وهمه صنوف اهالی رابرای تحصیل علم ومعرفت یك شوق وانهماك حاصل گردیدکه هرکس ازافسانه وشعرخوانی صرف نظر کرده باقسام متنوعهٔ علوم وفنون کار آمد وقت حاضر کسب اقتدار نمودند .

آن بیان نامه اینست :

« در ملك ما ازبسیارسالهاست که مکتب هاموجوداست ، اما تاسف میشود که اهالی ما درذهن خود شان ، یك فکرباطلی جاداده اندکه آنهم گویا معارف وعلوم، یك امتیاز مخصوصی ست که برای صنوف عالیه ، وبزرگان منحصرمیباشد . اهل زراعت وتجارت ، وصنعت هنوز هیچ یکی اولاد های خودشانرا، علی الخصوص دختران خودشان را هیچ بمکتب نمیفرستند .

« جهالت یك چیزیستکه عالم انسانیت را، تخریب میکند ، ومنبع همه فسادها و بدیها ، میباشد . برای اصلاح شرایط حیاتیه وتعالی کمالات انسانیه مرهرانسان را واجب است ، که درتحصیل علم ومعرفت بکوشد . هرانسانیکه ، درین دنیا میخواهد که نایل رفاه وسعادت بشود میباید که باکمالات علمیه و محاسن اخلاقیه تزئین ذات وصفات بکند . تحصیل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 44 of 300

وتربیه چیزیست که انسانها بواسطه آن ، اکتساب ثروت وسامان میکنند و بآن واسطه اسباب و وسایل خدمات فایده مندملت و وطن خود را میآموزد . در میان صنوف عالیه نیز تدریسات عتیقه موافق مطلوب نبود . اکثرچیزهای که نوشته میشد . منحصر براشعار بیفایده ومدحیه های بیلزومی بود که تاز مانهای بسیار و قنهای خیلی قیمت دار درانراه صرف میگردید . هیچکس بآموختن چیزهای که به نفس خود او ویا دولت وملت او فایده برساند شوق و هوس نمیکردند . بعد ازین یگانه امیدما اینست که نعمت معارف تنها بر یکچند نفر منحصر نماند بلکه تمام افراد اهالی ازان حصه دار استفاده بشوند و درهیچیك دهی یك عایله ودرمیان هیچیك عایله یکفرد جاهل باقی نماند . »

تحصیل ابتدائی امروزه روز درژاپونیا برای اطفال ازشش سالگی تابچهارده سالگی امریست مجبوری . هرگاه اسباب مشروعه نباشد یك پسرا گرزیاده ازپنجروز درمکتب ناموجود گردد برای ولئی اویك اخطار نامه فرستاده میشود واگرلازم آمد که بازاخطارنامه نوشته شودمسئله را بمدیر بلدیه اخبار مینمایند . مدیر بلدیه مأذون وصلاحیت داراست که ولئی پسررا تشویقات واخطارات لازمه اجرانماید حتی اوامر شدیده نیزبدهد . حداعظم ایام تعطیلیه دریك سال نودروزاست . تدریسات ابتدائیه ازسنه (١٨٨٦) یکی (عادی) ودیگری (عالی) میباشدکه رسماً بهمین دودرجه تقسیم شده است ومدت تحصیل درهریکی عبارت ازچهارچهارسال است . درهرشهر اطفالیکه بسن تحصیل واصل شوند بغیرازمعذرت مشروعه جبراً بمکتب ادخال می شوند ودرهر شهر بمقداراطفال آن شهرمکاتب ابتدائیه موجود است .

نظر باستاتستیقی که درسنهٔ (١٨٩٩) نشرشده بود درجهٔ تحصیل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 45 of 300

افرادیکه قرعهٔ عسکری آنها کشیده میشدبروجه آتی ست :

	فی صد	عدد
« کسانیکه شهادتنامه های مکاتب عالیهٔ ابتدایی رادارند	«	١٦ «
« شهادتنامه داران مکاتب عادیهٔ ابتدائیه	«	١٤ «
« اعمال اربعه دانان	«	٢٦ «
« از اعمال اربعه بیخبران	«	١٦ «

مقدار مکاتب ابتدائیه امروزه روزمتجاوزاز« ٢٦٠٠٠ » است. عددطلبه که درین مکاتب دوام میکنند درسنه « ١٩٠١ » « ٤٠٦٠٠٠٠٠ » بود . عدد معلمین آن به « ٩٢٠٠٠ » بالغ شده است .

درتدریسات مکاتب ابتدائیه بتربیهٔ مدنیهٔ اطفال خیلی سعی واهتمام میورزند . درمکاتب عادیه تحصیل کردن جمناستیك امریست مجبوری .

ژاپونها بهر نوع مشقت ها وزحمتها بنهایت درجه متحمل ومقاومت بدنیه شان خیلی زیاداست . امادرظاهرحال کوچك وپست قامت وناتوان دیده میشوند . این است که این مسئله بوقارنفس ژاپونها گران آمده درباب جمناستیك آرزو وهوس شان بیشترمیگرددتا آنکه باین واسطه یك چند سانتیم قد بردرازی قامت شان ، ویکچند پاوگوشت برتنومندی بدن شان افزوده شود .

این جدول آتی مقدارسعی وتحصیل یکهفته وارمکاتب عالیهٔ ابتدائیه را نشان میدهد :

	ساعت
« علم اخلاق	« ٨١ »
« قرائت وکتابت	« ٦٢ »
« حساب	« ٤٠ »
« جغرافیا	« ٨ »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 46 of 300

« تاریخ ۸ «
« علم اشیا ۸ «
« جمناستیك ۲٤ «

تعلیم اخلاق ، بنابر اوامر و تنبیهات مکررهٔ میکاد و در مکاتب ابتدائیه خیلی به اهمیت واعتنا تدریس میشود . درسنهٔ (۱۸۹۰) برای آنکه اهالی ژاپونرا از بعضی افکار باطله ومضرهٔ اوروپائیان محافظه ، وهم اخلاق ملیهٔ شانرا حسن وقایه کند ازطرف ایمپراطور ژاپون جناب میکادو یك بیاننامهٔ نشر گردیده است ، وبرای محافظهٔ احکام این بیان نامه وتطبیقات آن یك دایرهٔ نظارتی بعنوان « نظارت اخلاق عمومیه » تأسیس داده است . آن بیان نامه اینست :

(بیان نامه)

« آباوا جداد مابنیان حکومت رابر فضایل ومحاسن اخلاقیه استناد داده اند واسباب بقای آنرا درزیر امنیت گرفته اند . تابعان و رعایای ما نیز بحکم داران خود شان فکر صداقت ومحبت میپرورانند ، که بسبب این فکر فضایل مذکوره را اکمال وبمرتبهٔ قصوای آن ایصال کرده اند . اصول تربیهٔ که ما آنرا تعقیب و پیروی نمائیم اساس آنرا همین فضایل عالیه تشکیل میدهد بنابراین برجملهٔ مالابد و لازم است که آن محاسن اخلاقیه را بخوب صورت محافظه و پیروی نمائیم .

« همهٔ شما به پدران خود حرمت و اطاعت ، و به برادران خود شفقت ومرحمت ، وبزوج وزوجه های خود یگانگی ومحبت ، وبدوستهای خود وفا وصداقت را شعار خود سازید . در هر خصوص بساده گی وبی تجملی رعایت ، وتاکه میتوانید بهر کس خوبی ومروت بکنید . ودرراه توسیع وتزئین حواس فکریه خود بکوشید . و با فزونی معلومات علمیه و فنیه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 47 of 300

خود قوت داده استعداد فطری خودرا درانتساب یك مسلکی مصروف دارید . یا اوامر حکومت و قوانین مملکت را تمامها رعایت کنید . ودرراه حکمدار خود بوقت ایجاب ولزوم حیات خودرا فداسازید . این است که باین صورت حرکت کرده برای دولت وملت خودیك استنادگاه متینی بشوید چون چنین شوید تنها تبعهٔ صادق وفداکار مانی ، بلکه در خصوص اظهار کردن فطرت نجیبهٔ اباواجداد خودتان نیزکسب اقتدار کرده خواهیدبود . اینستکه ازطرف آباواجداد من وصیتی که بمن شده عبارت ازهمین ست . رعایت کردن احکام آن بر شماواولاد واحفادشما واجب است . این قواعد برای کافه اعصار قابل تطبیق وابدی الاحکام است . »

صورت تدریس علم اخلاق بر قاعدهٔ انتقال از بسیطه بمرکب بنایافته است . در ابتدای امر چیزهای بسیار آسان مانند محبت پدر ، ومحبت همشیره ، و دوستی ورفاقت ، وسادگی ، وراستی ، وضبط نفس ، وشجاعت که فهمیدن واجرا کردن آن هاسهولت دارد تعلیم میشود . بعدها ازین فضایل بسیطه بمرکبات آغاز میکنند . مثلاً وظایف وخدماتیکه هرانسان بحکمدار ودولت خودباجرا کردن آن مدیون ومجبور میباشد آموخته میشود . باینصورت دردلها ودماغ های اطفال افکار واحتساسات صداقت پرورانهٔ حکمدار را تقویه وتوسیع میدهند ودرحین حاجت فکر فداکردن جان را درراه حکمدار بدل آنها می اندازند . درأثنای درس افعال وحرکات بعض بزرگان را تمثیلاً یادآوری میکنند وبعض ضروب امثال واقوال حکیمانه نیزعلاوه مینمایند . دختران را چنان تربیه می کنند که یك زوجهٔ صادق ووفاکار ویك والدهٔ وظیفه شناسی بعمل آیند وازهمه چیزمقدم فضایل « زن » گری را اکتساب نمایند . دردلهای اطفال حسیات معنویهٔ اخلاقیه راپیدا کردن مقصود اصلی معلمان است . لهذا در دیگردرسها مانند تاریخ وجغرافیه وعلوم طبیعیه حتی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 48 of 300

درجم ناستیك وموسیقی نیزاین فضایل را یك آن از نظر دقت دور نمیگیرند •

درسه عید های بزرگ مملکت همه مدیرها ومعلمها وشاگردان در ژاپونیا برای تنزه وتماشا میبرایند ودرانجا امرنامهٔ حکمدار که پیش ازین ذکرشد ازطرف مدیرهای مکتب به کمال تعظیم واحترام بصورت علانیه خوانده میشود وهرفقره آن راجداجدا شرح وتفصیل میکنندوباینصورت حسیات صادقانه را تائید وتکمیل مینمایند •

﴿ تدریسات اعدادیه ﴾

— تحصیل اعدادی نیزمانند تحصیل ابتدائی بدودرجه منقسم است که یکی مکاتب رشدیه ودیگری مکاتب عالیه می باشد • شاگردانیکه بمکاتب عالیه دوام میکنندسن وسطی شان بیست سالگی است • شاگردانیکه بمکاتب رشدیه میدرایند میبایدکه سن دوازده سالگی خودشانرا اکمال کرده باشندوو جودشان تندرست وتواناوازعلل وامراض سالم باشند •

حکومت ژاپونیا بشاگردان که ازین مکتب‌ها « دیپلومه » یعنی شهادت نامه گرفته برامده باشند خدمات جدی وفوائدبخش میدهند • اینهایابماموریت های کوچك استخدام میشوند ویابمکاتب عسکریه قبول میگردند ویابصفت داوطلبان بدلخواه خود مدت یکسال درارد وهای عسکری ایفاء خدمت می کنند • درشش یکی ازشاگردان مذکور اینطریق آخرین راترجیح و انتخاب میکنند ، وتقریباً نیم آنها بطریق مسابقه بمکاتب عالیه میدرایند • درتمام ژاپونیا « ۸ » مکتب عالی موجوداست • بعدازانکه سه یاچهارسال درین مکتبها تحصیل کردند وشهادت نامه گرفتند بلاامتحان بدارالفنونها قبول میشوند •

مسئلهٔ کم کردن تحصیل اعدادی درژاپونیا امروزه روز درموقع تدقیق ومناقشه میباشد • بعض میگویند شاگردانیکه ازمکاتب رشدیه میبرایند بدرجهٔ کافی تربیه فکریه رامالك هستندکه بشعبات مختلفه دارالفنون

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 49 of 300

هاانتساب کرده میتوانند لهذا لغو کردن مکاتب عالیه‌را تکلیف میکنند • دیگر بعضی‌ها میگویندکه مقصد اصلی از تدریسات دارالفنون حاصل کردن تربیهٔ علمیهٔ مکمل وعمومی میباشد • لهذا از جمله وظایف مکاتب عالیه اینست که شاگردانی که ازمکاتب رشدیه میبرایند درحق مسالك وشعبات مختلفهٔ علمیه معلومات تطبیقیه وعلمیه تعلیم نمایند •

چنان معلوم میشودکه حکومت ژاپون همین طریق آخررا قبول کرده باشد • درمکاتب عالیه مدت تحصیل سه سالست در ضرف اینمدت شاگردان راعلوم وفنون تدریس کرده میشودکه ایشان را برای تدریسات دارالفنون ها حاضر و آماده گرداند • متصل مکاتب مذکوره بعض مکاتب خصوصیهٔ دیگر نیز تأسیس یافته‌است که برسه شعبه منقسم است (حقوق) (مهندسی) (طب) • مدت تحصیل در آنها چهارسال‌است • باین مکتبها ازسن نوزده یابیست سالگی داخل شده‌به بیست وچهارسالگی شهادت نامه گرفته بیرون میشوند •

معلمین مکاتب اعدادیه قسماً ژاپون وقسماً اجنبی است اماحکومت ژاپون کوشش میکندکه تدریجاً معلمین اجنبیه راازمیان بردارند •

تدریسات عالیه

— درژاپونیها تنها دو دارالفنون موجود است • یکی درسنه «۱۸۷۷» تأسیس یافته است که آنهم دارالفنون «توکیو» است • دیگری بیست سال بعدازان احداث شده است که آنهم دارالفنون [کیوتو] است مقدارشاگردان مداومین دارالفنون چهارهزاراست • دارالفنون (توکیو) مکمل تروومنتظم تراست •

شاگردیکه بدارالفنون داخل میشودازشش شعبه یعنی حقوق ، طبابت ، فنون ، ادبیات ، مهندسی ، زراعت هرشعبه ئیرا که دلش بخواهد انتخاب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 50 of 300

کرده میتواند • درمملکت های اروپا مهندس خانه‌ها ومکتب‌های زراعت ازدارالفنون‌ها جدا گانه ومستقل میباشند • امادر امریکا چنین نیست • ژاپونها درخصوص امریکائیان را نمونه اتخاذ کرده‌اند • دارالفنون (توکیو) مانند دارالفنون غربی امریکا به خود بسی ملحقاتی دارد که برای تطبیقات عملیهٔ فن زراعت مخصوص میباشد • زمین واسع برای کنتزار ، باغچه برای تجربهٔ درخت نشانی ، دارالاستحضارها ، موزه خانه‌های زراعت ، باغچه های سبزه کاری وگلکاری ، ویك جنگل بزرگی که هنوز هیچ دست نخورده است ، اینهمه ازملحقات دارالفنونست •

درژاپونیا فن زراعت مهمترین صنایع ملیه‌را تشکیل میدهد • و چنانچه درچین رواجست ، درژاپونیانیز صنف دهقانان بعدازصنف علمان وادیبان ، پیش ازصنف تجار میباشند • شعبهٔ هندسهٔ ملکیه نیز ازشعبه‌ها ئیست که هجوم شاگردان دران بسیار است ، ودرهر خصوص انتظام ومکملیت آن شایان تحسین و آفرینست • گاهی ازطرف معلمها وشاگردها معرض ــ یعنی نمایشگاه ــ های عمومئی ترتیب داده میشود که درین نمایشگاها کلاهای پست‌زرین شاگردان منظرهٔ بسیار بدیعی تشکیل میدهد ، و آخرترین بدایعی که ازتلگراف ، وتلفون بظهور آمده این شاگردان زرین کلاه آنرا بر سامعین بیان میکنند ومیشنوانند •

مدت تحصیل دردارالفنون سه سالست • امادرشعبهٔ طب پنج ، ودر شعبهٔ حقوق چهارسال میباشد • درنهایت هرسنهٔ تدریسیه ، شاگردان امتحان میدهند ، وغیرازان درهرسه ماه امتحانهای خصوصی نیزاجرا میشود •

ژاپونها به تحصیل السنهٔ غربیه یعنی زبانهای فرنگستان نیز فوق العاده هوسکار میباشند ، ودرخصوص بنهایتدرجه اظهارسعی وجهد میورزند • حتی درانثنای تحصیل دروقت تنفس و آزادی که درانثنای درس درمکتب‌ها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 51 of 300

مقرر است باز هم شاگردان کتابهای تعلیم خودرا ازدست نمیگذارند. حتی بسیار پیش شده که معلمان کتابرا بزور ازدست شاگردان گرفته اند تا آنکه استراحت وتنفس بکنند. درمحاربهٔ گذشتهٔ چین همه اینها صفحهای درسخانهٔ دار الفنون راترك کرده بیك آرزوی مشترك شدیدی بصف محاربه رفته اند درینمحاربهٔ حالایی نیز باهمان وظیفه متخلق ومفتخر میباشند.

(زراعت)

— ژاپونیان نیزمانند چینیان عاشق و دلدادهٔ زمینیست که دران زراعت میکنند. معمافیه در ژاپونیازراعت جسیمه موجود نیست بنابر تشکلات طبیعیهٔ اراضی تنهایك قسم جزوئی مملکت قابل زراعتست چونکه جنگلهای عظیمه، وکوه های جسیمه مانع زراعت شده اند. درسنهٔ ١٨٨٤ درمجموع اراضئی ژاپونیا در٩ یکی زرع شده بود. اما ازانوقت تابه اینده سعیها وغیرتهای بسیاری صرف نمودند، وجنگلهای بسیاری رابه کشتزار تحویل نمودند، و ازطرف حکومت درینخصوص بسی مساعدات و تسهیلات نشانداده شد، تاآنکه امروزه روز درزراعت ترقیات عظیمه بحصول آمده است. علی الخصوص جزیرهٔ «هاقودائه» که آب وهوای آن معتدل، وهرگونه حبوبات را میپروراند زراعت بدرجهٔ ترقی کرده است که انبارخانهٔ ارزاق همهٔ مملکت شمرده میشود.

درژاپونیا چهارنیم ملیون «قو» — که هر قوده هزارمتروی مربع است — جنگل موجودمیباشد.

برنج، چون یگانه غذای ژاپونیانست ازانسبب به زرع آن خیلی همت صرف میشود. در ذیل ماکولات بعد ازبرنج ماهی بسیار اهمیت دارد. درآبهای ژاپون ازهر جنس ماهیان به بسیار کثرت ووفرت پیدا میشود. حیوانات اهلیهٔ دیگردرژاپونیا کمتراست، وهم بخوردن شیر وگوشت حیوانات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 52 of 300

بسبب منع مذهبی بسیار الفت ندارند. اما گوشت ماهی بسیار میخورند.
مشروبات یگانهٔ ژاپونیان چایست که در مملکت خودشان پرورش می‌یابد، ودرهرسال به امریکا واوروپا مقدارکلی چای اخراج مینمایند.

تجارت

— تجارت ژاپونیا بامالك اجنبیه رفته رفته بصورت بسیار حیرت آوری تزاید وتوسع مینماید. درسنهٔ ۱۹۰۱ قیمت امتعهٔ که ازژاپونیابخارج برامده‌است به «۲۵۳»، ملیون «ین» که یك نوعی از مسکوکاتست بالغ شده بود.
اخراجات، یعنی — اشیاوامتعهٔ که از ژاپونیابخارج میرود برنج، منطار — یعنی یك نوع چوب سبکی که سرشیشه هارابه آن میبندند. مرکب، چای، کافور، ابرا، — که یك نوعی ازشراب است — سیگار، ابریشمینه باب، بوریا، مس، کوکرد، سایبان، بادزن، بیسکوت، چینی، پوستین، روغن ماهی، سریشم نباتی، رنگ، زغال سنگ، وغیره میباشند.
ادخالات، یعنی — اشیائیکه از خارج به ژاپونیامی آیدبرنج، آردعدس، باقلا، شکر، اسپرتو، نیل، پنبه، پشم، سند، پوست، کتان، ساعت، ماشین خیاطی، لوقوموتیف، تیل گاز میباشند.
معاملات تجاریه باروسیانسبت بدیگر جانب کمتراست. اکثرمعاملات تجاریهٔ ژاپونها با انگلستان، وامریکا میباشد. ژاپون درانگلستان بسیار مال میفروشد، وازامریکا بسیار میخرد. بعد ازین دو دولت باچین، وفرانسه، والمانیا بدوم درجه معاملات تجاریهٔ اومیماند، و بادیگر دولتها بدرجهٔ سوم.

صنایع

— درخصوص کارها وصنعت هائیکه بدست ساخته میشود ژاپونهامشهور و معروفند، و روز بروز بیك سرعت فوق العاده ترقی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 53 of 300

وتعالی میکنند. فابریکه هایعنی ـ ماشین خانه هائیکه باصول اوروپا تاسیس یافته است در خصوص سرعت ترقی بدرجهٔ رسیده است که امروز روز هیچ یك مال ومتاع اوروپائیست که درفابریکه های ژاپونیاساخته نشود . ماشین هائیکه ازاوروپامیآورند درژاپونیا اصلاح و تصحیح کرده بصاحبان آنها برات اختراع میدهند. حکومت درخصوص معاونت بسیاروحمایت بیشمار صرف میکندکه بدین سبب بسیاری ازمال وامتعه‌که ازفابریکه های ژاپون میبرایدباامتعه واشیای فابریکه های اوروپابمسابقهٔ مدهشی آغازنهاده است .

درهرطرف مملکت دودکش‌های بلند فابریکه های بزرگ ودارالصناعه های جسیم سربفلك کشیده دیده میشوندکه اورو پائیان بیك نظراندیشه و یك حس حیرت بسوی این کثرت فابریکه هاوذکاومهارت ژاپونیان وارزانی اجرت کاریگران نگاه رقابت می کنند .

معادن

ازاجاغ های معادنیکه درژاپونیا دران کارمی شود اینچند مواد آینده استخراج می شود :

طلا ، نقره ، مس ، زغال سنگ ، آهن ، تباشیر ، سنکیا ، سیماب ، تیل گاز ، کوگرد ، نمك ، غیرهم .

معدن طلا درجزیرهٔ (سادو) میباشد . معدن زغال درجزیرهٔ (یه دو) موجوداست که توانگرترین معدنهای زغال تمام جهان است . مس و اهن نیزخیلی وفرت دارد .

بودجه

[یعنی دخل وخرج]

— دیون حکومت درسنهٔ «۱۹۰۱ و۱۹۰۲» تقریباًاز«۶ ۵۲» ملیون [یه ن] بیشترشده‌است ، میباشدکه نسبت بدوسال پیش[۱۵]ملیون یه ن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 54 of 300

افزون است واین هم از ساختن بعض راهای آهن نو پیش آمده است. در سنهٔ «۱۹۰۲و۱۹۰۳» در بودجهٔ دولت، مقدار واردات - یعنی مداخلات «۲۸۲ نیم» ملیون، ومصارفات «۲۸۲» ملیون «به ن» بوده «۴۸ نیم» ملیون آن بوزارت حربیه، و«۲۸ نیم» ملیون آن بوزارت بحریه مخصص شده است در سنهٔ «۱۹۰۳و۱۹۰۴» برای مصارفات عادیهٔ بودجهٔ عسکری «۳۸»، وبرای مصارف فوق العاده «۵» ملیون «به ن» صرف کرده بودند. بعد از آن یك بودجهٔ موقت ساخته «۹» ملیون به ن برای دو ماه و «۵۰۰،۰۰۰» به ن برای اردو بیشتر مخصصات اعطا شده است.

در خصوص تدارك منابع واردات، دولت ژاپون مانند دیگر حکومت های اوروپا بمشکلات زیاد تصادف میکنند ولی اهالی ژاپونیا بر حس صداقت ومحبتیکه بامپراطور های خود دارند در راه محافظهٔ حیثیت دولت خود بنها یت درجه فداکارانه وجان سپارانه حرکت میکنند. پیش ازانکه محاربه آغاز کند بسیاری از اغنیا و شرکت های مملکت برای مصارف حربیه مبالغ بسیار کلی بدولت قرض داده اند. بعد ازانکه حرب آغاز نهاد این مبالغ بیك نسبت روزافزونی دایما بیشتری گرفته است.

(تجارت بحریه، وسفاین نقلیه)

— دستهٔ کشتیهای باربرداریٔ ژاپون مرکب است ازواپورهای شرکت های سیر سفاین. وواپورهای شرکت های خصوصی، وکشتی های بزرگ بادبان دار وکشتی های بزرگ ماهی گیران. عدد کشتی های تجارتی پیش ازسه سال به (۱۳۹۵) واپور یعنی — کشتی بخاری رسیده بود که درمیان سفاین مذکوره (۱۴) قطعهٔ آن پنج پنج هزار (تون) حجم استیعابی یعنی — مقدار گنجایش راماك میباشند. بغیر ازدولت های انگلستان و فرانسه دیگر هیچیك دولت بحریه اینقدر سفاین جسیمه راماك نیستند. چابك

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 55 of 300

روی درجهٔ متوسط اینها در ساعت شانزده میل است . درصد شش ازین سفاین فولادی ، درصد سه آهنین ، درصد نه آهن وفولاد بهم مخلوط ، درصد پنج چوبین است .

دولت ژاپون برای تکثیر و تزئید دسته‌های سفاین نقلیهٔ عسکریه خیلی صرف سعی وقوت میکند . ودر باب حصول این مقصد بشرکت های مختلف تجاری هرسال (۱۶) ملیون روپیه تخصیص کرده است . درمیان این شرکت ها مهم ترین آن (نیپون یوزن قا چا) نام شرکت است که (۵۶۰۰۰۰۰) روپیه سرمایه دارد ، ومالك (۷۶) سفینهٔ بزرگ میباشد و درهر سال [۱۳] ملیون روپیه از دولت تقاوی دارد . این شرکت در هر پانزده روز یکبار منتظماً به بندرهای (مارسلیا) و(لندن) و (انوه رس) وبندر های غربی حکومات [امریکا] ، و بندرهای (استرالیا) و (بمبئی) و (شانغ های) و (ولادوستوك) و بندر های شمالی (چین) (پوسته) — یعنی داك میفرستد . شرکت مذکوره درماه یکبار به (کیاتوچو) که از مستملکات المانیه است نیز وابورهای پوسته بکار انداخته است . مطبوعات ، یعنی اخبارهای المان شرکت های تجاری المانی را درین خصوص طعن و توبیخ می کنند که چرا غافل مانده اند . زیرا تجارت ژاپون درپشت سر (کیاتوچو) روزمره در ترقی وتوسع وبر تجارت المان درتفوق است .

این شرکت « نیپون » در اثنای این محاربه مخصوص برای نقل دادن مجروحین وبیماران سه سفینه که همهٔ لوازمات مداوات وپرستار بیماران را درمیان آن تهیه واکمال کرده بود سراز نواز انگلستان خریداری کرده بود . این سفینه ها بمجرد اعلان حرب بهفت روز بکار ووظیفه خود حاضر و آماده گشته است .

یك شرکت دیگر ژاپونی درین نزدیکی ها بوجود آمده است که نام آن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 56 of 300

(توجوقاجا) میباشد و از حکومت در سال نیم ملیون تقاوی میگیرد . و مالك سه سفینه بسیار سریعی میباشد که در مابین (هونغ قونغ) و (سان فرانسیسقو) بکاراندا خته است .

مقدار کشتیهای بادبان دار (٤٠٢٠) قطعه میباشد . (١٣٥٥) (معونه) که یك نوعیست از کشتیهای بارکش نیز موجود است .

در ضرف یکسال ــ یعنی در سنهٔ (١٣٩١) در فابریك های کشتی سازی ژاپونیا (٧١) واپور ــ یعنی کشتی بخاری ، (٢٠٢) کشتی بزرگ بادبان دار و (٢٢) معونه ساخته شده است . و (١١) واپور ویك کشتی بادبان داراز بیرون خریداری شده است .

ــ وظیفهٔ فیلوی نقلیه در اثنای حرب ــ

ــ درهنگام محاربه فیلوی نقلیه در بجا آوردن دو وظیفهٔ مهمه مکلف میباشد: اولاً ، معاونت کردن کشتیهای جنگی ، ثانیاً نقل دادن قطعه های عسکری .

برای حصول این مقصد: اول چابك روترین کشتیها در بندرهای حربی باتوب ها مسلح ومجهز می شوند و معاون (کروواز ورها) که یك نوعی از کشتیهای جنگیست می کردند .

تجارت بحریهٔ ژاپونیا اساساً در لیانها ــ یعنی بندرهای (ناغازاکی ، ومو جی ، وقوبه ، واوزاقا ، وبوقوهاما) بوقوع می آید . لهذا قسم اعظم سفاین تجاریه در همین لیانها موجود است .

§ شمند وفرها §

ــ امروزه روزمالك ژاپونیا بدرازی (٧٦٤٨) کیلومترو شبیکهٔ آهنین راه آهن را مالك است . نظر باین حساب بهر صدکیلومترو دونیم کیلومترو راه آهن می رسد . شمندوفرها ، یعنی ریل های ژاپون یك خطه میباشد

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 57 of 300

ـ یعنی یك ریل بران میرود . تنهاخط (توکیورو آمه ری) دوخطه است که یك ریل میرود و یکی می آید . دراول تأسیس خطوط شمند وفرعها باصول اقتصاد وصرفه جویی رعایت کرده شده است که ازان سبب تونل[۱] های که کشیده شده است ، و پایل هائیکه ساخته شده است باستعداد آمدو رفت یك ریل انشا گردیده است . بلندی پل هانیز کم است . برتمام خط های راه آهن ژاپون [۱۱۰۰] استاسیون ـ یعنی ایستگاه موجود است . ایستاسیون هائیکه درشهرهای بزرگ میباشد بدرجهٔ انتظام و مکملیت از استاسیونهای بزرگ او روپا کم نمیآرد .

لوقوموتیف‌ها ـ یعنی انجن های ریل بازغال سنگ گرم می شود ، در قطارهای ریل های عسکری درهر قطار نیم بلوك عسکرسواری یادوتوپخانه یا نیم کنجایش نقل دارد واکثر خطوط راه آهن ژاپونیا ازنقطه نظر عسکری برای نقلیات عسکریه ساخته شده است . برخط راه آهن [توکیو ـ و یوقوهاما] که دوخطه است درروز[۴۰] (ترن) ـ یعنی قطار ریل در رفت و آمد است . درخط های دیگر ازدوازده تاشانزده ریل رفت و آمددارد .

شبیکهٔ آهنین ژاپون درصد هشتاد آن در زیر تصرف شرکت ها میبا شدباقی آن مال دولت وعسکری است .

(۱) تونل نقب هایی را میگویند که درزیرکوه ها و تپه های بلند ، برای گذشتا ندن سرك راه آهن کنده میشود .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 58 of 300

زندگانئی ژاپون

ژاپونیان درختان خودشانرا خیلی دوست دارند . وهر سال در میان جنگلهای غلوی بهم پیوست ، درسایهٔ درختان جسیم ، متفکرانه گشت وگذارکردنرا خیلی می پسندند . در اول بهار شکوفه زارها و چمنزار های خودشارا مانند زیارتگاه‌های مقدس خود زیارت میکنند ،

ورود اول بهار ، ازباز شدن شکوفهٔ درختان آلومعلوم میشود . اهالئی ژاپون شکوفهٔ آلورا بفضیلتها وکمالات بسیار محرم ، وراز انگیز مخصوصهٔ لسوانیه تشبیه مید هند . بعد ازشکوفهٔ درختان آلو شکوفهٔ درخت گلاس بسیار مقبولست . درخصوص شعرای نامدار ژاپون بسی منظومه های بلیغه و نشیده های عاشقانه سروده‌اند .

موسم خزان هنگام ذوق وشاد مانئی درجهٔ دوم ژاپو نیانست درین موسم بمضی گلهای مخصوص بیشکفد ودرختان ، برنگهای حیرت آوری زینت و آرایش می‌یابد . ژاپونها دربارهٔ مملکت خودحس وفکر والهانه ، وعاشقانه بسر میبرورا نندکه این حسیات حب وطن اسباب حقیقیهٔ سعادت رابه آنها بخشیده است .

ژاپونها ، مردمان باوقار جسور و کرم مزاج میباشند ، شدت ، وحدتی که درافعال وحرکات خوددارندبه شدت ، وحدت کوه های آتشفشان وزلزله های خانه‌وبران ، وبادهای طوفان نشان ، وسیلاب های شدیدالجریان مملکت شان مشابهت میرساند . وخوش خلق ، وخنده رویی‌شان بلطافت طبیعیه و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 59 of 300

شادابی ، وسرسبزی وطن شان همراز ودمساز آمده است .

چنانچه مملکت خودشانرا به اینچنین محبت حقیقی ، وسودای وطنپرستی دوست میدارند ، همچنان به اجداد وانساب خود نیز رعایت وحرمت مخصوصهٔ دردل میپرورانند . حتی مملکت خودشانرا نیز انها ازبهر دلربایی ولطافت قدرتی طبیعیهٔ اونی بلکه چون مدفن آباو اجدادشانست ازانسبب بیشتروزیاده تردوست میدارند . ژاپونها برغیرفانی بودن ارواح معتقد هستند ، وازانرو برین اعتقاد تمام دارند که ارواح اجداد وبزرگان شان همیشه ایشانرا در زیر نظر میدارند ، ودرهر خصوص به ایشان مدد ومعاونت میرسانند .

حامئی یگانهٔ ایمپراطورئی ژاپونرا « آماته رازو » که جده « میکادو » ست میشمارند ، ومیکادورا وکیل اومیپندارند . بناءً علیه شرط اول محبت وطن وحرمت اجداد را برفدا کردن جان درراه ورضای ایمپراطوری موقوف میدانند . شعرا ومؤلفین حالایی نیز مانند شاعران زمان اول درتعلیم و تلقین کردن همین فکر وهمین مسلك رابه نورسیده گان وطن یکدل ویك زبان هستند . ازاعتقادات مذهبیهٔ ژاپونها یکی اینست که همهٔ ارواح را دربعد مجردیعنی ــ درفضای آسمان ساکن میدانند ، وآنهاازانجاجوی هاوچشمه هارا روان میدارند ، وبزراعتها ، وکشتزارها محصول وبرکت میدهند ، ودرهر جا گل هاوبوهای خوش نشر مینمایند !

درهرخانه دومحراب دارند که یکی برای معبودهای شان یعنی پرستیده گان شان ویکی برای نیاگان شان مخصوصست . نامهای نیاگان شان درینمحراب منقوش ومحکوك میباشد . بروظایف احترامیهٔ اجدادخود بکمال جدیت و راستی دوام میورزند ، وبه اعتقادشان اینست که ارواح اجدادهر خاندان و هرعایله درمیان خودهمان خانواده باقی میماند ! وهمیشه به افرادعائله معاونت ومدد میرساند ، ودروقتی که لازم شود افرادعائله راتسلی ودلداری میبخشد !

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 60 of 300

از این احترام اهتمام کارانهٔ ژاپونیان که بمردگان دارند معلوم میشود که به اصول وعادات قدیمهٔ خود چقدر رعایت واعتبار میکنند .

حرمت ومحبتی که ژاپونیان به عائله دارند از هنگامیکه درعصر هشتم میلادی مذهب « قونفوچیوس » را قبول و به آن عمل کردند خیلی کسب قوت کرفته است . از قواعد این مذهب آنست که وظیفهٔ نخستین مردان زن کرفتن است . تااولادهای که ارواح اجدادرا تقدیس بکنند ازان بعمل آید . وظیفهٔ دوم درپیش ابوین خود خدمت کردنست . ابوین که بسن (۶۰) سالکی درامد بضرورت ترك کسب وکار میکنند . لهذا آنهارا پروراندن ، و بخوبصورت خدمت کردن وظیفهٔ مقدس پسرانست .

اینهم از قواعد اساسیهٔ مذهبیهٔ شانست که حکومت تبعه ورعایای خودرا بنظر اولاد به بینند ، وبزرگان قوم ووزرارا بنظر برادر ، ومیکاد ورا بنظر پدر ویا والده به بینند .

ازعصر هشتم باینطرف میکاد وهارا تنها بنظر این نمی بینند که از نسل « آماته راز و » میباشند ، نی بلکه رئیس اصول مذهبیه واخلاقیهٔ « قونفو چیوس » نیز میشناسند . چینیها بعدازان اصول مذهبیهٔ « بودا » رانیز به ژاپونیان بیاموختند . ژاپونیان برخلاف اطوار لاقیدانه ، وطبیعت جنکیر ورانهٔ خویش قواعد صلح وشفقت مذهب « بودا » راکه برای حیوانها وانسانها وضع نموده است قبول کرده ، وآنرا عمل ومحال خودمطابق نموده اند . واز لدنیات بحث معرفت حق نیز کم وبیش آکاه وداناشده اند . بنابرین بعدازانتشار یافتن ایمذهب ممالك ژاپون بزاویه ها ومعبد ها پر کردید . اما باوجود آنهم تلقینات روحیهٔ مذهب بودا چنانچه شاید وباید درژاپونها قرار نکرفت ، و تأثیرات مدیده حاصل نتوانست کرد . ژاپونها که فطرةً حدیدوشدید بودند ازتخالها بزودی دلتنك ، وبیزار کردیدند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 61 of 300

درقرون وسطی یك صنف نوی پیداشد که آنرا «سامورای» یعنی صنف اشراف عسکریه میگفتند. این صنف رادرینوقت «شیزوکو» یادمیکنند. این «سامورا یها» درمیان اهالی حس های جسارت وشجاعت، وذوق جنگجوری، واطاعت ورعایت کوماندان وافسران، وصحابت وحمایت ضعفاو بیچارگان، ومحافظهٔ شرف وحیثیت را بیدارکردند.

درعصرشانزدهم یك مسلك ممتزج دیگرظهورنمود که این مسلك را «بوشیدو» میگفتند. این اصول ومسلك برای ژاپونها بدانددرجه مهمست که بزرگتر مؤلفین ژاپون آنرا مسلك یگانهٔ اخلاقیهٔ قوم ژاپون قرارداده اند.

اصل نام «بوشیدو» از دو کلمه مرکبست که یکی «بو» ودیگری «شیدو» ست. بو، بمعنی عسکر اصیل، وشیدو، بمعنی فضیلت عالیه میباشد. لهذا این مسلك تاحالاها درخصوص تعلیم وتربیهٔ عسکریه درمکتبهای تمام مملکت مرعی الاجراست. صداقت حکمدار، حب نفس، رقت ازوظیفه های این مسلك است.

ژاپونها نیزمانند چینیان برچهار صنف انقسام یافته اند: اول صنف عسکری وعلما، دوم صنف زراعت گران، سوم صنف، صنعتگران، چارم صنف سوداگران میباشند.

درعصرشانزده هم ازبعضی مردم های اسپانیان، و پورتگیزان که درمملکت خود آنهارا قبول کرده بودندبعضی کشتیها واسلحهٔ ناریه ساخته بودند. ولی بعد ازان بعضی حیله هاودسیسه ها ازاسپانیان، وپورتگیزان دیده همهٔ سواحل ژاپونرا برای تجارت اجنبیه مسدودنمودند. باوجود آن بسیاری از «سامورای ها» با «هولانده» ثیان عقدمناسبات پیدا کرده ازمآثر مدنیه ومؤلفات علمیه وفنیهٔ اوروپا بهره ورومستفید میشدند.

ازتاریخ ۱۸۷۱ باینطرف که مبدأ تاریخ ترقیات حاضرهٔ ژاپون است

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 62 of 300

چون خوب نظر کرده شود معلوم میگردد که ژاپونها باوجود حرمت ورعایت فوق العادهٔ عادات قدیم خودشان بازهم درمعاملات رسمیه ، ومحاربات ، واسفار عظیمه ، وکشفیات علمیه وصناعیه و آثار مدنیه نیزازکسی پای کم نیاورده اند .

محبت ژاپونیان بحکمدار شان نادانسته وبی بصیرتانه محبتی نیست بلکه صمیمی وبسیار جدی یك محبتی است . عمل کردن وپیروی نمودن اوامر پادشاهرا ازوظایف بسیار مقدسهٔ خود میشمارند . پادشاه نیزایشانرا از اختراعات عصریه ، وآثارهای مدنیه ومحافظهٔ محاسن اخلاقیه باوامر دائمهٔ خود همیشه مستفید میگرداند . وایشان نیزدرحسن قبول آن بعقیدهٔ درست و اخلاص تام کوشش میورزند .

بااین ذوق عالی ترقی پرورانه قوم ژاپون درتحصیل علوم وفنون فطرتاً نیز بسیار خواهش کرمیباشند . بعدازمحاربه باچین یکی ازژاپونیان میگفت :

« هر وقتیکه مادرفن حرب بری ازالمانها ، ودرفن حرب بحری ازانگلیزها سبقت کردیم آنوقت مسرورو ممنون خواهیم شد . »

والحاصل ژاپونها بسی اوصاف برگزیده راماالك میباشند . ازجمله جنگ وجدالیکه ازروی حقانیت باشدبکمال مسرت آنراقبول میکنند . درراه شرف امپراطورها معززترین وشیرین ترین چیزهای خودرا خندان خندان فدامیکنند ، بمنصب وتوانگری حسدنمیکنند ، ولی درراه علم وعرفان بصورت پسندیده ومشروعه برهرکس خیلی رشك میبرند .

درسر ژاپونها یك فکر حقیقی وفنی موجوداست . درمباحث فنیه دایما صحت وقطعیت رادوست دارند ؛ وهیچگاه لاف وگذاف را نمی پسندند .

یك مرد « سامورائی » ازلسان « هولانده » بی یك چند کلمهٔ زبان ژاپونی خود درعصر هجدهم ترجمه کرده بود . اومیگوید :

«هنگامیکه این چندکلمه راترجمه کردم آنقدرممنون ومسرورشدم که گمان بردم که کف دست مرا بالماس ومرواریدپرکرده باشند»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 63 of 300

﴿ ادبیات ﴾

— درادبیات ژاپون همه اقسام وتفرعات معلومات ادبیهٔ آسیا مصور وهویدا میباشد . امااسوسکه بسبب دشوارئی زبان ژاپون این ادبیات وسیعه ازطرف جمعیت «مستشرقین» — یعنی جمعیتی که برای غور رسئی علوم شرقیه در او روپا تشکیل یافته‌اند — در اوروپا بروجه لایق غور و مشاهده نشده است .

ادبیات ژاپون برچهاردور بزرگ تقسیم میباید :

«دور اول» ازابتداء ظهور آثار ادبیه تابعصر هشتم ترتبدلات وترقیات ادبیه که درضرف اینمدت گذران یافته شامل میباشد . ایندور مخصوص شعر است که بعضی از آثار مهمه آن بزبانهای اوروپا نقل وترجمه شده است .

«دوردوم» جامع مؤلفات ادبیه ایست که ازعصر نهم تابعصر دوازدهم متداول بوده است . ایندور دورنثراست که بعض آثار برگزیدهٔ نثریهٔ ایندور نیز بزبانهای ممالك غربی ترجمه شده است .

دورسوم ازعصر سیزدهم تابعصر هفدهم امتداد میباید . این یك دوریست که بسیاری ازکلمات چینی را ژاپونیان بزبان خودشان قبول وداخل کرده‌اند ، ویك ادبیات نوی متعلق مذهب «بودا» دران ظهور یافته است . ترجمه‌های ایندورادبی جدید خیلی کم وناقص است که احوال ادبیهٔ دورمذکور درنزد اوروپائیها بخوبی شناخته نشده است . ژاپونها درینمدور بنام «قاموس العلوم بزرگ ژاپون» مرکب از «۱۵۰» جلد یك تالیف بسیار جسیمی بمیدان آورده اند .

دورچهارم از زمان «توقوغادا» هاتا بسنهٔ «۱۸٦۰» آثار ادبیه را شامل میباشد . ادبیات ایندور بیك طرز عوام پسند انه دوام ورزیده که ازان سبب موجب رغبت بسیاری از اهالی شده است . ازین آثار منتشره مانند رومان ، وتیاتر ، وحکایات بسی چیزها بزبانهای غربیه ترجمه شده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 64 of 300

§ صنایع نفیسه §

— ژاپونها چنانچه درادبیات وخصوصیات سایره مترقی میباشندهم چنان درصنایع نفیسه نیزمظهر ترقیات عظیمه گردیده‌اند . در آثارمصنوعه قومیه شان درخشان ترین بدایع اقصای شرق، ورقیق ترین نمونه های خیالی آن دیده میشود . بر بعض اوانی وضروف چینی گلهاوتزئیناتی که محکوك ومرسوم است وبعضی تصاویر ونقش هائیکه درمعبدهاودالانهای بزرگ شان موجود است نمونه‌های حیرت افزای صنایع بدیعهٔ خیالیهٔ شان را نشان میدهد . در زمانهای اخیر آثار بدیعهٔ غربی نیز برانها اجرای تاثیر کرده بسی رسام ها ؛ وهیکل تراش‌ها ، ومعمارها بسررسانیده‌اندکه آثار نفیسهٔ صنعت کارانهٔ شان دراوروپا وامریکانیزمظهر تقدیرات وتحسینات گردیده‌است .

اخلاق ، وعادات

— اخلاق وعادات ژاپونیان ازاخلاق وعادات اوروپائیان فرق زیادی دارد . مادرینجاتنها ببعض مثالها اکتفامی کنیم :

درژاپونیا خوبترین اتاق‌ها درجهت پشت خانه‌ها میباشد . بعداز حمام وجود خود شانرا باقدیفهٔ ترخشك میکنند . شیرینی را دایما پیشتراز دیگرطعام میخورند . اوروپائیان چون ازدروازه درایند کلاه خودرا میکشند . وژاپونیان پاپوش‌های خودرامیکشند . براسپ همیشه ازطرف راست سوارمیشوند . وقتیکه خیاطی میکنند سوزن رابرقماش نی بلکه قماش دوختنی رابرسوزن میگردانند . کلید های قفلهای شان به عکس کلیدهای مادور میخورد .

قوم ژاپون بنظافت وپاکیزه گی خیلی دقت ورعایت میکنند . غیراز حمام‌هائیکه درخانه هاواوتلها میباشد دربیرون نیزبسی حمام‌ها موجوداست . ازجمله تنهادر « توکیو » « ۱۲۰۰ » حمام است . لهذا هرفرد ژاپونی اگرچه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 65 of 300

مزدوورکارهم باشددرروزیکبار بهمه حال خودراشست وشومیکندواگر آب گرم نیابدبآب سردهم اکتفا میورزد . بنابراین عادات صحیه مردم ژاپون خیلی پاك وتروتازه دیده میشوند .

ژاپونهاهمه وسایط مدنیهٔرا کهاوروپائیان دارند مالك میباشند . اردو های مکمل ، قوهٔبحریهٔ منتظم ، فابریکه یعنی ماشینخانه های جسیم، تجارت خانه های بزرك ، شمندوفرها، یعنی ریلها ، تلگراف وتلفون خانه‌ها، مکتب‌ها ودار الفنون ها ، چاپ خانه ها وجریده‌ها دارند . امادرحیات خصوصیهٔ خودشان همهٔ اسراروا حکام مدنیت عتیقهٔ خودشان‌را محافظه کرده اند . طرز بنای خانه ها ، ومفروشات ، وملبوسات ، وماکولات ، واخلاق و وعادات شان همه کی براصول وطرز ژاپون قدیم اجرا میشود .

{ مساکن ومفروشات }

ـــ خانه‌های ژاپون همه ازچوب است . اینخانه‌ها بعضی ازیك طبقه، واکثر ازدوطبقه تشکیل یافته‌است . هیچیك خانه‌بادیوار حویلی محاط نیست حویلی شان اکثرعبارت ازیك دهلیز فراخی میباشد . این دهلیز در بعض خانه‌ها سربازودر بعض خانه‌ها پوشیده میباشد . درشب‌ها خانه‌های خودرامی‌بندند .

دراتاق های خانه های ژاپون اول چیزیکه بنظردقت برمیخوردبرهنه بودن اتاق است . یعنی درین اتاق بجزیك حصیرژاپون باف بسیارپاك ودرخشنده که سطح خانه بدان فرش شده‌است دیگرهیچ چیزی نیست نه‌میز ونه چوکی نه‌تخت نه‌نهالین نه‌قالین هیچیکی دیده نمیشود . درهراتاق دیوارهای فالتوی قاتی پیچی که ما آنرادرپرده میگوئیم موجود است که ازکاغذ های کلفت بسیارخوشرنگ وخوش نقشی ساخته‌اندکه بواسطهٔ اینها درآن واحد یك اطاق کلانرابدوسه اتاق کوچك تحویل داده میتوانند ویااینکه یك دیواررااز میان برداشته دواتاق رایك دالان کلان میتوانند ساخت .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 66 of 300

ژاپونیان اقامت گاهای خودشانرا بسیارپاك نگاه میدارند . دردرون اتاق های خود برهنه پامیگردند . دراتاق های ژاپون ها علی العموم محراب مانندیك جای مخصوصی موجوداست که برسر آن یك یك رف بسیارپاك ودرخشنده بدیدار است . برسر این رف بعضی آثار مهمه صنایع نفیسه مانند یك گلدانی دندان فیل ، ویایك هیکل کوچك، ویك اسباب نوشته ، و یك قطی وصندوقچهٔ مصنع ودیگر بعض اسباب هاچیده شده میباشد . در دیوار ها نیز بعض لوحه های منتخب که برروی کاغذویاقماش های ابریشمی کارشده است ودرچهار چوبه های چوبین ویاقماش های رنگین گرفته شده است اویزان میکنند . درخانهٔ هرژاپونی این موزه خانهٔ کوچك یادگارهای خصوصی است که ازتذکارهای مذهب « بودا » باقی مانده است . اینجای محراب نما درنظرژاپونیان مقدس شمرده میشودازاروهر مهمانیکه بیاید درانجامینشانندکه اینهم ازجملهٔ اکرام واحترام مهمان است .

درین اتاق هائیکه بجزبعض آثارصنایع نفیسه دیگرچیزی موجودنیست دروقت لزوم بعض مفروشات نیزوضع وترتیب میشود . مثلاهرگاه مهمان بیاید برهمان حصیریك تکیهٔ میگذارندمهمان بران مینشیند واگرهواسردباشدیك منقل آتش خروج شده نیزدرپیش اومیگذارند .

دروقت طعام خوردن پیش روی هرکس یك بطنوسیکه درآن کاسه و وفنجانهای بزرگ موجوداست میگذارند . وقتیکه خواب میکنند برروی همان حصیریك چند لهافی انداخته بهمانقدرا کتفامیکنند . متکاهائیکه مردان استعمال میکنند اگرچه تایك درجه بمتکاهای مامشابهت بهم میرساندامامتکاهای زنهاازیك لوله چوبی ساخته شده است که برای خراب نشدن انتظام موهای شان تنها کردن خودرا بران متکا های چوبی گذاشته بخواب میروند . چون صبح میشود خدمتگارخانه آمده همهٔ این اشیاءزایده راازاتاق بیرون میبرارد .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 67 of 300

این است که اقامت گاه قسم اعظم مردم ژاپون عبارت از همین است که ذکر شد. امادر لیمانها ــ یعنی بندرهائیکه برای تجارت اجنبیه گشاده میباشند بطرز اوروپا خانه هانیز موجود است ولی دران هاعایله های اوروپائی اقامت میکنند. مامورین بزرگ حکومت مجبورند براینکه درمیان خانه های خود یك یك اتاق را برای قبول کردن مهمانهای اجنبی بطرز اوروپا مفروش داشته باشند. امانا مهمان بیگانه نیاید در آن خانه اقامت نمیکنند.

ژاپونها زندگانی خودشان را برزندگانی ومعیشت اوروپائیان بنابر بعض اسباب سرفه جوبی مرجح میبینداردند. چونکه اولا خانه های ژاپون چوبی وکاغذی میباشد که باینصورت هم ارزان وهم بسیار آسان ساخته میشود. دیگر اینکه بی اسبابی وبی تجملی خانه هاژاپونیان را ازبسی قیودات ظاهریه آزاد میدارد. مثلا یك ژاپونی که خانهٔ او آتش بگیرد با آتش آن خندان خندان یك سگاری در داده درمیگذرد. چونکه یك چند پارچه اسبابی که رهابی دادن آن مطلوب است البته آنرا باخود خواهد بر آورد و برای یکچند پاره چوب وکاغذ باقی مانده افسوس خوردن رایك ژاپونی بخیال وخواطر خود هم نمیگذراند. و نیز برای اینگونه خانه سوختگان ازطرف حکومت هم معاونت میشود و هم ازطرف اقربا و تعلقات آنها هدیه هافر ستاده میشود.

این قاعدهٔ مشهوره را که [هرچیز بیفائدهٔ زاید رادرخانهٔ خود داخل مکنید] از هرملت زیاده تر ژاپونیان محافظه ورعایت میکنند.

(ملبوسات)

ــ قسم اعظم مردان ژاپونی وهمهٔ زنان آنها البسهٔ ملیهٔ قدیمهٔ خودرا تبدیل نکرده اند. زن ومرد ژاپونیان [کیمونو] نام یك لباس فراخ و درازی میپوشند که قماش این لباس ازابریشم پاپنبه بافته شده و رنگ آن یاخاکستری

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 68 of 300

یا آبی کمرنگ میباشد . اطفال کوچك ودخترانیکه رقاصی میکنند لباسهای شان دگرگون است . درموسم زمستان زن ومرد ازهمین البسهٔ که گفتم یکچنددانه رابروی همدیگرمیپوشند . جیب هایشان دردرون های آستین های شان میباشد . مردان این لباس دراز خودرا بایك کمربندپشمی نازك می بندند . زنهانیزبایك کمربند پشمی برداری میبندند . این البسهٔ زنها بسیارقیمت بهاست اماشکل وطرزبرش آن علی العموم یك سان است . وبسببیکه شکل وبرش جامه مانندبلای (موده ــ یعنی فیشن) اوروپادرهرسال تغییرو تبدیل نمیکنداز اروجامه ئیکه یك بارساخته شد تابسیار سالها دوام میورزد .

همهٔ زنان و مردان درزیراین (کیمونو) ئیکه گفته شد ازابریشم ویا پشم یك نوع پیراهنی میپوشند و درزیر آن پیراهن از (موسلین) ــ یعنی کاچ یك کمربند برداری می بندند . برسر (کیمونو) های خود زنان و ومردان اصیل وتوانگریك بالاپوش ابریشمین نیزمیپوشند .

پیش ازین ژاپونیان سر برهنه و موهای سر خود شان را با انواع مخصوص آرایش داده بدانصورت گردش میکردند اما دربنوقت موهای خود شان راماننـد زنان ومردان اوروپائیان میپیرایندوکلاه های اوروپائی نیزمیپوشند . امازنهاعلی العموم سربرهنه میگردند وهم یك یك سایه بان در دست میداشته باشند . تنها درزمستانها یك سرپوشی مانند کلاه بارانی بر سرمیکنند . درهیچ مملکت درخصوص تزئینات موی سربقدرزنان ژاپون دقت و اعتنادیده نمیشود . زنان ژاپون بشانه کردن وتزئین دادن موهای خود لااقل دوساعت مشغول میشوند لهذا درسه روزیکبارسرخود راآرایش میدهند . وچون یکبار آرایش دادند تاسه روزبحسن محافظه آن مجبور میباشند . ازصدف یا طلایا نقره یك یك سنجاقی نیز درموهای خود میخلانند . غیرازهمین سنجاق دیگرازنوع مجوهرات هیچ چیزی برسروبرخود

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 69 of 300

نمیزنند . این عادت ژاپونیان راهم ازاو روپائیان وهم ازاقوام وحشیه تمیز وتفریق میدهد .

گروه عمله وعرابه کشان یك جاکت مخصوص کوتاهی میپوشند که در پشت این جاکت هاجای ونوع خدمت شان بایك حرف بزرگ چینی نقش شده میباشد . زیرجامهٔ اینهانیز شلوارمانندیك چیزی است . اگرچه البسهٔ اوروپائی که ازسال های بسیاردرژاپونیاداخل شده است جامه ژاپونیان را تایکدرجه تبدیل و تعدیل داده است اما این تبدلات خیلی کم و بی اهمیت میباشد . چونکه ژاپونیان ملبوسات ملیهٔ خودشانرابسبب سادگی وارزانی خیلی می پسندند و بعض اقسام البسه اوروپائی راکه موافق حال یافته اند قبول کرده اند .

(ماکولات)

— اساس ماکولات ژاپونیان برنج است . ماهی ، تخم مرغ ، سبزه باب رانیزمیخورند اما ازخوردن گوشت علی العموم اجتناب میورزند . چونکه درژاپونیا ازعصر های بسیاری قواعد مذهبی [بودا] اجرای تاثیرنموده است واین مذهب بحیات حیوانهارعایت میکندوذبح واکل آنرامنع مینماید .

ژاپونیان درروزسه بارطعام میخورنددرپیش روی هرکس یك پطنوسی میگذارندکه درمیان آن پطنوس بعض کاسه ها و بشقابهاوفنجانهای سرپوشیده میباشد درمیان این ظرف ها شوربابرنج . ماهی پخته و بریان کرده و خام ، یك نوعی از آش ، تخم مرغ ، بعض سبزه کاریها میباشد . ودرمیان یك دیگ چوبی بزرگ برنج موجوداست که یك خدمتکاردخترکی کوچك نشسته طبقهای طعام خاران راازبرنج پرمیکند .

درانثنای نان خوردن بافنجانهای کوچك چایخوری خودشان چای بی شیر و شکرمینوشند ، گاهی پیش از طعام یك قدح شراب مسکریکه از

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 70 of 300

برنج حاصل کرده اند مینوشند .

مهمانیکه بخانه آید اورابجای و کلیچه اکرام میکنند . پیش ازین مهمانان رایك طعام خفیفی نیزمیخوراندند اما حالااین عادت ترك شده است .

درین زمانهای اخیردربعض بلاد مشهور ژاپون بطرز و اصول او روپاو تلهاوطعام خانه ها نیزبازشده است . ژاپونهادرین طعام خانه ها گاهی نان میخورند و کم وبیش متلذذهم میشوند اماچونکه قیمت این طعام ها گران تراست ازانرو بسیار وقت میخواهد که ژاپونیان باینگونه طعام خوردن عادت کیرندکه اینهم موجب عدم توسع وانتشار اینگونه طعام خانه هامیشود .

(زندگانی داخلی)

— ذکرکردن بعض غرائب احوال زندگانی خصوصیهٔ ژاپونیان خالی ازفایده نیست :

ژاپونهاعمرخودشان راازماه کانون ثانی — یعنی دلوهمان سالیکه دران تولد یافته باشند حساب میکنند، مثلا یك طفلیکه درماه کانون اول — یعنی جدی « ۱۹۰۳ » تولد یافته باشد درماه کانون ثانی — یعنی دلو « ۱۰۹٤ » دوساله شمرده میشود . از تاریخ ولادت تابیست سالگی رادورجوانی ، از بیست تابه چهل راسن کمال ، ازچهل تابه شصت سالگی رابیری نام مینهند . چون شصت و یك ساله شوند بعض جشن های بزرك خصوصی اجرا میکنند زیرااین سن رامقدمهٔ یك حیات دورهٔ نوی میشمارند .

واقعهٔ نخستین یك طفل نوزاد همینستکه درهفت روزه کی سر او را میتراشند . اطفال ژاپون پیش از دوسال از شیر جدا نمیشوند بلکه بعض اطفال تاچهارپنج سالگی شیرمینوشند . اطفال ژاپون بسیار خوشخویند خیلی کم گریه میکنند یاآنکه مادران شان ایشان رابگریه کردن نمیگذارند . زیراتربیهٔ اطفال راخوب میدانند . اطفال رادرحرکات شان آزادانه میگذارند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 71 of 300

تربیهٔ ژاپون حقیقتاً شایان دقت واهمیت یك اصولی دارد . وظایف اساسیه تربیهٔ ژاپونها عبارت ازفداکاری« میکادو » ، محبت وطن ، حرمت اجداد ، اطاعت ابوین ، رعایت هم وطنان ، درمعاملات توکل ، مفتونیت بر لطایف طبیعیه وجسارت وصداقت میباشد .

طفل چون بزرگ شد ابوین باندیشهٔ ازدواج آن میافتند . در روز عروسی ، عروس لباس سفید میپوشد . این رنگ بنابرعادات ژاپونیان رنگ یأس ومأتم است ــ یعنی دختردرنزدابوین خودمرده شمرده میشود . چون تاریکی شب فرا گیرد دختربا کسیکه واسطه ازدواج اوشده است وزوجهٔ آنشخص یکجابخانهٔ شوهرخودمیآیدودرا نجالباس سفیدماتم رامیبرارد ولیاسیکه شوهرش برای اوساخته میپوشد . بعد ازان طعام میخورند ، زوج وزوجه سه بارلب های خود شان را بسه قدح شربت تماس میدهند زوجهٔ نوجوان چون مهمان زوج میباشد ازاروحق شربت خوردن اول ازوست . بعد ازطعام خوردن عروس وداماد باتاق مخصوصهٔ عروس میدرا یند ، درینجا سرازتونه بارچهٔ هم کم کم شربت مینوشند امادرینجاحق نوشیدن اول از زوج است زیراعروس درینجا صاحبهٔ خانه میباشد . سه روز بعد برای ملاقات عایلهٔ عروس میروند .

عادات ملیه وقانون مملکت برین یك مساعداست که زوج بدون اززوجهٔ خوددیگرمستفرشه ها یعنی همخوابه‌هاهم داشته باشد . کسیکه اولادنداشته باشدبرای اوضروراست که یک پسردیگرکسی را به‌اولادی وبچه‌اندری بگیرد وهمه ثروت خودرابرای اوبگذارد . اینست که باینصورت عایله‌ها زود محو نمی‌شودبلکه تابسیارعصرها پایدارمیمانند .

درژاپونیا مراسم جنازه بیك طرز بسیارمهیب ومغلق اجرامیشود . اما این مراسم نظربمذهب مرده تخلف میکند . اگرمذهب مرده «شینتو»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 72 of 300

بود مراسم جنازه برداشتن ودفن کردن کم وبیش باوروپائیان مشابهت دارد . کاهن هائیکه باین مذهبند وقتیکه باتابوت رفاقت میکنند کلاه‌ها و موهای شان بپاپاسهای ممالك غربیه مشابهت میرساند . کسانیکه جنازه را میبردارند البسه سفید میپوشند وبدست های خود شاخهای درختان را می گیرند .

ودرمذهب « بودا » کاهنها ئیکه درمراسم جنازه میباشند سرهای شان علی العموم تراشیده و برهنه میباشد . کسانیکه جنازه رامیبردارند لباسهای نیلیرنگ میپوشند ، وتابوتهای مذهب «بودا» چهارگوشه وبسیارتنك است برای گنجانیدن مرده را درین تابوت لازم است که جسداورادوقات کنند .

علامات ماتم ایشان لباس سفید پوشیدن ؛ گوشت هیچیك حیوانی را نخوردن وقبرمردگان را زیارت کردنست . مدت یاس وماتم درمیان عایله‌ها برای ابوین وزوج سیزده ماه وبرای زوجه سه ماه وبرای والده کلان وپدرکلان یکصدو پنجاه روز وبرای اولاد بزرگ نود روز وبرای دیگر اولاد ها سی روز است .

ادیان

— درژاپونیااسا سادومذهب موجود است که یکی مذهب « شینتو » و دیگری مذهب « بودا » است . مذهب « شینتو » از نفس ژاپونیاظهورنموده ومذهب « بودا » ازخارج بآنجا آمده است . درمابین ایندومذهب ازمدت عصرها رقابت و مخالفت پیدابوده ومحاربات بسیار خونریزانه درمیانهٔ شان اجراشده است . امااليوم درژاپونیا آزادی ادیان بصورت بسیارمساعدکارانه حکمفرما میباشد .

مذهب « شینتو » صفت مذهب ملی را حائز میباشد ؛ زیرا تاریخ ظهور آن درمیان ازمنهٔ عتیقهٔ قوم ژاپون غائب وپنهان شده رفته است . «غوزیکی»،

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 73 of 300

و«نیخون شوکی»،و«شی یوخی» نام کتابهای ژاپونهاهم تاریخ ملی وهم تاریخ ادیان شان را تشکیل میدهد . نظر بروایات این کتابها «شینتو» نام معبودها کویا اجداد امپراطوران میباشند که پیش از «۶۶۰» سال از میلاد عیسی بر تخت حکمرانی ژاپونیانشسته بودند .

ظهور مذهب «بودا» درژاپونیابرای مذهب «شینتو» یکضربهٔ محکمی شده است . مذهب «شینتو» برای رهائی یافتن ازین ضربه به بسیار مشکلات مصادف شده است . حتی یك مدتی امپراطورها نیز گرویدهٔ مذهب «بودا» شده بودند ولی باوجود آنهم مذهب «شینتو» رابسبیکه مذهب اجدادشان بود خیلی حرمت ورعایت میکردند . درنهایت عصرهفدهم محافظهٔ آداب عتیقه راسبب یگانهٔ تاسیس سیاست ملیه شمرده مذهب «شینتو» سراز نوتازه گی وحیات یافت . درسنهٔ «۱۸۶۸» - می کنند کان این مذهب درتاسیس دادن امپراطوری ژاپونیا موفق وکامیاب آمده مذهب «شینتو» مذهب رسمی قبول شده است . مذهب «بودا» چون خیلی قدیم وثلثان نفوس عمومیه بآن مذهب میباشند ازان سبب آنرا مذهب ملی گفته اند .

حکومت ، بامذهب «شینتو» اگرچه بسیار مساعده کارانه حرکت میکند اما مذهب «بودا» بسبب فلسفهٔ متین وديدبه های مراسم ، ووقوف عالمانهٔ کاهن ها، بر مذهب «شینتو» برتری وسرافرازی دارد . درعصرسوم میلادی مذهب فلسفهٔ «قونفوچیوس» نیزدر ژاپونیا داخل شده است اما عبارت ازیك فلسفهٔ اخلاقیه مانده شکل مخصوصهٔ مذهب رانگرفته است .

مذهب «کاتولیك» نصارا درسنه «۱۵۴۹» ازطرف «سن فرانسوا قساویه» که بشرکت «ژه زویت ها» منسوب بوداخل کرده شده است . این مذهب درولایت «اوتاناپونافا» حسن قبول دیده ، ودرنهایت عصرشانزدهم «۱۵۰» نفرکاتولیك درژاپونیا موجود بوده است . امادرسنه «۱۶۳۵» مذهب کاتو

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 74 of 300

لیك از ژاپونیا بتمامی برداشته شده است .

بعد از ظهور حضرت (پیغمبر ما) صلی الله علیه و آله وسلم به پنجاه و شش سال دین مبین احمدی به هندوستان و ترکستان و از انجا بچین انتشار یافته و از طرف مسلمانان چین که بتجارت مشغول بودند در ژاپونیا داخل کرده شده است .

الیوم در ژاپونیا اگرچه عدد مسلمانان معلوم نیست ولی بهزاران مسلمانان چینی در مکاتب عالیه ژاپونیا موجود میباشند . حتی مناسباب تجاریه را در مابین ژاپونیا و چین مسلمانان چینی تأسیس داده و الآن نیز بدست خودایشان است . در مکاتب تجاریه و عسکریه اکثر مسلمانهای تاتاری و ماه نچوئی » میباشند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 75 of 300

﴿ قوه حربیهٔ ژاپونیا ﴾

اردوهای عسکری — کشتی های بحری

— ژاپونیادرظرف سی، سی وپنجسال ازحالت عالم قرون وسطی به فعالیت حیات این عصر ترقی که مادران هستیم دفعتهً داخل شده است ، واز ثمره های سعی های جدی وکوشش های متوالی درمیان دول معظمهٔ عسکریهٔ اوروپا برای خود یك موقع مخصوص وممتازی حاصل کرده است . ژاپونیان برای واصل شدن باین مرتبهٔ ترقی بجزاینکه دراکثرخصوصات مدنیت اوروپارا تعقیب وپیروی کرده ، دگرهیچ چیزی نکرده اند . امابشعشعهٔ ظواهر مدنیت مذکوره گرویده نشده همان چیز های راکه جداً وحقیقتاً شایان تقلید بود انتخاب کردند ودرخصوص سرعت وسهولت راباهمدیگرمزج ویکجا کرده برمرادخودکامیاب گردیده اند .

ژاپونیارا « انگلستان اقصای شرق » میگویند ، چون بحقیقت نظر شود بنابروضعیت جغرافیه و متشکل بودن ازجزیره ها خیلی مشابهت بهم میرسانند ، وبسبب سهولت امرمدافعه ، ومحفوظ بودن ازتعرضات اجنبیه و مالك بودن بریك دسته های کشتی جنگی مکمل نیزباانگلستان خیلی مناسبت میرساند ، ولی درعالم تجارت وصنایع ژاپونیاتامرتبهٔ انگلستان رانیابدمجبور است که هنوزبسیاربکوشد ، حال آنکه ژاپونیا مالك چنان قوهٔ عظیمهٔ میباشد که انگلستان هیچگاه بران مالك نشده است ، وآنهم سطوت عسکریهٔ اوست .

ژاپونیا ، بنابراقتضای وضعیت جغرافیهٔ مملکت خودمجبوراست برینکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 76 of 300

بامالك بریهٔ آسیامناسبات عظیمهٔ تجاریه پیدا بکنند که ازین سبب ترویج مقصد استقبال خودرا دردریا میبینند. لهذا ازهرچیزاول بیك قوهٔ بحریهٔ قوتمندی احتیاج خودراحس نمود. تاآنکه بواسطه آن دراقصای شرق برمنافع سیاسیه وتجاریه خودمالك شود، وکشتیهای تجاری خود را باکشتیهای حربی حمایه ونگهبانی کند، ودرمقابل رقابت شدیده اوروپادرمقیاس واسعی تاسیس تجارت بتواند.

ژاپونها برقواعد این حکمت حرکت کرده درمدت بسیارکم خودرا بکمال شان وشرف درشمارقوت مندترین دولت بحریهٔ دنیابعداز «بریطانیای بزرگ» داخل گردانیده اند. چنانچه شرایط واحوال طبیعیهٔ قدرتی مملکت که برای تجارت بحریه خیلی مستعدمیباشد، همچنان برای اجرای حرکات دسته های کشتی جنگی که برای مدافعه مملکت وتجارت بکار آید نیزبه نهایت درجه مساعداست. ژاپونها برای استفاده کردن ازین مساعدات فواید بخش طبیعت وبوجود آوردن بندرگاهای مستحکم هیچیك فرصتی رافوت نکرده، وازاجرای هیچیك فداکاری خودداری ننموده است.

درمدخل مستحکم خلیج «توکیو» بمقابل بحرمحیط کبیر «یوقوزوقا» نام یك بندرگاه حرب مکمل وجسیمی موجود است، درینجا برای کشتیهای زره پوش بزرگ یك کارخانه کشتی سازی وحوض های بزرگ خشك که در وقت لزوم پرآب شود موجوداست. سفاین تجاریه اوروپاکه دربحرمذکور سیروسفرمیکنند تعمیرات لازمهٔ خودرا اکثر درین بندراجرا میکنند. درجواراین بندرکارخانه های کشتی سازی بندر (اوزاقا) نیزموجود است که باین سبب اهمیت لیمان [یوقوزوقا] راخیلی بیشترکرده است.

درمدخل بندرگاه [توکیو] که درانجاجزیره های سخت وپرسنگستانی موجوداست استحکامات بسیارمکمل مطابق وموافق برترقیات وتکملات آخر

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 77 of 300

ترین فن استحکام ساخته شده است. استحکاماتیکه ازاول موجود بود همه را خراب کرده بجای آنها این استحکامات جدیده را بنا کرده اند. درمابین (یوقوزوقا) و«کوراه» یك بندرگاه حرب جدیدی بوجود میآورند که این بندرگاه بسبیکه دربحر داخلی میباشد، موقع جغرافی آن ازهرگونه تعرضات محفوظ وفوق العاده اهمیت ناك است. درساحل غربی جزیرهٔ [کیوشیو] بندرگاه حربی مشهور «ساسه بو» موجوداست. مدخل بندرگاه «ناغازاکی» که یك کارخانهٔ کشتی سازی خصوصی دارد وخدمت استنادگاه کشتیهای جنگی کوچك رامیتواند نیز خیلی مستحکم است.

درساحل غربی جزیره «حوندو» «ماچوروه» نامیك بندرگاه عسکری دیگر نیز موجوداست که آنهم مستحکم یك بندراست. والحاصل مدخلهای که دردریای داخلی مابین جزیره های [کیوشیو] و (شیقوق) و«نیپون» واقع شده است خیلی مستحکم میباشند. درجنوب شرقی بندرهای «یوراه» و «ناروقو» ودرجهت غرب بندرهای [سیمونازاکی] و «موجی» نیز بصورت فوق العاده مستحکم ومتین است. امامدخل جنوبی اگرچه هنوز تحکیم نشده است امااز طرف یك دسته کشتی جنگی که درجوار لیمان «کوراه» باشد مدافعهٔ آن بسیار آسان میشود. این یك معلوم نیست که درین مدخلهای آب ناهای مختلف چقدر نقب وطورپیل وموانع ناریه دیگر موجودباشد.

اینست که بسایهٔ این استحکامات دسته های کشتی جنگی ژاپون استنادگاهای متعددیرا مالك میباشند. اس الحرکات اصلیئی همه دسته های کشتی جنگی ژاپون را دریای داخلی تشکیل میدهد که یك ملجا وماوای متینی است. دسته های کشتی جنگی ژاپون ازین اس الحرکات هم دربحر محیط کبیر وهم دربحرژاپون آزادانه اجرای حرکت میتواند، و در وقت مدافعه ملجأ بسیار امینی برای اومیباشد.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 78 of 300

زغال سنگ نیز چون از دریای داخلی تدارک میشود برای کشتی های جنگی ژاپون اینهم جداگانه موجب فایدهٔ عظیمه شمرده میشود.

طرز بنا وانشای استحکامات ساحل باصول انگلیزی ساخته شده است. استحکامات را بر جاهای بلند وشواهق کوه ها تعبیه کرده اند تا که دریارا تا بسیار جاهای دور در زیر حاکمیت بدارد و بر سطح های کشتی های جنگی گاه بریزاند. و برای آنکه حرکات دو نمای دشمن را در زیر ترصد دائمی بدارد و کشتی های دشمن را از نزدیك شدن بساحل منع کند در اکثر نقاط برج های زره پوش ترصد بوجود آورده اند. و بعض توپخانه های استحکامات منحط در پیش روی استحکامات مرتفعه تاسیس داده اند تا آنکه زاویهٔ میته را مدافعه کنند.

سواحل ژاپون خیلی عمیق است، و سلاسل جبال در هر طرف باسنگستا نهای بسیار صعب المروری یکسر بدریا منتهی شده میباشند که از این سبب اکثر این سواحل برای اخراج کردن عسکر دشمن غیر مساعد است. و اگر اینچنین تشبث بوقوع آید تشکلات طبیعی قدرتی مملکت در پیش روی حرکات عسکری اورو با مشکلات عظیمه حاصل خواهد کرد. فرقه های عسکری ژاپون که بسیار جمع میباشند در هر جا بوقت و زمان معین بی آنکه بسوار شدن راه آهن لزوم قطعی به بینند تجمع کرده تجاوزات دشمن را منع و توقیف کرده میتوانند. غیر از بندرگاه (هاقودانه) دیگر همه بندرگاهها بهمدیگر، و با مواقع مهمهٔ عسکریه که در داخل مملکت باشد بخطوط راه آهن و تلگراف و تلفون بهمدیگر مربوط است. و غیر از این همه شبکهٔ حدیدیهٔ راه آهن مملکت بر مقصد مهم تجمع و تحشید سریعانه اردو و دو نما ساخته شده است که در زمان بسیار کمی بمقابل اردوی دشمن که برای استیلا بیرون برآید بقوت بسیار فایقی بتعرض و مقابله حاضر میتوانند شد.

والحاصل سواحل ژاپون با خلیج ها و دماغه های بسیار سنگ لاخ دار

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 79 of 300

صعب المروری محاط است . واز ان سبب سیر و سفر دران سواحل خیلی مشکل است . درزمان حضر - یعنی که سفر جنگ نباشد - نیز سفاین تجاریه بی وه بلدد نجاها گردش نمیتوانند . حالآنکه درانثنای حرب درهرطرف ساحل رو شنی ها خاموش شده واشارات بحریه برداشته شده میباشد که ازین سبب دسته های کشتئی جنگئی دشمن از مدخل های ایندریای داخلی بصورت جبری مرور کرده نمیتواند واگر بتواند بممالك وموانع عظیمی پیشخواهد آمد . بناءً علیه ممالك ژاپونیا ازطرف دیگر دولت امکان استیلا را ندارد .

اردوی عسکری ژاپون

ژاپان ها چنانچه برای دو ثمایعنی دسته های کشتیهای جنگی خود ترتیبات دسته های کشتی انکلیس رانمونه انتخاب کرده اند، همچنان برای اردوهای عسکری بری خود نیز اردو های المانیا یعنی جرمن رانمونه گرفته اند . در آخرسنه «۱۹۰۳» تنسیقات یعنی نظم دادن جدیدهٔ عسکریهٔ ژاپان که درسنه «۱۸۹۶» آغازشده بود بحد کمال واصل شده است .

§ خدمت عسکریه §

درژاپونیااول قانون نامهٔ اخذ عسکر یعنی لشکر گیریٔ جبری درسنه «۱۸۷۲» نشرواعلان شده است . بموجب این قانون نامه برای هرشخص از تبعه و رعایای ژاپون عسکر شدن و خدمت عسکری را بجا آوردن امر یست مجبوری . اهالی نیم وحشئی جزیره های کوچك از خدمت عسکریه معافند . مدت خدمت عسکری ازهفده سالگی آغاز کرده تابچهل سالگی دوام میکند . اما افرادچون به بیست سالگی برسند بزیر سلاح آورده میشوند .

«۳» سال از خدمت عسکریه درزیر سلاح ، یعنی تفنگ بدوش بتعلیم وقواعد درچونی ها میگذرد . «٤» سال و «٤» ماه آن درصنف «احتیاط» ، یعنی بی سلاح درخانه ها بکاروبار خودشان مشغول شده دروقت لزوم بزیر سلاح

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 80 of 300

گرفته میشوند . پنجسال آنرادرصنف « ردیف » . که آنهم مانند صنف احتیاط در وقت لزوم جمع میشوند میگذرد . افرادیکه خدمت ردیف راکامل کردندبه صنف « مستحفظ » که آنهم مانند احتیاط وردیف است داخل میشوند . ودیگر همهٔ افرادی که بنابر بعض اسباب دران سه صنف اول داخل نشده باشند نیزدرصنف مستحفظ میدرایند .

درهرسال تقریباً « ۵۰۰۰۰۰ » کس داخل سن وعمرعسکری میشوند . ازمیان این پنج لك نفر یها کسانی که قامت شان ازحد معین فروتر باشد ، وصحت وعافیت شان مکمل نباشد، یادیگرعذرهای شرعی داشته باشد جدا شده تنها دوصد هزار باقی میماند . ازمیان اینها درهر سال بقدر « ۵۰۰۰۰ » نفر که دروجود وتوانائی خوبترین آنهاباشند جداشده برای اردوی دایمی درزیرسلاح گرفته میشوند ، متباقی آن به صنف احتیاط نقل میشوند .

قامت افرادپیاده میباید که لااقل « ۱۵۱ » ، ازافرادعسکرسواری ــ یعنی رساله ، واستحکام یعنی سنگرساز ، ونقلیه یعنی باربردار « ۱۶۰ » ، ازتوپچیان « ۱۶۳ » سانتی متروباشد . بانحساب مقدارافرادیکه هرسال برای اردوی موظف دایمی گرفته میشوددرصدی ده ازتمامی افرادقرعه یعنی پشك عسکری میباشد .

درژاپونیااصول قرعه جاریست . تمام مملکت بردوازده دایرهٔ « فرقه » ، وهریك ازین دوایرفرقه ، برچهاردایرهٔ (آلای) منقسم است . (۱)

هردایرهٔ « آلای » : یك آلای پیادهٔ موظف راویك کندك پیادهٔ قالتو راکه برای اکمال کردن ضایعات ونقصانهائی که درمحاربه پیش شود مخصوص است ، ویك کندك احتیاط ، ویك آلای ردیف رابحال « سفربر » یعنی

(۱) فرقه والای ازاصطلاحات عسکریست ، که یك (الای) عبارت از ٤ کندك میباشد . ویك فرقه که ازچارالای مرکب باشد عبارت ازشانزده کندك میشود . (الای) رابه اصطلاح عسکریه خود ما « غند » گفته میتوانیم . ولی برای (فرقه) مترجم عاجز که ازصنف عسکری نیستم یك تعبیری نیافتم .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 81 of 300

بحال سفر جنگ دراورده میتوانند .

افرادیکه برای توپچی ورساله وصنوف معاونه لازم باشداز میان جمیع دائرهٔ فرقه انتخاب میشوند . افراد «فرقهٔ خاصه» از تمام مملکت انتخاب میگردد .

مکاتب عسکریه ، وهیئت افسران

مکاتب عسکریه‌ئیکه درژاپونیا موجوداست اینهاست :

اول — شش مکتب « اعدادی عسکری » میباشدکه درهریکی « ۱۵۰ » شاگرد ، ومدت تحصیلیهٔ آن سه سال است .

دوم — «مکتب مرکزی» میباشدکه در «توکیو» است ، مدت تحصیلیهٔ آن دو سال است . وبرای گنجایش « ۳۰۰ » شاگرد بنا یافته است . درین مکتب شاگردانیکه ازمکاتب اعدادیه شهادت نامه گرفته برایند قبول میشوند ، وشاگردانیکه ازین مکتب شهادت نامه گرفته برایند درسلك افسرانیکه رتبهٔ شان کوچك باشد داخل میشوند .

سوم — « مکتب عسکری » میباشدکه آنهم در « توکیو » ست . باین مکتب شاگردانیکه از مکتب مرکزی برامده باشند داخل میگردند . و افسران کوچکی که دراردو بالفعل اجرای خدمت کرده باشند ، وداوطلبان خوشرضایی که درقطعات عسکری لااقل یك سال خدمت کرده باشند ، بعد ازانکه ازطرف مجلس « امتحان عسکری » معاینه شوند درمکتب مذکور قبول میشوند . مدت تحصیلیهٔ مکتب عسکری یك سال وعدد شاگردان آن از « ۶۰۰ » تا به « ۷۰۰ » میباشد . شاگردانیکه ازین مکتب میبرایند بصفت « نامزد بافسری » بازبه اردو میآید . بعدازان اگررضای افسران آلایی که اوبدان منسوب است منظم شود صوبه داردرجهٔ دوم میشوند .

چهارم — « مکتب تطبیقات » ست که مخصوص برای اکمال کردن تحصیل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 82 of 300

افسران (توپچی) و«استحکام» میباشد، ومدت تحصیلیهٔ آن دوسال است.

پنجم — مکتب عالی عسکری» است که مخصوص برای «افسران ارکان حربیه» میباشد. مدت تحصیلیهٔ آن «۳» سال است. افسرانیکه درمکتب عالی عسکری اکمال تحصیل کنند بعدازان میبایدکه درهریك از صنوف ثلاثه یعنی پیاده ورساله وتوپچی یك یك سال ایفای خدمت بجا آرند بعدازان مستعدترین آنهاراجدا کرده بدایرهٔ «ارکان حربیهٔ عمومیه» تعیین و مقرر میکنند. درژاپونیاعدد افسران ارکان حربیه درینوقت «۱۵۰» افسراست. افسران ارکان حربیه ممتازترین صنف افسریست.

ششم — «مکتب تطبیقات رساله» است که مدت تحصیلیهٔ آن شش ماه میباشد.

هفتم — «مکتب عملیات انداخت» است. مدت تحصیلیه آن یك سال و هشت ماه امتداد میکند.

هشتم — «مکتب انداخت توپچی» که مدت آن سه ماه است.

نهم — «مکتب مهندس خانه» است که بیك فابریك بارود سازی مربوط، ومدت تحصیل آن سه سال میباشد.

دهم — «مکتب توپچی قلعه».

یازدهم — «مکتب طپوغرافیای عسکری»

دوازدهم — «مکتب اداره» که مأمورین ومیرزاهای دفاتر مالیه عسکری رابسرمیرساند.

سیزدهم — «مکتب طبیه وبیطاری عسکری».

چهاردهم — «مکتب خیاطی وبوت سازی عسکری».

درجهٔ مکملیت هیئت افسران کوچك ژاپونیا معادل باردوهای المان است.

تنخواهای سالیانه افسران عسکری ژاپونیا بحساب طلای انگریزی تقریباً باینصورت است:

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 83 of 300

طلای انگلیزی

٦٧٤	مشیران — یعنی سپه سالاران یاتول مشرها	٠٠٠٠ «
٤١٦	فریقان — یعنی نائب سالاران یاسرغت مشرها	٠٠٠٠٠٠ «
٣٥٧	لواها — یعنی جرنیلان یاغت مشرها	٠٠٠٠ «
٢٦٨	میرالایها — یعنی برکیدان یاغند مشرها	٠٠٠٠ «
١٩٤	قایمقامها — یعنی نائب برکید پیاده	٠٠ «
١٣٥	کرنیلهای طوپخانه واستحکامات وارکان حرب	٠ «
١٢٨	کرنیلهای پیاده یازرمشرها	٠٠٠٠٠٠ «
٨٥٠	کپتان هایاسرسلمشرها	٠٠٠٠٠٠٠ «
٧٠٨	نائب کپتانهایاسلمشرها	٠٠٠٠٠٠٠ «
٠٦٣	صوبه دار اول	٠٠٠٠٠٠ «
٥٧	صوبه دار ثانی یابلوك مشرها	٠٠٠٠٠٠ «
٠٠٤٩	صوبه دار ثالث	٠٠٠٠٠ «

ــ﴿ قوهٔ حضریهٔ پیاده ﴾ــ

عساکر پیادهٔ ژاپان در وقت حضر یعنی در وقت آسایش «۱۳» فرقه است که از انجمله یك فرقهٔ خاصه میباشد . هر فرقه از دو لوا ، وهر لوا از دو الای ، وهر آلای از سه کندك مرکب میباشد . مجموع آن «۱۵٦» کندك است .

(رساله)

ــ عسکر رسالهٔ ژاپون در وقت حضر «۱۷» آلایست . آلایها سه طرب است که همهٔ آن «۵۱» طرب میآید . یك آلای آن خاصه میباشد . «۱۳» آلای دیگر بفرقه ها تقسیم شده است . تنها «٤» آلای آن مستقل است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 84 of 300

توپچی

توپچیان ژاپون مرکب از «۱۹» آلای توپچی صحرا، وجبل مرکب است یك آلای آن خاصه میباشد. آلائیکه بفرقهٔ اول منسوب است باتوپهای صحرا وجبل، و«٤» آلای که بفرقه‌های دوازدهم، یازدهم، هشتم، پنجم منسوب است تنها باتوپهای جبل مجهز میباشند. هر «بطریه» یعنی یك غندك «٦» توپ سریع آتشی رااز آخرترین «سیستم» ـ یعنی مقیاس مالك است.

§ توپچی قلعه §

توپچیان قلعه مرکب از «٦» الای ست. هرالای متشکل ازسه کندك وهرکندك مرکب از چهارچهار غندك است که جمعاً «۲۱» کندك می‌شوند. این آلای هاقسماً در استحکامات قلعه هاوقسماً درچونی هاوتوپخانه هامیباشند. درژاپونیاقلاع واستحکامات مشهوره اینهاست: اول قلعهٔ «حاقوداته» است که در جزیرهٔ حاقوداته میباشد. دوم (قلعهٔ یوقوهاما) ست. که در جزیرهٔ «حوندو» و در ساحل بحرمحیط کبیر، و مخصوص برای مدافعهٔ لنگرگاه «توکیو» میباشد. درهمین جزیره قلعهٔ «یوراه» نیز موجود است که مدخل شرقی دریای داخلی را محافظه ومدافعه میکند. درساحل در یای مذکور قلعه «کورا» نیز موجوداست. قلعه‌های «مای چوروه» که در مدخل غربی ومابین «سیمو نوزاکی» ودریای ژاپون واقع میباشد نیز خیلی متین قلعه‌هااست. درجزیرهٔ «چوشیما» که در آبنای قوره «واقع است نیز یك قلعهٔ بسیار مستحکمی موجود میباشد.

توپچی محاصره

اردوی ژاپون خیلی مکمل یك توپچی محاصره را مالك است که مرکب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 85 of 300

از طوپهای بسیارکلان بطرز بسیارجدیدی میباشد .

استحکام

سیزده کندك استحکام که هرکندك مرکب ازسه تولی است موجود میباشد . ازتولی‌های هرکندك دوتولی آن کندن کارویك تولی آن پل ساز میباشدوغیر ازین یك کندك شمندوفریعنی راه آهن ساز نیزموجوداست .

نقلیه

سیزده کندك نقلیه که هرکندك ازدو دوتولی مرکب است موجود میباشد .

درجزیرهٔ « فورموزه » یك قوهٔ محافظهٔ خصوصی نیزموجودمیباشد . این قوهٔ محافظه عبارت است از «۱۲» کندك پیاده ، و «۳» طرب سواری ، و «۳» غندك جبل ، و (۳) تولی استحکام .

باین حساب تشکیلات اردوی حضرتی ژاپونیا باینصورت است :

(۱۳) فرقه پیاده .

(۲) لوارسالهٔ مستقل که هرلوااز (۳) آلای مرکب است .

(۲) لواتوپچی مستقل که هر لوازسه آلای وهر آلای ازشش شش غندك وهرغندك ازشش شش توب متشکل است .

هرفرقهٔ پیاده عبارت است از (۲) لوای پیاده که هرلوا عبارت است ازدودو آلای ویك آلای رساله ویك آلای توپچی ویك آلای استحکام ویك کندك نقلیه ویك مفرزه صحیه ویك تولی (وه‌لوسپید) یعنی عرابهٔ پایکی سوار .

درتمام اردوی ژاپون چهارباجه خانه موجوداست . یکی برای فرقهٔ خاصه وسه دیگر بردیگر فرقه ها تقسیم شده است . هریك آلای یك یك بیرقی را مالك هستند

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 86 of 300

که رنگ آن بنفشه ئی وبارسم آفتاب که در حالت طلوع است مزین میباشد .

(دروقت حاضری سفر)

دروقت سفر جنگ، صنف عسکر (احتیاط) بعداز انکه اردوی (موظف) را بحد موجود سفر ئی آن میرساند ، برای هر فرقه چهار چهار کندك پیاده نیز برای کامل ساختن ضایعاتیکه درائنای محاربه بوقوع میآید مخصوص داشته است . ویك یك طرب رساله ویك یك غندك توپچی ویك یك تولی (مهندس) ویك یك تولی (نقلیه) علاوه میشود . وغیر ازین برای هر الای پیادهٔ موظف (یك) کندك پیاده . وبرای هر الای رسالهٔ موظف (یك) طرب رساله ، وبرای هر الای توپچی موظف (یك) غندك وبرای هر توپچی قلعه ، وهر کندك نقلیه و استحکام یك یك تولی علاوه میکند . این قطعات عسکریه اردوی احتیاط را تشکیل میدهد که موجودی آن عبارت است از (۵۲) کندك پیاده ، و (۱۷) طرب رساله و (۱۹) غندك طوپ ، و (۲۳) تولی استحکام ونقلیه . مجموع همه اینها :

(۵۰۵٦۰) نفر است .

صنف ردیف عبارت است از (۵۲) آلای پیاده که هر آلای مرکب است از دودو کندك . و (۳٤) طرب رساله و (۱۹) آلای توپچی که هر الای متشکل است از چهار چهار غندك (٦) توپه . و (۱۳) کندك استحکام و (۱۳) کندك نقلیه که هر کندك مرکب است از دودو تولی . و (۱۹) کندك توپچی قلعه که مجموع همه اینها (۱۳۰۵۰۰) نفر است .

ازین قوت (۱۳) فرقه تشکیل میکند که هر فرقه مرکب است از (۸) کندك پیاده و (۲) طرب رساله و (٤) غندك (٦) توپه و (۲) تولی استحکام .

اردوی مستحفظ دروقتیکه احتیاج فوق العادهٔ ظهور کند بزیر سلاح دعوت میشود . مقدار عموم افراد مستحفظه بدو ملیون بالغ میشود . ولی چون

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 87 of 300

ژاپان درینوقت به کامل کردن نواقص دیگر اردوهای خود مشغول میباشد برای اجرای تشکیلات اردوی صنف مستحفظ خود هنوز وقت نیافته است .

در وقت سفر جنگ تشکیلات یك فرقهٔ پیاده باینصورت است :

(۲) لوا پیاده هر لوا مرکب است از (۲) الای ، هر الای مرکب است از سه سه کندك .

یك الای رسالهٔ سه سه طوپ .

یك آلای توپچی (۲) کند که سه سه غندکی ئی یك کندك مهندس سه تولی بی .

یك مفرزه پل ساز .

یك کندك نقلیهٔ (۳) تولی بی .

یك مفرزهٔ صحیهٔ طبیه .

(۷) قول جبه خانه ، (٤) دستهٔ آن پیاده و (۳) دستهٔ آن توپچی .

(٤) قول ارزاق یعنی — گدام .

(٦) خسته خانهٔ سیار — یعنی شفاخانهٔ گردندهٔ صحرا .

(یك) دسته تلگراف سیار .

[یك] فرقه بعد از کامل کردن قطعات خود مرکب میشود از [۵۹۲] افسر بزرگ ، و (۲۶۶۷) افسر کوچك .

و [۲۱۵۸] نفر ، و (۵۵٦۵) حیوان . باین حساب در یك سفر جنگ عمومی ، اردوی ژاپان بدون مستحفظ که همهٔ شان به صورت مکمله تعلیم یافته هستند باینصورت است :

اردوی موظف [۳۳۹۰۰۰] نفر و (۷۰۰۰۰) هزار بارکش .

اردوی احتیاط (۵۰۵٦۰) نفر و [۸۰۰۰] بارکش .

اردوی ردیف [۱۳۰۵۰۰] نفر و [۲۳۰۱۰] بارکش .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 88 of 300

[۱۳۶۸] توپ صحرا وجبل .

نظر باین تشکیلات عسکریه ، اردوی ژاپان اساساً یك اردوی تعرضیست که از از رو در هر آن وهر زمان برای حرب تعرضی آماده میباشند .

قطعات مدافعه و تحفظی ــ یعنی قطعه های عسکری که برای دفع دشمن و نگهبانئ مملکت مخصوص است . تنها عبارت است از صنف توپچی قلعه که برای محافظه و مدافعهٔ لیمان ــ یعنی لنگرگاه های حربی موظف و مکلف میباشند که صنف مذکور نسبت به قوهٔ عمومیهٔ حربیه درصد چهار آرا تشکیل میکند .

ملبوسات ، تجهیزات ، تسلیحات عسکری

اردوی ژاپان درخصوص ملبوسات وتجهیزات وتسلیحات بامکمل ترین اردوهای اوروپا مشابه ویك سان است . ولی درخصوص انتخاب البسه برای سرفه جوئی ساده گی را خیلی رعایت واز اصراف اجتناب کرده اند .

عساکر خاصه جاکت های شان کلنار ، ودیگر صنوف مختلفهٔ عسکریه همهٔ شان درزمستان از ماهوت سیاه ، درتابستان از جیم سفید البسه میپوشند . قطعات عساکر پیاده گتس ، رساله موزهٔ نیم ساق میپوشند . پیاده ها بارانی خود را درمیان بکس های مخصوصه در پشت خود میبندند . این بکس ها نسبت به بکس ها ئیکه در اردوهای اوروپا مستعمل است کوچك تر ، ولی کار آمدنی تر است چونکه درمیان آن اسباب یك خیمهٔ کوچکی یك نفری بسیار سبك نیز میگنجد . الایهای پیاده ژاپان وکندك های استحکام با تفنگ های مکرر آتش از سیستم [مه جی] که درسنهٔ (۱۸۹۷) اختراع شده مجهز میباشند . تفنگ (مه جی) بحجاب (۶) ونیم ملیمتر و ، و در خزینه آن (۵) کارتوس میباشد که بمهٔ سر نیزه ثقلت آن چهار (کیلوگرام) وچیزی بالاست وسرعت ابتدائیهٔ آن (۷۲۵) متر ، ونشانگاه آن تا (۲۰۰۰) متر میباشد .

برای قطعات احتیاط وردیف ، مقدار کلی از تفنگ سیستم (موراتا)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 89 of 300

موجوداست . جاب این تفنگ (۷) ونیم ملیمترو، در خزینه آن (۸) کار توس وثقلت آن (٤) ونیم کیلوگرام ، سرعت ابتدائیه آن (٦١٠) متر میباشد . وغیرازین مقدارکلی ازتفنگ (ره مینغتون) و(بابودی) که نام انواع تفنگهاست نیزموجوددارد. به بعضی فرقه های پیاده،مفرزه‌های تفنگ ماشین‌دارجدیدالاختراع ضم والحاق شده است .

توپچی صحراوجبل با توپهای سریع آتش‌سیستم «آری راقا» که درسنه [۱۸۹۸] نمونه گرفته شده بود و به ترتیبات [هیدرولیك] بود مجهز است. نفریهای توپچی بایك حربهٔ کوتاه ویك تفنگچهٔ شش تکه مسلح میباشد .

توپچی قلعه باتوپهاو [هاوان] ها ــ یعنی توپهای بم‌انداز که بآخرترین سیستم ها ساخته شده است و دیگر افواه نارية چودنی تجهیز شده است . نفری های توپچی قلعه مانند نفرات پیاده مسلح اند . صنف رساله ، و افراد اسپ سواروصنف‌های نقلیه وتوپچی باشمشیروتفنگ های کوتاه مگر راتش سیستم [مه چی] مسلح میباشند . امارسالهٔ خاصه غیرازین یك یك نیزه هم دارند که آنراتنهادروقت حضردرایام قواعد هااستعمال میکنند .

(دارالصناعه ها ــ یعنی کارخانه های عسکری)

درژاپونیا دارالصناعه های عسکریکه موجود است اینهاست :

(اول) دار الصناعهٔ [توکیو] است که فابریك ــ یعنی ماشینخانهٔ سلاح سازیست . درین فابریك ــ یعنی ماشینخانه در روز [۱۰۰] تا به (۱۵۰) تفنگ ساخته میشود . درفابریك جبه‌خانهٔ (توکیو) درروز (۱۰۰۰) کارتوس ساخته میشود . غیرازین‌دودارالصناعه برای عرابه‌هاودیگرمهمات نیزدارالصناعه هاموجوداست .

(دوم) دارالصناعهٔ (اوزاقا) است که یکی فابریك توپ سازی ویك آهنگری ویك فولاد ریزی ویك (مرمی‌سازی ــ یعنی کار توس سازی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 90 of 300

توپهای بزرگ) ویك زین سازی، ودوبارودسازی دارد .

(سوم) دارالصناعهٔ پوشاك سازیست .

(چهارم) فابریك قماش سازیٔ عسکری است .

فابریك سلاح سازی ژاپان جامع همه فنون وصنایع عسکریه میباشد. هرنوع اسلحه — یعنی اسلحهٔ آتشفی سبك نارية خفیفه ، جبه خانه، واسلحه جارحه — یعنی برنده در ینجا ساخته میشود. لاکن درخصوص ریخته گری هنوز نتایجیکه موجب ممنونیت باشد حاصل نکرده‌اند ازاینرو میل‌های تفنگ خودشان را (بالمانیا) سفارش میکنند. توپهای صحرا وجبل درفابریك توپ سازی (اوزاقا) ساخته میشود اما کاجه‌های فولاد ریخته شده‌را ازاو رویا میآورند. درین زمانهای آخردر خصوص ساختن توپهای قلعه‌نیز موفقیتهای تامه حاصل کردند. تنها (اوبوس) نام یك قسمی از گله‌های بسیارسنگین وبزرگ را از خارج تدارك میکنند دیگر هرنوع تفنگ‌های ماشین دار، وهرنوع مرمیات — یعنی گله‌های توپچی، وباروت دود داروبی دود ودیگر همه احتیاجات اسلحهٔ اردو درداخلهٔ مملکت حاضروساخته میشود .

حیوانات

هرانقدر که افراد اردو ودسته‌های کشتی جنگی ژاپان مکمل وشایان تحسین است همانقدر درباب حیوانات پس افتاده اند. اسپ در ژاپان یك چند عصر پیشتر داخل شده میباشد که اگرچه در محاربات — یعنی جنگها ودر وقت صلح استعمال شده است لاکن نظر به تشکلات طبیعیه مملکت — یعنی پستی وبلندی ودریاو صحرا وکوهها و وادیها وجوی هاوجنگلهاوجزیره هاوبحرهاوغیرهم درین ملك این حیوان مبارك دائما یگانه مانده است . بسبیکه مملکت همگی کوهستان میباشد وچراگاه‌های بسیارفراخ‌را مالك نیست برای حیوانات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 91 of 300

خورا که کافئی خوبی را موجود نیست . اوروپائیانیکه در ژاپان مقیمند دانه وعلوفهٔ اسپان خودرا از امریکاء بآوردن مجبورند . همهٔ کوه‌ها بادرختان سبز وخرم (پائس) پراست وزمین‌ها ووادیها باباغچه‌های میوه وکشت زار های پرنج مستور است . بناءً علیه در خصوص معیشت حیوانات مشکلات عظیمه پیش میشود . اماباوجوداینهم ژاپان هادر خصوص کامل کردن این نواقص خوددائما سعی وکوشش میورزند واسپان جنس اعلی راازدیگر مملکت‌ها آورده براصول وشرایط فنیه برای اصلاح وفراوانی جنس اسپ همیشه صرف سعی وهمت میکنند .

حیواناتیکه بجبهه سفر جنگ اردو لازم است دروقت حضر بحسن رضای صاحبان آنها در هرطرف مملکت تعداد وثبت دفترهای عسکری شده نسبت به بزرگی وجسامت های آنها بر صنفهای مختلفه بخش وتقسیم میگردد، ودروقت سفر بواسطهٔ دایره های فرقه هاجمع وگرد آورده میشود .

هیچ شبهه نیست که ازین نواقص جنس اسپ صنف هـای رساله ناقص میمانند . بنابراین درژاپونیا قطعات جسیمهٔ رساله — یعنی فرقه های مستقل سواری موجود نیست . درمحاربه خدمات استکشافات — یعنی کشف کردنها وخبر گرفتن احوال دشمن — اکثر بر صنف سواری منحصر است . ازانرو درخصوص اگرچه ناقص بودن اردوی ژاپان واردخاطر میشود ولی این نواقص هرگاه دراردو های اوروپا باشد موجب اندیشهٔ کلی شمرده میشود ، حالآنکه در آسیا احوال به این صورت نیست چونکه در آسیا خدمتهای کشف کردن ومعلوم کردن احوال دشمن از اوروپا سراسر بدگرگونه افتاده است . درنزد اقوام آسیا خدمت استخباریهٔ مکملی موجود است که آنهم مقارنت جنسیه — یعنی یك جنس بودن شانست بنابراین هرقسم احوال وحرکات اوروپائیان را که دشمن مشترك میندارند بهم دیگر خود به بسیار زودی خبر میدهند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 92 of 300

ژاپانها درین محاربهٔ اخیره ازجاسوس‌های حرب خود بیشتر ازعسکر سواری خود فایده دیده اند . بواسطهٔ جاسوس های حربی چینیان وژاپونیا نیکه پیش از جنگ بهرهر طرف « قوره » و « مانچوری » فرستاده بودند بر هر گونه حرکات وترتیبات خصم بوقت و زمان معین معلومات مکمله و اخبارات مفصله گرفته اند .

یکی ازمشاهیر امراء عسکریهٔ المان جنرال [یانزون] درحق احوال عسکریهٔ ژاپان تحقیقات وموشکافیها ئیکه اجرا کرده چنین میگوید :

« درأثنای تعلیم وقواعدیك الای سواری ژاپونی حاضر بودم . تعلیم افراد رسالهٔ ایشان رادر هر قسم حرکات وتبدیل نظام ، واخذ استقامت ــ یعنی یك رنگ ایستادن آنها را بصورت بسیار مکمل موافق تعلیم نامهٔ عساکر سواری المان یافتم . »

(امر ،وافسری)

کوماندان ــ یعنی سرافسر بزرگ اردوی ژاپون خودحضرت میکادو ست . ولاکن درمحاربا تیکه تابحال وقوع یافته خوداوبالذات برفتن دردارالحرب لزوم واحتیاج ندیده است ، ودرهیچیك ازمحاربات مذکوره ژاپونیا راترك نکرده است . تنهادرمحاربهٔ چین که پیش ازین محاربه بوقوع آمده بودقرار گاه دایمی خودراترك کرده به « هیروشیما » آمده بودوبرسوقیات ــ یعنی عسکر رانی ونقلیات ــ یعنی بارکشی قطعات عسکریه ازانجانظارت ونگرانی کرده اند .

درمعیت ــ یعنی بهمراه مشارالیه بصفت مشاور « ۳ » جنرال بزرگ که رتبه های شان باهمدیگرمساوی وبرابراست موجود میباشدکه آنها « ناظر حربیه » و (رئیس ارکان حربیهٔ عمومیه) و[مفتش معارف عسکریه] هستند .

نظارت حربیه بروجه ذیل برپنج قسم جداشده است :

« اول » ــ قسم اصلی .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 93 of 300

«دوم» — قسم پیاده و سواری .

«سوم» — قسم توپچی .

«چارم» — قسم استحکام .

«پنجم» — قسم لوازم — یعنی کدام ولوازمات عسکری .

(مفتش تربیه ومعارف عسکریه) مکلف است بر اینکه درخصوص تعلیم وتربیهٔ اردوهاسعی وکوشش ورزد که آنرا بمرتبهٔ کمال ودرجهٔ عال العال برساند . همه مکاتب عسکریه نیکه ذکرشد باین ادارهٔ مذکور مربوط ست .

[ارکان حربیه عمومیه] برچهارشعبه منقسم است :

«اول» — مدافعهٔ مملکت .

«دوم» — سفربری — یعنی سفرجنگ .

«سوم» — تفتیش احوال عسکریهٔ اردوهای پیکانه وایستاتستیك .

«چارم» — جمع کردن اوردو وراندن آن .

درزیر اداره رئیس ارکان حربیه غیرازین چهارشعبه یك مکتب «ارکان حربیه» ، ویك «دایرهٔ تاریخ حرب وخریطه — یعنی نقشهٔ جنگ» ، وهشت [آتشه میلیتری] — یعنی افسران جنگی که درنزدسفارت خانه های ژاپون دردول اجنبیه میباشند موجود است . دایرهٔ ارکان حربیه ، از نظارت حربیه جدا ومستقل است .

جنرال «یانزو» ی المانی درتالیف خود که پیش ازین محاربه نوشته است درباب احوال اکابررجال عسکریهٔ ژاپان چنین مینگارد :

«درمعیت میکادو یك هیئت عسکریهٔ تشکیل میکندکه اعضای آن عبارت ازرئیس ارکان حرب مارشال «اویاما» ومفتش معارف عسکریه قونت «نوژو» وکاندانهای سیزده فرقهٔ موجوده میباشند . دررفاقت رئیس ارکان حربیه یك وکیلی نیز موجود است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 94 of 300

«مارشال اویاما که شصت و پنجساله میباشد و در محاربهٔ سابقهٔ چین کاندانی یك اردوی مستقلهٔ را ایفا کرده، و هنوز هم قوی البنیه وخیلی جوان و توانادیده میشود بعداز وفات معاون خودجنرال «تامورا» که لیاقت واقتدار اودر محفلهای عسکری المان خیلی معروف است استعفا نامهٔ خود را بحضرت میکادو تقدیم نمود. وعرض کرد که خود او پیر شده است بجای او والی (فور موز) جنرال [قوداما] را مقرر فرمایند. اما امپراطور ازبنده صادق و تجربه دیدهٔ خود جدائی نخواسته درخصوص ماندنش درموقع ماموریت خود خیلی اصرار کرده است. و جنرال قوداما را! بوکالت ریاست ارکان حربیه تعیین کرده است.

«در میان ژاپان هامارشال اویاما مالك یك سیمای مهیب ووجود جسیم تنومندی میباشد که نمونهٔ افراد قبایل قدیمهٔ ژاپون رانشان میدهد. جنرال [قوداما] برخلاف مارشال اویاما خیلی وجود نازك چست وچالاك راما لك است وشکل وچهره اش نیز بمردمان اسپانیا مشابهت دارد. وخیلی پرو قاروجدی میباشد. نظر شدید ش برمتانت فکریه وطبیعیه اش دلالت میکند. در اوایل مدت اقامتم درژاپونیا بامارشال (اویاما) معارفه و شناسایی پیدا کردم ولی با جنرال [قوداما] خیلی دیر بعد ملاقات کردم. اگرچه هر دوی ما ملاقات همدیگر وبیان کردن افکار خودرا بیکدیگر آرزوی شدیدی داشتم ولی فرصت ملاقات دست نمیداد. تا آنکه دریك مهمانی عسکریه بر میزنان خوری به پهلوی همدیگر تصادف نمودیم ولی چون من زبان ژاپونی واوهم زبان اوروپائی رانمیدانست هیچ بر گفتگو باهمدیگر کامیاب نشدیم. ولی بواسطهٔ بعض افسران ژاپونی که بزبان المانی وفرانسوی تکلم میکردند تایك درجه بگفتگو موفق شدیم. واینقدر دانستم که درحضور یك جنرال نادرالوجود بسیار قیمت داری میباشم. دیگر رفقای سلاح او نیز درحق

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 95 of 300

مشارالیه بهمین فکر ومطالعه میباشند وحضرت امپراطور نیزباو خیلی اظهار محبت وتوجه دارد .

« ناظرحربیه اگرچه مانند المانیادراثنای حرب فعلاً بایفای خدمت مکلف نیست ولی ازوظیفه های همه مامورین عسکری درزیر باز خواست میباشد . ناظرحربیهٔ حالائی جنرال (تراعوچی) وظایف خدمت خودرا بکمال درایت وفطانت اجرامی نماید . عروج کردن اردوی ژاپون باین مرتبهٔ بلند مکملیت محضاً ازسعی وکوشش ومی الیه حاصل شده است ودرین خصوص یك حصهٔ بزرگ شرف وافتخاربا وراجع است .

« جنرال [تراعوچی] ازافسرانیست که درفرانسه اکمال تحصیل کرده ، وبصفت آتشه میلیتر بسیارسالهادرفرانسه اقامت کرده . ودراثنای این مدت اقامت خوددر خصوص هرگونه احوال وتشکلات عسکریهٔ فرانسه تحقیقات وتدقیقات اجرانموده است .

«تذکارشناسائی من بااین جنرال صاحب فضل وعرفان موجب فخرو سروردا یمی من است . ناظرحربیه نیزمانند دیگرناظرهایك معاونی دارد که نام آن جنرال (ایشی ، وتو) است ، ومی الیه نیزدرفرانسه اکمال تحصیل کرده وبزبان فرانسوی فصیح تکلم میکند . این جنرالهای که مذکورشد با ناظربحریه وچهارجنرال دیگردرزیر ریاست امپراطور [یك مجلس حرب] تشکیل میدهند . »

اوصاف عساکر وافسران ژاپان

نفریهای عسکری ژاپون فطرتاً عسکر ، وبافراط صداقت حکمدار خود متخلق ، وبسیارشجاع وفداکار ، وبهرنوع مشقت واضطراب های حربیه متحمل میباشند . اگرچه صنف [سامورای] ــ یعنی صنف جنگ آوران که اززمانهای قرون وسطی تابه سی سی وپنجسال پیش ازین ، و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 96 of 300

جود وشهرت شعار بود وحالا ازمیان برداشته شده است ، امابعض افکار وعادات صنف مذکور تابحال باقی میباشد . والیوم اکثر افسران ژاپون بخیالات وافکارات جنگ آورانه وقهرمانانهٔ آنها خیلی رعایت کار ومفتون میباشند . اردوی ژاپون مانند اردوی هما یون عثمانی همه صنوف مختلفهٔ آن باصول وقواعد حربی المان تعلیم وتربیه میشوند .

اساس تعلیم نامه های عسکری ژاپون تعلیم نامه های المان است . ویك کم از تعلیم نامه های فرانسیس نیزدران موجود است .

جنرال « یانزون » که از مشاهیر افسران المان است در یك اثر تالیف خوداز تعلیم وتربیهٔ عسکریهٔ ژاپون بحث رانده میگوید :

« قطعات عسکریهٔ ژاپون خیلی مطابق بر اصول عسکریهٔ المان تعلیم میشوند . یك روزدرمیدان تعلیم عساکر پیاده بنابر دعوت بعض افسران ژاپونی حاضرشده بودم ، غیرت ، واقدام ، وجدیتیکه درانثنای مدت تعلیم ازافسران وعساکرژاپونی مشاهده کردم یك حس احترام وتحسین بزرگی دربارهٔ آنهادردلم حاصل گردید . علی الخصوص درزیر تابش بسیار شدید آفتاب حرکات اردوکه بقدم های موزون اجرامی گردید و همه اسباب و تجهیزات آنهانیزمکمل بودبی آنکه استراحت بکنند ساعت هارا بحرکات تعلیم وقواعد بسرمیآوردندکه باین مهارت فوق العادهٔ افرادخیلی متحیروممنون شدم .

« بعد ازان که تعلیم یك چند ساعت دوام نمودتولی ها درحالتیکه هیچ آثارتعب ومانده گی درانها دیده نمیشد بچونی های خود عودت کردند . درتعلیم انداخت درایشان یك سکونت واعتدال فوق العاده ودرنشان گرفتن و انظباط آتش یعنی (اوور) ، آثارمهارت بسیارمکمله مشاهده نمودم . و الحاصل در تمام اردو از جنرال گرفته تا یکنفر همه بیك فکر تعرض و استیلامشحون بودند . »

حیوانات صنف سواری بدرجهٔ مطلوب نیست اما صنف توپچی در

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 97 of 300

درجهٔ مکملیت سزاوار هر گونه مدح وستایش میباشد. در محاربهٔ [۱۹۰۰] باچین ژاپونیان مانند پلنگ هاجنگ کرده اند، حتی در محاربه های شب بیك شوق وهیجان غریبی هجوم می نمودند علی الخصوص در هجومهای سر نیزه ـ یعنی (برچه یك دواگری) دائماموفق وکامیاب شده اند. در محاربهٔ «په چانغ» عساکر پیادهٔ ژاپون فوق العاده کسب تمیز کرده وبسایهٔ دلاوری آنها آن محاربه نتیجه پذیر موفقیت گردیده است. اردوی متفقین هجوم بردن را برای روز دیگر گذاشته بودند وبراین اصرار میکردند، اما ژاپونها در شب هجوم برده قوت ومقاومت چینیان را محو وباطل کردند.

در محاربهٔ [تی یه ن چین] لشکر کندن کار ژاپونی بر دروازهٔ یك شهری که ازطرف چینیان بصورت عنادانه وفداکارانه مدافعه میشد هجوم برده دروازه آنشهر را برهوا کرده اند واز پی آن افراد پیادهٔ ژاپون به سرعت برقیه ازان دروازه داخل شده برای دیگر عسکره کشای ظفر شدند.

تحمل عساکر ژاپون بزحمت های حربیه بیك درجه حیرت افزائیست. یکی ازاطبای روس که بعضی مجروحین عساکر ژاپون را مداوات کرده بود در راپورت خود متانت وتسلیمیت خارق العادهٔ ژاپونها را به زبان بسیار تحسینی یادکرده است چونکه از زبان هیچ یك مجروح ژاپونی آه ونالهٔ الم واضطراب درد های زخم شنیده نشده است.

حالا از درجه استعداد ولیاقت امراوارکان عسکریهٔ ژاپون که قطعات جسیمهٔ عسکریه راسوق واداره میکنند بحث کنیم: — در عموم افرادوافسران ژاپان برای افزونی وتوسیع معلومات یك هوس وتشنه گی فوق العادهٔ نمایان میشود. علی الخصوص آرزوی وقوف پیدا کردن برلسانهای اوروپادر میان ایشان آنقدر افزونی کرده است که الیوم در دوایر نظارت ارکان حربیه اکثر بزبانهای المانی وکمتر فرانسوی تکلم وگفتگو میشود.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 98 of 300

شاگردان مکاتب حربیه مجبورند بر اینکه یکی از زبانهای المانی ویافرانسوی ویاچینی ویاروسی رامکملاً بیاموزند. زبان انگریزی تنهادره «مکتب بحریه» تدریس وتعلیم می شود. باین سبب افسران ژاپون هرگونه ترقیات معارف عسکریهٔ اوروپارا بصورت منتظم تعقیب وپیروی میکنند. علی الخصوص آثار ومؤلفات عسکریهٔ المان رابی درپی بزبان ژاپونی ترجمه میکنند. دراردوی ژاپون برای مؤلفات عسکریه خواهش زیادی موجود است. هرافسر، آثار عسکریهٔ که طبع ونشرمیشود آنرابه کمال دقت میخوانند.

همه وسایطیکه دراردوی المانیابرای بسررسانیدن کوماندان مستعمل است دراردوی ژاپون نیزهمهٔ آنها عیناً آن اجرامیشود:

تعلیم ها وقواعدها، تطبیقات — یعنی مطابق کردن سفریه و تعبیه، یعنی — جنگ دادن وپورش های سواری، سیاحت های ارکان حربیه، تطبیقات نقشه های جنگ، بازیهای حربی وغیرهم ازمشاغل هر وقتهٔ افسران ژاپون است.

اراضی مملکت ژاپون برای مانوره های بزرگ عسکری مساعد نیست لهذا درکانون اول هرسال یك فرقه یادوفرقهٔ عسکری مانورهٔ بزرگ اجرا مینمایند. فعالیت ودرایت افسران ارکان حربیهٔ ژاپون سزاوار هرگونه مدح وستایش است. اکثراین افسران درمکاتب عالیهٔ عسکریهٔ المان و فرانسه اکمال معلومات کرده اندوهمهٔ دارالحرکات حربیهٔ او رو پارا گردش کرده درحق محاربات سالفه تتبعات وتطقیقات جدی اجرا نموده اند.

تاریخ حربی که ازطرف ارکان حربیهٔ ژاپون درخصوص محاربه های «۱۸۹۴» و«۱۸۹۵» تالیف ونشرشده است اکثربزبانهای اوروپا ترجمه شده است. ودرین سنه های آخربسیار آثارقیمت دارمفید برای هرهرشعبه و عسکریه بوجود آورده شده است.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 99 of 300

دایرهٔ ارکان حربیهٔ ژاپون در وقت حضر برای وقت سفر جنگ هر گونه خصوصات ولوازمات حرب را مکملاً ترتیب میدهند که در وقت سفر بکمال انتظام ومکملیت حاضر و آماده میباشند که درین سفر حرب مانچوری ودیگر اسفار سالفه سرعت و مکملیت عساکر ژاپون که بدار الحرب سوق و نقل شده اند فعلاً ثابت شده است . چونکه همه اسباب نقلیات وسوقیات عسکریه بی دبدبه و قیل و قال بکمال سکونت و انتظام حاضر و آماده شده بود ، ودر زمان اعلان حرب همه آثار فعلیهٔ این سعی های جدیه وساکتانه دفعتاً آنکشاف کرده اینقدر نتایج شعشعه داریرا استحصال کرده است .

حضرت میکادو بمجرد یکه امر سفر محاربه را عطا فرمود امر مذکور در هما نروز بهمه اطراف مملکت بر لوحه های بزرگ نوشته شده در جاهای بلند آویخته شد وجملهٔ افراد احتیاط ورديف که آنرا دیدند بچنان سرعت واستعجال در زیر سلاح در آمدند که موجب حیرت عالمیان گردید .

ـ تربیهٔ عسکریه ـ

در نظام نامه ها وقوانین عسکری بری وبحری ژاپونیا غیر از قواعد و تعلیمات عسکریه یك قسم تعلیم نامهٔ مخصوص دیگری نیز موجود است که آنرا تربیهٔ عسکریه مینامند . ازین تعلیم نامهٔ مقصد آنست که افراد عسکریهٔ بریه وبحریه را فضائل اخلاقیه وکمالات انسانیه بیاموزانند .

وغیر ازین « قانون نامهٔ اخلاق » ، « غونجین » نام یك قانون نامهٔ دیگری نیز برای افراد عساکر مذکوره موجود است که این قانون نامه در وقتیکه تنسیقات — یعنی نظام بستن عسکریه اجرا گردید ومکلفیت — یعنی زیر تکلیف آمدن به عسکریه اعلان واشتهار شد از طرف امپراطور نشر ودستور العمل گردیده است . درین قانون نامه بعد از آنکه صفحه های مختلفهٔ تاریخ عسکریه را نقل و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 100 of 300

حکایه میکند واز احوال بجا آوردن خدمت ووظیفهٔ ژاپونهارا درقرنهای قدیمه که دراردوی عسکری بچه صورت بود ، وبازدرقرنهای وسطاصنفهای ممتازهٔ عسکریه بچه شکل درامد ، وباز بنابر چگونه سببهابه این شکل حاضر حالایی تبدیل وتغییر یافت ؟ بحث وبیان میراند .

درین قانون نامه « میکادو » میگوید :

« ای جنگ آوران دلاور ! همهٔ شمابدانیدو آگاه باشید که من کوماندان — یعنی افسرشما میباشم .

شمارا مانند دست وپای خودمیدانم . بقوت وغیرت شمامیدوار و آسوده خاطرمیباشم . شمانیز بمقابل این حکمدار ، خودتانرا مانند سروچشم خود بدانید . چونکه رابطه های اساسیهٔ یکوجودی رادرمابین ماوشماهمین مسئله قوت ومحکمی میبخشد .

« برای محافظهٔ شان وشرف دولت مالازم است که عسکرماوظیفه وخدمت خودرابجا آرند . هرگاه عسکرهادرخصوص بجا آوردن وظیفه هاوخدمتهای که به ایشان محولست همه قوتهای ظاهری وباطنئی خودشانرا حصر ومتوجه نمایند ، سطوت وشوکت عسکریهٔ ژاپونیازیاده میشود ، وقدروشرف مملکت می افزاید ؛ وقوم ژاپون به سعادت ورفاهیت دایمی مظهرصلح و آسایش میشود . بنابرین درین خصوص شمارابعضی وصیتها ویاد آوریهامیکنم :

« اول — فکر ومقصدیگانهٔ عسکرهای ژاپون میباید که درخصوص صداقت به حکمداران خود شان به درجهٔ اعلاومرتبهٔ قصواواصل شوند .

« دوم — همهٔ عسکرهامیباید که بجمله آداب واحکام عسکریه بشدت تمام رعایت وعمل نمایند .

« سوم — افرادعسکرمیباید که بجسارت وشجاعت حقیقی وصمیمی خودرا موصوف کنند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 101 of 300

«چارم — عسکر «بیاید که بر قوت خود شان اعتماد تمام داشته باشند.
«پنجم — درهر خصوص «بیاید که بر حد اعتدال حرکت کنند.»

این پنجفقره هریکی جداجدا بصورت بسیار مفصل شرح و تفسیر شده مربیان و معلمان «معنی حقیقی آنهارا بهرکس بدرجهٔ که یقین حاصل کنند به بسیار خوبی و درستی «یفهمانند، و عمل کردن آنرا بهرکس جداجدا تنبیه و یاد آوری میکنند.

دریك قطعهٔ عسکریهٔ ژاپون هنگامیکه افرادجدیده — یعنی نفریهای نوی میآیند اول کاری که افسران بعمل «میآرند به آنها فضائل اخلاقیه را به بسیار خوبی می فهمانند و به خیلی درستی میآ «موزانند.

متن قانون نامهٔ اخلاق را افسران و افراد همه گی حفظ و ازبر کرده اند، وهمهٔ شان برین طرز تعلیم و تربیه شده اند.

اینست که همین مسئله واضح وروشن میساز دومعلوم میشود که از آغاز حرب تا به انجام آن در خصوص بجا آوردن اوامر حکمدار خودشان چرا اینقدر فداکاری و غیرت وحمیت اظهار کرده اند؟

درژاپونیا پادشاه، وطن، «ملت کلمه هاایست که یك معنارا شامل میباشد، بناءً علیه درنظر یك ژاپونی این هرسه کلمه از همدیگر جداجدا معانی ندارد بلکه جملهٔ آن به نفس خود حضرت میکادو قائم و درشخص خود او جمع و ممزوج شده میباشد.

میکادو برای سعادت و ترقی، و یاد آوریهای ماضی، و امیدهای استقبال ژاپونیا یك تمثال مشخص و مجسم ایست. درخصوص محبت وصداقت به حکمداران شان همهٔ ژاپونیان به اوج اعلا بالا برامدن رایگانه آرزو، و نخستین «قصد میدانند. اینست که سر و حکمت اینسخن که ژاپونها درمیان یك ربع عصر کمالات «مدنیهٔ «۹» عصری اوروپانیا را بدست آوردند، ودرهرشعبهٔ

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 102 of 300

علوم وصنایع خارقه هاو بدیعه‌ها بروی کار آوردند، وعلی الخصوص در حرب اخیر غیر تهاو شجاعتهای حیرت رسانی ظاهر ساختند درهمین نقطهٔ عالیه مخفی وپنهانست .

ژاپونها که تاریخ عالمرا بکمال جدیت وازروی حقیقت خوانده‌اند به این یك به درستی علم آورده و آموخته اند که عثمانیان این همه فتوحات عظیمهٔ که تاریخ اساس دادن ملیهٔ خود شان را بدان آراسته اند ورشك رسان دیگر اقوام شده اند سبب آن دگر هیچ چیزی نیست مگر اینکه درراه صداقت و محبت پادشاهان خودشان فدای جان نموده اند .

تأثیرات بسیار عالئی محبت پادشاه رابخوبی ودرستی دانستن وشناختن آنوقت میسر میشود که انسان یکدوساعت عمر خودرا در میان عالم عسکری ونفریهای لشکری بگذراند ! ویا آنکه یکبار درفکر وخیال یك نفر عسکری توجه بایدکرد که درزیر تابش آفتاب گرم ، شدت تما ویادرزیربارش برف های زمهریر آسا برسر تالاقهای کوههای سخت وبلند برامده بسینهٔ دشمن گله ویاسر نیزه برسانند درانوقت وهمانلحظه بسوی حسیات ضمیر وخاطر آن نفری دقت وهوش بایدکرد !

چیزیکه این نفررا به هیبت یك شیر غران نشان میدهد، وتمام ذوق ولذت حیاتیرا فراموش اومیکند، ودرپیش تأثیرات هوائیه وتهلکه های متنوعه اورا بی پروامیدارد بجز محبت شدید به پادشاه دگر هیچ چیزی نیست .

تنها عسکرها ، نی ، بلکه همهٔ عثمانیان باطاعت اولی الامر دیناً مکلف میباشند ازانرو بحکمدار معظم خویش درخصوص صداقت و محبت نمونه بی نظیر تمامی ملل واقوام دنیا شده اند .

این یك معلوم همه کان است که د حرب ، بلکه درهرکار، رسیدن بمقصد اساساً تابع تاثیر دو قوت مشترك میباشد : یکی ازین قوت ها اسباب مادی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 103 of 300

— یعنی صوری ودیگری اسباب معنوی ست . همه معلمین عسکریه برین یك قابل هستند که درحرب دائما قوت های معنویه از قوتهای مادیه زیاده تر تاثیرات می بخشد . بنابراین اگر قوای مادیه — یعنی طوپ، وتفنگ، واسپ، ودیگر همه تجهیزات عسکریه بخوب وجه مکمل وتمام باشد ولی قوتهای معنوی آن ضعیف بود دراجرای کارهای عسکریهٔ اینچنین اردو همیشه نتیجه های بدو ناقص حاصل میشود . واگر اسباب حربئی یك اردو، بااخلاق وقوتهای معنوی آن مکمل و تمام باشد به مقصد فتح وظفر زودتر میرسد .

اینست تاریخ اقوام ! . . اینست ژاپونیان دیروزه ! . .

بلی ، بلی ! چیزیکه صنعتهای عسکریهٔ ژاپونها راباهمدیگر ربط داده ، وقوتیکه آنهارابرین همه فتوحات ومظفریات موفق وکامیاب نموده صداقت ، ومحبت ، و اطاعت ، باد شاه است که اینهم از آداب وفضائل معنویهٔ عثمانیان ژاپانیان میباشد .

در ینجایك دوشعر کوماندان [هیروزه] که پیش ازوفات خود درانشای تشبث سد مدخل « پور آرتور » گفته ، و بزبان انگلیسی ترجمه شده است بزبان خود نقل و ترجمه میکنیم :

«قرض ودین که به حکمدار خوددارم مانند وسعت وبزرگی قبهٔ آسمان بی پایان است :

«قرض ودین که ازمملکت مابرماست بقدر عمقهای بحرهای محیط نامحدوداست .

«اینست که حالا وقت آن رسیده که بیك جان فداکردن ازهمهٔ این قرضهابیك بارگی رهایی می یابم :

«پس لازمست که نه نشینیم، ودراداى قرض خودغیرت وهمت ورزیم » .

(خوراك مقرری روزانهٔ ژاپونها)

بنابراحکام مذهب «بودا» ذبح حیوان درنزد ژاپونها جائزوروانیست .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 104 of 300

لهذا اکثرشان سبزه خوار میباشند . غذای یکروزهٔ اهالی ژاپون درصد [۷۵] ازینقرارست :

۱۲۰۰ گرام برنج وگندم وجو بهم آمیخته .
۳۰۰ گرام بیخها .
۱۵۰ گرام سبزه باب گوناگون .
۴۰۰ گرام طورب خشك شدهٔ ژاپون .
۱۰۰ گرام طورب شور .

۲۱۵۰ جمع همه .

وغیرازینها بقدر یك چاینك چای هم مینوشند . اما چون دیدند که این غذا برای قوت عسکر کفایت نمیکند بنابر مجبوریت « ۲۰۰ » گرام گوشت وماهی خشك نیز برای خوراك روزانهٔ هر نفری عسکر داخل ومقرر کردند .

هر نفر عسکر یکروزه خوراکهٔ خودرا درحالت سفرباخود میبردارد ، خوراکهٔ سه روزهٔ آنها درمیان سنگین بارالای باارابه های سبك نقل داده میشود . درسنگین بار فرقه ها نیز چهار روزه خوراکهٔ هر عسکر نیز موجوداست . مانند اردو های اوروپا در پس اردو های ژاپون گله های حیوانات تیکه گوشت آنرا میخورند ، وداشهای نان پزی سیار موجودیست . ژاپونها به عسکر خود بجای نان « پکسمات » — یعنی نانهای خشکشدهٔ کلفت میدهند .

حیوانات عسکری ژاپونیا کاه شالی وجواری میخورند . قافله های اردو به ارابه های بسیارسبك نقل میشود که عساکر نقلیه آنرا بکمال سهولت در زمینها و حتی کوهسارها میرانند . حیوانات ارابه کش نقلیه از اسپان [مغولستان] انتخاب شده است که خیلی قناعتکار وتوانا میباشد .

بسایهٔ این تشکیلات اردو ، فرقه های عساکر ژاپون بسرعت تمام میتوانند

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 105 of 300

که اردوی دشمن راازپس وپیش وچپ وراست احاطه بتوانند .

والحاصل عساکر ژاپون نیزمانند عساکر عثمانی بسبب قناعت وتحملی که دارندبکمال سرعت وسهولت حرکات عسکریهٔ خودرا اجرامیتوانندنمود .

{ تقسیمات وقت حضر اردوی ژاپون }

نه فرقهٔ پیاده درجزیرهٔ [نیپون] مقیم میباشندکه آن نه فرقه عبارت ازینهاست :

خاصه	فرقهٔ	٤	فرقهٔ
۱	فرقهٔ	٥	فرقهٔ
۲	فرقهٔ	۸	فرقهٔ
۳	فرقهٔ	۹	فرقهٔ
		۱۰	فرقهٔ

فرقهٔ [٦] وفرقهٔ [۱۲] درجزیرهٔ [کیوشیو] ، وفرقهٔ [۱۱] در جزیرهٔ « شیقوق » ؛ وفرقهٔ [۷] درجزیرهٔ (حاقودائه) میباشند .

جزیرهٔ « نیپون » برسه منطقهٔ عسکریه منقسم است :

فرقهٔ « خاصه » وفرقهٔ [۱ و ۲ و ۷] درمنطقهٔ شرق ، و فرقهٔ « ۳ و ٤ و ۹ » درمنطقهٔ مرکز میباشد . باقی فرقه ها در منطقهٔ غرب است .

کوماندا نهاے یعنی افسران اینفرقه ها رتبه و منصب [مارشال] را که به اصطلاح ترکی « مشیر » و به اصطلاح انجا [نائب سالار] است دارند .

این کوماندا نهامیبایدکه در داخل منطقهٔ خود فرقه هارا دایماپرای جنگ حاضر و آماده داشته باشند ، واسباب مدافعه ومحافظهٔ منطقهٔ خود را همیشه درپیش روی هرگونه هجوم ها وتعرضهای ناگهانی دشمن کامل ومهیا داشته باشند ، وازهمهٔ اینها درزیربازخواست میباشند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 106 of 300

نظر به این تقسیمات ، قسم کلی اردوی حضری درجزیرهٔ « نیپون » ساکن میباشند . همهٔ فرقه ها . و جملهٔ قطعات رساله ، و طوپچی ، و استحکام ، و نقلیه برموقعهای راه های آهن منطقه های خود موجود اند تا آنکه بزودی مهیاو آمادهٔ حرکت باشند . دورترین الایی که از خط راه آهن ساکن هستند مسافهٔ آن بقدر « ۱۲۰ » کیلومتر می آید .

فرقهٔ « ۷ » که درجزیرهٔ (حاقوداته) میباشد همهٔ آنها در (آشیغاوا) نام موقع میباشند ؛ تنها یك الای پیاده به طرف [سا پو رو] کشیده شده است اینفرقه بیك حال ووضعیت هستند که اگر ازطرف دشمن به بر آور دن عسکر تشبث شود بکمال سرعت مقابله ومدافعه بتوانند نمود .

ازنه فرقهٔ پیاده که درجزیرهٔ [نیپون] میباشند فرقهٔ « ۸ » در منتهای شمالی جزیره ؛ وفرقهٔ (۲) در « سندای » وحوالی آن ؛ و فرقهٔ « خاصه » بافرقهٔ [۱] در « توکیو » وحوالی آن ؛ وفرقهٔ (۳) در « توغایا » درسوا حل بحر محیط کبیر ؛ سه فرقه درسوا حل دریای داخلی ؛ فرقهٔ (٤) در « اوزاقا » ؛ فرقهٔ [۱۰] در (هیمه جی) ؛ فرقهٔ « ٥ » در [هیرو شیما] و حوالی آن ؛ فرقهٔ [۹] درساحل بحرژاپون در « قا نازاوا » و (چوروغا) و حوالی آن میباشند که جملهٔ آنها بر راه های آهن « سوق الجیشی » مقیم ومهیاهستند .

دروادی « قای » که درجوار (توکیو) است لواهای طوپچی ورساله های مستقل اقامت میکنند .

قسم اعظم فرقهٔ [۱۱] که درجزیرهٔ « شیقوق » است درساحل در یای داخلی ؛ وتنهایك الای آن درجهت بحرمحیط کبیرمیباشند .

یکی از دوفرقهٔ پیاده که درجزیرهٔ [کیوشیو] است فرقهٔ « ۱۲ » در ساحل آبنای (سیمونا زاکی) درموقع « قوقورا » میباشند . ازینفرقه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 107 of 300

بعضی مفرزها بجهت ساحل غربی کشیده شده است . فرقهٔ (٦) درساحل بحرژاپون در [قوماموتو] نام موقع میباشد که درطرفهای سمتهای جنوبی و [ناغازاکی] بعضی مفرزها ازان کشیده شده است .

بسبب اینگونه تقسیم هم محافظه ومدافعهٔ مملکت، وهم برای یك حرب تعرضی اردوی ژاپون بسرعت وچابکی تمام جمع آمده بحرکت افتاده میتوانند .

(تقسیمات سفرجنگی اردوی ژاپون)

هنکامیکه (سفربر) — یعنی سفرحرب ظهورکند قوهٔ حضریهٔ اردوی موظف به سه مثل آن بالامیشود . بسبب کوتاهئی مسافه ها ، وموجود بودن قطعات عسکریه درحوالئی خطهای راه آهن ، ومجبوری بودن خدمت عسکریه حرکات سفرجنگی اردوی ژاپون بی آنکه به هیچ یك مشکلاتی برخورد بکمال سرعت و انتظام اجرا میگردد .

تمام مملکت بر «۲٦۰» «دائرهٔ قرعه» — یعنی مجلس لشکرگیری منقسم است .

افراد صنف احتیاط سه روز بعد ازعطا شدن امرسفرحربی، دردائرهٔ آلائیکه بآن نسبت دارند خودرا میرسانند ، وازانجادرهمانروزواگربسیار دیرشود روز دیگر بهمه حال به قطعه های عسکریهٔ که مقرر هستند ملحق میشوند . امامشکلات یگانهٔ که درسفرجنگ پیش میشود تدارك کردن اسپ وبارگیراست . چونکه درهر «۱۰۰۰» کیلومتروی مربع « ۳۳ » بارگیر میرسد لهذادرمملکت ژاپون بدرجهٔ کفایت بارگیر پیدا نمیشود .

سفرجنگ، وجمع آوری، وحرکات اردوهای ژاپون وروس که درینحرب بوقوع آمده بعدازین دربحث مخصوص آن بصورت مفصل بیان خواهدشد .

§ جمع آوری ، وبراور دن بخشکه §

جمع آمدن اردوی ژاپون ، یابرای مدافعهٔ مملکت پیش میآیدو آن « حرب تدافعی » میباشد که درانحال بجاهای مهم «موقع الجیشی» ازروی پلان — یعنی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 108 of 300

نقشهٔ جنگ ارکان حربیه سوق ورسانیده میشوند. ویا آنکه برای جنگ بدیگر مملك میبرایندو آن «حرب تعرضی» میباشد که در انحال بجاهای لازم ساحلهای مملکت برای سوار شدن به واپورها — یعنی کشتیهای تجارتی نقلیه جمع و گرد میآیند.

خطهای راه آهن مملکت را محض برای سرعت جمع و گرد آمدن همین دو مسئله ساخته اند.

دستهٔ کشتی های تجارت بحریهٔ ژاپون که «۹۸۰» واپور، و «۱۷۱» کشتی بادبان دار، و «۴۰۰،۰۰۰» کشتی ماهیگیران که بقدر سه ونیم ملیون نفوس مردم ماهیگیر دارد. بعد از انکه دستهٔ کشتیهای تجارت بحریهٔ مذکور کشتیهای مددرسان خود را برای دونمای حرب جدا نماید خوبترین واپورهای پوسته — یعنی داك خود را چنان مهیاو آماده داشته اند که دو فرقهٔ پیاده را باجمالهٔ قطار و قافله اش بیك دفعه ویك حرکت نقل بدهند.

سوار کردن قطعات عسکریه را به کشتیها یا ازیك لنگرگاهی از لنگرگاههای هریکی از جزیره های موجوده اجرا میشود، یا از لنگرگاههای متعدد همان جزیره.

در پنسفر حرب سنهٔ «۱۸۹۴» و «۱۸۹۵»، لنگرگاه «هیروشیما» بندر سوقیات — یعنی عسکرانی انتخاب شده بود.

سفائن نقلیه در میان هشت روز همه گی جمع آمده دو فرقهٔ پیاده را برمیدارند ودرمیان هشت روز دیگر آنها را بساحل آسیا برآورده پس میگردند. ولی چون یك لنگرگاه کفایت نمیکند انتخاب کردن یکچند لنگرگاه دیگر نیز لازم دیده شده درهر جزیره لنگرگاههای مخصوص انتخاب، وازهریکی ازانها دو فرقه به کشتیها سوار شده اند.

به اینصورت «۱۲» فرقه پیاده یعنی «۲۰۰۰۰۰» نفر درمیان «۱۶» روز بساحل «قوره» بیرون برآورده میتوانستند شد. ولی چون در پنسفر «مانچوری»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 109 of 300

به اینقدر سرعت وچالاکی احتیاج نبود ژاپونها اردوهای خودشانرا به قسمهای مختلفه بدار الحرب سوق وروانه کرده اند که در آینده به تفصیل ازان بیان میشود.

(دو نما)

§ یعنی دسته های کشتئی جنگئی ژاپون §

دسته های کشتی جنگی ژاپون، دسته های کشتئ جنگی انکلیس را برای خود سرمشق گرفته درکم وقت واندك مدت قوت وجسامت بسیاری پیدا کرده است. ناظر بحریه — یعنی وزیر دریا که امیرال «یاماموتو» نامدار دردالمانیا — یعنی در جرمن تحصیل وتعلیم علوم وفنون کرده ولی بغیر از قاعدهٔ مکلفیت عسکریه — یعنی اصول عسکر گیری — دیگر در همه چیز اصول وقواعد بحریهٔ انکلیسهارا نمونهٔ سرمشق گرفته است. اکثر کشتیهای حربئ ژاپون درکارخانه های کشتی سازی انکلستان ساخته شده، وهمهٔ اسلحه وتجهیزات آن نیز انکلیسیست. باوجوداینهم خودژاپونها درکارخانه های کشتی سازی خودشان نیز کشتی های جنگئی بسیار مکمل اسباب میسازند. کارخانه های مکمل «اوزاقا» اثبات کرده که درخصوص همهٔ اسلحه وتجهیزات، ژاپونها از احتیاج اوروپا وارسته وآزاد شده اند. درین دار الصناعهٔ «اوزاقا» لوحه های بسیار بزرگ فولادی برای زره کشتیهای زرهپوش ساخته شده است.

کشتیهای کهنهٔ جنگی که بقیاوی حرب داخل نیست به لیمانها — یعنی بندر گاهای «یوکوزوکا» و«کوراه»و«ساسه بو» تقسیم شده است. درزمان اعلان حرب، دسته های کشتی جنگی ژاپون «٦» کشتئ بزرگ زرهپوش از صنف درجهٔ اول، و«۲» زرهپوش درجهٔ دوم، که هریك ازینها از «۱۲۵۰۰» تا به «۱۵٤۰۰» «تون» بودند که تون وزنیست مخصوص برای کشتیها؛ و«۸» قطعه کشتئ «قرووا زوور زرهپوش» بزرگ از درجهٔ اول که یکنوعیست از کشتیهای جنگی، و«۳» قطعه قرووازور زرهپوش بزرگ از درجهٔ دوم، که هریك ازینها از «۷۷۰۰» تا به

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 110 of 300

« ۹۹۰۰ » تون بودند ؛ و« ۹ » قطعه قرو وازور کوچك که از« ۲۷۰۰ » تا« ۴۸۰۰ » تون بودند ؛ و« ۵ » قطعه قرووازور سیستم قدیم ، و« ۳ » قطعه (آویزو) که یکنوعیست از کشتیهای جنگی؛ و(۱) قطعه « آویزوی طور پیدو » ؛ و« ۱۹ » قطعه « طور پیدوی بزرك » که یکنوعیست از کشتیهای جنگی؛ و« ۱۵ » قطعه « طور پیدوی کوچك » که در بحرهای بزرك سیر و سفر میتوانند ؛ و « ۴۵ » قطعه « طور پیدویی که بمحافظه و نگهبانی ساحل مأمور بودند ؛ و« ۱۷ » واپور طوپ کش سیستم قدیم ، و« ۱۵ » قطعه کشتی محافظ ساحل بمیدان محاربه ورزمگاه مقاتله حاضر و آماده نموده بود .

از کشتیهای بزرك نقلیه « ۳ » قطعهٔ آنرا بحال معاون قرو وازور ؛ و« ۱ » قطعهٔ آنرا بحال کشتی « قابلو » — یعنی تلگراف خانهٔ تحت البحر ؛ و« ۳ » کشتی آنرا بحال خسته خانه تبدیل دادند وباقی آن که « ۸۸ » قطعه کشتی نقلیه باشد برای نقل دادن قطعات عسکریهٔ ژاپونرا بخشکه مقرر شده بودند .

این کشتیهای جنگی که بیان کردیم نظر به طرز ساخت ، واصول تجهیزات — یعنی مسلح ساختن — آنها بر سه قسم تفریق داده میشوند :

درصنف اول ؛ همهٔ کشتیهای بزرك زرهپوش ؛ وقرو وازورهای زرهپوش ، وطوپ کش های درجهٔ صنف اول ؛ و آویزوهای درجهٔ اول داخل میباشند که مجموع اینها« ۲۰۰۸۰۰ » تون حجم گنجایشی راماك هستند . وهمهٔ اینها بر آخرترین سیستم ها ساخته شده است . وبهمهٔ لوازمات ، وضروریاتی که برای محاربه های بحریهٔ وقت وزمان حاضر بکار است کامل ومهیا میباشند .

کشتیهای سیستم قدیم همه گی درصنف درجهٔ دوم داخلست که اینها هم کشتیهای محافظ سواحل ؛ و طوپ کشهای درجهٔ دوم ؛ وهمهٔ کشتیهای نقلیه میباشند که جسامت حجم گنجایشی همهٔ آنها « ۳۹۴۷۱ » تونست ، و مرکب از« ۳۲ » سفینه میباشند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 111 of 300

سفاین قسم سوم از کشتیهای «طوربیدو» مرکب است .

اسلحه وتجهیزات کشتیها

همه سفاین حربیهٔ ژاپون ، باطوپهای سریع آتش «آرمسترونغ» و . تنها کشتیهای سیستم قدیم باطوپهای «کروپ» مجهز است . کشتیهای بزرگ زرهپوش به چاپ «۳۰» و نیم سانتیمتروبی «٤» عدد طوپهای بزرگ ودراز ؛ و «۱٤» عدد طوپهای وسط چاپ «۱۵» سانتیمتروبی ، و «۱۲» عدد طوپهای کوچك چاپ «۸» سانتیمتروبی ؛ ویکچند طوپهای آتشفشان «۵» نیم سانتیمتروبی ؛ ونفنگهای ماشین دار سریع آتش مجهز میباشند .

غیراز کشتیهای طوپ کش دیگر همه سفاین حربیه باتیرهای طوربیدوبی که از زیر بحر انداخته میشود مجهز هستند . کلفتی وسطبرئی لوحه های زره زرهپوشها از «۲۲۹» تا به «٤۵۷» ملیمتر میباشد .

تقسیمات وقت حضر کشتیها

سفاین حربیهٔ ژاپون بر سه دایرهٔ «امپرال» منقسم است که یکی در جنوب «توکیو» در موقع «یوکوشا» ؛ ودیگری در «کورا» نام موقعی که در ساحل دریای داخلی میباشد ؛ وسوم در «ساسه بو» که نزدیك «ناغازاکی» ست .

از نقطهٔ نظر وظیفه وخدمت ، واز جهت حاضر ئی حرب نیز سفاین مذکوره بدو قسم منقسم میشوند .

قسم اول عبارت از دستهٔ سفائن دائمی وسفائن بندرگاه میباشد . دسته های بندرگاه همیشهٔ اوقات به وظیفهٔ خریطه — یعنی نقشه گرفتن دریاها . ومطابق کردن وعمل کردن و دیگر وظائف مأمور وموظف میباشند . درهر سال دو دستهٔ کشتئی جنگئی تعلیم که هر دسته بقوت شش هفت کشتی میباشند ترتیب داده میشود این دسته ها در تمام سال در بندرگاههای ژاپون ، وبندرگاههای دیگر ممالك گشت وگذار میکنند . یکی از این دسته ها محض برای مطابق کردن نقشه های

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 112 of 300

جنگ در دریای ژاپون مأمور میباشد .

دسته‌های که برای تعلیم مخصوص اند در هر بندرگاه از سفائن خود همان بندرگاه ترکیب یافته و به سفائنیکه فیلوی دائمی را تشکیل میدهد اصلا تعلق دار نیست . این کشتیها بخدمتهای دیده‌بانی، و تعلیم و تربیهٔ نفریهای بحری مأمور و مکلف میباشند.

دستهٔ احتیاط ، در بندرگاههای حربی بحالت سفر جنگ هر آن و هر زمان بحرکت آماده و مهیا میباشد که این سفائن، قسم دوم را تشکیل میدهد .

٥ خدمت عسکریهٔ بحریه ٥

خدمت عسکریه برای افراد بحریه به اینصورتست :

« اول — خدمت موظفه .

« دوم — صنف اول احتیاط .

« سوم — صنف دوم احتیاط .

« چارم — احتیاط قرعه .

در ابتدای سنهٔ « ۱۹۰۳ » مقدار عساکر بحریه که بالفعل خدمت عسکریه را بجا میآوردند بمعهٔ افسران بزرگ و کوچك و دیگر مأمورین « ۳۷۶۵۰ » نفر بودند . این مقدار مذکور بقدر یك خمس آن افزونی میگیرد .

افرادیکه خدمت سلك موظف را کامل کردند به سلك صنف اول احتیاط داخل میشوند . و بعد از انکه پنجسال در انجا خدمت کردند به صنف دوم احتیاط میگذرند . افراد صنف اول و دوم احتیاط در زمان سفر جنگ — یعنی محاربه بقوت دادن افراد صنف موظفه مأمور میباشند . صنف احتیاط قرعه را برای کامل کردن افرادیکه در اثنای جنگ ضایع و تلف میشوند بکار میدارند .

از طرف « پارلمنت » — یعنی مجلس حکومت مبلغ « ۱۰۰ » ملیون (یه ن) — که یك نوع سکا ایست — برای وسعت دادن انشا آت بحریه در سنهٔ « ۱۹۰۳ » و « ۱۹۰۴ » داده شده بود . به مبلغ مذکور ساختن « ۳ » قطعه زرهپوش

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 113 of 300

که حجم هریکی از انها «۱۸۰۰۰» تون بود و بسرعت «۱۸» و نیم میل درساعتی رفتار داشتند؛ و« ۲ » قطعه قروواز و بحجم پنج هزار تون ؛ و«۳ »قطعه قروو ازور بحجم ده هزار تون قرار گیرشده بود .

دو قطعه از ین کشتیهای مذکوره الیوم در دستگاههای کشتی سازی انگلستان در دست کار است . حتی در ینروزها یکی از انها بسطح بحر هم فرو آورده شده است . دیگر همهٔ آنها در دستگاهای خود ژاپونیا در دست انشاو ساختن میباشد .

ژاپونها کشتیهای جنگی که درین محاربه بدست آورده اند آنها را نیز تعمیر و بعضی را سراز نو انشا کرده قوهٔ بحریهٔ حاضرهٔ شانرا بدان افزونی داده اند که انشاءالله در نهایت جلد دوم این کتاب جدول مخصوصی برای آن ترتیب داده خواهد شد .

ژاپونها تنها بساختن کشتیهای جنگی خود اکتفا نورزیده بساختن دیگر کشتیها و فروختن آنرا بدیگر دول نیز تشبث کرده اند . دستهٔ قرو وازور دولت المانیا که در اقصای شرق بود تعمیراتیکه در کشتیهایشان لازم میآمد بدستگاههای کشتی سازی ژاپونیا مراجعت میکردند . در خصوص تعمیر کشتیهائیکه در اثنای این حرب بوقوع میآمد دستگاههای کشتی سازی ژاپونیا هیچ مشکلاتی بر نخورده بکمال سرعت وچابکی تعمیر نموده اند .

﴿ حالت سفربر — یعنی حالت سفر حرب کشتیها ﴾

برای آوردن وضعیت دسته های کشتی جنگی را بحالت سفربر — یعنی سفر حرب شبکهٔ راههای آهن تمام سواحل که بهمدیگر مربوط است خدمت میکنند — یعنی نفریهای عسکری بحری را بکمال سرعت به کشتیها میرسانند .

افراد صنفهای احتیاطیهٔ بحریه در اثنای حرب بیك سرعت حیرت افزای جمع و گرد میآیند در نهایت سنهٔ « ۱۹۰۱ »نفری موجودهٔ احتیاط صنف اول«۷۷» افسرو«٤٢٧٦ »نفر؛ وصنف احتیاط دوم«۱۹۸»افسرو«۱۹۹۱»نفر بودند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 114 of 300

اوصاف عسکریهٔ بحریه

بسبیکه ژاپونها فطرتاً کشتیبان وملاح میباشند از از وافراد عساکر بحریهٔ ژاپون از نخستین درجهٔ عساکر بحریهٔ دنیا شمرده میشوده. از اوصاف ممتازهٔ افراد کشتیبانان ژاپون یکی جرأت وشجاعت خارق العادهٔ آنهاست. دیگر سکونت واعتدال فوق العادهٔ آنهاست که درزمان بسیار مشکل ومدهش حرب بصورت فداکارانه وجانسپارانه اجرا مینمایند. ژاپونها به این خواص مقبولهٔ فطرتی خود شان یك تعلیم وتربیهٔ بسیار مکملی رانیز علاوه کرده اند، وتجربه های عملئی بسیاری نیز افزوده اند که ازینسبب درفن حرب بحری استاد تمام جهان اگر شمرده شوند جایز وسزاست.

جنرال «یانزون» نامالمانی درحق افراد بحریهٔ ژاپونی چنین میگوید:

«حال وحرکات، وتربیه واستظام افراد بحریهٔ ژاپون، ورفتار دلاورانه، ونظرهای جسورانهٔ شان بیك دیدن ازدیگر افراد بحریهٔ عالم خودرا ممتاز ومستقل یك امتیازی میبخشد!

«دسته های کشتی جنگی ژاپون درخصوص تنسیق — یعنی نظم دادن دسته های کشتی جنگی انکلیس راسرمشق گرفته اند از از وهمه افسران بحری ژاپون بزبان انگلیزی تکلم میکنند.

«برای توسیع وتکمیل معلومات افسران بحری یك (مکتب عالئی بحری) وجود است. ادارهٔ این مکتب بعهدهٔ خود ناضر بحریه محول است، ورئیس ارکان حربیهٔ بحریه دراین مکتب معلم تدریسات وتطبیقات میباشد. درو قت حاضر رئیس ارکان حربیهٔ بحریه امیرال (ویقونت ایتو) ست که درمحاربهٔ گذشتهٔ چین درجنگ (یالو) شهرت قهرمانانهٔ جسورانهٔ فوق العادهٔ راحاصل کرده بود.

در (مجلس عالئی حرب) که پیش ازین ذکر شده بود غیر از ناضر بحریه ورئیس ارکان حربیه امیرال (قاباجاما) وبارون (یامایه) نیز بصفت اعضا داخل میباشند.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 115 of 300

روسیه

احوال جغرافیه وتاریخیه

روسیه عبارت ازدوقسمست . یکی اورو پائی ، دیگری آسیائی . تنها روسیهٔ اورو پائی ، یك مملکت عظیمه‌ایست که درصدی پنجاه ونه ازقطعهٔ او روپا رادربر گرفته است . مساحهٔ سطحیهٔ آن (۵) ملیون ، و « ۵۱۵ » هزار کیلومتروی مربع ، ونفوسش (۱۰۵) ملیون ، و [۴۰۰] هزارنفس است.

ممالك اورو پای غربی، درحالتیکه به بسی کوه ها، ودریاها، وپستی وبلند یها عارضه ناکست امادروسیهٔ اورو پائی به عکس آن صاف وهموار وازمینهای یك رنگ ویك نسق میباشد . درممالك روسیه چنان کوه های بزرگی که شایان دقت باشد موجود نیست . معروف ترین کوه هادرطرف شرق سلسلهٔ (اورال) ، ودرجنوب سلسلهٔ [قفقاسیه] و (کریم) میباشند که ارتفاع آنها (۱۵۴۲) متروست . درجهت غرب کوه های (پولونیا) موجود است . که ارتفاع آن (۶۱۱) متروست . درجهت غرب شمالی به بلندی (۱۱۲۰) متروکوه های (فنلاند) موجود است . امادردو نهای این مملکت وسیعه هیچ کوهی برخورده نمیشود .

کوه های (قفقاسیه) بسبب بلندی که دارندبابرفهاویخهای دایمی مستور میباشند . حالآنکه درسلسلهٔ (اورال) که زیاده از (۶۰۰) فرسخ امتداد یافته است به برفهای ابدی برخورده نمیشود .

باوجود یکه درینممالك و سیعه سلسلهٔ کوه های بسیای موجود نیست ،

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 116 of 300

ولی یك شبکهٔ انهار مهمی موجود است که بعضی از این نهرها به بحر (بالتیك) و بعضی به (بحر سیاه) و بعضی به (بحر منجمد شمالی) و بعضی به (بحر خزر) میریزند .

سواحل موجودهٔ روسیه اگرچه نسبت به مهم بودن ممالك داخلیهٔ آن متناسب نیست امامالك روسیه ازسه طرف بابحر همجوار میباشد . از طرف شمالی با (بحر منجمد شمالی) محاطست که ازدریای (قارا) ازجهت شرق ابتدا کرده درغرب به نقطهٔ «باس ویژه لف» نهایت می‌یابد . در خلیج «چه سقابا» نیم جزیرهٔ (قانین) وخلیج عمیق که «بحرابیض» وشبه جزیرهٔ (قولا) رابوجود آورده عوارض ظاهر وپدیدار این سواحل (بحر منجمدشمالی) راتشکیل داده است . به این سواحل که اکثر آن غیرمسکون و همهٔ آن عبارت ازسنگلاخها ست تنها درموسم تابستان بعضی کشتیهای ماهیگران رفت وآمد میکنند .

ازطرف غرب با (بحربالتیك) محاطست که سواحل آن درجهت شمال از «طورنه آ» آغازکرده به (۴۰ میل) نهایت می‌یابد . بعضی اقسام این سواحل نیزسنگلاخست ، وبسی جزیره های کوچك وبزرگ ، وخلیجهای (فنلاند) و «ریغا» ، وشبه جزیره های (نه ستلاند) و «فورلاند» رادربر گرفته است . بندرگاه های مشهور این سواحل «لیباؤ» و (ریغا) ، (قرو نشتاد) ، «ره وال» ، (ویبورغ) ، (هه یسنغ فور) ، (آبو) ، (نیقولایشتاد) ، «تولابورغ» نام جاهامیباشند .

ساحل «بحرسیاه» ازجهت جنوب قصبهٔ — (باتوم) آغازکرده در منصب (نهرطونه) — یعنی درآب ریزش نهرمذکورنهایت میابد . سواحلی که دربن بحراست درجهت شرق اگرچه سنگلاخست ، اما در جهت مر کز پست وریگزاراست . ومانند شبه جزیرهٔ «کریم» بعضی درامده کی‌ها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 117 of 300

وبرامده گیهای مهمی را دربر گرفته است . (باطوم) ، (پوتی) ، « نوو وروس سیسك » ، (یالطا) ، (سیواستپول) ، « اوده سا »، (آقکرمان) ازبندرگاه های مشهور ومعلوم سواحل این دریاست .

هرا نقدر که ازغرب دوری شود هوای روسیه رفته رفته کسب شدت وبرودت میکند . امادر روسیه بسیاربارش نمیشود، غیراز جهتهای قفقاسیه درجهت جنوب شرقی نسبت بجهتهای غربی کمتر باران میشود .

قسم اعظم اهالی روس بدونسل بزرگ نوع بشر نسبت میگیرند : یکی نسل « آریان » و دیگری نسل (اورال آلتایی) میباشد . آریان ها که از شعبهٔ نسل « اسلاو » هستند دراوروپای روسی توطن کرده اند . سلسلهٔ اورال آلتایی در آسیای روسی توطن گزین گردیده دراتجاتوسع ، وتوطن ورزیده اند . درقفقاسیه وحوالی آن بسی قبیله های دیگری که هنوزعناصر آن هابخوبی معلوم نشده است ، ودرطرف (پولونیا) خیلی ازاهالی یهود سکنابذیرهستند .

درارا ضی وسیعهٔ او روپای امپراطوری روس بیشترین همه نسلها ، و قوتنا کترین آنهاجنس (اسلاو — روس) میباشدکه این سلاله برسه پار چه تقسیم شده است :

قسم اول ؛ روسهای بزرگ ، دوم ؛ روسهای سفید ، سوم روسهای کوچك میباشد . اماقوم اصلی روسها قسم اولست که گردنهای اینها کوتاه ، رویهای شان پهن ، شانه های شان فراخ وقوتناك میباشد . روسهای سفید درجهٔ دوم راتشکیل میدهندکه به بعضی اخلاق وعادات ازروسهای بزرگ فرق میرسانند .

دیگراهالی روس ازنسل (اورال التایی) میباشند که اینهم بدوشعبه جدا میشوند : یکی (آلتائی آسیایی) ودیگری شعبهٔ « اورالین » است که اینها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 118 of 300

درشمالی اوروپای روسی اقامت گزین میباشند . [فنلاندیان] ها . و [قا
ره لین] ها در جهت شمالی ، و قبیله های (ئه ست) و [لیو] در جنوب
سکونت دارند .

قبیله های بسیاری دیگری نیز بنا مهای مختلف یاد میشوند که ازتذ کار
همهٔ آنها صرف نظر کردیم .

ممالك روسیه سرزمین بسیار خوبی نیست چونکه اولاً بسیار سرد و
خنك است ، و زمین های آن همه کی یکنواخت و یك سان است ، بحر نیز کم
است . امادروسیه بسبب وسعت عظیمهٔ مملکت خود یك شهرت واعتبار عمومیهٔ
حاصل کرده است . باوجود کم بودن چراگاها ، بازهم در روسیه اسپ ،
گاو ، گوسفند ، بزودیگر حیوانات اهلیهٔ هانکی بسیاروفراوان است . و
حیوانات وحشیه مانند کرگ ، خرس وغیره نیزبکثرت موجوداست .

درین هیچ شبه نیست که مملکت روسیه برای کشتکاری وزراعت استعداد
خوبی دارد ، درصنعت نیز آهسته آهسته روبترقی نهاده است . کارهای آهن ،
فولاد ، مس دروسیه بکمال خوبی اجرا میشود . ودرخصوص ساختن
کاغذومواد کیمیائی ودیگرچیزهاروزبروزترقی های بزرگی دیده میشود .

یکی ازعلمای فن (طبقات الارض) [تولا] نام شخص وسعت وفرا
خی همه (اراضی کازبونی کی) — یعنی زمین های زغالی ممالك روسیه را
(۷۷۴۰۰۰) کیلومتروی مربع نشان میدهد که این اراضی درجهت های
[اورال] و (موسکوا) و(دون) واقع شده است . روسیه غیر ازین
بسی خزینه های ثروت وسامان مهمی را درزیرزمین مالك میباشد . در
سمت های (اورال) کانهای طلا ، پلاتین که معدنیست گران بها بکثرت
موجود است . طرف زمین های قفقاس بمعدنهای نقره ، جهت های (باکو)
بکانهای سرب ، آهن ، مس ، وسرچشمه های(پترول) — یعنی تیل خاك

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 119 of 300

معروف ومشهور است .

روسیه درخصوص تجارت نیز همچنین ترقی کرده است . اخراجات ، ـ یعنی بر آمدنی های مملکتش غله ، روغن ، مسکه ، پنیر ، پشم ، سند ، پترول ـ یعنی تیل گاز ، پوستین های سمور ، حیوانات ، قماشهای بافته گی مختلف ودیگر صنعت های معدنی میباشد . ادخالات ، ـ یعنی چیزهای که ازخارج به مملکتش داخل میشود عبارت است ازماشین های بافنده گی و غیره ، مواد معدنیه ، زغال سنگ و غیره .

ایمپراطوری روسیه غیراز حکومت (فنلاندیا) ی روسی بر [۵۹] ولایت دراوروپا منقسم است که (۴۹) آن دراو روپای روسی و « ۱۰ » ولایت آن در (پولون یا) میباشد ، درقفقاسیه [۱۱] ، ودر(سبریا) (۹)، ودر آسیای وسطی (۹) ولایت دارد . همه مامورین حکومت باعتبار رتبه بر (۱۴) صنف جدا شده است که اینها درسلسلهٔ مراتب عسکریه پی هم ترقی میکنند .

سبریا

برای آنکه درخصوص احوال جغرافیهٔ ممالك روسیه معلومات کامله حاصل شود یك کم از احوال « سبریا » بیان کردن لازم است .

این مملکت فراخ وپهنایی که سبریا گفته می شود از جهت شرقی اوروپای روسی تابه بحر محیط کبیریك سرمتد شده رفته است . و تمام جهت شمالی قطعهٔ اسیارا در بر گرفته است . این مملکت ازجهت شمال با [بحر منجمد] ، ازجهت شرق بادریای (بهرنگ) ودریاهای « اوقوچقا » و (ژاپون) ؛ ازجهت جنوب بامالك امپراطوری چین ، واسیای وسطای روسی ، ازجهت غرب با اوروپای روسی هم حدود است . وغیرازین زمین های (ماورای

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 120 of 300

بایقال)، (آمور)، و اوسوری نیز از ممالك اسیای روسی معدود میباشد.

وسعت وفراخیٔ این اراضی وسیعه (۱۲) ملیون و (۵۱۸) هزار، و[۴۸۹] کیلومتروی مربع است. حالآ نکه درینقدر زمینهای فراخ تنها (۵) ملیون، و (۷۳۱) هزار، و (۵۵۰) نفوس بشری موجوداست.

درجهت غربیٔ (سیبریا) یك صحرا یی بسیار فراخی موجود است که تابه بحر منجمد شمالی ممتد شده میرود. درجهت جنوب غربی، این صحرا پنهان شده بجای آن دامنه های بسیار بلند پر جنگل، و بعد ازان از اسیای مرکزی روسی تابه دریای (بهرنگ) یك سلسلهٔ کوه های بسیار بزرگ قائم میشود. بر حدود جنوب غربی به بلندی (۴۵۴۲) متر و کوه (بیه لو قا) موجود است که یکی از شعبه های سلسلهٔ (آلغای) بزرگ را تشکیل میکنند. به سلسلهٔ کوه های (مونغول) که آنرا (تانور اولا) میگویند در جهت شمال کوه های (قور غوسکی) انظمام میبابد. در جهت شرق کوه های (سایانسق) که به بلندی (۳۰۰۴) متر و بشکل نصف دائره بنظر برمیخورد موجوداست.

تالاب (بایقال) درجهت شمال، تالات (بایقال) به بلندی (۱۵۰۰) متر و کوه (بایقال)، ودرجنوب کوه (خامار دابان) موجوداست. درجهت جنوب شرقی به بلندی (۲۴۵۰) متر و بسی کوه های دیگر نیز موجوداست.

در (سیبریا) نهرهای بسیار بزرگی موجود است که بعضی ازانها تابه (۵۲۰۰) کیلومتر و درازشده رفته است. اکثراین نهرها بایك جریان آرا می یکسر بسوی شرق روان میباشند، و زود زود جوش کرده سیلاب میآرند ودرسال (۱۸۰) روز و گاهی [۲۹۵] روز بحالت انجماد — یعنی یخ بسته گی میمانند. مشهور ترین این نهرها (اوب) و (یه نیسه ی) و (آمور) و (له نا) میباشند. نهر های بسیاری که بدرجهٔ دوم میباشند

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 121 of 300

مهمترین آنها به بحر منجمد شمالی ، ودریای (بهرنگ) میریزند .

در (سیبریا) تالا بهاخیلی بسیاراست که مهمترین آنهاتالاب (بایقال) میباشد . (خانقا) نام یك تالاب دیگری نیز برحدود (مانچوری) موجود است .

سواحل بحر منجمد شمالیٔ روس به درازی (۱۵۹۰۰) کیلو مترو میباشد ، ودرسال (۱۰) ماه یاخها فراگرفته شده است . جهت شرق ، و شرق شمالی این زمین فراخرا خلیج (آنادیر) که درساحل بحر محیط است ودرسال شش هفت ماه در زیر یخ پنهانست ، وبعده شبه جزیرهٔ (قامچاتقا) ، ودریای (بهرنگ) که از دریای (اوقوچقا) جدا شده است فراگرفته میباشد .

در زمستانهای در ازهوای (سیبریا) خیلی سرد وخنك است این زمستانها درجاهای موافق ومعتدل این سرزمین ازماه اکتوبر تابه آپریل — یعنی ازعقرب تابه ثوردوام میورزد . تابستان (سیبریا) اگرچه خیلی کوتاه است ولی بسیارگرم میباشد .

مسئلهٔ ساکن شدن ، ووطن گزین کشتن درسیبریا ، و ترقی یافتن کار کانکشیٔ آن سرزمینهابعداز انجام یافتن خط راه آهن (ماورای سیبریا) بافزونی وبیشتری آغاز نهاد .

مملکت سیبریابا کانهای طلا ، وزغال سنگ ، خیلی توانگراست . طلا ، اکثردرحوضه های نهرهای (یه نی سه ی) ، (له نا) ، (آمور) پیدا میشود . زغال سنگ ، درولایتهای (ایرتش) ، (ایرقوچق) ، و (طومسق) بفراوانی موجود است . بردرازی راه آهن خط (ماورای سیبریا) درهفت جا کان زغال سنگ کشف وپیدا شده است .

درجهتهای (آلتای) کشتزارهای بسیاری برای زراعت گندم ، و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 122 of 300

بسی چراگاههای پرعلفی برای حیوانات موجوداست. اخراجات ، یعنی اشیای تجارتی که از نفس سیبریابخارج میبرایداکثربه اوروپای روسی میرود، ومهمترین اخراجات سیبریاماهی ، وچای چین است . مهمترین مرکزهای تجاریه شهر های (ایربیت) و (ایشیم) و (طومسق) و (ایرقوچق) و (یاقوچق) میباشند .

ادارهٔ حکومتی سیبریا برولایتهای (آمور) و (یاقوچق) و (ماورای بایقال) و (یه نیسه یسق) و (ایرقوچق) و (طوبولیسق) و (طومسق) و (ساخالین) منقسم شده است .

احوال تاریخیهٔ سیبریا

درقطعهٔ وسیعهٔ سیبریا که اول بارازطرف ترکها . و بعد ازان ازجانب چنگیزهای تاتاری ، ومغولهاضبطواستیلاشده بود اماروسها نخستین باردر اواخرعصر پانزده هم میلادی داخل شده‌اند .

روسهااولاازدربندی که درکوههای (اورال)ست وحالاخطراه آهن ماورای سیبریا ازان گذشته است مرورو تجاوزکرده بحوالئی (تی یومن) منتشرشده‌اند . ودرسنهٔ (۱۵۵۶)، (ایوان تریبل) نام زرروس عنوان (سینیورسیبریا) رابگرفته است .

درسنهٔ(۱۵۸۷)شهر(طوبولسق)ودرسنهٔ (۱۶۰۴) شهره طومسق» و درسنهٔ(۱۶۱۸)شهر(یه نی‌سیه مسق) راانشا کرده‌اند . وهمیشه یکسر بسوی شرق روانه‌شده، ووادی‌های نهرهای که به بحرمنجمدشمالی میریزد، واطراف تالاب (بایقال) راتدریجاً کشف و جستجوکرده ، تاآنکه نهایت کاردر سنهٔ (۱۶۹۶) روسهابه (قامچاتقا) واصل شده‌اند .

بنابرمعاهده نامهٔ که درسنهٔ ۱۶۸۹ باچین دستخط کردندممالك روس

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 123 of 300

وچین حد بخشی وازهم جدا گردید. ودرهمین تاریخ درسیبریای شرقی خیلی کانهای نقره پیداشد. سرازین تاریخ ،وعلی الخصوص درزمان (پترکبیر) و(کاترین) دوم ،معادن ثروت اینسرزمینهاروزبروزدرترقی شده کانها بصورت منتظمه بکارافتادند ، ودرکم مدت بسیار ترقی کردند .

نخستین بار تقسیمات ملکیهٔ سیبریا درسنهٔ (۱۷۸۳) ازطرف (کاترین) دوم اجراشده است . درعصر (۱۹) میلادی بسبب کشفیات، وجستجوهای بعضی سیاحها قطعهٔ واسعهٔ سیبریا ازجهت معادن خوبتر شناخته شده بود . روسها ازوقتی که به این اقلیم جسیمه قدم نهاده اند یکسر بسوی استقامتهای جنوب وشرق پیشرفته زمینهای بسیاری ازجهت جنوب بدست آوردند ، وازجهت شرق مانند حوضهٔ آمور یك قطعهٔ را ازخود کردند. وچون یکچندی بعدلیمان ،— یعنی لنگرگاه (ولاد یووستوق) رابدست آوردند ازانوقت روسیه درساحل بحرمحیط ازبهر آینده یك نقطهٔ امان واستنادی برای خود پیدا نمود .

خط بزرگ راه آهن سیبریا ، ولنگرگاهای عسکری روسیه دراقصای شرق

دولت روسیه ، درسال پنجاهمین عصر میلادی گذشته یکسر برای جایگیر شدن درساحل بحرمحیط کبیر کوشش واقدام را آغاز نهاد ، وبنابر معاهدهٔ که درسنهٔ ۱۸۵۸ باچین عقدنمود قطعهٔ وسیعهٔ زمینی را که ازطرف چپ ساحل آمور تابه دریامتدشده رفته است درزیر تصرف خوددر اورد . وبازبرموجب معاهدهٔ که درسنهٔ ۱۸۶۰ در (پکین) پایتخت چین امضانمود قطعهٔ (اوسوری) را تابه خلیج (پورسیه ت) ونهر (تومن) بممالك خودضم وعلاوه نمود .

درین ممالك ساحلیه که نوبدست آورد لنگرگاه (ولاد یووستوق)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 124 of 300

درهر خصوص وهرجهت خیلی کار آمدی ، ومکمل بوده بسبب این لنگرگاه بحر محیط کبیر با اوروپای روسی ، — یعنی ساحل بحر محیط کبیر با ساحل بحر [بالتیك] وساحل بحر سیاه رابطه ویگانگی پیدا کرد . اما راهها ئیکه در مابین این دوسواحل بود خیلی بیفائده ، واز جهت نقطهٔ نظر عسکریه بیکار مینمود . از بحر بالتیك به (ولادیوستوق) از راه بحر رسیدن کار بسیار سنگین ودشواری بود . چونکه اگر از بحر منجمد شمالی رفته شود یخها وانجماد بحر مذکور این رفتن را یکقلم محال وغیر ممکن میساخت ، واگر از دریاهای اوروپا گذشته از راه (کانال سویس) به بحر احمر وبحر محیط هندی وبحر محیط کبیر وبحر چین وژاپون به ولادیوستوق رفته شود دورئی راه مشکلات عظیمی در پیش می انداخت . لهذا برای روسها واجب ولازم مینمود که برای محافظهٔ نفوذ واقتدار خود را در اقصای شرق ، وایمن داشتن ونگهبانی کردن اینهمه اراضئی وسیعهٔ خود بسرعت وچابکئی تمام یك راه بسیار مفید وکار آمدی بسازد تا آنکه دروقت لزوم ، عسکر ودیگر حوایج خود را به ولادیوستوق برساند .

واین فکر وتصور روس را درباب ساختن راه آهن ، ترقیهای روز افزون ، وتقدمات گوناگون دولت ژاپون ، وبرخلاف آن روز بروز تنزل کردن وپس ماندن دولت چین بیشتر قوت ، وافزونتر سرعت بخشیده درباب کشیدن خط راه آهن ماورای سیبریا آغاز واقدام نمود .

(خط ماوراى سیبریا)

این فکر ساختن راه آهن را در درونهای ممالك سیبریا روسها از بسیار وقتها در سر میپرورانیدند . حتی درسنهٔ ۱۸۵۷ تمدید دادن اینچنین یك خطی را خیال کرده بودند . اما مسئلهٔ وجوب ولزوم آن در تاریخ ۱۸۸۲ درزمان (آلکساندر) سوم بمیدان مذاکره ومشاوره گذاشته شده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 125 of 300

بعضی از رجال حکومت میگفتند که هنوز برای کشیده شدن اینچنین خط لزومی دیده نمیشود ، وبعضی میگفتند که قوهٔ مالیهٔ روس به انجام چنین امر عظیمی کفایت نمیکند . وکسانی اصلاح کردن وپاك نمودن راههای نهر هارا تفکر نموده حوضهٔ نهر (اوبی) را بواسطهٔ یك کانالی به حوضهٔ نهر (یه نی سه ه) رسانیدن را تصور کردند که بواسطهٔ آن درنهرها کشتی ها بر انند وبه داخل سیبریا درایند . ولی بموسم زمستان چون هفت هشتماه این نهرها یخ بسته ومنجمد میماند این فکر وتصور را لغو میساخت . تا آنکه درسنهٔ ۱۸۹۱ فکر وتصور (زار) — یعنی ایمپراطور روس غلبه کرده بعدازنه سال تردد بر فرش نمودن راه آهن را بر خط کبیر سیبریا امر وقرار قطعی داده شد . این امر (زار) در (۱۸) ماه مایس که مطابق برج جوزاست بواسطهٔ (جاروویچ) که درسیاحت بود درشهر (ولادیووستوق) که نقطهٔ منتهای خط مذکور میباشد رسماً اعلان واشتهار گردید .

امادرعقب این اعلان واشتهار مشکلات مالیه رونما گردید . درسنه ۱۸۹۲ برای ساختن خط عظیم ماورای سیبریا تنهایك ملیون (روبله) که یکنوع سکهٔ روسیست مخصص ومقرر گردید . حالآنکه به اینقدر مبلغ جزوی پیش رفتن اینچنین کار بزرگ کلی به انتظار کشیدن سالهای بیشماری موقوف بود . درین اثنا برای نظارت ونگرانی امورساختن ، واسبابهای کار راه را تدارك کردن یك مجلسی تشکیل یافت که همهٔ اعضای این مجلس از اعضای شورای حکومت بودند .

در (۱۳) ماه اوکتوبر که مطابق برج عقرب است ناظر مالیهٔ نویك یادآوری نامهٔ بسیار مفصلی درباب کشیده شدن خط کبیر راه آهن سیبریا برهیئت مجلس بر خواند که این یادآوری نامه آنقدر مؤثر ومفید وخوب نوشته شده بود ، وآنقدر تفصیلات فائده مندی برای منافع این راه ، ویلان — یعنی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 126 of 300

نقشهٔ ساختن آن با فکرهای سیاسی، ودلایل فنی بهم مزج کرده بود که یك نسخهٔ نادرهٔ قیمتداری شمرده میشود .

ازین یادآوری نامه چنان معلوم میشد که از ساختن خط کبیر راه آهن سیبریا منافع وفوائد عظیمی درراه مدنیت ، وترقی صنعت وتجارت آنسر زمینهای فراخ بروی کار خواهد آمد، وبسیاری ازمعادن طلا وغیره بواسطهٔ تمدید یافتن خط راه آهن پیش از پیش رونق ومنفعت بخش خواهد گردید ، وبسیاری ازمردم فقیر وغریبی که دراوروپای روسی نمی گنجند درانسر زمینها رفته بزراعت وکاروکسب میکوشند، وموجب رفاه حال آنها و آبادئی آنسرزمینها میشود ، وتنها برای روسیه نی بلکه برای تمام عالم تجارت سر ازنوراهها وبندرها پیداخواهد شد ، وبواسطهٔ اینخط درمیان حکم متهای عالم مناسبات ومرابطات بسیار خوبی سر ازنو آشکار خواهد گردید . والحاصل در تاریخ ملل یك دور نو ترقی وصلاحیت پدیدار خواهد شد .

از بیان نامهٔ ناظر مالیهٔ مذکور اینهم ظاهر میشد که این خط کبیر راه آهن بسببی که زمینهای فراخ اسیای روسی رابه مرکز حکومت امپراطوری روسیه دراوروپا وصل وربط میدهد از نقطهٔ نظر سوق الجیش عسکری نیز یك قیمت عظیمهٔ را مالك است .

درین یادآوری نامه ، ناظر مذکور ضمناً اینرا نیز بیاد میداد که اگر یك مانعی پیش نشود رفته رفته این خط راازیك قسمی از ممالك چین نیز در گذرانیده بکنار بحر خالی ازیخ خواهد رسانید .

این خط کبیر تخمیناً یك راهی بدرازئی (۹۰۰۰) کیلومترو تشکیل میکرد که ازینمقدار همان قسمی که تابه حوضهٔ نهر (یه نی سه ی) میباشد برای فرش کردن راه آهن خیلی موافق وسهولت بخش است . اما دیگر قسمهای آن تابه وادیهای (آمور) و (اوسوری) بسیار سخت ودشوار است . لهذا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 127 of 300

ناظر مالیه برای دراز نشدن کار ، ساختن و برداشتن راه آهن را بسه قسم تقسیم کرده از هرقسم جداجدا بکار آغاز نهاد . این سه نقطه های مختلف عبارت است از (زلاتوست) که قسم غربیست . و (اومسق) که قسم مرکزیست . و (ولادیووستوق) که قسم منتهای شرقیست از این سه نقطه بیکبارگی کار را شروع نمودند . امادر خصوص مالیه سبب بسیار مشکلات ، و بحران گردید . لهذا ناظر مالیه بنام (مجلس خط راه آهن سیبریا) یك مجلسی تشکیل نمود و برای چارهٔ جستجوی تدارك کردن وجهیکه برای اینکار بکار است افتادند . همین امپراطور حالائی که درانوقت سه « چار ووویچ » — یعنی ولیعهد بود برئیسی این مجلس مقرر گردید . امابا وجود آنهم کسیکه درخصوص تدارك مصارفات ودیگر خصوصات سعیها واقدامهای فوق العاده اجرا مینمود همانا خود ناظر مالیهٔ مذکور بود .

در « ۱ » اوکتوبر که مطابق برج عقربست سنهٔ ۱۸۹٤ وقتی که امپراطور الکساندرسوم وفات میکرد مبلغ « ۸۷ » ملیون روبله برای خط راه آهن سیبریا صرف شده بود ، و « ۱۳۲۸ » فرسخ باخط راه آهن فرش شده بود .

این امپراطور نوجناب « نیقولای دوم » چون جلوس نمود باز هم ریاست مجلس راه آهن را ترك نکرده در « ۳۰ » نومبر سنهٔ ۱۸۹٤ که مطابق برج قوس ست امپراطور مشارالیه یك بیاننامهٔ نشر و اعلان نمود که درین بیاننامه اظهار کرده بود که آرزوی یگانهٔ شان همینست که یك آن اولتر اتمام یافتن راه آهن مذکور را بچشم خود ببینند . بنابرین مجلس ساختن راه آهن شب وروز بسعی و کوشش اقدام و ثبات ورزیده ، و همهٔ موانع و مشکلات را برطرف کرده ، و به بسی حادثات و واقعاتی که پیش آمد پروا نکرده ، بلا فاصله متمادیاً درباب تمدید کردن خط مذکور دوام ورزیدند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 128 of 300

درسنهٔ ۱۸۹۹ قسمهای آخرین خط مذکور — یعنی ازیکجهت از «ولادیووستوق» تابه «قاباورفقا»، وازدیگرجهت از «زلاتوست» تابه «ایرقوچق» بدرجهٔ کفایت ساخته شده بود. قسم مرکز در دنبال باقی مانده‌بود. درینجا بعضی مشکلاتی که هیچ بخیال وخاطر نمیگذشت پیش آمد. مثلادرسنهٔ ۱۸۹۷ خط راه‌آهن ماورای «بایقال» درزیرسیلابها بماند که بصدها فرسخ مسافه که خط راه‌آهن بران ساخته شده بود رخنه دارو صدمه یاب گردید. برای تمدید راه‌آهن را درجوارتالاب بایقال چند بار نقشه های مهندسین تغییروتبدیل یافت.

درین‌اثنا مابین دولتین روس وچین یك دوستی وموافقتی حاصل آمده روسلرحق تمدید خط راه‌آهن را در «مانچوری» ازچین بدست آوردند، وهمه کار های دیگر طرفهارا گذاشته به‌تمدید همین خط صرف سعی و اهتمام ورزیدند.

والحاصل درسنهٔ ۱۸۹۱ درده ۱۰ «ماه کانون ثانی — یعنی برج دلو اول قطارشمندوفر — یعنی ریل از حدودچین گذشته به استاسیون — یعنی استیشن «مانچوری» بصورت‌منتظم آمدوشدرا بنانهاد.

بغیر از راه‌آهن چین شرقی خط جسیم سیبریا باتمام اقسام مکملهٔ آن به «۵۶۲» نیم ملیون روبله که هرملیون ده لك‌است ساخته شده‌است. سرچشمهٔ که این همه بارکران را بدوش تحمل برکشید همانا خزینهٔ دولت بود. درزیر باراین همه مصرف عظیم تزلزل نیافتن خزینهٔ دولت خیلی محال مینمود، ولی مهارت وذکاوتی‌که ناظرمالیه درینراه بکاربرده حقیقتاً شایان حیرتست.

ازتمام یافتن این خط ماورای سیبریا که ازبهروسعت دادن ملك‌نی، بلکه ازنقطهٔ نظرسوق الجیش ساخته شده‌بود خیلی نتیجه های خوب ودرخشانی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 129 of 300

حاصل آمد . باین سبب مسئلهٔ ساکن شدن وتوطن نمودن درقطعهٔ سیبریا بصورت دهشتناکی پیشرفت گرفت . درسنهٔ ۱۸۹۶ تقریباً «۲۰۰۰۰۰» نفس درسیبریا آمده سکونت پذیر گشتند .

بعد از تاریخ مذکور یوماً فیوماً درنفوس سیبریا تزایدوافزونی فوق العادهٔ رونما گردید. چنان تخمین میشد که بقدر دومثل اول نفوس قدیمهٔ که در زمان امپراطور سابق داشت مالك گردد .

بسبب بسیاری سکونت کنندگان ،ووطن گزینان نو درامور تجارتی ، و دیگر منافع آبادی قطعهٔ وسیعهٔ مذکور بسی ترقیهای بزرگ بزرگی پدیدار آمد . معدنهای سنگهای ذیقیمت ، ودیگرکانهای پر ثروت، وپوستینهای گرانبهای مملکت دگرگونه رواج ورغبت پیدا کرد .

بمجردیکه به تمدید خط راه آهن ماورای سیبریا ابتداشد ازراه دریا نیزبسواحل اراضی آمورو غیره خیلی مهاجرین روسیه به آمدن آغازنهادند ، ورفته رفته اینها آنقدرکثرت گرفتندکه سواحل مذکور، ولنگرگاه ولادیو وستوق برای مناقلات تجاریه ، و آمد وشدنفوس کفایت نمیکرد. چونکه لنگرگاه ولادیووستوق که سال بسال معاملات تجاریهٔ او. روزافزونی میدارد درسال چهارماه بایك طبقهٔ بسیارکافت یخ پوشیده و پنهان میماند .

بنابرین حکومت روسیه چشم خودرابسوی سواحل بی یخ «قوره» ، وه مانجوری »بدوخت . اماافسوس که این یك راهیچ بخاطر نیاورده بود که بران سواحل بی یخ یك دولت دیگری که ازسی سال باینطرف بصورت خارق العاده کسب ترقی وعظمت میکند نیزازبسیار وقتست که نظر دوخته است !

بلی، روسیه این را هیچ بخاطر نیاورده بود که اگر بر چنین کار اقدام نماید درداخل منطقهٔ تأثیرونفوذ دولت ژاپون آتش نفس خواهد افتاد !!

هرگاه به اسباب حربیه ، واحوال زندگانی ، وطبیعت اهالی این

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 130 of 300

مملکت یك علم آورنی کاملی میداشت میبایست که دولت روسیه ازین مدبرانه تر و احتیاطکارانه تر حرکت میکرد !

دیگر اینکه روسها اینرا نیز بخوبی نمیدیشیده بودند که در حوالئی مذکوره آثار عمران خیلی کمست، ووضعیت عسکررانی بسبب موانع عدیده خیلی بمشکلات می افتد ، وخط مواصلات باوروپا خیلی زحمات ومشقات درپیش دارد . واز دیگر طرف بسوی حال وقوت خصم خود بنظر بیقیدی و بی پروایی دیده بخوبی بر حال ووضع حربی وسرچشمه های عسکری او تامل نکرده بود .

دولت ژاپون برای نفوس زایدهٔ خود این سواحل را که در پیش روی جزیره های شان افتاده لایقتر و مناسبتر میدیدند . وبسبب حق جنسیت، وهمسایگی . خودشان را ازروسها بار باراولتر وذی حقتر میشمردند . و ازهمین بود که میخواستند ازروسها پیشتر درانجاها یکجای متین، ووضع امینی بدست آرند. وبرای همین مقصددرسنهٔ ۱۸۹۴ بسبب بهانهٔ قوره باچین بخوب آغاز نهاد ، وبکمال سرعت وشدت خصم خودرا مغلوب نموده تیم جزیرهٔ « لیالوتونغ » ولنگرگاه « پورآرتور» ، وه تالیه ن وان »رادرزیر تصرف ملکیت خود آوردن میخواست .

امادرهمین انثاروسیه همسایهٔ خودراشناخت که چه همسایهٔ مدهشیست! ودانست که امید وتصورات اوازدست این رقیب تهلکه ناك اودرزیر تهلکه خواهد افتاد . وازاثرو دولت فرانسه والمانیارا باخود یارودمسازساخته ژاپونیارا مجبورنمودندکه ازثمره های بسیارقیمتداراین مظفریت های خود صرف نظروچشم پوشی کنند .

به اینهم اکتفا نکرده بعد ازچند ماهیکه دولت المانیالنگرگاه «کیاتو چو» را درزیرتصرف خود درآورد، روسها لنگرگاهای « پورآرتور»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 131 of 300

و(تالیه نوان) را به اجاره گرفته باخط راه آهن ماورای مانچوری به سیبریا مربوط و متصل نموده است .

کیفیت استیلای اقصای شرق ازطرف روسیه

مسئلهٔ استیلای روسیه براقصای شرق بصورت بسیار عجیبی بوقوع امده است :

چنانچه بی آنکه آرزو ومعلومات حکومت مرکزیهٔ روسیه بوده باشد ، اراضئی وسیعهٔ امور اقصای شرق ، وسواحل مهمی که برکنار بحرژاپون بودبسایهٔ جسارت فوق العاده وهمت دلاورانهٔ دوشخص روسی بممالك روسیه ضم وملحق گردید .

ازبندوشخص یکی(قونت موراویه ف) بودکه درسنهٔ ۱۸۴۷ بوالیگری سیبریا تعیین شده بود . دیگری (نه وه لسکی) نام شخصی بود که در همان تاریخ به افسریٔ ، (بایقال) نام کشتی نظیه مقررشده بود . بنام هریکی از بندو شخص هیکلها — یعنی مجسمه های یادگاری در (خاباروفسق) ولایت آمور ، ولنگرگاه (ولادیووستوق) برپا کرده شده است .

یکسال پیش ازوالی شدن (موراویه ف) ، (قسطنطین) نام یك کشتیٔ جنگی روس بجستجوی پیدا کردن منصب — یعنی آبریزش نهر آمورمأمور شده بود . اما این کشتی منصب نهرمذکوررانیافت . وکپتان کشتیٔ مذکور بنابرراپورتی که بواسطهٔ ناظر خارجیهٔ آنوقت به (چارنیقولا) عرض و تقدیم نموده بود چنان دا نستانده بود که منصب نهرمذکوربسببی که برای دخول کشتیها غیرمساعد است هیچ منفعت وقیمتی برای روسیه ندارد . و ازین بودکه دولت روسیه آن اراضی محصولدارراینابرین راپورت بچین واگذار گردید .

امابعد ازان (موراویه ف) بازبضم وملحق ساختن این قطعهٔ جسیمه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 132 of 300

رابممالك روسیه موفق وکامیاب گردید. امادر خصوص کسیکه بااودستیاری ومددرسانی کرده ، هماناکپتان «نه‌ولسکی» بود . این افسرغیرتمندکه دریك واپور نقلیهٔ روسیه به کپتانی مأمورشده‌بود نیازواسترحام کرده بودکه اورا برجستجوی منصب نهر آمور اذن ورخصت داده شود ، وچون رخصت حاصل نتوانست کرد بسرخودواپور خودرابه‌بسی خطرها وتهلکه‌ها انداخته بگذشتن از آبنای بسیارتنگی که درمابین جزیرهٔ (ساخالین) وساحل شرقی سیبریاست تشبث‌واقدام نمود، وباینصورت بداخل شدن درمدخل منصب نهر مذکورکامیاب آمد. واینرانیز کشف واثبات نمودکه جزیرهٔ (ساخالین) چنانچه گمان شده بودکه باخشکه متصل است نی، بلکه بایك آبنای تنگی از ساحل سیبریا جداشده جزیرهٔ مستقلی میباشد. والحاصل کشتئی بایقال بعدازسه‌ماه دور و سیاحت در(۱۰) ماه‌ستمبر مصادف برج میزان بلنگرگاه(آیان) مواصلت کرده ازطرف (موراویه‌ف) درنجااستقبال شدو(نه‌ولسکی) همهٔ نتیجه‌های سیاحت خودرا به اوبیان نمود .

اگرچه بررایورت کپتان (وه‌نه‌ولسکی) درپترسبورغ اعتماد نکردند لکن باوجود آنهم خوداورا بکپتانئی درجهٔ صنف اول برای بناکردن یك منزلگاه زمستانی درکنارنهر مذکور مقررنموده به آنسمت روانه‌نمودند. (نه وه‌لسکی) درینبار بازهمهٔ بازخواست رابگردن گرفته‌بایك کشتئی کوچك وشش نفرطایفه به نهر آموردرامده ، درکنارنهر مذکورودراراضئی چین موقع (نیقولایه وسك) رابنانمود . ودر (۱) ماه آغستوس مطابق برج سنبله سنهٔ (۱۸۵۰) درحالتیکه مردمان بومئی آنجا نیزحاضر بودند بیرق دولتئی روسیه رابر افراشت . وسرازاروز آن اراضئی وسیعه درزیرتصرف دولت روسیه درامده، وهیئت تجاریهٔ سفریه درانجا فرستاده‌شد، ومهاجرین بسیاری ازروس درانجا فرستاده‌شده . ومعدنهای بسیاری اززغال سنگ درانحوالی پیدا شده مملکت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 133 of 300

مذکور رسماً در ذیل ممالك روسیه داخل گردید .

امروز مرز نفوس ولایت (آمور) (۱۲۰،۳۶۰) و نفوس ولایت ساحل (۲۲۳،۳۳۶) نفوست . و مساحهٔ سطحیهٔ آن هر دو ولایت از یکی (۴۴۷،۶۶۷) و از دیگری (۱،۸۵۴،۳۵۳) کیلومتروی مربع میباشد که اینقدر نفوس بر اینقدر اراضی هیچ بسیاری ندارد .

﴿ لنگرگاه پور آرتور ﴾

معلومات و تفصیلاتی که درباب این شهر مهم در نجا بیان میکنیم تنها منحصر بر احوال جغرافیه و عمومیهٔ آنست، ولی از تسلیحات، و تجهیزات و استحکامات آن در جلد دوم اینکتاب در فصل مخصوص آن بحث و بیان خواهیم نمود .

این قلعهٔ حالایی (پور آرتور) یك آغاز بسیار عجیبی دارد . چنانچه پیش از «۵۰» سال در هیچیك خریطه — یعنی نقشهٔ جغرافی «پور آرتور» نام یکجایی موجود نبود . بلکه در نجا «لی یو شو نقو» نام یك قریهٔ کوچك چین موجود بود .

در سنهٔ «۱۸۵۸» «آلزرین» نام یك کشتئی انکلیسی، که تا به آنوقت هیچ کشتئی اوروپایی در نجا نیامده بود آمده لنگر انداخت . نام کپتان کشتئی «آلزرین» «آرتور» بود . لهذا از هما نروز این بندر کوچك بنام کپتان کشتئی مذکور یاد شده بنام (پور آرتور) در نقشه ها مقید و ثبت گردید .

اما قیمت عسکریه، و اهمیت سوق الجیشیهٔ این بندر کوچك بعد از بسیار زمانها از طرف (لی هونغ چانغ) نام سردار چینی قدر شناسایی شده بود . و چون بحقیقت نظر کرده شود همچنینست که این لنگرگاه خیلی قیمت عسکریه را مالك ودارا میباشد . شهر پور آرتور در منتهای جنوبی شبه جزیرهٔ «لیاوتونغ» در خلیج «په چیلی» واقع شده یك خلیج و لنگرگاه بسیار مهمی میباشد در مابین «پور آرتور» و ساحل شمالی ایالت (شانتونغ) فراخی این آبنای دریایی بقدر (۸۸) کیلومتر و میباشد . ولیکن زیاده از نیم این آبنا — یعنی بقدر (۵۵) کیلومتر و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 134 of 300

آن بابعضی جزیره های کوچك که برای کشتیهای کوچك ملجاء شده میتواند بروبسته شده است. بناءً علیه وسعت وفراخئی آبنایی که جنوب شبه جزیرهٔ ـ (قووانتونغ) را احاطه کرده از ۳۲ کیلومتر وبیشتر نیست. اینست که (پور آرتور) برین (کانال) یا آبنا. تمامها حاکم وناظر میباشد.

درجهت شرق این شبه جزیرهٔ (قووانتونغ) خلیج (قوره) پدیدارو آشکار میگردد. لهذا (پور آرتور) برتمام حوالئی بحریهٔ که آب های آنها سواحل چین، قوره، ژاپونرا احاطه کرده است حکمفرما می باشد.

غیرازین منافع سوق الجیشیهٔ که گفتیم، این شهره پور آرتور» ازسبب فن «طپوغرافیا» ـ یعنی علمی که ازپستی، وبلندی ودیگر عارضه های یکقطعه زمین بحث میراند ـ نیز خیلی فوائد مهمهٔ راشامل میباشد. چونکه اولادروسط شهر یك کول بحری دارد که عرض آن «۳۰۰» مترو، وطول آن ۱۰۰۰ مترومیباشد ومدخل این کول بحری بایك حولی چوکات مانندی که ازهردوطرف آن باتیه های بلند بلندی پیچیده شده است بابحر متصل میشود. پس برای تشکیل دادن و بعمل آوردن یك لیمان حربی ـ یعنی لنگرگاه جنگی آیا بهترازین جای وخوشترازین موقعی تصور میشود؟

عمق این مدخل از ۷ تابه ۸ مترو می آید اما هرچه که به بحر نزدیکتر میشود عمقش افزونی میگیرد. درپیرون مدخل این جوی بحری یك لیمان خارجی ـ یعنی لنگرگاه بیرونی، موجوداست که این لنگرگاه از ۸ تابه ۱۳ متر وعمق دارد، وهرطرف آن باتیه های ساحل محفوظ ومأمون میباشد. لهذا برای لنگرانداز شدن کشتیها خیلی موافق وکارآمدی یك لیمانیست.

«پور آرتور» ردو قسم تقسیم شده است که یکی شهر اساس نهادهٔ چینیها، ودیگری بعدازمستولی شدن روسها بنا کردهٔ روسهاست. که دربسیار کم مدت خیلی ترقی و آبادی یافته است. چیزیکه درپور آرتور نیست آب است. اگرچه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 135 of 300

«لون» نام یك جویی ازمیان شهر در گذراست اماچون آب این جوی برای نو شیدن صالح نیست، وهنوز ماشینهای تقطیر ـ یعنی ماشینهایی که آب ناگوار را گوارا راسازد کامل نشده است ازاز وچند بار مرضهای وبا، وهیضه، وپیچش در «پور آرتور» پیش شده است .

بهرصورت درین زمانهای آخر «لی هونغ چانغ» نام سردار چینی قدر و قیمت عسکرئی این بندر گاهرا شناخته برای مدافعهٔ ولایت «په چیلی» خیلی لازم وذی قیمت دانست .

اینشهر بقدر «۴۰،۰۰۰» نفوس دارد که قسم مهم آنرا چینیها وژاپونیها تشکیل میدهد . در «۳۸» درجهٔ (۴۸) دقیقه عرض شمالی و (۱۱۹) درجه طول شرقی واقعست . اگرچه درخصوص تجارت بسیار پیش رفته ولی (پور آرتور) مهمترین شهرهای عسکرئی همهٔ دنیا شمرده میشود .

بخت وطالع اینشهر که هنوز پسن نوجوانیست بسیار عجیب ، وتاکدرجه خیلی الم انگیزاست . درسنهٔ «۱۸۸۴» محاربهٔ که درمابین «چین ـ فرانسه» بوقوع آمدامیرال «کوربهٔ» فرانسوی همهٔ قیمت واهمیت این استحکام ، یعنی سنگر طبیعی قدرتی راشناخته خواست که هدف یگانهٔ فیلو ـ یعنی دستهٔ کشتی های جنگی خود همین لنگرگاه مهم رابسازد . اماحکومت فرانسه باین راضی نشد . حالآنکه این قدرشناسئی فرانسویان قیمت واهمیت «پور آرتور» رادر نظر چینیان مکشوف نمود . وبنابرسعی وتشویق (لی هونغ چانغ) مشهور دولت چین شهر مذکوررا خواست که بحال یك بندر گاه حربی بسیار متین ومکملی دراورد . لهذا (هانه کن) نام کرنیل استحکام (پروسیایی) را آورده استحکام ـ یعنی سنگرهای سواحل شهر مذکوررا بنا نموده . واستحکامات جهت خشکهٔ آنرا بواسطهٔ مهندسین فرانسه وی . وانگریزی بساختند ..

بنای محکمئی اینشهر درسنهٔ (۱۸۸۰) آغاز نهاده، وبرای مصارف ساختن آن نیز مبالغ بسیار جسیمی مخصص گردیده است، ولی واأسفا که تابهنگام محاربهٔ

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 136 of 300

(چین وژاپون) بدرجهٔ مکملیتی که تصور شده بود واصل نشده است خلاصهٔ وقایع حرب (چین ــ وژاپون) را در دیگر فصلهای آیندهٔ این کتاب ذکر خواهیم کرد امادر اینجا بصورت اجمالی از سقوط نمودن ــ یعنی ضبط وگرفته شدن (پور آرتور) که در اثنای محاربهٔ مذکور بوقوع آمده است بکقدری بیان میکنیم:

درسنهٔ (۱۸۹٤) در (۲٤) ماه اکتوبر مصادف برج عقرب جنرال (اویاما)ی ژاپونی با (۳) لوا پیاده ،و(۳٦) توپ سنگین که جمعاً (۲۵۰۰۰) نفری بود در خلیج (که ر) بخشکه برامد . ودر (٦) اکتوبر مصادف برج قوس اولاً موقع [کینجئو] وبعدازان (تالیه‌ن‌وان) را ضبط وتسخیر نموده از « ۱۵» ماه مذکور تابه (۱۹) آن بر [پور آرتور] که « ۱۵۰۰۰ » عسکر نیم معلم ، ونیم منتظم در ان بود بحرکات حربیه آغاز نهادند . یك هجوم، ویورش جبری وقهرئی بسیار کوتاهی ازطرف ژاپونها بر قلعهٔ مذکور بوقوع آمد . بعدازیك محاربهٔ توپخی شدید سنگرهای بسیار محکمی که بر خط اصلئی هجوم بود در ۲۱ ماه ازطرف ژاپونها ضبط وتسخیر گردید . در ینمحاربه کشتی‌های جنگی ژاپون هیچ اشتراك ننموده است .

وقتیکه دولتهای روسیه ، فرانسه ، المانیا اتفاق کرده (پور آرتور) باز بچین دادند دولت چین بچنان حالتی نبود که استحکامات نیم کارهٔ سواحل (پور آرتور) را تکمیل نماید، واز انرو یکچند سال هیچ چیزی نساختند . تا آنکه درسنهٔ ۱۸۹۸ دولت روسیه (پور آرتور) وهمهٔ شبهٔ جزیرهٔ (لیااوتونغ)را از دولت چین به اجاره گرفت . ودر زیر کوماندانئی امیرال (دهباسوف) یك یك دسته کشتی جنگی روس آمده شهر را رسماً درزیر تصرف ملکیت خود دراورد .

(پور آرتور) برای روسیه دواهمیت عظیمهٔ را مالك بود که یکی سیاسی ، ودیگری عسکری بود . اهمیت سیاسئی آن این بود که شهر مذکور برای قطعهٔ (مانچوری) که روسها خیال تصرف آنرا داشتند، وهنوز از قوه بفعل نیاورده

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 137 of 300

بودند یك تکیه گاه بسیار فائده مند مکملی تشکیل میداد . واهمیت عسکری آن این بود که برای دسته های کشتی جنگی روس یك (اس الحرکات) بسیار متین ومفیدی بعمل می آورد که این اس الحرکات در هر موسم از یخ ها خالی بود.

پیش ازانکه (پور آرتور) ازطرف روسها ضبط وتسخیر شود قسم اعظم کشتیهای جنگی روس که در اقصای شرق بود در خلیج (تاغازاکی) ژاپونیا زمستان خود را بسر میآوردند . حتی در ساحل خلیج مذکور یك قریهٔ کوچکی بنام (اینورا) نیز بنا نموده بودند . والحاصل لنگرگاه (ولادیووستوق) برای احتیا جات دسته کشتیهای جنگی اقصای شرق روس کفایت نمیکرد حالا آنکه بندرگاه (پور آرتور) در همه باب برای دسته های کشتی جنگی مذکور خیلی مناسب و موافق بود .

لنگرگاه [پور آرتور] بمجردیکه بدست روسها درامد [نظارت بحریهٔ] روس در بناب این قرارداد را تحریر نمود .

میباید که هریك از « ولادیووستوق » و« پور آرتور» جداجدا وبندر گاه حربی مستقل شمرده شود . چونکه فائدهٔ ایندو بندرگاه بیکدیگرشان بهیچصورت نمیرسد . « پور آرتور» بهمین حالتیکه امروزه روز دارد برای کشتیهای جنگی مایك ملجأ ومأوای محفوظ وامینی شمرده نمیشود . لهذا لازم و واجب است که بدون قیدوشرط بندرگاه «پور آرتور» رابیك حالتی درآریم که خیلی قوتناك ومتین یك « اس الحرکاتی »برای دسته های کشتی های مابشود و در بناب سعی وکوشش بلیغ ورزیم .

بنابرین قرارداد دولت روسیه مصارف عظیمهٔ اختیار کرده ویك فعالیت بزرگی اجرا نموده ازیکطرف به بنای محکم کردن استحکامات ، وازدیگر طرف به اصلاح کردن بندرگاه صرف همت وغیرت ورزیدند ، وبرای بوجود آوردن یك بندرگاه مستحکم حربی از صنف درجهٔ اول هرانچیزیکه لازم می آمد همه را حاضر و آماده نمودند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 138 of 300

مبلغ که برای محکم کردن استحکامات خشکه وبحری «پورآرتور» صرف گردیده از «۱۲» ملیون طلا تجاوز نموده است. اما باوجود آنهم در اثنای اعلان حرب تاکهانی ژاپون بعضی ازین استحکامات هنوز تمام نشده بود.

تنها برای بندرگاه غیرمستحکم و بزرگ «دالنی» مقدر «۱۰۰» صد ملیون روبله صرف شده بود. حالآنکه بندرگاه «دالنی» درینحار به بجز اینکه. ای ژاپونها فوائد عظیمی برسانید. پورآرتور هیچ منفعتی ازو ندید.

نظر بقول خود روسها بندرگاه «پورآرتور» گنجایش «۱۰» قطعه سفینه های بزرگ را دارد. هرگاه مدخل بندرگاه، و اطراف آن بخوبصورت کار شود، وخوب پاک گردد همهٔ یك دونما — یعنی یك اردوی دسته های کشتیهای جنگی در آن بخوبی میگنجد.

بندرگاه صنعتی طرف شرقی که چینیها آنرا بوجود آورده اند در زمان جذر به پنج متر و فرو میآید که ازانسبب برای کشتیهای بزرگ قابل استعمال نیست. بندرگاه طرف غربی نیز چون خیلی نرم و پر ریگست در زمان جذر سراسر خشك میشود. تنها در نزدیکئی شبه جزیرهٔ «پلنگ» بنام «بندرگاه داخلی» یك جایی موجود است که در آنجا کشتیهای بزرگ بلامانع درآمده میتوانند.

یکی از سببهای بزرگ ضعفیت بندرگاه «پورآرتور» تنگی، وریگزارئی مدخل آنست که اینمسئله دخول وخروج کشتیها را خیلی دشوار میسازد، وبخلاف آن برای کشتیهای دشمن که بندرگاه را درزیر محاصره بگیرد بسیار فواید و آسانی میرساند. برای کشادن یك مدخل دیگر از جهت برزخ شبه جزیرهٔ «پلنگ» اگرچه به کندن آغاز شده بود ولی درزمان اعلان حرب این کندن هنوز به اتمام نرسیده بود.

درزمان اعلان حرب درپورآرتور یك تعمیرخانهٔ کشتیها، وانبارخانه های متعدد و مختلف عسکری، ویك کارخانهٔ کشتی سازی کوچك موجود بود.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 139 of 300

اما چون این کارخانه برای کشتیهای جسیمهٔ حربیه کافی نبود از انرو کشتیهای جنگی «سه زاروویچ» و [ورهتویزان] روسی که در هجوم اول ژاپونها دوچار خسار ، وازکار بیکارشده بودند تابسیار زمانها تعمیر نشدند .

بندرگاه های خارجی

جای و موقعی که آنرا [بندرگاه های خارجی] میگویند در زمان جذر نیز برای اجرای حرکات هرگونه کشتیهای بزرگ جنگی خیلی فایده مند و کارآمدنی میباشد . بسبب تشکلات طبیعیهٔ سواحل آن اگرچه از بادهای شمالی محفوظست ولی، از بادهای جنوب، و شرق که در موسم صیف میوزد هیچ محفوظیت ندارد . فائدهٔ بزرگ این بندرگاه همینست که در هیچ موسم بندرگاه را یخ بندی فرا نمیگیرد، «پور آرتور» نظر بوضعیت جغرافی آن خیلی مساعد، و موافقست بر اینکه از طرف اردوی دشمن به آسانی تجرید، — یعنی تنها و جدا شود . چونکه شبه جزیرهٔ «لیا تونغ» که پور آرتور در نقطهٔ منتهای جنوبی آن واقع شده است وعرض این شبه جزیره از «۲۰۰» کیلومترو بیش نیست که ازین وضعیت به آسانی از اتصال یافتن بدیگر اقسام شبه جزیره منقطع و جدا میتوانند شد . و چون از طرف بحر سواحل بندرگاه آن ، که بقدر «۵۰۰» کیلومترو جا را گرفته است خیلی کم آب ، و اینقدر مسافه را از طرف مدافعین در زیر ترصد و دیده بانی داشتن ، و برای منع کردن دشمن را از عسکر بیرون براوردن بخشکه بشدت تمام مقاومت نمودن خیلی صعب و دشوار است .

«پور آرتور» غیر ازین مخدور و علت موقع جغرافی، یك علت و مخدور دیگری نیز دارد که آنهم برای کشتیهای بزرگ و پرقوت نه بدرجهٔ کافی یك وسعت و فراخنی را مالك ، و نه دستگاههای کشتی سازئی مکملی را داراست . اگرچه در سنهٔ «۱۸۹۸» میلادی برای رفع کردن این مخدورها و علتهای پور آرتور بکمال گرمی سعی و کوشش ورزیده شده ولی تا بزمان اعلان حرب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 140 of 300

هنوز سرا سر رفع وزایل نشده بود . بنا برین هرگاه « پور آرتور » به امید رسیدن کشتیهای بحر « بالتیك » روسی مقاومت وتوانایی هم مینمود ولی بعد از بنقدر سیاحت مسافهٔ بعید کشتیهای بالتیك اگر میرسید البته بتعمیرات کلی محتاج میبود . حالا آنکه « پور آرتور » آن کشتیهای جنگئی را نه در خود گنجانانده میتوانست ونه از عهدهٔ تعمیر آن برامده میتوانست ، واز بنسبب به قوت کشتیهای جنگئی ژاپون که دم راست ، وبواسطهٔ دستگاههای مکمل کشتی سازئی خود همه گونه تعمیرات آن بزودی وخوبی اجرا میشد بهمه حال مغلوب وزبون میگردید .

از استحکامات « پور آرتور » در جلد دوم مفصلاً بحث خواهیم راند حالا بهمینقدر اکتفا مینمائیم که در زمان اعلان حرب بندرگاههای جنگئی « پور آرتور » نسبت به وضعیت واهمیت جغرافئی آن بمرتبهٔ کمال ودرجهٔ عال العال حربی واصل نشده بود ، واسلحه ومهمات ولوازماتیکه یك کمی پیشتر از اوروپا برای پور آرتور فرستاده شده بود بسبب ظهور یافتن جنگ وجدال به « پور آرتور » واصل نشده بود .

ولادیووستوق

لیمان — یعنی لنگرگاه [ولادیووستوق] مرکز حکومت ولایت [پریمورسنسایا] بنام دیگر [ولایت ساحل] میباشد . این شهر از [ایرقوچق] بقدر « ۲۲۰۰ » کیلومترو دورتر واقعست . وآخرترین نقطهٔ خط شمند وفر — یعنی راه آهن [ماورای سیبریا] که سرراست ازوادی (میسوری) درازشده میرود میباشد . در « ۴۳ » درجه و « ۶ » دقیقه و « ۵ » ثانیه عرض شمالی ، و « ۱۲۹ » درجه و « ۳۳ » دقیقه و « ۵ » ثانیه طول شرقی واقعشده است .

شهر [ولادیووستوق] بعد از بندرگاه [پور آرتور] برای روسیه اهمیت فوق العادهٔ را مالکست . واین اهمیت اوازدوچیزاست : یکی آنکه در

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 141 of 300

اراضئی خود روس است ، دیگر اینکه نقطهٔ منتهای خط کبیر سیبریا را تشکیل داده است .

هرگاه برخریطه — یعنی نقشهٔ اقصای شرق بخوبی نظر اندازیم درشکل ووضعیت جغرافی بندرگاه [پورآرتور] و [لادیو وستوق] خیلی مشابهت بهم میرساند . ولی دربسیار چیزهای دیگر بسی بسی فرقها در مابین شان موجود است .

شهر [ولادیو وستوق] که در سابق آنرا [پورهای] مینامیدند هنگامیکه روسها درسنهٔ «۱۸۶۰» ولایت [آمور] راضبط وتسخیر میکردند دریجائیکه حالا شهر ولادیو وستوقست بغیر ازدو کابهٔ عادی ما هیکیران دگرهیچ چیزی نبود . درسنهٔ «۱۸۷۶» بندرعسکری [نیکولایه فسکی] را به و [لادیووستوق] نقل دادند . درسنهٔ «۱۸۸۶» شهرمذکور برای ایالت ساحلیه [مرکز] انخاذ گردید . بعدازان درشهرمذکور بیك سرعت بسیارعجیبی ترقیات عظیمهٔ بحصول آمد .

(ولادیو وستوق) امروزه روز یك شهر جسیمیست که از سنگ و چوب برکنار دریا ساخته شده است . اخبارها ، مکتبهای بحریه ، مکتبهای صبیانیه ، واثاثیه را مالك ودارا میباشد . حتی یك موزه خانه که به اصطلاح هندستان [عجایب خانه] میگویند نیز دارد . صنایع نیز درینشهر خیلی پیش رفته است . بیره خانه های منتظم ، فابریکها ، دستگاه های کشتی سازی ، وداشهای مکمل خشت پزی وغیره دران موجود است . بندرگاه (ولادیو وستوق) برای تجارت عمومی آزاد است . درداخل ولایتی که (ولادیو وستوق) مرکز آنست روزبروز آثارمدنیت وترقی دیده میشودکه اینهم یك استقبال بسیاردرخشندهٔ برای اینشهر حاضر و آماده میسازد .

قیمت عسکریهٔ شهر (ولادیووستوق) اینست که شهربطرف درون

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 142 of 300

واقعست ، وبیرون آن ازهرطرف باتیه ها محفوظ شده است. شهر درنقطهٔ منتهای شبه جزیرهٔ (موراویه ف) که (۳۰) کیلومتروطول ، و (۱۰) کیلومتروعرض دارد واقعشده است .

پیش ازانکه [پورآرتور] بدست روسها بیفتد بندرگاه (ولادیوو ستوق) برای قوهٔ حربی اقصای شرق روسی [اس الحرکات] یگانه وکار آمدی بود ، وکذالك برای تمام کشتیهای جنگی وتجاری عمومی درانحوالی یك ملجا ، و مأوایی خوبی تشکیل میکرد . هنگامیکه به تمدیددادن خط بزرگ راه آهن سیبریا آغاز شد برای محکم کردن بندرگاه مذکور را با استحکامات جسیمه نیزابتداشده بود ، اما این عملیات محکم بندی تابزمان اعلان حرب چنانچه شاید ، وباید تمام نشده بود .

درپیش روی بندرگاه مذکور جزیره‌ها ونیم جزیره‌های متعددی موجود است که بندرگاهها را ازهرطرف نگهبانی کرده است، وتنهاد ومدخل میماند که مدافعهٔ این دومدخل نیزخیلی سهولت وآسانی دارد .

بندرگاه داخلی بسیارواسع وفراخست ، وازخلیج (شاخ طلا) نام خلیجی بعمل آمده است . دریجابسی چیزهائیکه برای یك دسته های کشتی جنگی بزرگ وقوتناکی بدرجهٔ کافی بکار آید موجوداست که آنهم عبارت ازین چند چیزمیباشد :

یك حوض بسیاربزرگ خشك که دروقت لزوم پرشود وبرای داخل شدن کشتیهای بزرگ بکار آید بدرازی ۱۶۸ مترو ، وبه بر [۲۷] نیم متروو چقوری (۹) مترو موجود است ، و دو [حوض سایح] — یعنی حوضهایی که کشتیهادران شناور باشدبدرازی (۹۲) مترو ، وبه بر « ۲۲ » متروو چقوری [۷] مترونیزموجود است . یك دستگاه کشتی سازی برای تعمیرطوربیدوهای حربی ، وکشتیهای تجارتی ، ویك تعمیرخانه ، و یك

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 143 of 300

انبار خانهٔ بزرگ زغال‌سنگ، نقب خانه ها، جبه خانه ها، خسته خانه ها، چوبیها وغیرهم از جملهٔ مؤسسات بحریهٔ این بندرگاه حربیست .

این لنگرگاه جسیم بقدر (۷۵) کشتی جنگی را گنجایش دارد وبا تپه های متعدد دیگر که برشهر حاکم وناظر است محفوظ میباشد طول این لنگرگاه (۸) کیلومتر و ، عرضش (۸۸۰) متر و ، عمقش (۸) متروست .

برساحل شهر سرکهای سنگ بست، وحوضهای مکمل ساخته شده ، وبایکدرجن سنگرهای بسیار مستحکم محکم بندی شده است . کلمهٔ « ولا دیووستوق » یعنی (ملکهٔ اقصای شرق) را در برمیگیرد . هرگاه همین یك علت و مخدور را نمیداشت که درموسم زمستان با یك طبقهٔ بسیار کلفت یخ مستور میشود لنگرگاه (ولادیوستوق) ازبندرگاههای عسکری درجهٔ اول شمرده میشد . و ازسبب این علت عظیم اوبود که دولت روس درخلیج « په چیلی » قصبهٔ (پورآرتور) را انتخاب کرد .

بندرگاه «ولادیووستوق» مدت چارماه منجمد میشود ، ورفت و آمد کشتیها یکقلم منقطع میگردد . در اوایل واواخرموسم زمستان واپور یخ شکن که مخصوص برای همینجاست اگرچه یك راه باریکی برای مرور و عبور کشتیها میتواند بگشاید ولی این راه درهوا های بدوطوفانی خیلی تهلکه ناك ، و مرور کشتیها گاهی محال میشود . درظرف ایامدت بندرگاه « ولا دیووستوق» اهمیت عسکریه وسوق الجیشیهٔ خود راضایع میکند . روسها در آغاز ایامحاربه ازبحالت بندرگاه مذکور خیلی ضرر دیدند . چونکه از یکطرف دسته های کشتی جنگی (پورآرتور) از وسایط ولوازمات فائده مندیکه در « ولادیووستوق » بود هیچ فائدهٔ حاصل نتوانست . و ازدیگر طرف دسته های کشتی جنگی ولادیوستوق درمیان یخها محصورماند هیچ معاونتی به دسته های کشتی جنگی پورآرتور رسانیده نتوانست .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 144 of 300

درحق استحکامات بحریهٔ ولادیووستوق حاصل کردن معلومات کامله میسر نشده است . اماباوجود اینهم ازطرزتقسیم ، و وضع کارووظایف آنها بر چهارصنف تقسیم کرده میتواند شد :

اولادرهردوطرف مدخلهایك صنف استحکامات وطوپخانه هایی موجوداست که مدخلهارامدافعه وسد مینماید سوم بعضی استحکاماتی هستند که ازبندرگاه خارجی بندرگاه داخلی را مدافعه میکنند . این سه صنف استحکامهابه نزدیکهای ساحل ترتیب شده موقع شان خیلی بلندومرتفع نیست .

صنف چارم استحکاماتیست که درنزدیك برزخ نیم جزیرهٔ «شقووا تا» ست که برموقعهای بلند است . و وظیفهٔ این طوپخانه های مرتفع اینست که به انداخت مقوس کشتیهای دشمن را نگذارد که برشهر «بومبار دمان» — یعنی گله ریزی متصل اجرانماید .

درخصوص استحکامات جهت خشکهٔ این شهرنیزمعلومات کافی هرکس گرفته نتوانسته است . امادواستحکام جسیمی که یکی برسرکوه (روس) است. ودیگری دردرون برسریك تپهٔ بلندی ساخته شده است ظاهرومعلومدارمیباشد .

غیراز «پورآرتور» و (ولادیووستوق) دولت روسیه درآب ریزش نهر «آمور» درموقع «نیقولایه فسك» و درساحل خلیج «پوسیه ت» درموقع «تووو کیوفسك» نیزاستحکامات مستحکمهٔ خوبی دارد .

همهٔ این مواقع مستحکمهٔ روس محذور وعلت عظیمی دارند که آنهم خط مواصلات شان بااوروپای روسی بخیلی مشکلات برمیخورد، وبایکدیگر شان نیزبدشواری مواصلات میتوانند . ازبندرگاههای بحرسیاه تابه بندرگاههای اقصای شرق طریق بحری عبارتست از (۱۷۰۰۰) کیلومترو ، و ازبندرگاههای بحربالتیك « ۲۴۰۰۰ » کیلومتروست که ایمسافه راواپورهای سریع السیربه شش هفت هفته طی میتوانند . از (موسکوا) تابه «ولادیو

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 145 of 300

وستوق » برراه خشکه (۸۶۸۲) کیلومترو، وتابه پور آرتور (۸۸۷۵) کیلومتر ومسافه میباشدکه براین راه عسکر، ولوازمات حربی رابواسطهٔ خط راه آهن « ماورای سیبریا » تابمواقع مذکور رسانیدن لا اقل بسه چارهفته متوقفست . خط اتصال — یعنی راهیکه (پور آرتور) راازخشکه به سیبریا بهم میرساند یك محذورعظیم دیگری نیزداردکه آنهم درحدبرزخ [کینچه ئو] که عرض آن دوسه کیلومتروست این خط مواصله از طرف دشمن بریده میتواند شد . پس ازملاحظاتیکه ذکرشد معلوم میشود که وضعیت بحریهٔ اقصای شرق روس نسبت بوضعیت بحریهٔ ژاپون ضعیفتر و ناتوانتر بوده است . امادرخشکه بسبب خطهای راه آهن روسهانسبت بژاپو نهازود تروچابکتر عسکرجمع کرده میتوانستند . چونکه ژاپو نهابسبب موانعات بحری سوقیات عسکر بری خودرابزودی وسرعت مطلوبه نمیتوانستندکه اجرادارند .

احوال تاریخیهٔ روسیه

تاریخ روسیه برسه دورتقسیم میشود ، دوراول اززمانهای نخستین قدیم تابدورتاسیس و بنایافتن حکومت جاریی [مسکووا] — یعنی از زمانهای قدیم ومجهول تابه سنهٔ [۱۵۴۷] میلادی . دوردوم ازتاریخ مذکور تابزمان [پترکبیر] — یعنی ازسنهٔ (۱۵۴۷) تابه سنهٔ (۱۶۸۲) . دورسوم اززمان « پترکبیر » تابه این زمان ما .

دوراول

تاریخ تاسیس یافتن حکومت روسیه از عصر «۹» میلادی آغاز میکند . درین تاریخ چون نظرشوددیده میشودکه درحوضه های نهرهای « دینه پر » و « دینه ستر » ، ومجراهای بالائی نهرهای « اوقا » و « ولغا » و سواحل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 146 of 300

تالاب (ایلمه ن) بعضی قبیله های جنس [اسلاو] بوجود می آید ..

همسایگان این قبیله های مختلف که نامهای اکثر آنها درینوقت فراموش شده از جهت غرب پولو نیائیان، و موراویائیان. وبلغاریان؛ — واز جهت شرق نیز در نهر (وولغا) ازبلغاریان عبارت بوده است. این قبیله های [اسلاو] که درمابین خودشان هیچ مناسبات واتفاق نداشتند، درظرف کم مدتی درزیر حکم وتسلط همسایگان هم جنگ خود میدرامدند.

درو سط ایندورانتدایی دوشهرمکملی که استقبال شان خیلی درخشان مینمود بوجود آمده است. یکی ازیندو شهرقصبهٔ «نووگورد» است که درساحل تالاب «ایلمه ن» واقعشده است دیگرقصبهٔ «کی یه ف» است که درجهتهای وسطی نهر «دینه پر» افتاده است.

درتاریخ (۸۶۲) یك قبیلهٔ (اسکاندیناو) که آن را «روس» میگفتند درزیر اداره وحکمرانی «روریك» نام رئیس خود بقصبهٔ [نووگورد] آمده جایگیرمیشوند. درنصف اخیرعصرنهم این رئیس قبیله مرکزادارهٔ خودرابقصبهٔ (کی یه ف) نقل میدهد. سرازین تاریخ باشندگان این حوالی واکناف را (روس) نام نهاده شده است. این روسهادراول باربه جنگ ومحاربه و، بعدازان بعهدوپیمان باحکومت «بیزانس» که نام قدیم قسطنطنیه است، با مدنیت. و دین نصرانیت آن حکومت به پیدا کردن تعلقات و مناسبات آغاز نهاده است. این روسهائیکه تأسیس حکومت کرده بودندبعداز یکمدتی برکنارنهر «دینه پر» فرو آمده اند.

درین اوقات روسهاهنوز بهیچ دینی مقیدنبوده به آلهه های (اسقاندیناو) و «اسلاو» پرستش واحترام میکردند. اما آهسته آهسته به نصرانیت میل کرده اند، در سنهٔ (۹۵۷) پرنسس (اولغا) به نصرانیت داخل شده است. ودرسنهٔ [۹۸۸] پسراو (ولادیمیر) درشهر (کی یه ف) نصرانیت را

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 147 of 300

قبول کرده روسیه را به کلیسای (روم اور تودوقس) مربوط نمود .

« ولاد یمیر » درسنهٔ (۱۱۰۵) از ین جهان فانی درمیگذرد ، پسران اوتا یکمدتی بمنازعات دعوای میراث حکومت بسر میآورند ، نهایت الامر از نتیجهٔ این محاربات ومنازعات حکومت روسیه برچند پرنسیهای مختلف — یعنی خانهای خود — سرانقسام می یابد که اینها هم درمابین خود شان همیشه بجنگ وغوغا میکذرانند . اماباوجود آنهم به پرنسی که در (کی یه ف) حکومت میکند بیك نظر احترام ظاهری می بینند ولی درحقیقت حال به او هیچ اطاعت نمیکنند .

دراواخر عصر دوازدهم قصبهٔ « کی یه ف » از نظر اعتبار می افتد ، و شرف مرکز ادارهٔ حکومت بودن خودرا غایب میکند . پرنس (روستوف سوزال) درسنهٔ (۱۱۵۷) مرکز ثقلت ملت روس رادرحوضهٔ نهر (وولغا) نقل میدهد ، والحاصل شهرهای « ولادیمیر » و (موسکوا) و (روستوف) و (سوزال) و (کی یه ف) یکی هم وظیفهٔ مرکز اداره شدن حکومت را بجا می آورند .

درین اثنا حکومت روس بسببی که بر پرنسیها وخانهای مختلف منقسم بودند وباهم همیشه به بی اتفاقی ، وغوغابسر میآوردند بمقابل اوروپا هیچ تأثیر سیاسی نشان داده نمیتوانستند . بلکه ازمقابله کردن استیلاهای (مغول) هانیز عاجز میبودند .

روسها نخستین بار درتاریخ (۱۲۲۴) برسر (قالقا) مغلوب شده اند ، وبازدرتاریخ (۱۲۲۶) بقدر [۳۰۰] هزار آسیایی برروسیه هجوم ویورش برده مهمترین شهرهای روس درپیش روی این طوفان استیلا یگان یگان سقوط نموده است . تاآنکه روسیه که در (کی یه ف) و حوالی آن کسب قوت و اجرای نفوذ کرده بود محتاج حمایهٔ (پولونیا) و دیگر قبایل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 148 of 300

همجوار خود گردید .

بازدرسنهٔ (۱۳۲۸) « ژال فالیتا » نام پرنس روس از خان تاتار عنوان (پرنس بزرگ) روس را بدست آورده شهر [موسکوا] رابحالت مرکز حقیقی روسیه دراورده است . در عصر با نزدهم (سیمون لورکیو) نام پرنس بزرگ (موسکوا) بممالك خود بسی ضم وعلاوه هانموده ، ولی ازهیچ طرف برهیچ یك دریائی مالك نبوده بریك اراضی واسعی که مرکب ازحوضه های (دیونیای) بالائی ، و (وولغای) بالائی ، و (دون) بالائی بود حکمفرمائی داشت .

درسنهٔ (۱٤٦۲) تابه سنهٔ (۱۵۰۵) (ایوان سوم) قصبهٔ (نوو غورد) رادر زیر قبضهٔ تصرف آورد ، وپرنسلی [تووه ر] رابشمار ممالك خود کشید ، وباخانی وپرنسلی (قریم) عقد اتفاق کرده نفوذ وتسلط حکومت (دشت قپچاق) را ازسرخود رفع نمود . بعد ازین تاریخ حکومت روسیه برای پیدا کردن تأسیسات مناسبات بااوروبامیدان یافته است .

(دور دوم)

درسنهٔ (۱۵۳۳) پرنسلی که آنرا (ایوان لوتر ریبل) میگفتند عنوان پرنس بزرگ رابعنوان (زار) تبدیل داده است . این شخص به اینکار خود نفوذ وسطوت روسیه رایك قات دیگر افزونی داده است ، و درسنهٔ (۱۵۵٤) خانهای [قازان] و (استراخان) رانیز ضبط نموده بسوی (بحر خزر) یك دروازهٔ باز کرده است .

درسنهٔ [۱۵۸٤] قطعهٔ سیبریاازطرف قازاق (ئه رمان) ضبط واستیلا شده سطوت ونفوذ جاری (موسکوا) بیشتر گردیده است .

ولی اصل چیزیکه برای اینحکومت جدیده الزم وواجب شمرده میشد هانا بدست آوردن یك بندری بود در بحر بالتیك . (ایوان) مذکور

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 149 of 300

در بخصوص خیلی کوشش ورزید ولی موفق وکامیاب نیامد . چونکه (اسوه چیان) و (پولونیان) مانع این موفقیت روسیان میشدند .

بعدازوفات پسر ایوان که (فه دور) نام داشت سلالهٔ خاندان (روریك) ها منقطع گردید . ازین تاریخ — یعنی ازسنهٔ ۱۵۹۸ تابه سنهٔ (۱۶۱۳) حال روسیه به بی انتظامی وبدی گذارش یافته است .

درزمان (میشل رومانوف) بعضی وقوعات ناگواری که رویداده بود رفع وازاله شده اردوی عسکری تنسیق وانتظام ، وحدود مملکت قوت و محکمی پیدا کرده است . ودرزمان پسرش (الکسی میخالوویچ) درسنهٔ (۱۶۴۵) برای مملکت قوانین ونظامات وضع شده است . ورفته رفته آثار مدنیت اوروپادرروسیه پرونما شدن آغاز نهاده است . اما حیات مدنیه ، و اخلاق قدیمهٔ شان هیچ تغییروتبدیل نیافته است .

دورسوم

مدنیت اوروپا با جلوس « پتربزرگ » بصورت قطعی به روسیه داخل شده است . مشارالیه از هر چیز پیشتر بفکر تنسیق دادن یك اردوی مکمل و منتظم ، وتدارك کردن یك دسته های کشتی جنگی برای روسیه بیفتاد . وبنا برمقصد بحر (آزاق) را بدست آورد ، ونیزدرمنصب — یعنی آبریزش نهر (نه وا) جایگیر گردید وشهر (پترسبورك) رادرانجابنا نهاد . وباینصورت ممالك روسیه مالك یك پنجرهٔ خوب وروشنی که بسوی اوروپا بازشده بود گردید .

پترکبیر ، همه وسایط ممکنه رااستعمال کرده اهالی روسیه رامجبور نمود برینکه همه زندگانی وترقیات مدنیهٔ اوروپارا تقلید نمایند . نفوذوتأثیر (پادری) هارایکقلم شکستانده خودش رئیس حقیقی کلیسای ملی گردید وعنوان تزار را به عنوان (امپراطور) تبدیل داد . خودبالذات بسیاحت اوروپا پرامده ،

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 150 of 300

(فرانسه) و «هولاندده» را گردش نمود، وازین گردش وسیاحت اوروپا بسی فائده هاحاصل کرد.

«پترکبیر» بعد ازسیاحت اوروپامجلس (شورای دولت) راتأسیس داد وناظرهای نظارتهارا تعیین ومقررنمود، وانجمن علوم را برپا کرد، والحاصل همه اسباب ترقی وتعالی ملت وحکومت روسیه رابرهر چیزیکه متوقف دانست همانچیزرابدست آورد، وهمهٔ آنرابروی کاربراورد.

درتاریخ (۱۷۳۰) نواسهٔ او (آنناایوانو) بافرانسه درباب تأثیرنفوذاو در (پولونیا) معارض آمده یك قول اردونیزسوق کرده است. امپراطور بچه (ئه لیزابت) درسفرهای حرب هفتساله بر (پروسیا) مداخله کرده است، ودارالفنون (موسکوا) راتأسیس داده است درسنهٔ (۱۷۵۵) شهر پترسبورك رازینت و عمارت فوق العادهٔ حاصل آمده است. درزمانهای معاهدهٔ (وه ستفالی) اوروپای غربی راکه اسم [موسقو] را بدشواری میشناختند بحرمت نمودن روسیه مجبورگردانید. درزمان (کاترین) دوم — یعنی درسنهٔ (۱۷۹۱) ازین هم درخشنده تر وروشنتراظهار آثارنمودن گرفت.

درزمان مذکوریك فیلو — یعنی یکدسته کشتیهای جنگی روس ازبحر (بالتیك) برخواسته اوروپای غربی رادورنمود، وبه بحرسفید آمد. در سنهٔ ۱۷۷۴ روسیه منصبهای نهر (طونه) و (دینه پر) رابدست آورد. وبرای سیروحرکت آزادانهٔ کشتیهای تجارتی خود دربحرسفیدتزئید قوت وشوکت نمود.

درسنهٔ (۱۷۸۳) ایمپراطوریچه (کاترین) خانی [قریم] راسراسر ازمیان برداشته شبه جزیرهٔ (قریم) رایکقلم ضبط وتسخیرنمودکه بدینسبب روسیه دربحرسیاه نیزمخرجهای مکملی بدست آورده بتوانست. درسنه‌های (۱۷۷۳) و (۱۷۹۴) و [۱۷۹۵] پنی هم (پولونیا) و «روسیهٔ سفید»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 151 of 300

را بقبضهٔ تسخیر در آورد. (کاترین) مشهور در داخل مملکت خود، (پترکبیر) را پیروی کرده آثار ترقی و مدنیت را افزونی بداد. سراز نوقانونامه هاو نظام‌نامه‌ها وضع و نشر نمود. امور عدلیه، ومعارف عمومیه راتنظیم واصلاح کرد. ادیبان، وحکیمان، و آرتیستان، ــ یعنی تیاترشناسان فرانسوی را اعتبار زیادی داد. اخلاق ولسان فرانسوی درین دور حکم نمونهٔ تقلیدرا درروسیه پیدا کرد.

«پول» اول که پسر اوست درسنهٔ «۱۸۰۱» به اتفاق بادولتهای (انکلیس، واستریا) داخل شد. وخود او بالذات برای مقابلهٔ جنرالهای فرانسوی بمیدان محاربه تابه (ایتالیا) برفت. درزمان حکومت این امپراطور که بسیار کوتاه است در جهت جنوب شرق مملکت روس خیلی وسعت پیدا شد.

درزمان (آلکساندر اول) درسنهٔ (۱۸۰۱) تابه «۱۸۲۵» سراز نو نظارتها تنسیق یافت. ودارالفنونهای متعددی ساخته شد. با (اوستریا) و (پروسیا) به اتفاق دا خلشده بر (ناپولیون) مشهور فرانسوی قیام نموده. امابعد ازیکمدتی «ناپولیون بوناپارت» ممالك روسیه راالستیلا کرد، وبه «مسکوا» درامد، ولی از تأثیرسرمای شدید، وسوختاندن روسها همهٔ لوازمات را، به‌پس کشتن مجبور گردیدوروسها تابه دروازهٔ (پاریس) اورا تعقیب وپی گیری کرده اند.

درسنهٔ ۱۸۰۹ از (سویدن) اراضی «فنلاندیا» را، و درسنهٔ ۱۸۱۲ قطعهٔ (بسارابیا) را ضمیمهٔ ممالك کرده اند. و بعد ازانکه بر فرانسویان غالب امدند تأثیرونفوذ روسیه درتمام دولتهای اوروپا شامل گردید. درسنهٔ (۱۸۳۰) باز بااوستریاوپروسیایك اتفاق مثلثی بوجود آورده درسنهٔ ۱۸۴۸ در اثنای وقوعات «مجارستان» دولت روسیه به اوستریامعاونت نمود. ودر سنهٔ ۱۸۵۴ درمحاربهٔ «با» انکلیس» و (فرانسه) نمود مغلوب گشته بنا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 152 of 300

برمعاهدهٔ [پاریس] یك قسم قطعهٔ (بسارابیا) راترك نموده وفیلوی بحر سیاه خود را نیز بمجبوریت ازمیان برداشت .

درسنهٔ (۱۸۶۳) اراضی (آمور) به سیبریاضم وعلاوه گردید . درین تاریخ روسها در (طاشکند) و (سمرقند) و (خوقند) و (خیوه) منتشرشدند . وامارت (بخارا) رادرزیر حمایه گرفتند . درسنهٔ ۱۸۸۱ الکساندردوم و فات یافته بجای او (الکساندرسوم) جالس تخت حکومت گردید ومسلك سیاسی اول راتبدیل داده روسیه رابفرانسه نزدیکی و دوستی بداد . بعدازاوجناب (نیکولای دوم) که امپراطورحالایی روسست پراثرپدرخود پیروی نموده و چندبارئی هم بفرانسه رفته بسبب این زیارتها (ائتلاف روسیه — وفرانسه) بمیدان آمد .

اینست خلاصه وزبدهٔ تاریخ روسها وتأسیس حکومت آنها که بطرز اجمال ذکر نمودیم .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 153 of 300

قوای حربیهٔ دولت روسیه در اقصای شرق

اردوهای عسکری ، دسته های کشتیهای جنگی

پیش ازانکه از قوهٔ بریه وبحریهٔ روس که در اقصای شرق بوده بحث رانیم میخواهیم که در حق قوهٔ عمومیهٔ عسکریهٔ روس بعضی معلومات مجملی بر قارئین کرام خویش عرضه دهیم :

خدمت عسکریه

خدمت عسکریه برای همه اهالئی روس امریست مجبوری . تنها بعضی قبایلی که در آسیا مقیمند ، ومسلمانهای «قفقاسیه» بدل نقدی داده از عسکری خود رارهائی داده میتوانند . برای هرشخص از افراد اهالئی روس مکلفیت خدمت عسکریه از ۲۱ سالگی ، تابه ۴۳ سالگی امتداد مینماید . تنها مأمورین روحانیه — یعنی صنف پادریها از عسکری معافست . اما چون افرادیکه داخل اسنان — یعنی عمر عسکری میشوند از حد لزوم زیاده تر وافزونتر میباشد از اینرو هرسال قرعه کشیده شده از میان آنها بقدر لزومی برای «اردوی موظف» گرفته میشود . مدت خدمت عسکریه درسلك « موظف » از « ۵ » سال تابه « ۳ » سال حتی نسبت بدرجهٔ تحصیل واستعداد نفری قرعه ازین کمترهم میشود .

بعد ازانکه درسلك موظف مدت خدمت عسکری خودرا بسر آورد « ۱۳ » سال در صنف سلك « احتیاط » بکار وکسب خود مشغول گشته

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 154 of 300

بسر میآرد . بعد ازان بصنف « مستحفظ » داخل شده تابه آخر ۴۳ سالگی دران صنف میگذراند .

همهٔ روسیه بر « ۵۷۸ » « دایرهٔ قرعه » منقسمست ، واز نقطهٔ نظر امر و کوماندانی ، تمام مملکت بر (۱۲) دایرهٔ بزرگ عسکری تفریق شده است که همگی درزیر نظارت حربیه میباشد .

مجموع قطعات عسکری که در داخل این دوایر عسکریست (۲۵) قول اردو تشکیل میدهد که (۲) قول آن از (قفقاسیه) و « ۲۳ » قول آن از « اوروپای روسی » میباشد . هر قول اردو از دو « فرقهٔ پیاده » [فرقه بمعنی لوی غند] مرکبست که اکثر آنها یك یك فرقهٔ سواری نیز دارد . چهار فرقهٔ سواری مستقل — یعنی رسالهٔ مستقل نیز دارد که دو « قول اردو » تشکیل میکند .

قوت پیاده اش دراو روپاو قفقاسیه

قوت پیادهٔ روس درین دوجا عبارت است از « ۲۰۸ » الای — یعنی « غند » چارچار کندکی . از جمله « ۲۳ » کندك آسیاوترکستان و « ۴۸ » کندك شرقی « سیبریا » میباشد غیر ازین « ۱۰ » لوای آوجی ، — یعنی شکاری — که یکنوع عیست از تربیهٔ عسکر — نیز موجود دارد . ازین لواها دو لوای آن در (قفقاسیه) است که هریك از شش شش کندك مرکب است ، و به ایحساب همهٔ این دو لوا (۷۶) کندك میشود .

رساله

قوت سواری — یعنی رساله — دراوروپاو قفقاسیه عبارتست از « ۱۹ » فرقه — یعنی « ۵۷۵ » طرب که سوار « قازاق » نیز داخل آنست . وغیر ازین بقدر « ۶۰ » طرب سواری نیز از سوارهای خود رضای دلخواه قفقاسیه ، و طرب های « زاندرامه » — یعنی سوار ملکی وغیره نیز دارد .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 155 of 300

طوپچی صحرا

دراو رویاوقفقاسیه « ٤١٢ » بطاریه — یعنی ـ غندك ـ پیاده ، و « ٤٦ » غندك سواری دارد . در آسیانیز « ٣٢ » غندك پیاده ، و [٥] طوپخانهٔ سواری موجود است .

قوهٔ حضریه

— یعنی در وقتی که جنگ نباشد . —

[٦٢٧،٠٠٠] نفریٔ پیاده ، [١١٦٥٠٠] نفریٔ سواری [١٣٧٠٨٠٠] نفریٔ طوپچی . [٣٦٠٠٠] نفریٔ استحکام — یعنی سنگرساز — ، و [٣٤٠٠٠] نفرعسکرصنوف مختلفه که مجموع همهٔ آن [٩٤٩٠٠٠] نفری میشود . عساکرحضریهٔ آسیا [١٢٤٠٠٠] نفراست .

(قوهٔ سفریه)

درزمان سفرجنگ قوتی که دولت روسیه حاضر میتواند مجموع افراد قرعهٔ آن ـ یعنی پشك آن ـ [٢٨٥٠،٠٠٠] نفرمیباشدکه (٥٦٠٠٠) آن افسراست . واسپ وبارگیر آن عبارت از [٧٣٠،٠٠٠] رأس میباشد .

§ قوهٔ عسکریهٔ اقصای شرق §

فتوحات وموفقیاتی که ژاپونها درسنهٔ [١٨٩٤] وسنهٔ [١٨٩٥] در محاربه باچینیان نشان دادنددولت روسیه رابه اندیشه انداخته دانست که در اقصای شرق برای بدست آوردن مقاصدخودکه آنهم بدست آوردن لنگرگاه خالی ازیخ است تنهابادولت چین نی بلکه بادولت ژاپون نیزکه روزبروزبکمال سرعت کسب قوت وسطوت میکند بدست وگریبان شدن مجبورخواهدگردید .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 156 of 300

لهذا برمعاهدهٔ «سیمونوزاکی» دولت مشارالیها اعتراض نمود ، وقوهٔ حربیهٔ خودرا دراقصای شرق روز بروز زیاده کردن وقوت دادن گرفت ، وبسی بناهای عسکریه تأسیس داد . ودرباب تمدید دادن خط راه آهن خویش که اقصای شرق رابه اوروپای روسی وصل وربط میدهد شب وروز بجدو جهد آغاز نهاد .

درسنهٔ « ۱۸۹۵ » مقدار عسکری که درمنطقهٔ «آمور» بود عبارت بود از « ٤ » لوای پیاده چار (غبرك غند) — ، و « ۱ » لواسواری ، و[۲] لوا طوپچی بود که مجموع همهٔ آن « ۲۵ » کندك پیاده ، و « ۱۸ » طرب سواری و [۵۱] غندك طوپخانه ، و (۳) غندك طوپخانهٔ قلعه ، و [۹] غندعسکرفنی که جملهٔ [۳۰،۰۰۰] نفری میشد .

درسنهٔ [۱۸۹۶] دولت روس بادولت چین یك مقاوله نامهٔ عقدنمود که بموجب این مقاوله نامه خط راه آهن خودرا ازاراضی چین — یعنی از [خایلار] و [خاربین] به [ولادیووستوق] میگذرانید . این مقاوله نامه آنچنان یك امتیازی بود که راه آهن خط مواصلهٔ روس را[۵٤۸] کیلومتروکم میگردانید . ازاینرو بمجردامضاشدن این مقاوله نامه درحال به کار آغاز نهاد ، وپی درپی به بهانهٔ محافظهٔ خط راه آهن خود قطعات عسکریهٔ خودرابه [مانجوری] فرستادن گرفت .

درسنهٔ [۱۸۹۸] روسیه نیم جزیرهٔ [قوانتونغ] را با[پورآرتور] و[دالنی] هنگامیکه به اجاره گرفت از[خاربین] تابه[پورآرتور] به کشیدن خط راه آهن خودنیز بکمال سرعت آغاز نهاد . وبرای محافظهٔ آن خط راه آهن خودپی درپی قطعات عسکریهٔ خودرا علاوه نمود ، وبعدازان تدریجاً بسوی جنوب نفوذ و قوت خودرا افزونی داد .

درنهایت سنهٔ [۱۸۹۹] قوهٔ عسکریهٔ روسیه دراقصای شرق غیراز محافظان

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 157 of 300

راه آهن[٤٨]کندك پیاده[۳۵]طرب سواری. [۱۷]بطاریه ـ یعنی غندك طو پخانه، [۱۳]غندك طوپخانهٔ قلعه و [۱۵]طرب عسکر فنی موجود بود. خط راه آهن سیبریا از حدود چین تا بقسم اوروپا کامل شده بود، ولی بخط راه آهن [ماورای بایقال] هنوز آغاز نشده بود.

در اثنای فساد و غوغای چین که در سنهٔ [۱۹۰۰]ظهور نمود دولت روسیه با [٤] قول اردو که بقوت[۲۰۰،۰۰۰]نفر بود به کار چین مداخله کرده همهٔ مملکت [مانچوری] را ضبط و استیلا نمود. وقطعات عسکری خود را در اقصای شرق قوت داد. ودرین اثنا به استحکامات جدید[پور آرتور] نیز اقدام میورزید.

درسنهٔ[۱۹۰۳] همه خط راه آهن ماورای سیبریا رسیدهٔ حد ختام گردید. وجنرال [قوروپاتکین] که درین اثنا ناظر حربیه — یعنی وزیر جنگ دولت روسیه بود برای سیاحت مانچوری برامده در تابستان سنهٔ مذکور چون واپس آمد سوار از نو بعضی قطعات عسکریه به اقصای شرق بفرستاد باین قطعات هر نوع مالزمه، ومهمات حربیهٔ فراوان وبسیاری نیز بفرستاد.

درسنهٔ [۱۹۰٤] در[پور آرتور] و[مانچوری] وقطعهٔ [اوسوری][۸۹] کندك پیاده، ۳۵طرب سواری، ۲۵غندك طوپخانه، [۱۷]غندك طوپچی قلعه، [۳۷] تولی استحکام بغیر از [جزوتام] (۱) هاموجود بود. در اوائل ماه شباط سنهٔ مذکور قول اردوی سوم سیبریا نیز تشکیل یافت.

§ اسلحه وتجهیزات §

اسلحهٔ پیادهٔ روس عبارت از تفنگها ئیست که بحجاب ٦ و۷ ملیمترو در سنهٔ ۱۸۹۱ نمونه اتخاذ شده بود. سر نیزهٔ تفنگ همیشه بر تفنگ سوار است. هر نفره ۱۲۰ » دانه کارتوس برداشته میباشد. قازاقهای اقصای شرق نیز

(۱) [جزوتام] از اصطلاحات عسکریست که بعد ازین از مطالعهٔ کتاب معلوم قارئین گرام خواهد شد.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 158 of 300

باهمین سیستم تفنگ و یك شمشیر مسلح میباشند . قازاقهای سیبریا یك نیزه نیز علاوه دارند .

عسکر طوپچی صحرای اقصای شرق باطوپهای سریع آتشی که در فابریك سلاح (پوتیلوف) در «پترسبورغ» ساخته شده مجهز بود. چاپ آن «۷» سانتیمتر و ۶۲ ملیمتر و میباشد. برای پس نجهیدن طوپ بعد از انداخت گله ، این طوپ در دنبالهٔ خود یك قطعی «هیدرولك» داری که درمیان آن بعضی اجزا وجوهرهای آبگینی براست نیزدارد . اما سپری که نفریهارا از نظر دشمن و گلهٔ تفنگ و بم نگهبانی کند ندارد .

طوپخانه های سیبریای غربی در زمان اعلان حرب هنوز باطوپهای سیستم قدیمیکه درسنهٔ ۱۸۷۷ مودل وفیشن بود مجهز بودند . طوپخانه های کوهی باطوپهای سریع آتش نو مجهز ومسلح شده بودند .

در نهایت ماه جنوری مصادف بر ج دلوسنه ۱۹۰۴ طرز تقسیم قوای عسکریهٔ روسیه در اقصای شرق باینصورت بود .

۴۸ کندك پیاده ، ۱۵ بلوك سواری ، ۱۳ طوپخانه درمنطقهٔ بودند که «خابا روفقا» و «ولادیوستوق» و خلیج «پورسیه ت» و «نیلنغوتا» دران منطقه داخل است .

۲۵ کندك پیاده ، ۶ طرب سواری ، ۲ غندك طوپخانه در نیم جزیرهٔ «قوانتونغ» بودند .

۱۳ کندك پیاده ، لوای نیم شکاری که نوبسته شده بود ۶ طرب سواری درمنطقهٔ بودند که (موکدن) و (ینقو) و (هودانشن) دران منطقه داخل بود.

متباقی عساکر موجوده در اقسام شمالی (مانچوری) و حوالئی (ماورای بایقال) منقسم بود که از جهت مانچوزئی شمالی ، واز دیگر بلاد ساحلیه یکسر بسوی (لیائویانغ) به سوق کردن قوت های عسکریهٔ خود آغاز کرده بود .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 159 of 300

قوهٔ بحریهٔ روسیه در اقصای شرق

دولت روسیه این یك را بخوبی درك و یقین کرده بود که هر وقت باشد در اقصای شرق با دولت ژاپونیا بیك حربی مجبور خواهد گردید. و این نیز بخوبی مبدا نست که چارهٔ یگانهٔ ظهور او بحرب محتمل همینست که در اقصای شرق مالك یك دسته کشتیهای مکمل و قوی تا کی باشد. لهذا بعد از محاربهٔ (چین ژاپون) همه انظار دقت، وجملهٔ سعی وغیرت خود را برای افزونی دادن قوای بحریهٔ خود را در اقصای شرق صرف وحصر نمود.

در سنهٔ ۱۸۹۸ — یعنی هنگامیکه (پورآرتور) را بدست آورد جناب امپراطور امر نمود که یك اسطول مکملی که مرکب از (٦) کشتئی زرهپوش و (١٦) قرو واز ور باشد ساخته شود. سر از این تاریخ بساختن کشتیهای جنگی مذکور آغاز شد و هر یك کشتی که ساخته میشد بیدرنگ بسوی اقصای شرق فرستاده میشد روسها اگرچه برای ساختن این کشتیها خیلی سعی وغیرت نمودند ولی بر همه مشکلاتی که در بناب ظهور مینمود غلبه نمی توانستند.

پیش از سنهٔ (۱۸۹۸) در میان کشتیهای جنگی که روسیه داشت عدد کشتیهای کار آمدنی آن خیلی کم بود. اما چون مملکت روس خیلی وسعت و جسامت دارد، نسبت بوسعت ملك سواحل آن کمتر و اکثر اوقات یخ هامستور است از از رود دولت روس از طرف دریا به هیچیك تهلکهٔ جدی و حقیقی معروض نیست. و دولت روس در شمار دولت های بری معدود است نه بحری. و از اینست که در زمانهای پیش دولت روس هر محاربات وسفرهای که در سواحل بحر (بالتیك) اجرا نموده همهٔ آن بی نتیجه مانده است. وچون اسطول جنگی — یعنی دسته های کشتی جنگی روس در داخل یك میدان محدود بغیر از محافظه سواحل بدیگر هیچ وظیفه وکاری موظف نمیباشد لهذا در دریاهای شمال شرقی بنگاهداشتن اسطول جنگی احتیاج کلی نداشت.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 160 of 300

پیش ازانکه دولت روسیه مجبورشود براینکه مرکزقوه بحریه خودرا باقصای شرق نقل بدهد مرکز اجتماع یگانه کشتیهای روس سواحل بحر [بالتیك] و دریاهای هم جوار آن بود .

اما درظرف این ده سالیکه دولت روس امر بساختن دسته های کشتیهای جنگی نوخود داده بود وقایع اقصای شرق وعلی الخصوص قوت وسطوت عسکریهٔ ژاپونیا بچنان سرعت وچابکی وسعت وترقی گرفت که باوجودیکه دستگاههای کشتی سازی خود دولت روس ودیگردولت هاخیلی سعی وکوشش نمودند همهٔ آنهارابسررسانیده نتوانستند .

دربحر (بالتیك) همان کشتیهائیکه درمحاربات دریاهای بزرك کار آمدنی نبودند گذاشته دیگرهمه کشتیها باقصای شرق فرستاده شده بود . باوجود آنهم این کشتی هابرای محاربه کردن دردریاهای بزرگ ساخته نشده بودند . بلکه برای مدافعه ومحافظهٔ سواحل ساخته شده بودند . هنگامیکه این کشتیها دربحر (بالتیك) بودندبرای تعلیم وتربیهٔ افرادبحریه ، یاآنکه مانند کشتی مکتب استعمال میشدند وبنام دسته های کشتی جنگی تعلیم توپچی ، ودسته های کشتی جنگی تعلیم طوربیدو وغیرذلك برچند دسته های کشتی جنگی تقسیم شده بودند . این دسته های کشتی جنگی درسال سه ماه که هواها خوب میبود بدریاهای آزاد و فراخ برامده اظهار فعالیت و کارگذاری میکردند ومدت (۹) ماه دیگر بسبب سردی هوا بماندن درسواحل مجبور میبودند که ازین مسئله دومحذوروعلت برای اسطول روس حاصل کرده است :

اولا این یك آشکاراست که افرادوافسران کشتیهای جنگی روس بسبب (۹) ماه معطلی وبی تعلیمی بدرجهٔ افراد وافسران بحریی ژاپونی که سال دوازده ماه بتعلیم ومانوزه — یعنی قواعد بسرمی آرند نخواهند بوده واز چستی وچالاکی ، وچابك فهمی که مهم ترین اوصاف افراد بحریست محروم

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 161 of 300

خواهند ماند .

هر کشتئی که ساخته میشد مرتبات — یعنی افراد عسکری آن از نفری های بحریهٔ کشتی جنگی (بالتیك) ترتیب شده باقصای شرق فرستاده میشده ویا انکه ازکار خانه دول اجنبیهٔ که دران ساخته شده بود یك ـ ربآ نطرف ره سپار میگردید . درضرف این ده سال آخر که اسطول روس کسب قوت وجسامت نموده افرادوافسران تعلیم یافتهٔ بحری به نسبت کشتی ها کمتر آمد مجبور آبه بعض کشتیهای نو، افراد بحریهٔ که تعلیم شان ناقص بوده داده شده است .

این است که اسباب حقیقیهٔ هزیمت ومغلوبیت اسطول اقصای شرق روس ازین چیز هاست .

ثانیاً کشتیهای روس چون همیشه دربندر گاههای بحر (بالتیك) بیکار ایستاده مانده اند ازان سبب یك قسم کلی قابلیت حربیهٔ خود شان را ضایع کرده اند .

پیش ازظهور حرب بیك چند ماه یك فیلو — یعنی یك دسته کشتی جنگی روس در (بحر سفید) نیر سیر و گردش داشت . اما موجودی این فیلو عبارت بود ازیك کشتی زره پوش کهنه ، وسه کشتی توپ کش ویکچند قرووازور کوچك . درسنهٔ (۱۹۰۳) دستهٔ کشتیهای جنگی تعلیم بحر (بالتیك) محتاج تعمیر شده بود لهذا آنها رابرای تعمیر کشیده بجای آنها کشتیهای جنگی (بحر سفید) راقایم گردانیدند .

حالا میباید که بسوی تاریخ دسته کشتیهای جنگی اقصای شرق روسیه یك نظری بیندازیم که دراوقات مختلفه بچه صورت افزونی وقوت گرفته است :

درسنهٔ (۱۸۹٤) دولت روسیه دربحر محیط کبیر (۱) قرووازور ، و(٤) توپ کش ، و(۳۲) طور پیدوموجود داشت .

این کشتی ها ، درنهایت سنه (۱۸۹۵) بسبب حرب (چین — وژاپون) بایك زرهپوش ، و(٤) قرووازور ، و(٦) توپ کش ، و (۱۵) طور پیدوی دیگر تقویت داده شده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 162 of 300

درسنهٔ (۱۹۰۰) درانثنای اغتشاش وشورش چین قوهٔ بحریهٔ اقصای شرق روسیه مرکب از (٦) زرهپوش، و(۱۲) قرووازور ، و(۹) توپ کش، و [٤] قرووازورطورپیدو، و(۱۰) مخرب طورپیدو ، و[۳۰] طورپیدو یك اسطول قوتمندی شده بود . اماباوجود اینهم این قوت بر قوت اسطول ژاپون تفوق وبرتری نداشت . حالآنکه روسهارا لازم بود که علاج واقعه را پیش ازوقوع کرده قبل ازوقوع اعلان حرب دسته های کشتیهای جنگی خود را دراقصای شرق قوت وافزونی میداد . اینست که درخصوص دیلومات‌ها — یعنی مردمان سیاسی ، وارکان عسکری روس شایان تعجب یك بی‌تدبیری وبی بصیرتی اظهار کرده‌اند .

دیگربدتر اینکه این اسطول که باقوت خصم خودبرابر نبود درمانوره ، — یعنی قواعد کردن، ومحاربه — یعنی جنگ کردن نیز کسب مهارت واقتدار نکرده بودند . بنابرین دستهٔ کشتیهای جنگی روس تنهااز جهت قوهٔ حربیه نی، بلکه ازسبب اوصاف حربیه نیزاز اسطول ژاپون خیلی پست‌تروفروتر بود .

بزرگترین مسئولیت وبازخواستی که ازنقطهٔ نظر تاریخ حرب بر والئی عمومئی اقصای شرق امیرال (الکسیه ف) وارد میشودیکی اینست که چرا اسطول — یعنی دسته های کشتئی جنگئی خودرا دریکجا ، ودرزیر یك اداره جمع وگرد نیاورد . ودرلیمانها — یعنی لنگرگاه های مختلف بحالت متفرق وا گذاشت .

درزمان اعلان حرب؛ دونمنا — یعنی دسته های کشتئی جنگئی روس دراقصای شرق باینصورت برچند صنف منقسم ومتفرق بود :

اولا: در (پورآرتور) درزیر کوماندانی — یعنی آمری وافسرئی امیرال (شتارق) اصل دستهٔ بزرگ کشتی های جنگی بودکه مرکب از (۷) قطعه زره پوش بودکه نامهای شان اینست : — (پترو پاو لوفسك ؛ پره سویه ت ؛

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 163 of 300

رەتویزان ؛ پولناوا ؛ پوبیه دا ؛ سیواستپول ؛ سه زاروبج ۰) و(بایان) نام یکقطعه قرو وازور زرهپوش ، و(آسقو لد ؛ دیا نا ؛ نوویق ؛ پا لا دا) نام (٤) قطعه قرووازور محفظه دار ، و(بویارت ؛ سابی یاقا) نام(۲) قطعه قرووازور بی محفظه ،و(٤)قطعه طوپ کش ،و(۲)قطعه طورپیدو قرووازور ، و(۲۲) مخرب طورپیدو ، و(۷)قطعه طور پیدو .

ثانیاً : درلنگرگاه (دالنی) (۲) قطعه قرو وازور بی محفظه .

ثالثاً : در(شه مولپو) (واریاق) نام ، (۱) قطعه قرووازور بی محفظه ،و (فوریه تس) نام (۱) قطعه طوپ کش .

رابعاً : درلنگرگاه (ولادیووستوق) که بایخها محصور بود درزیر کو ماندائی کمودور [رایت زنس کاپن] «وریك ؛ روسیا ؛ غرومبوی . نام (۳) قطعه قرووازور زرهپوش ،و« یوغایتز» نام « ۱»قطعه قرووازور محفظه دار ، و(۱۰) قطعه طورپیدو .

خامساً : در(شانغهای) (مانچوری) نام یکقطعه طوپ کش .

سادساً : در(ایسقو) (۱)قطعه توپ کش که آنهم بایخ ها محصور بود .

این کشتیهای که ذکر شد در اقصای شرق موجود بودند وغیر ازین یك دسته کشتی جنگی دیگر نیز درزیر کماندائی امیرال[ویره نیوس] ازاور وپا برای رفتن اقصای شرق برامده دربحر احمر موجود بود که این دسته کشتی جنگی مرکب از (ازاو سلیابیا نام(۱)قطعه زرهپوش ، و (دیمتری دولنسقوی) نام (۱) قطعه قرووازور زرهپوش ،و« اوروزا» نام (۱) قطعه قرو وازور محفظه دار ، و« ۷» مخرب تورپیدو و(٤) تور پیدو بود .

ازین انقسام کشتیهای جنگی روس چنان معلوم میشد که دولت روس در آخرماه جنوری سنهٔ مذکور منتظر و آمادهٔ حرب نبود .

ازین کشتیها نیکه ذکر گردید « اوسلیا بیا» نام کشتی زرهپوش بخسارت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 164 of 300

بزرگی سر دوچار شده بسیار مدت در یکی از دستگاههای کشتی سازی «ایتالیا» بتوقف کردن مجبور شده است .

بعد از انکه جنگ آغاز نهاد و بضربهٔ اول کشتیهای ژاپون برای یك مدت حاکمیت بحریهٔ خود را بکف آورد این کشتیهای مذکور روس از بیم آنکه مبادا از طرف دسته های کشتیهای ژاپون محوشود بدارالحرب فرستاده نشده بود . بعد ازان که یك مدت در بحر احمر و بحر سفید گردش نمود بازواپس بکشتیهای بحر بالتیك عودت کرده است .

در آغاز سنهٔ (۱۹۰٤) قوهٔ بحریه دولت ژاپونیا بر قوهٔ بحریهٔ دولت روس فایق و برتر بود . از جهت عدد زرهپوشها اسطولهای هردو دولت باهمدیگر اگرچه برابر و مساوی بودند ولی زرهپوشهای ژاپون بزرگتر و سریع تر و باتوپهای سریع آتش (۳۰ و نیم) سانتی متروئی مجهز بود . حالا آنکه زرهپوشهای روس باتوپهای (۲۵) سانتی متروئی تجهیز شده بودند . از جهت قروزورهای زرهپوش ژاپونیا بر دشمن خود خیلی برتری داشت . چونکه از ژاپونیا (۸) واز روسیه (٤) عدد قروزور زرهپوش در میدان محاربه مشغول جنگ و جدال میبود . اما قرو وازورهای محفظه دار روسی از قرو وازور های محفظه دار ژاپونی هم بزرگتر و هم چابکتر بودند و بعدد محرب تورپیدو نیز بر دشمن خود فایق بودند .

در آغاز جنگ اسطول ژاپون بر اسطول روس اگرچه برتری داشت اما این برتری بدرجهٔ فوق العاده نبود . ولی رفته رفته تفوق کرفت .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 165 of 300

روسیه به‌مانچوری چسان داخلشد ؟

روش ومسلکی که دولت روسیه برای خودپیش گرفته بودازعصرهای بسیاری بهمین فکروخیال بودکه اراضی مملکت خودرا ازساحل بحره بالتیك تابسواحل بحر محیط وسعت وفراخی دهد. واین فکر ومقصد دولت مشار الیهاازتاریخ ۱۶۵٤ که ایالت (آمور) را داخل دایرهٔ تصرف خودگردانید بحصول آمده بود. وازان تاریخ چنانچه دروازهٔ اقصای غربی ممالك روسیه بحر (بالتیك) شده بوددروازهٔ اقصای شرق آن بحر [اوقوجقا] گردید.

اماروسیه به این هم قناعت نورزید. زیرابغیرازبندرگاهائیکه در (بحر سیاه) داشت دیگرهیچیك سواحل اوازیخ وانجماد خالی نبود، حالآنکه برای وسعت تجارت خود مجبوربود برینکه در اقصای شرق یك لنگرگاه خالی ازیخ بدست آرد.

اراضی [کوریه] شرطهائیکه روسیه آنرا آرزوداشت همه‌گی را جامع بود. چونکه این مملکت چنانچه بندرگاههای بسیار مکمل وبی یخ رامالك بود بواسطهٔ راههای آهن به نقطه های بسیار مهم اراضی ممالك روسیه نیز اتصال کرده میتوانست. اراضی وسیعهٔ روس ازغرب تابشرق به تمدید یك خط راه آهن احتیاج قطعی خودرا ثابت گردانیده بود. ازانرو ازسنهٔ (۱۸۹۰) تابه سنهٔ (۱۹۰۳) به این تشبث مهم مشغول گردید.

چون بسوی خریطه — یعنی نقشهٔ ممالك سیبریاواقصای شرق روسی بنظرغوردیده شود معلوم میشود که خط راه آهنی که ازتالاب (بایقال) تابه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 166 of 300

(ولادیووستوق) کشیده شده ازایالات (مانجوری) حکومت چین میگذرد که باینصورت برای روسیه در اراضی چین کمال آزادی حاصل شده از (خاربین) تابه ساحل خلیج (پچیلی) وازانجاتابه (پکین) پایتخت چین به بسیار آسانی تمدید یافتن راه آهن مذکورممکن میگردید ، و به این سبب در مابین روسیه وچین بوجه دلخواه روس مناسبات ومعاملات بحصول می آمد .

دولت روسیه ملحق شدن (مانچوری) و (کوریه) را بممالك خود بازهم منتهای مظفریات حرص جویانهٔ مقاصد تصرف اقصای شرق خود نمیدانست ، بلکه برای بکف آوردن بهتر و مهمتر منافع میاندیشید ودر تخصوص برای یك فرصتی انتظارمیداشت .

هیچیك از حکومت های اوروپا ازین فکر ومقصد روسیه خوشنود و راضی نبودند ولی در خصوص مداخله کردن باین مسئله نیز یك منفعتی برای خودنمیدیدند . (مانچوری) و (کوریه) « ازلندن ، و نیورك ، و پاریس » بسیاردور بودند . حکومت هائیکه باانجا هاتجارت داشتند یکچند حکومتی بودکه ازین سبب همه حکومت های اوروپاازتفصیلات وقوعات این طرف ها بخوبی واقف نمی شدند . اما درنظر حکومت ژاپونیا این مسئله سراسردگرگونه می نمود .

ژاپونیا، دریك نقطهٔ بسیارمهم بحرچین افتاده بود . ازلنگرهای نزدیك ترین (کوریه) باوابور — یعنی کشتی بخاری (۲٤) ساعت مسافه داشت . «کوریه»و«مانچوری» برای ژاپونیایك بازارتجارت طبیعی میبود . ژاپونیا برای توسیع کردن دایرهٔ معیشت وتجارت خودبسوی غرب به پیشرفتن مجبور بود . لهذا باروسیه که ازطرف غرب بسوی شرق توسیع دایره می نمودبیك مصادمهٔ شدیده لاچارماند . برای ژاپونیاچنانچه درطرف غرب توسیع دادن دایره ضروری بود برای روس نیزهمین مجبوریت درطرف شرق ظاهر

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 167 of 300

می گردید . حقیقت این هر دو حرکات اگرچه با همدیگر مساوی بود ولی صورت اجرای آنها دگرگونه می نمود .

روسیه میخواست که آن سرزمین هارا امروز و زمان بمالك خود ملحق سازد ، اهالی آنجاهارا آهسته آهسته روس سازد وباین نیت پیش می آمد . اما ژاپونیا باین نیت نبود او میخواست که این دو حکومت همسایهٔ او — یعنی کوریه وچین بسبب وضعیت جغرافیه ونزدیکی جنسیت درخصوص تجارت ودیگر امتیازات ترقی وتقدم نمایند ژاپونیا درینفکر خود دایما ثبات می نمود ودرباب مدافعهٔ استقلال وتمامیت ملکیهٔ هریکی ازانها کوشش میورزید . و ازین بود که درسنهٔ «۱۸۹۳» باحکومت چین که استقلالیت کوریه رادرزیر محدود میداشت برای مدافعه حقوق او اعلان حرب نمود .

درختام امحرب — یعنی درسنهٔ «۱۸۹۵» برین یك قناعت حاصل کرده بود که دوام استقلال وتمامی ملکیت مستقبلهٔ اقصای شرق بخود او محول خواهد بود . چونکه نه چین ونه کوریه بمقابل تجاوزات استقلالیت شکنانه حکومت های غربی سد حایل کشیده نخواهندتوانست . وباین هم میدانست که اگر بمعاونت همسایه گان طبیعی خود شتابان نشود ممالك کوریه بروسیه ملحق خواهد شد ، ودولت چین نیز مانند یك لاشهٔ بیکاری طعمهٔ آنگرگ درنده خواهد گردید . بنابراین ژاپونیا سراز ین تاریخ برای دوام استقلالیت حکومت های اقصای شرق ومحافظه آنهاازتسلط اغیار بترقیات سیاسی وعسکری خود بکوشش کردن آغازنهاد . امافسوس که این سعی و فعالیت عالیجنابانهٔ ژاپونیارا هیچکسی خوب نفهمیده بود که چیست .

« ارشمید » نام یکی ازریاضیون قدیم هنگامیکه آلت جرثقیل رااختراع نمودیکی ازرفقای اوازروی لطیفه باوگفت :

— آیابااین اسبابیکه ساخته ایدبه برداشتن کرهٔ زمین کامیاب خواهیدشد؟

اوگفت :

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 168 of 300

-- بلی ، اگر یك نقطه استنادیکه این اسباب رابران بگذارند پیداشود به برداشتن آن نیزکامیاب خواهم آمد !

وقتیکه حرب چین وژاپون بانجام رسید دولت ژاپونیابرای برداشتن قوت ونفوذروس رازچین وکوریه بجست وجوی اینچنین یك نقطهٔ استنادی افتاده بود . لهذاشبه جزیرهٔ (لیا اوتونغ) را که درخلیج (پچیلی) واقع است برای مقصد همین نقطهٔ استنادبدست آورد . امااین آرزوومقصد ژاپونیاراسه حکومت بزرگ او روپاقبول نکردندکه آن حکومت هاعبارت از المانیا ، روسیه ، فرانسه بودند و این هر سه دولت بقوهٔ جبریه برژاپونیا به تهدیدات آغازنهادند . بمقابل این ممانعت ومداخلت مشترکه ، دولت ژاپونیا خودرادرانوقت تنها وبی مدد کاریافته بود . دولت انکلیس درین مسئله دران وقت یاقصداً اختیارسکوت کرده بود ویاآنکه دیگرکارهای مهم اورا ازین مداخله مانع شده بود . حکومت های متفقهٔ امریکا ، نیزباین کاردخل وغرض نکرفته بود .

هنوزیك چند ماهی نگذشته بود که دولت المانیا بندرگاه (کیاچه تو) را ودولت روسیه شبه جزیرهٔ [لیاتونغ] راکه ژاپونیاآنرااز چین ضبط نموده وباز بمجبوریت ترك کرده بودبصورت اجاره ازدولت چین به تصرف خود هاآورده بودند . دولت روسیه بعد ازانکه شبه جزیره (لیاتونغ) رابصورت قطعی درزیر تصرف خودآورد امتیاز ساختن راه آهن رانیزحاصل نمود . درسنهٔ (۱۸۹۸) بنا براحکام مقاوله نامهٔ که امضا شده بودبکار آغاز نهاد . وتدریجاً آثار مهلکهٔ که ازبسیار وقت درخصوص روس ساختن اهالی . والحاق کردن اراضی چین وکوریه درتصورداشت آشکارا گردید .

دراول بهارسنهٔ (۱۹۰۰) بهانهٔ محافظهٔ خط راه آهن خود قوهٔ کافی عسکریه نیزبطرف (ولادیووستوق) سوق وروان نمود . بعد ازین بیك مدت درجهت های شمالی چین وقایع (بوکسر) ها ظهورنموده انظاردقت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 169 of 300

اوروپا بسوی این حادثهٔ جدیده معطوف گردید .

بعض حکومت های او روپاوامریکا، درا ثنائیکه درخصوص محاصرهٔ سفارت خانه های خود شان که درچین بود بیك نظرحیرت میدیدند والی ایالت [آمور] جنرال (گرو دوقوف) یك بیان نامهٔ نشر نمود که دراین بیان نامه گفته بود که درمابین روس وچین یك معاهدهٔ اتفاقیهٔ عقدگردیده که بموجب آن معاهده اهالی مغولستان ومانچوری چین میبایدکه بزیر حمایهٔ روس داخل شوند ، ودولت روس بنام حکومت چین این ممالك را اداره وحکم فرمائی کنند .

باینصورت و این حیله یك قدم دیگر نیز پیشتر انداخت . بعد ازچندی یك حادثهٔ دیگری نیز بمیدان آورد که آنهم بنابر تشویق خود روسها یکدسته دز دان (خون غوز) به اراضی روس داخل شده یك چند خانهٔ چینیان را که درانجامسکون بودند یغماوتاراج کردند . بنابراین روس ها بهرطرف اعلان کردند که چینیان بممالك روسیه بلاسبب تجاوزمیکنند . واین مسئله را که حیله وخدعهٔ خودشان بود بهانه گرفته گفتند که : دولت چین در مانچوری مقتدر برضبط وربط آسایش نمیباشد .

اینست که به این بهانه ووسیله — چنانچه (مصر) را انکلیسها بهمین بهانه وحیله استیلا نموده بودند — روس هانیز (مانچوری) راضبط واستیلا نمود . بعدا زماه او کتوبر سنهٔ (۱۹۰۰) که مصادف برج میزانست او دوی روسیه هرطرف ایالت (مانچوری) رادرزیر اشغال عسکر ، وغصب حرص پروری خود دراورد . وباوجود اینهمه حرکات غاصبانه درنظر تمام عالم خودرا ذی حق ومستحق برقم داده گویابجز محافظه ونگهبانی خط راه آهن خوددیگرهیچ مقصدی ازین حرکات عسکریه ندارد .

حتی دراوائل سنهٔ (۱۹۰۳) بسببی که بریك ولایت معروف چین تجاوز نمود ازطرف دولت های اوروپا ، وامریکا . وژاپون (پروتستو) نامه ها

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 170 of 300

— یعنی بازخواست نامه هابه اوفرستاده شد. لهذا برای تسکین نمودن افکار آنهایك قسمی از ولایت مذکوره راخالی نمود . حالآ نکه این خالی نمودن بجز خدعه وحیلهٔ پوشانیدن چشمهای مردمان دگرهیچ چیزی نبودزیرا ازیکطرف نام خالی کردنرا میگرفت و ازطرف دیگربسی چونیها ومبانی عسکریه رادرانولایت بناوتأسیس میداد .

بیائیم برژاپونیا! این وقوعاتی که در(مانچوری) جریان مییافت برای ژاپونیامسئلهٔ نازك حیات ومات بود . یعنی اگرروسیه درمانچوری جایگیر شده بماند همهٔ آمال ومقاصد ژاپون درعدم آباد فنا محوشده میرفت چونکه دولت چین که درخواب غفلت وبی استعدادی بسرمی آورد درپیش روی آن سیلاب دهشت آنتهایداری نمودنش محال مینمود . وحکومت کوریه نیز طعمهٔ دندان حریصانهٔ اومیگردید . وازسبب محوشدن ایندو دولت متفق همجنس وهم مذهب اوموجودیت ، واستقلالیت ملکیهٔ اونیزرفته رفته محو وفنایذیرمیگردید .

لهذا دولت ژاپون تنهایی ومفردبودن خود را هیچ فکرنکرده پیش ازانکه نائرهٔ مدهشهٔ حرص و طمع روسیه توسیع دایرهٔ سرایت بکند برو تستونامه های بسیار شدت آمیزی برین تجاوزات غاصبانهٔ روس پی درپی بارانیدن گرفت .

درمابین این دوحکومت مدت چندماه مذاکرات ، وگفتگوهای بسیار شدید وعنیفی جریان یافت . اماوا اسفا که این مذاکرات وگفتگوها مسئلهٔ منازع فیهارا حل نتوانست . وچنانچه بعدازین درفصل مخصوص آن بیان خواهدشددولت ژاپونیا مجبورگردیدبرینکه این مسئلهٔ حیات ومات خود را بهرصورتیکه باشدبیك نتیجهٔ قطعیهٔ منجرنماید . لهذا هیچ چارهٔ نیافت بجزاینکه کاررابقوت سلاح یکطرفه وفیصله کند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 171 of 300

(تاریخ بنایافتن مناسبات ومعاملات) ﴿ روس و ژاپون ﴾

درین فصل ازسلسلهٔ تعرضاتیکه روسها بر ژاپونها روا داشته اند تفصیلات ومعلومات داده خواهد شد که این معاملات تعرضکارانه ازطرف حکومت بسیار بزرگی وقوتناکی مانند دولت روس ، بر یك قوم کوچکی مانند ژاپون اجرا کرده شده است .

ژاپونها بهمهٔ این معاملات نالایقهٔ تعرضکارانه که ازطرف اهالئی این مملکت بزرگ درحق آنها اجرا میشد صبر وتحمل مینمودند . اما این صبر وتحمل ژاپونها از مسکینی وبیدلئی آنهائی ، بلکه ازکم زوری وبی قوتئ آنها که درانوقت داشتند پیش آمده بود . جور وجفائیکه ژاپونها ازروسها میدیدند همهٔ آنرا هضم کرده حسیات کین وغرض خودرا دردل پنهان داشته شب و روز در گرفتن انتقام میکوشیدند ، ولحظه بلحظه منتظر فرصت میبودند . وهیچیك معاملهٔ نالایقهٔ آنهارا فراموش نمیکردند .

مناسبات ، ومعاملات عداوتکارانهٔ روسیه وژاپونیا ازسنهٔ « ۱۷۸۰ » آغاز کرده بود . درین تاریخ درساحل سیبریای روسی یك کشتئی ژاپونی قضا زده شده بود . روسهائیکه درساحل مذکور بودند بجای آنکه بقضازده گان ژاپونی مدد ومعاونت برسانند آنهارا اسیر کرده به شهر « ایرقوچق » بردند وبه شکنجه وعذاب آنهارا بر گفتن احوال مملکت ژاپونیا مجبور گردانیدند .

روسها باینصورت جبری درباب ژاپون ها ومملکت آنها معلوماتیکه حاصل کردند ، حرص وطمع شان درباب آن مملکت بجوش آمده سال دیگر — یعنی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 172 of 300

درسنهٔ ۱۷۸۱ ازدریای ژاپون برجهیده بجزیرهٔ «ساخالین» آمدند . این جزیره که درمابین (٤٦) و(٥٤) درجهٔ دایرهٔ عرض واقع شده ، وژاپونها آنرا جزیرهٔ «قارانوتو» مینامند عبارت ازیك جزیره‌ایست که به برابری ساحل سیبریا ممتد شده رفته است . این جزیره جنگلهای بسیار بزرگ ، ومعدنهای خیلی توانگری راماالك است . وبرای صنعت ماهیگیری که دران زمان ها برای ژاپونها قیمت واهمیت فوق العادهٔ داشت نیز خیلی مساعد و موافق است . روسها باوجو دیکه ازصید ماهئی اینجزیره خودشان بوجه دلخواه فائده نمیتوا نستند بگیرند ،فائده گرفتن دیگران رانیزمانع میشدند .

آبنائی که این جزیره راازقطعهٔ سیبریا جدا کرده خیلی تنگ وکمبراست ولی درون جزیره برای سکونت یکجای مناسب و موافق نیست . چراکه درموسم تابستان بارانهای بسیارشدید ، ودمه های کثیف ، ودرزمستان بابرفها ویخها مستوراست . وعلی الخصوص بندرگاههای خالی‌ازیخ راکه یگانه آرزوی روسهاست هیچ موجود ندارد .

روسها این جزیره را بهیت این درزیر تصرف آورده‌بودندکه آنرا دروازهٔ درامدن ژاپونیا میشمردند . جزیرهٔ «ساخالین» اول درزیر ادارهٔ ژاپونیا بود،وبااهالئی مختلفهٔ ژاپون،و«آینوس» هامسکون بود . ملحق شدن جزیرهٔ (ساخالین) بهروسیه دولت مشارالیهارا به جزیرهٔ (یه دو) وبندرگاههای خوب آن تقرب میداد . وبرای بسی منافعی که درزیر نظر داشت مساعدوموافق یك جایی بعمل میآورد . حالآ نکه اهالئی مسکونهٔ این جزیره باروسها معاشرت واختلاط کردن نمیخواستند ، و منافرت و مجانبت کلی اظهارمیکردند . لهذاچون دیدندکه بااهالئی آنجا کسب مناسبات و آمیزش ممکن نمیشود بکمال یأس وتومیدی به برگشتن مجبور گردید . بنابرین ازراه دیپلوماسی — یعنی پولیتیك درامده درسنهٔ ۱۸۰۶ یك سفیری به(ناغاراکی)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 173 of 300

فرستاده بدولت ژاپون تاعقد نمودن یك معاهدهٔ تجارت را تکلیف نمود .

ژاپونها چون از حیل ودسایس روسها وغدر وخیانت آنها بیخبر نبودند ، و برأی العین دیده بودند که ایالت (آمور) وشبه جزیرهٔ (فامچاتقا) رااز دولت چین بچه صورت نزع وغصب کردند لهذا این تکلیف روسیه راقبول نکردند .

بعدازین دولت روسیه باز برهمان مسلکی که ازپیش برای مسائل اقصای شرق پیشه گرفته بودر فتار نموده درسنهٔ (۱۸۰۶) یك هیئت عسکریهٔ فرستادند ، و شهر (شونفوتون) را که ازشهرهای مشهور ژاپون درساخالین بودیغماوتاراج کرده آتش زدند . ویك بیانیهٔ نشر کردند که اگر دولت ژاپون تکلیف عقد معاهده را باروس قبول نکند درهمه اقسام شمالیهٔ جزیره همین معامله را اجرا خواهند کرد .

درسنهٔ (۱۸۱۱) روسها این تهدیدات واقعهٔ خود شانرا ازقوه بفعل براوردند . و(دیانا) نام کشتئی جنگئی خودرا برای تفتیش ، ومساحه کردن جزایر (قوریل) که گویاملك ومال خودشان باشد مامورنموده بآنطرف فرستادند . بمقابل اینمعاملهٔ حق ناشناسانهٔ روسها ژاپونها نیزمقابلهٔ شدیدی اجرا نموده هنگامیکه کپتانهاوافسران کشتئی مذکوردرجزیرهٔ (قوناشیر) نام که آخرترین جزایر (قوریل) است بخشکه برامدندهمه راگرفتارکرده مدت دوسال محبوس ساختند . وبعد ازدوسال رهایی داده بمملکت شان فرستادند . این افسران روسی آثارمهمانوازی ومعاملهٔ مشفقانهٔ که درینمدت محبوسیت خودشان ازطرف ژاپونهادرحق خوددیده بودندبدیگر همشهریان خود نقل وحکایه کردند .

بعدازین حادثهٔ (دیانا) روسها حرکات سابقهٔ خودشانرا تبدیل دادند ودانستند که ژاپونهارا باینگونه چیزها به ترسانیدن مقتدر نخواهند شد . ازانسبب بازدگریك حیلهٔ پیش گرفتند — یعنی بسیاری ازمهاجرین روس

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 174 of 300

را بجهت شمالی جزیرهٔ ساخالین فرستادند ، و در هر طرف جزیره مستعمره های متعددی بنانهادند حال وموقع سیاسیئی ژاپونیا به منع کردن تعدیات و تجاوزات روس دستیاری نمیکرد . و از مدافعه و محافظه کردن جزیرهٔ (ساخالین) را بقوهٔ عسکریه نیز عاجز بود . لهذا او نیز در قسم جنوبئی جزیرهٔ مذکور مهاجرین خودرا افزونی دادن گرفت ، وچنانچه روسها در جهت شمالی جزیره بیشتری میگرفت ژاپونها نیز در قسم جنوبئی آن افزونی مینمود .

بسیار مدت کار بهمین گونه بود . روسیه درین اثنا بدیگر تجاوزات و حرکات مشغول بود . در سنهٔ (۱۸۴۷) (موراویه ف) رایر نهر (آمور) به اجرای تدقیقات و تفتیشات مأمور گردانید . حکومت چین چون در آنوقت به امور داخلئی خود مشغول بود از ین حرکت روس خبردار نشده بود .

در حالتیکه دولت های انگلیس ، وفرانسه به محاربهٔ سنهٔ (۱۸۵۴) گرفتار بودند دولت روس ایالات آمور را تمامها ضبط واستیلا نمود . و در سنهٔ (۱۸۵۸) وسنهٔ (۱۸۶۰) در اثنائیکه دولت چین با دولت انگلیس وفرانسه بمحاربه مشغول بود دولت روس باز فرصت جسته ایالات ساحلیهٔ (مانچوری) را نیز بدست آورد . واز یکطرف به اراضئی چین ، واز دیگر سو به جزیرهٔ (ساخالین) که حکم دروازهٔ ژاپون راداشت تقرب ورزید .

در سنهٔ (۱۸۵۵) مناقشه واختلافیکه درمابین دولت های ژاپون ، و امریکا بظهور پیوسته بود ، روس باز فرصت بدست آورده بعقد نمودن معاهده نامهٔ ۵ از سالها آنرا آرزو داشت نیز موفق وکامیاب آمد . یکسال بعد از امضا شدن این معاهده نامه ، مقاصد منفعتجویانهٔ خود را در باب جزیرهٔ (ساخالین) علناً اظهار نمود . اینمسئله قوم ژاپون را بدرجهٔ فوق العاده بقهر وغضب آورد ، واین قوم غیور دانستند که اگر این حال همچنین دوام کند آهسته آهسته همهٔ ملك شانرا این دشمن حریص طمعکار غصب خواهد کرد . اما چه چاره که

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 175 of 300

هنوز خود رابدرجهٔ پنجه زدن باروس مقتدر نمیدیدند .

درسنهٔ (۱۸۶۳) بمقصد اینکه برای حرکات استیلا کارانهٔ روسها یك حد معینی درجزیرهٔ ساخالین تعیین شود دولت ژاپون به (پترسبورغ) یك سفیری ارسال نمود . هرگاه این مسئله که سفیر برای حل آن فرستاده شده بود ازطرف روسها قبول میگردید روسها قسم شمالی ، وژاپونها قسم جنوبی جزیرهٔ مذکوره را تمامها به تقسیم برادرانه مالك میشدند . ولی دولت روس سفیر ژاپونرا بنظر حقارت دیده سخنان اورا یکقلم رد نمود . وگفت : که این جزیره بتمامها ملك مشروع روسست ، وتمام جزیره کاملاً درزیر حکم ونفوذ روس درامده است درینباب حکومت ژاپون هیچ حق ندارد .

اینست که به اینصورت سفیر ژاپون را مأیوسانه رخصت دادند . ودروازهٔ شمالی ممالك ژاپون را که عبارت ازجزیرهٔ ساخالین است ضبط وغصب کردند . ژاپونها به اینهمه معامله های حقارت آمیز روسها بغیر ازصبر کردن ، وشب وروز درباب ترقی وقوت یافتن خودشان سعی وکوشش ورزیدن ، ومنتظر فرصت ماندن دگر هیچ چارهٔ نداشتند .

تنها درهمین مسئلهٔ (ساخالین) ژاپونها از روسها مظهر حقارت نشده اند بلکه درمسئله (کوریه) نیزخیلی آزارها وحقارتها کشیده اند .

ممالك (کوریه) تابسیارسالها ازاختلاط ومناسبات فرنگها سالم مانده بود . وچون درسنهٔ (۱۸۷۶) — یعنی هنگامیکه جزیرهٔ (ساخالین) را به روسها واگذار شدند ژاپونها کوریه ئیان را که بمذهب ، وبملیت ، وبلسان باخود متحد میدیدند برای خودیك منبع استفاده ، ویك بازار تجارت دانسته بنابر معاهدهٔ که باحکومت مذکوره عقد نموده بودلنگرگاه (فوزان) را برای تجارت ژاپون بازنمود .

درسنهٔ (۱۸۸۰) بندرگاه (شه مولپو) نیزعیناً همین امتیاز را مالك گردید . بعد

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 176 of 300

ازان درسنهٔ (۱۸۸۲) امریکائیان، ودرسنهٔ (۱۸۸۳) انکلیسان ودرسنهٔ (۱۸۸٤) روسیان بزباکوریه ئیان مقاوله نامه های تجارت راعقدوامضاکردند.

درسنهٔ «۱۸٦۱» یك کشتئی جنگئی روس درپیشگاه جزیرهٔ «چوشیما» که درمنتهای شبه جزیرهٔ «کوریه» واقع، ودرزیرادارهٔ ژاپونیا بود آمده در بعضی مواقع، شهورهٔ آن بیرق حکومتئی خودرابرکشیدند، وچنان وانمودند که گویا جزیرهٔ مذکور ملك مورثئی شان بوده است، وبه اینصورت درانجا به اجرای حکم ونفوذ آغازنهادند. ولی بعد ازچندی یك کشتئی زرهپوش انکلیسی درانجا آمده روسهارا ازانجابه بیرون برامدن مجبور گردانید.

تشبثهای استیلاکارانهٔ روسهادر (کوریه)، ازوقتیکه در (سه ئول) پایتخت کوریه (سفارتخانهٔ) خودرا بنا نهادند آغازکرده است. درینوقتها حال وموقع «کوریه» خیلی وخیم وتهلکه ناك بود. روسیه بعدازانکه «مانجوری» ودیگرایالات همجوار آنرا ازچین بدست آوردهیچ یك زمان خودراازروس گردانیدن اهالئی آنجاخالی نمیگذرانید، وبه این اصول وقاعده ازین یك امین بود که هروقتیکه بخواهد کوریه را درزیرضبط واستیلای خود آورده خواهد توانست.

ازنتیجهٔ حرب (چین ــ وژاپون) که درسنهٔ «۱۸۹۷» بوقوع آمد، کوریه اززیرحکم ونفوذ دولت چین رهایی یافت. درانوقت ژاپونیاخواست که شبه جزیرهٔ «لیااوتونغ» رابدست آرد وازانجا برچین وکوریه اجرای حکم ونفوذ برچین وکوریه بکند.

این آرزوی ژاپونیا چونکه بمقاصد پنهانی روسیه یکضربه شدیدی شمرده میشد ازانسبب چنانچه پیش ازین نیز گفته شده بود بادولت های فرانسه والمانیه اتفاق کرده درباب داخل شدن شبه جزیرهٔ مذکوردرزیرحکم ونفوذ ژاپونیا سدممانعت کشیدند.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 177 of 300

ژاپونیا مجبور گردید باینکه از شبه جزیرهٔ مذکوره در آنوقت صرف نظر نماید اما برای حاضری دیدن وقوت پیدا کردن بمقابل این تهلکه هایش از پیش تشبث واقدام ورزید .

درین اثنا یك واقعهٔ دیگری ظهور نمود که برای مداخله کردن بکارهای کوریه روسیه را فرصت ودست آویز خوبی بخشید . و آنهم این بود که در مابین کوریه وژاپون اختلاف پدید آمد، وامپراطور کوریه به سفارت خانهٔ روس التجا گزین گردید دولت روسیه که از زمانهای بسیار منتظر این فرصت بود اینمسئله را نعمت غیر مترقب شمرده، وبکارهای کوریه مداخله کردن را آغاز نهاد . ژاپونیا مضرت ووخامت این حالرا دانسته هماندم با روسیه یك مقاوله نامهٔ عقد نمود که بموجب این مقاوله نامه روسیه وژاپونیا مشترکاً بامور اداره ومالیهٔ کوریه میپایست که نظارت ونگرانی بکنند وخطوط تلگرافیهٔ آنرا درزیر محافظهٔ عسکری بگیرند ، کوریه را درراه ترقی آزاد بگذارند . حتی دریکی ازفقرات این مقاوله نامه نوشته شده بود : « بمجردیکه در کوریه ترقیات جدیده حاصل آید مامورین روس وژاپون از کوریه بیرون خواهند برامده » .

هنگامیکه وقت موعود درسید، ژاپونیا برسخن خود ایستاده گی کرده سفیر ومامورین خودرا ازکوریه واپس طلبید ولی روسها بمقابل این بقدر دو صد عسکر قزاق خودرا به « سه ئول » فرستاده بمحافظه سفارت خانه خود آنهارا مامور گردانید . واسلحه وجبه خانهٔ زیادی نیز بر کوریه ئیان بخش نمود ، وبرتعلیم وتربیهٔ اردوی کوریه افسران خودرا مامور ومقرر گردانید . وهمه منابع ثروت وواردات کوریه بدست روسها درامد .

ژاپونیا ازین معاملهٔ حقوق شکنانهٔ روسیه خیلی دل تنگ شده بر دولت مشارالیها « پروتستو » — یعنی دعوا نمود ، واورا مختار گذاشت که یاازکوریه دست بکشد ویابجنگ حاضر شود . حالآنکه مسلك وپولیتیکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 178 of 300

روس درخصوص توسیع ملك دراقصای شرق این بود که ازطریق صلح و مسالمت دوری نگزینند. لهذادست کشیدن راازامور کوریه درانوقت مناسب دیده بجست وجوی دیگرراه منافع آغازنهاد.

بمقابل این پروتستوی ژاپون روسیه ازکوریه صرف نظرنمود بموجب معاهده نامهٔ که درسنهٔ [۱۸۹۸] درمابین این دوحکومت عقدشده بود میبایست که روسهاوژاپونها استقلالیت کوریه را بشناسند وقبول کنند، وبامور اداره ودیگرکارهای کوریه بقوهٔ عسکریه وبه قوهٔ سیاسیهٔ خودها غرض دار نشوند.

بعد ازین روسهادرحدود کوریه ضبط وربط خودرا بشدت ودقت تمام تقویت دادند، ودسته های کشتی جنگی اقصای شرق خودرا روز بروز افزونی بخشیدند. ودرداخل کوریه جاسوسهای متعدد فرستاده جاهایی راکه برای این دسته های کشتی جنگی زغال تدارك بشود آموختند. ونیزدرسنهٔ (۱۹۰۰) بنابرمعاهدهٔ که باچین عقدنموده بود برخلاف آن معاهدهٔ که با ژاپون داشت حرکت کرده بندرگاه (موزامپو) ی کوریه راضبط نمود. این موزامپو درمنتهای جنوبی کوریه واقع میباشد که باین سبب روس یك موقع بسیارمستحکم وحاکمی درروبروی چین وکوریه وژاپونیا بدست آورده میتوانست.

بسبب ظهوریافتن مسایل (پورآرتور) و(مانچوری) و[لیا اوتونغ] این مسئله «موزامپو» سراسر فراموش شده رفته بود. وچون دران اثنا دولت انکلیس بمحاربه افریقای جنوبی، وامریکا بمحاربهٔ (مانیلا) مشغول بودند دولت ژاپونیا ازمعاونت این دوحکومت معظمهٔ بحریه محروم مانده بود. بنابراین بابنگونه حرکات استیلا کارانهٔ روسیه هیچ مقابله نتوانسته بود. دولت روسیه نیزاینفرصت راازدست نداده دراقصای شرق پی هم ازحاصل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 179 of 300

کردن منافع خالی نمی‌ماند . ازیك طرف درباب بدست آوردن پور آرتور، وکامل کردن خط راه آهن سیبریا میکوشید،وازدیگر طرف درباب تدابیر روس‌ساختن اهالی (مانچوری) سعی‌میورزید .

معلومات وتجربه هائیکه ژاپونها ازسالهای دراز بردسیسه هاوحیله های منفعت جویانه وحریصانهٔ روسها حاصل کرده بودندبخوبی دانسته بودندکه بجزازشمشیردگرچارهٔ برای محافظهٔ حقوق‌حیاتیه وحکمرانی‌شان درمقابل روسها باقی نمانده است .

ژاپونهابااینهمه معاملات‌ناگوار روسها صبر واستقامتیکه نشاندادند در نظرهمهٔ عالم،معلوم‌وهویدا گردید،وهمه جهان انسانیت‌مسئولیت‌وبازخواست این محاربه را برروسهاانداخته تصدیق واعتراف کردندکه برای ژاپونهابجز حرب دگرچارهٔ باقی نبوده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 180 of 300

مخابرات سیاسیه

که پیش از اعلان حرب درمابین این دو حکومت جریان یافته است

پیش ازین درمدخل این کتاب خود گفته بودیم که مخابرات — یعنی کاغذ روی و گفتگوهای سیاسیه که درمابین روسیه و ژاپونیا پیش از اعلان حرب یکچند ماه متسلسلاً و پی درپی جریان یافته بود خیلی پنهان گرفته شده است ولیکن چون حالا ازین میان بقدر دوسال گذشت ، ومحاربه نیز به انتهارسید ، وهردو دشمن جان همدیگر دست مصاحفه بایکدیگر دراز کرده آشتی نمودند ! لهذا مذاکرات دیپلوماتی ، — یعنی گفت وشنودهای حکومتی که پیش از اعلان حرب حقیقت واساس آن در نظر تمام عالم مجهول ونامعلوم بود باهمهٔ اسرارهای پنهانی خود بمیدان علانیه ظاهر و آشکار گردید .

این مخابرات سیاسیه ، و گفتگوهای دیپلوماتیکیه را که حرب ازان بوجود آمده . هرگاه یکان یکان از نظر بگذرانیم ، وبینه بینه بخوانیم ازفائده هیچ خالی نخواهد بود، تاهم از حقیقت اسباب جنگ باخبر گردیم ، وهم از اندیشه ومراقبی که درباب پنهان بودن این مخابرات سیاسیه ما را حاصل شده بود زائل گردد .

اینست که مخابرات سیاسیهٔ که آنرا پیش ازین از چیزهای مجهول وپنهان گفته بودیم حالا همهٔ آنرا ازیک اثر . — یعنی تألیف عسکری مهمی که

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 181 of 300

در «توکیو» پایتخت ژاپونیا درین اوقات طبع ونشر شده عیناً درینجا بر قارئین کرام خود عرضه میدهیم :

دولت روسیه بنابر مقتضای مقاوله نامهٔ که در (۸) ماه اپریل مطابق برج ثور سنهٔ ۱۹۰۲ بادولت چین عقد نموده بود مجبور بود بر سنکه قطعهٔ (مانچوری) را واگذار شود . درفقرات این مقاوله نامه چنان نوشته شده بود که قطعات عسکریهٔ روس اولاً تابه (۸) ماه اوکتوبر مطابق برج عقرب سنهٔ «۱۹۰۲» ازولایت «موکدن» ، وثانیاً تابه «۸» ماه اپریل مطابق برج ثور سنهٔ «۱۹۰۳» ازایالت «کیرین» ، وثالثاً تابه (۸) ماه اوکتوبر سنهٔ مذکور ازولایت «چیچیچقار» میباید که بیرون برایند . اماحرکات اخیرهٔ دولت مشارالیها اثبات کرده بود که ، برعهدوقول خویش ثابت قدم نماند . وبحقیقت که همچنین هم بود ! زیرا دولت روس رعایای دولت های دیگررا از قطعهٔ مانچوری بیرون می برآوردند . وارباب تجارت وصنعت رعیتی ژاپون را یك قلم نمیگذاشتند که بکار وکسب خود مشغول شوند ..

دولت ژاپون که ازین حرکات ناگوار روسیه بآخر درجه ناراض ودلگیر بودند . برسر آن مسئلهٔ نهر (یالو) نیز بظهور پیوست که این مسئله سراسر موجب تأثر ودل تنگی ژاپونیا گردید وآن مسئله این بود که یك کومپنی — یعنی شرکت تجاری روسی جنگلها ئیکه دروادی نهر (یالو) بود از حکومت کوریه باجاره گرفته کاردران انداخت وبرای محافظه کردن عمله و مزدوران این شرکت عساکر مسلحهٔ خودرا بخاك کوریه فرستاد .

ژاپونها بخوبی دانستند که روسها تنها بگرفتن مانچوری اکتفا نمی ورزند بلکه می خواهند که قطعهٔ کوریه را نیز درزیر دایرهٔ نفوذ واستیلای خود درارند . درین اثنا دودور وعدهٔ روسیه که برای خالی کردن مانچوری و براوردن عسکرخود را ازمانچوری تعیین نموده بود گذشت . حال انکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 182 of 300

دولت روسیه یکنفر عسکر خود را بیرون نکشیده بود . بنابراین دولت ژاپون پیش ازین صبر نتوانسته علناً بطلب کردن حرب آغاز نهاد .

روسیه این را گمان نمی کرد که ژاپونیا با او بجنگ کردن جرأت خواهد توانست . دراول بهار « ۱۹۰۳ » جنرال « قروپاتکین » که ناظر حربیه — یعنی وزیر جنگ دولت روسیه بود براین قرارداد که بسوی اقصای شرق یك سیاحت تفتیشیهٔ اجرا نماید تا آنکه احوال سیاسیه و عسکریهٔ آنجا را بخوبی تدقیق وتحقیق نماید واز انجا ژاپونیارا نیز رسماً زیارت وسیاحت بکند . طور وحرکت دوستانه وصلح پرورانهٔ جنرال مذکور حسیات جنگ جویانهٔ ژاپونیان را برای یك مدت کم از جوش وخروش فرونشاند .

جنرال « قروپاتکین » بعدازین سیاحت ما نجوری وژاپونیا برین یك قناعت حاصل کرد که اگر اعلان حرب درینوقت نزدیك نباشد بعداز چندی بهمه حال بظهور خواهد رسید لهذا به مجردیکه به روسیه عودت نمود در خصوص حاضری امور عسکریهٔ اقصای شرق تعجیل وسرعت و رزید . علی الخصوص درباب تقویت استحکامات وبنا های عسکری « پورآرتور » خیلی جد وجهد نمود . وکامل کردن همهٔ لوازمات شش ماههٔ « ۳ » لك لشکر را دراقصای شرق برخود واجب ولازم شمرد .

درین اثنا مسئلهٔ که ژاپونهارا خیلی بقهر وحدت آورد این بود که بناگهان همهٔ صنف توپچی ودولواعسکر پیاده ازدایره های عسکریهٔ شهرهای « موسکوا » و « کیه ف » باقصای شرق فرستاده شد . این قمطات عسکریه قطعات جسیمهٔ نخستین است که بواسطهٔ خط راه آهن « ماورای سیبریا » از اوروپای روسی به سواحل بحر محیط کبیر فرستاده شده است .

مجلس های عالی ژاپونیا از تحرکت روس مجبور شدند براینکه بقوهٔ مسلحه مراجعت کنند . دولت ژاپونیا بسبیکه بادولت انکلیس متفق بود ،

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 183 of 300

وبادولت جمهوری امریکا، نیزمناسبات دوستانهٔ قوی داشت ازمداخله کردن دیگردولت های اوروپا درین محاربه بیم واندیشه بخواطر نمی گذرانید .

بموجب نقشه وپلانیکه برای تنسیقات عسکری درسنه « ۱۸۹۶ » ترتیب وتنظیم داده شده بود تشکیلات و اصلاحات اردوهای ژاپون بوجه دلخواه کامل شده بود . موجودئی قوهٔ بحریهٔ ژاپون نیزدرین هنگام برقوهٔ بحریهٔ اقصای شرق روس موفقیت وبرتری داشت . بنابرین هرگاه وضعیت وقوت عسکریهٔ طرفین باهمدیگر مقایسه شود چنان معلوم میگردد که در دورهای اول حرب، دولت ژاپونیابر خصم خود براً وبحراً فایق و غالب آید . حال آنکه اگرازچنین فرصت مکمل فایده نمیگرفت بعد ازانکه از مابین یك زمانی میگذشت درانوقت روسهاقوت خودرابیشتری داده برای ژاپونها اینفرصت ضایع میشد .

هرگاه قوهٔ بحریهٔ روسیه دراقصای شرق بقدر (۳) قطعه کشتی زرهپوش و (۳) قطعه قروواز وزرهپوش ازقوت موجودهٔ داشت بیشتر میبود احتمال که این حرب بوقوع نمی آمد . اینست که ژاپونهابابن یك خوب میدانستند که دولت روسیه روزمره قوهٔ بحریهٔ خودرادراقصای شرق افزونی میدهد ، واین را نیزمیدانستند که اگریکبار دران سرزمین هاروسهامالك دستهٔ کشتی های جنگی افزونتراززاپونهابشوند بربتمام اقصای شرق بدون قیدوشرط حاکم خواهند شد . لهذا ازین تفوق وبرتری حالاتی خوداستفاده وفرصت جوئی کرده بحرکات حربیه آغاز نهادند . در (۲۸) ماه جولایی مطابق برج اسد سنهٔ (۱۹۰۳) ناظر خارجیهٔ ژاپونیا بارون (قومورا) بمقصد آنکه منافع هردو طرف را که درکوریه ومانچوری بمقابل همدیگر داشتند درست ومنتظم سازد دولت روسیه را بمذاکرات وگفتگوهای سیاسیه دعوت وطلب نمود . و برای اینده‌عوت این امر نامهٔ ذیل را برای سفیردولت ژاپونیا موسیو (قورینو)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 184 of 300

* * *

که در (پترسبورگ) سفیرش بود فرستاد :

« حکومت ژاپان ترقیهای وقایع مانچوری را بکمال دقت ترصد ونگرانی کرده وخامت وبدی های فوق العاده را که برای احوال حاضره از آن بظهور می انجامند نیز در پیش نظر گرفته بود. وتابوقتیکه حکومت روس درخصوص خالی کردن مانچوری بحکومت چین ودیگر دولت ها عهدو پیمان کرده بود وازان عهد خود بر نگشته بود، حکومت ژاپان در مسایل مذکوره بکمال احتیاط صفت سیر بینی خود را محافظه کرده بود . ولیکن خواهشات ومطالبات نویکه روسیه در (پکین) بمیان آورده ، ودرحالتیکه میبایست مانچوری را خالی کند بخلاف آن بنای تقویت وپر کردن آنرا نهاد، ازین معاملات او بدلایل قوی معلوم گردید که از فکر برامدن مانچوری بر گشته است . وغیرازین چون درحدود کوریه نیز روز بروز ترقی وپیش قدمی مینماید این هم یك دلیل قطعی است براینکه درحکومت مذکوره دایرهٔ مقاصد خود را وسعت و فراخی بخشد .

« قطعهٔ مانچوری هرگاه ازطرف حکومت روس درزیر مشغولیت دایمی عسکری گرفته شود بر منافع سلامتی ژاپانیان یك معاملهٔ بدی تشکیل میکند .

« این معاملهٔ روس مساوات حقوق وتمامیت ملکیهٔ چین راخلل پذیر میگرداند . و غیرازین کیفیتی که اهمیت این مسئله را درنظر حکومت ژاپان زیاد میگرداند اینست که اگرکار اینچنین بماند آخرالامر ممالك کوریه نیزدرزیر نفوذ وتسلط غالبانهٔ حکومت روسیه محکوم خواهدماند .

« مملکت کوریه برای خط مدافعهٔ ژاپان حکم یك سد مهمی را دارد. حکومت ژاپان استقلالیت وخودمختاری حکومت کوریه را برای استراحت و سلامت خود یك ضامن بسیار قوی میشمارد. مناسبات سیاسیهٔ ژاپان که

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 185 of 300

باکوریه موجوداست بقدرمناسبات تجاریه و صناعیهٔ اوست . لهذا اشتراك دیگرحکومت باین مناسبات برای امنیت وسلامت کوریه خیلی مضروو خیم است .

« حکومت ژاپان آرزو داردکه این مسئله بصلح وصلاح فیصله شود . بنابرین حکومت ژاپان برای حل وفصل این مسایل واقعه یك فرصت خوبی بدست آورده برای عقدکردن یك مقاوله نامهٔ حاضرشده است .

« حکومت ژاپان چون ازفطانت و کاردانی شما امین و خواطرجمع است ازانرو مذاکره ومباحثهٔ این مسئلهٔ نازك رابدست اقتدار وهوشیاری شما میگذارد . پس خواهش حکومت متبوعهٔ شما اینست که این افکار ومطالعاتیکه بیان شد ذات اصیلانهٔ شما آنرا رسماً بحکومت روسیه تبلیغ بکند، وبناظر خارجیهٔ روس قونت (لامسدورف) برای آغازکردن مسئله این نوطهٔ آینده رابدهند : (نوطه)

« حکومت ژاپان برای تدقیق وتحقیق مسائل اقصای شرق باحکومت روسیه می خواهدکه بمذاکرات و گفتگودراید . تاآنکه بمضی اختلافات که درمناسبات طرفین پیش آمده رفع وزایل گردد ،وامیدوارست که حکومت روسیه نیزبااو درینخصوص اشتراك ورزد . نفوذ واقتداریکه حکومت های ژاپان وروس دراقصای شرق دارندازنقطهٔ نظراندازهٔ منفعت هابایکدیگربرابراست . پس اگراین تکلیف حکومت ژاپان قبول شود احکام اساسیهٔ مقاوله نامه راحکومت ژاپان زیاده ترازین تفسیروشرح خواهد داد . »

بعدازانکه این نوطه رادادید به وزیرخارجیهٔ دولت روسیه قونت « لامسدورف » بفهمانیدکه « مقصد مادرینباب خیلی صمیمی وحقیقی میبا شد ، وبیك اهمیت بزرگی این مسئله رادرپیش نظرگرفته ایم » . این نوطه رابجایکی تمام تقدیم کرده بنابرتعلیماتیکه گرفته اید ازگفتگوهاوتدابیرخود

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 186 of 300

بزودی مارا خبردار گردانید. وبمجرد یکه از حکومت روسیه جواب موافقت بگیرید اساس مقصد خودمانرا با تلگراف بشما خبر خواهیم داد .»

بنابرین امر نامه سفیر ژاپان، باوزیر خارجیهٔ روس ملاقات کرده در تاریخ ۳۱ ماه جولایی سنهٔ (۱۹۰۳) برای وزیر خارجه ژاپان اینجواب را فرستاده است:

*
* *

«تلگراف نامهٔ که از طرف اعلیحضرت شما کشیده شده بود واصل گردید. بموجب تعلیماتیکه داده بودید امروز باقونت (لامسدورف) ملاقات کردم، وپیش از انکه نوطهٔ شمارا بااو تقدیم کنم اینسخنان رابااو گفتم:

«وقایع اقصای شرق روز بروز خیلی مغلق و پیچش پیدا می کند. هرگاه درما بین حکومت های ژاپان وروس این کج فهمی هائیکه موجود است رفع وزایل نشود رفته رفته مناسباتیکه درمابین حکومتین مذکور موجود است زیاده ترشخی وسختی پیدا خواهد کرد. اینحال بجز اینکه هردو حکومت را از منفعت های شان محروم کنند دیگر هیچ چیزی نتیجه نخواهد بخشید. لهذا حکومت ژاپان بنابر حسیات صمیمانه وافکار دوستانهٔ که دارد برای حاصل کردن یك نتیجهٔ قطعیه برین یك قرار داده است که با حکومت روسیه اجرای مذاکرات نماید.»

بعد از بیان کردن این تقریر نوطه شفاهی رابه اودادم وگفتم که «این تعلیمات آخری میباشد که ازدولت متبوعهٔ خود گرفته ام.»

«قونت (لامسدورف) ازینقرار حکومت ژاپان ممنویت و خوشنودی زیادی اظهار نمود. تنها اینقدر گفت که «درینباب پیش ازانکه بامپراطور عرض نکنم یك جواب قطعی داده نتوانم. وباحضرت امپراطور درسه شنبهٔ آینده دیده در روز چهارشنبه هرتعلیماتیکه بگیرم بشما جواب خواهم داد.» واینرا نیز بیان کرد که حضرت امپراطور گمان میبرم این مسئله رابوجه دلخواه قبول خواهند کرد.»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 187 of 300

وزیر خارجیهٔ ژاپان بارون (قوموورا) روز دیگر — یعنی (۳) آگست مطابق برج میزان بموسیو (کورینو) این تلگراف نامه جوابی را فرستاد :

« در تلگراف نامهٔ «۲۸» جولایی خود، بشما وعده داده بودم که فقرات اساس مقصد خود را بعد ازین بشما خبر خواهم داد. اینست که فقرات مذکوره را برای شما می نویسم : »

« ۱ » — استقلالیت و تمامیت ملکیهٔ حکومت های چین و کوریه مستقرکاً قبول و تصدیق شود، و بر تمامی اجرای احکام آن دقت بشود، و دیگر همهٔ اقوام از منافع حقوق صنایع و تجاریه مساوی و یکسان فایده مند بتوانند شد. »

« ۲ » — برای محافظهٔ مرجح بودن منافع ژاپانیان در کوریه، و منافع روسیه در امتیاز خط راه آهن مانچوری، و منافع ژاپانیان در کوریه، و منافع روسیه در مانچوری بهر گونه تدابیر لازمه تشبث و توصل بشود. »

« ۳ » — بصورتیکه از احکام و شرایط فقرهٔ اول تجاوز نشود هر دو حکومت بوسعت و ترقی دادن تجارت و صنعت خودشان در کوریه و مانچوری کوشش ورزند. وغیر ازین خط های راه آهن کوریه را تا بمانچوری جنوبی و حوالیٔ شرقیهٔ چین از طرف حکومت روسیه ممانعت بشود. »

« ٤ » — برای محافظهٔ منافع فقره دوم این معاهده نامه و یا برای منع و زایل کردن منازعاتی که بین المللی بوقوع آید از طرف ژاپان بکوریه، و از طرف روسیه بمانچوری بقدر لزوم عسکر فرستاده شود، و این عسکر بمجرد یکه وظیفه های خود را تمام کنند همان لحظه پس برآورده شود. »

« ٥ » — دولت روسیه این حق ژاپان را قبول و تصدیق بکند که در کوریه یک ادارهٔ منتظمه و ترقیات لازمه حاصل بتواند، و در وقت لزوم تدابیر مذکوره را بقوهٔ عسکریه تقویت بدهد. »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 188 of 300

«۶» — این مقاوله دیگر مقاوله نامه‌ها را که پیش ازین درمابین حکومت های روسیه وژاپان درباب کوریه عقدشده بود همه احکام وشرایط آنهارا فسخ ومنسوخ میگرداند.»

«شمار الازم است که به قونت «لامسدورف» بفهمانید که اساس تکلیفات ما عبارت ازهمین شش فقره است. وچون این فقرات خیلی واضح وعیان نوشته شده است شما ازطرف خود احکام مذکوره رادیگر تفسیر وایضاح ندهید. واگر از عدم کفایت این تکالیف بحث بکنند در دایرهٔ صلاحیت ماموریت خودتان بقدر لزوم سخن گفته نتیجه آنرا برای ما بنویسید.»

سفیرژاپان موسیو «کو رینو» درپنجم آگست بوزیر خارجیهٔ ژاپان بارون «قومورا» این تلگراف نامهٔ مختصر را کشیده بود.

«قونت «لامسدورف» درباب نوطهٔ شفاهی ازطرف حضرت چاربمذا کره کردن بایندهٔ شما مامور گردید.»

این تلگراف نامه در «۶» ماه مذکور بتوکیو واصل شد و درهمان روز ازطرف بارون (قومورا) بموسیو (کورینو) ایجواب فرستاده شد:

«ازتلگراف نامه های شماکه ازتاریخ پنج وپنج ماه آگست فرستاده بودید چنان معلوم شد که حکومت روسیه تکلیف مذاکره کردن راقبول کرده است لهذا باخلاص دل بیان تشکرات می نمائیم. پس بشما امر است که بموجب تعلیمات تلگراف نامهٔ (۱) آگست احکام لایحهٔ که برای شما فرستاده شده بحکومت روسیه تقدیم بکنید.»

قونت (لامسدورف) راموسیو «کورینو» یکچند روز ملاقات کرده نتوانست تا آنکه به (۱۲) آگست ایجواب را فرستاد:

«قونت (لامسدورف) بسبب گرفتاریکه داشت تا بامروز مرا پیش خود قبول ننموده. دراثنای ملاقات امروزی اورا فیکه جامع احکام مقاوله

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 189 of 300

نامه بود و بزبان انکلیسی نوشته شده بود بخود او تقدیم کردم. و این را نیز با و گفتم که اگر رفع این اختلافات بزودی نشود روز بروز مشکلات مسایل اقصای شرق افزونی خواهد گرفت. وزیر خارجهٔ روس گفت که محتویات لایحه را بکمال دقت مطالعه و تدقیق کرده باز بشما جواب خواهم گفت :»

این تلگراف نامه دو روز بعد از کشیده شدن پتوکیو واصل شده بود. ده روز بعد — یعنی در بیست و چهار ماه موسیو (قورینو) بوزیر خارجهٔ ژاپان یك تلگراف نامهٔ دیگر فرستاد که آن نیز چنین نوشته شده بود:

« دیروز با قونت لا (مسدورف) بصورت خصوصی ملاقات میسر شد از و پرسیدم که حکومت روس درین باب آیا چه تدبیر اندیشیدند. چونکه حکومت ژاپان بکمال صبر و متانت منتظر جواب میباشد. »

« او گفت : که من لایحه را بدقت مطالعه کردم، ولی چون امپراطور بمانوره ها — یعنی قواعدهای جنگی در این اوقات مشغولست از ین سبب در حق این مسئله هنوز یك حکم قطعی داده نمیتوانم. بعد از ان فکر عاجزانهٔ مرا پرسید که آیا اگر این مذاکره در توکیو اجرا بشود و از طرف حکومت روسیه امیرال (الکسیف) وکیل مرخص معین شود چه سان خواهد بود. من گفتم چون اینمسئله را حکومت ژاپان باین مخلص شما حواله کرده است لهذا تا در ینباب فکر و مقصد حکومت خود را ندانم جواب گفته نتوانم. بعد از ان قونت (لامسدورف) بیان کرد که یك نسخهٔ لایحهٔ شما را بامیرال « الکسیف » نیز فرستاده ، و فکر او را هم در ینباب پرسیده ایم. »

« بعد ازین مکالمه گفت که امیدوارم که در مابین طرفین موافقت افکار حاصل آید. من هم گفتم که هر گونه تکالیف مناسبی که از طرف شما واقع شود بشنیدن همهٔ آنها حکومت ژاپان حاضر است. »

وزیر خارجهٔ ژاپان بارون (کومورا) در (۲۶) ماه اگست مطابق برج

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 190 of 300

سنبله بموسیو (کورینو) ایجواب رافرستاد : »

«قونت (لامسدورف) رانفهمانید که اجرا شدن مذاکره در (پطرسبورگ) موافق تر خواهد بود . واین راهم بگوئید که این مذاکرات سیاسیه بدست اقتدار موسیو کورینو سپرده شده . بیاشد لهذا تبدیل دادن آنرا بنظر خوشنودی وممنونیت دیده نخواهیم توانست . وباو بدانانید که حکومت ژاپان به تکلیفاتیکه کرده منتظر جواب قطعی میباشد . شمار الازم است که درباب جواب قطعی رازودی گرفتن سعی وکوشش یادی صرف نمائید . »

« موسیو « کورینو » در (٦٧) ماه آگست بتوکیو ایجواب رافرستاد : »

« بنابرامر شمامروز باقونت (لامسدورف) ملاقات کردم اوگفت که در روزسه شنبه گذشته بنزد حضرت چارقبول شدم آرزوی حشمت پناهی شان این است که بزودی درمابین این دومملکت مناسبات بسیار خوبی حاصل شود ، وبرای زودی کار آرزومندند که اجرای مذاکره در (توکیو) بشود . »

« بعدازین قونت (لامسدورف) این رانیز علاوه کرده گفت که حضرت امپراطور در دوشنبهٔ آینده بسیاحت ممالک اجنبیه خواهند برامد واکثر وزرائیکه باین مسئله تعلق دارند نیز ازینجا بدیگر طرف هاخواهند رفت . لهذا چارهٔ یگانه برای انجام دادن این مسئله همان است که مذاکره در (توکیو) اجرا بشود . »

« من اگرچه باو فهمانیدم که این تکلیفات ازمسایل اساسیه وپولیتیکی میباشدوبجزئیات وتفرعات مناسبت ندارد ، وطریق سالم تر آن برای نتیجه بخشیدن مسئله همان است که مسئله در (پطرسبورگ) مذاکره شود . اما اوبانسخنانیکه گفته بود تکرار نموده برفکر خود اصرار وعناد نمود . لهذا دانستم که اورا ازفکرش برگردانیدن خیلی مشکل است . اینهم بگمان عاجزانه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 191 of 300

میرسد که اگر مذاکره درتوکیو اجرا شود خیلی نتیجه های بد بعمل خاهد آورد . باقی منتظر امر و تعلیمات شما میباشم . »

مقصد یگانهٔ قونت لا (مسدورف) این بود که کاررا درازکند ، وبآن سبب وقت وفرصت بدست آرد ازانرو براجرا یافتن مذاکره در (توکیو) محکم ایستاده بود . حالا آنکه ازطرف دیگر بارون (کومورا) وموسیو (کورینو) براین یك محکمی وسخت گیری داشتند که مذاکره در (پطر سبورك) اجرا شود . و بازبهمین مضمون ازطرف بارون (کومورا) بموسیو (کورینو) تلگراف کشیده شد .

ازطرف موسیو (کورینو) در (۳۱) آگست این تلگراف کشیده شد :

« امروز قونت لا (مسدورف) رادیدم . مضمون تلگراف نامهٔ شمارا باو فهمانیدم ازو اینجواب را گرفتم : « چون میگوئید که مذاکره باساس عاید است ازانرو اساس مذکوره بابعض تدقیقات محلیه ومسایل عملیه محدود و معین شده میتواند که ازین سبب بامیرال « الکسیف » مشوره کردن ولهذا جای اجرا یافتن مذاکره شهر « توکیو » باید باشد ودر خصوص چون بارون « روزن » که سفیر مادر « توکیو » است صاحب وقوف ومعلومات میباشند ازانرو فکرورای آنهارا گرفتن لازم است . »

« براینجواب قونت لا (مسدورف) اعتراض کرده گفتم که : — اینقدر مسئلهٔ مهم وسیاسی تنها باتجربه های عملیهٔ امیرال (الکسیف) قابل حل وفصل نخواهد بود . او گفت که : — من بازامروز بحضرت امپراطور عرض خواهم کرد اما گمان میبرم که حکومت روس ازتکالیف واقعهٔ خود رجوع نخواهد کرد . »

بنابر اصرار قوی قونت لا (مسدورف) که محل مذاکره را (توکیو) قرار داده بود بارون « کومورا » بتاریخ « ۲ » ماه ستمبر مطابق ماه میزان بموسیو (کورینو) ناچار اینجواب را فرستاد :

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 192 of 300

« بقونت لاه مسدورف » بفهمانید که ازدچار شدن تاخیراین مسایل حکومت ژاپان خیلی خوف واندیشه دارد . حکومت ژاپان میخواهد که این یك را بداند که آیاحکومت روس ازفقرات اساس مقصد اوکدام یك را قبول کرده میتواند وچون این یك را بداند محل جریان مذاکره هرجا که باشد گفتگو ندارد . لهذا برای دانستن فکر حکومت روس را دریناب خیلی سعی وغیرت نمائید . »

بهمین صورت چندمخابرات دیگر نیزرد وبدل شدتا آنکه بتاریخ « ۹ » ستمبرسنهٔ « ۱۹۰۳ »ازبارون « کومورا » بموسیو « کورینو » این تلگراف نامه کشیده شد :

« بقونت لا (مسدو رف) تبلیغ کنید و بفهمانید که به تکلیف روس که محل مذاکره توکیوباشد قبول وموافقت نمودیم لهذا لازم و ضروراست که حکومت روس شرایط خود رابه سفیرایجایی خودبزودی بدانا ند تابمذاکره آغاز شود . »

درهمانروزموسیو (کورینو) به بارون « کومورا » باین تلگرافنامه جوابداد :

« امروزقونت (لامسدورف) رادیدم . اوگفت که با امراامپراطوری بارون (روزه ن) و امیرال (الکسیف) را درباب ترتیب و تنظیم دادن شرایط نامه و آغاز کردن بمذاکره تعلیمات قطعیه داده شده . »

ازین میان خیلی مدت گذشت هنوزهیچیك نتیجه معلوم نگشت . در (۲٤) ستمبرسنهٔ (۱۹۰۳) بارون (کومورا) از (توکیو) به (پطرسبورك) این تلگراف را فرستاد :

« بارون (روزه ن) در (۲۲) ماه حال از (توکیو) بسوی (پور آرتور) روانه شد . پیش ازرفتن خودبه نزد من آمده گفت که ازامیرال (الکسیف) یك تلگرافی برای من آمده ومرا برای تدقیق ومحاکمهٔ مسئله به (پور آرتور)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 193 of 300

طلب کرده است لهذا میروم و بعد از یازده روز واپس میآیم.»

این مسئله که یکسر در مابین سفیر پطرسبورگ ژاپان ووزیر خارجهٔ روس مذاکره می شد دفعتاً از انجا تبدیل یافته بامیرال [الکسیف] و بارون (روزه ن) تعلق یافت که از طرف اینها شرطنامهٔ جوابی ترتیب یافته در انباب مباحثه ومذاکره اجراشود. بسبب این انقلاب وتبدلات وقت و زمان بسیاری ضایع گردید. ازانسبب حکومت ژاپان جواب نامهٔ حکومتی روسرا در [۳] ماه اوکتوبر مصادف برج عقرب گرفته توانست. بنا برین بتاریخ [۵] ماه اوکتوبر سنهٔ (۱۹۰۳) ازبارون (کومورا) وزیر خارجیهٔ ژاپان بموسیو [کورینو] این تلگراف آمد:

« بارون [روزه ن] بروز [۳] ماه حال بتوکیو برگشت ؛ امروز بنزد من آمده شرایط نامهٔ را که از طرف حکومت روس نوشته شده بود بمن داد. واینرا هم گفت که شرایط مذکوره ازطرف امپراطور روس بنابر عرض اجازه گرفتن ازطرف ماوامیرال [الکسیف] تصدیق وقبول شده است. صورت شرایطنامهٔ مذکور اینست :

(۱) — استقلالیت وتمامیت ملکیهٔ امپراطوری [کوریا] ازهردوطرف بمقابل همدیگر تصدیق و قبول میشود.

(۲) — برتری وافزونی منافع ژاپان رادر کوریه حکومت روس قبول میکند. وبحکومت ژاپان این حق وصلاحیت رانیز میدهد که برای انتظام دادن امورادارهٔ ملکیهٔ کوریه بشرطیکه مغایر ومخالف احکام فقرهٔ اول نباشد بعضی نصیحت هاومعاونت هابحکومت مذکوره اجرابتواند.

(۳) — حکومت روس درباب تشبثات تجاریه وصناعیه که حکومت ژاپان درکوریا آنرا درعهده گرفته است ممانعت نمیکند و تاهوقتیکه حکم فقره اول محفوظ باشد برای محافظه تشبثات مذکوره تدابیر لازمهٔ که حکومت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 194 of 300

ژاپان اجرا نماید حکومت روس آن تدبیرها راتصدیق وقبول می نماید.»

(٤) — درمیان تدبیرهای که درفقرهٔ سوم درج شده است بشرطیکه روس هم خبرباشد حکومت ژاپان در کوریا بقدرلزوم عسکرسوق کرده می تواند، وبمجردیکه وظیفهٔ خودرا این عسکر تمام کنند واپس براورده می شود.»

(٥) — هیچیك جائی از اراضی کوریا ازنقطهٔ نظرسوق الجیش بکار برده نمی شود ودرساحل آبنای کوریا هیچ گونه بناهای عسکری که آزادی سیرسفاین راخلل پذیر گرداند ساخته نمیشود.»

(٦) — دراراضی کوریادرهمان قسمیکه از[۳۹]درجه دایرهٔ ارض شمالی بالاتر است هیچ یکی ازطرفین لشکرسوق وداخل کرده نمیتوانند، و آن قسم، منطقهٔ بیطرف شمرده می شود.»

(۷) — حکومت ژاپان اراضی وسواحل مانچوری راباهمهٔ معانی آن درخارج دایرهٔ منافع ونفوذ خود بشناسد.»

(۸) — این مقاوله نامه همهٔ معاهداتیرا که قبل ازین درباب کوریا در مابین روس وژاپان عقدشده است فسخ وباطل میگرداند.»

فرق مهمیکه درمابین تکالیف طرفین موجوداست اینست که دولت روس درباب مذاکره کردن مسئلهٔ مانچوری، بادولت ژاپان از مذاکره کردن اجتناب میورزد، وازحکومت ژاپان طلب میکندکه مملکت مذکوررا ازدایرهٔ منافع ونفوذ خود بیرون بشناسد، ودیگراینکه روس در تکلیف نامهٔ خود ازرسانیدن خط راه آهن کوریارا تامانچوری اصلاذکر وبیان نکرده است، وخواهشات ژاپان را درحق کوریا خیلی ازخیلی محدود و مختصرساخته است.

در[۸۰] اوکتوبر برج عقرب سنهٔ (۱۹۰۳)از[توکیو]به سفیرژاپان مقیم پطرسبورك این تلگراف نامهٔ مختصر کشیده شد:

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 195 of 300

« باسفیر روس که در ژاپان است بمذاکره آغاز نهادم . اساس بحث و مذاکره عبارت از مندرجات تکلیف نامه های روس و ژاپان است . لهذا خیلی سعی و کوشش میورزم که شرایط اساسیه تکلیف های ما از طرف حکومت روس قبول شود . »

در (۱۶) اوکتوبر بازازبارون (کومورا) بموسیو (کوریتو) اینتلگراف نامه فرستاده شد :

« چنانچه در تلگراف نامه [۸] اوکتوبر خود بیان کرده بودم که باحکومت روس مذاکره میشود اینست که بمقابل شرایط نامه روس از طرف ما اینچند فقرهٔ که ذکر میشود بیان شد و حالا بر همین فقرات مذاکرات ما دوام دارد . »

« ۲ » — لفظ (معاونت) که در فقرهٔ دوم مندرج است ، بعوض آن (معاونت) عسکریه داخل شود و بجای [امور ادارهٔ ملکیه] « امور ادارهٔ داخلیه » قایم گردد . »

« ۳ » — حکومت روس به تشبثات تجاریه و صناعیه نی ، بلکه بترقیات تشبثات مذکوره ممانعت نمیکند . »

« ٤ » — حکومت ژاپان برای ترقیات تشبثات مذکوره و منع کردن ناگواریهای داخلی که سبب منازعه بین الملل شود به [کوریا] عسکر سوق و فرستاده نتواند . »

« ٥ » — از هردو طرف بقدر [۲۰۰] کیلومتر ویك محل منطقهٔ بیطرف شمرده شده هیچ یکی از طرفین عقد کننده باین قسم اراضی عسکر سوق و داخل کرده نتواند . »

« ٦ » — این فقرهٔ هفتم فسخ شده بجای آن این سه فقرهٔ که ذکر میشود قایم بشود . »

« ۷ » — حکومت روس در مانچوری استقلالیت چین را تصدیق و قبول

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 196 of 300

بکنند وبترقیات تجاریه ژاپان درانجا هیچ مداخله نکنند.»

«۸» — حکومت ژاپان بشرطیکه احکام فقرات اول محافظه شود تدا بیرا که حکومت روس برای منافع خوددرمانچوری اجرا نماید تصدیق وقبول میکند.»

«۹» — خط های راه آهن (کوریا) هرگاه باخط های راه آهن شرقی چین درطرف (یالو) باهم برسد ممانعت نشود.»

(۸) — فقرهٔ هشت شرایط نامهٔ روس فقرهٔ ده بشود.

(نتیجهٔ) مذاکره که بر تکلیفات اخیرهٔ ما بارون (روزن) واقع شده است باین صورت است:»

«فقرات دوم وششم تکلیفات ما قبول گردید؛ درحق فقرهٔ سوم نیز موافقت افکار حاصل شده ولی قبول فقرهٔ چهارم بمذاکرهٔ دیگر معلق ماند. درباب فقرهٔ هفتم تکلیفات آخری ما باقفره هفتم شرایط نامهٔ روس بسبیکه طرفین افکار همدیگر خودرا قبول نکردند موافقت واتفاق حاصل نشد.»

«اعتراض اول سفیرروس عبارتست ازینکه درفقرهٔ [۷] شرائط نامهٔ روس بمقابل حقوق وصلاحیت ژاپان در (کوریه) پیش آورده شده بود. اعتراض دوم آن نیزاین بودکه قبول شدن مطلبهای ژاپان درباب این فقره موقوفست برینکه درمسائل (مانچوری) درمابین چین، وروس یکدولت سومی دخل وغرض نگیرد، ومطلب مابه این تکلیف روس مغایر و مخالف می افتاد.»

«اعتراضیکه ازطرف ما بیان شده است اینست که اولا حکومت ژاپان ازحکومت روس درباب مسائل [مانچوری] موافقت کردن اورا طلب نکرده است، بلکه مقصد ژاپان عبارت ازمحکم کردن شرائط اساسیه ایست که باربار ازطرف حکومت روسیه طلب شده است. ثانیاً بسبیکه حکومت ژاپان در (مانچوری)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 197 of 300

حقوق منافع تجاریه ، و عقدکردن معاهده‌را مالك میباشد ازاینرو برای محافظهٔ این امتیازات خوددرباب محفوظ ماندن استقلالیت (کوریه) ازتعرض تعهدات طلب میکند . زیراکه هرگاه [مانچوری] درزیر مشغولیت دایمی عسکری روسی بماند استقلالیت [کوریه] درزیر تهدید گرفته میشود .»

بعدازانکه یکمدتی ازمیان گذشت باز بارون (کومورا) به بارون (روزن) مذاکره کرده نتیجهٔ مذاکرهٔ خودرابه تاریخ (۲۸) اوکتوبر ۱۹۰۳ بااین تلگرافنامه به موسیو (کورینو) خبرداده است :

« فقرهٔ (٤) ازنتیجهٔ مذاکرهٔ که درانباب اجرا گردید قبول شد .»

« تکلیفیکه درفقرهٔ [٦] بود به اینصورت که بقدر (۵۰) کیلومتر یك زمینی منطقهٔ بیطرف شمرده شود قبول و تصدیق گردید . درباب فقرهٔ (۷) هنوز موافقت واتفاق افکار حاصل نشد . »

یکروز بعدازطرف بارون (کومورا) به موسیو (کورینو) یك تلگرافنامهٔ دیگر فرستاده شدکه آن نیز اینچنینست :

« امروز تکلیفات قطعیهٔ حکومت ژاپان رابمقابل مطالبات اخیرهٔ حکومت روس بروجه آینده به اینچندفقره تبلیغ کردم : »

« ۱ » — استقلالیت و تمامیت ملکیهٔ حکومتهای (چین) و (کوریا) درنزدطرفین متقابلاً تصدیق بشود . »

« ۲ » — رجحانیت وبرتری منافع ژاپان رادر (کوریه) حکومت روسیه قبول بکند ، وبرای ترقیات امور اداره حکومت مذکوره ازطرف ژاپان نصیحت ومعاونه کردن ودرینمعاونت معاونت عسکریه نیزداخل بودن رانیز حکومت روس قبول واعتراف بکند . »

« ۳ » — حکومت روسیه بترقیات حرکات تجاریه وصناعیهٔ که حکومت ژاپان در (کوریا) اجرامیکند ممانعت نکند ؛ و برای محافظهٔ منافع مذکوره

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 198 of 300

هرگونه تدابیراورا تصدیق وقبول بکنند .»

« ٤ » — حکومت ژاپان برای محافظهٔ منافع خود که درفقرهٔ « ۳ » مندرج است ، ومنع کردن ناگواریهای داخلی که موجب منازعات بین الملل شود در (کوریه) عسکرسوق وداخل کرده بتواند .»

« ٥ » — حکومت ژاپان درعهده میگیردکه درساحل وآبنای (کوریا) هیچ بناهای عسکریهٔ که آزادی سیرسفائن را تهدیدبکنند بوجودنمی آورد .»

« ٦ » — درحدود (کوریه) و (مانچوری) ازهرطرف بقدر (٥٠) کیلومتر یك زمینی منطقهٔ بیطرف شمرده شده درینمنطقه از طرف هیچیکی بی موافقت رأی آندیگر عسکرسوق نتواند .»

« ۷ » — حکومت ژاپان (مانچوری) رادرخارج دایرهٔ منافع خود ، وحکومت روسیه (کوریه) رادرخارج منافع خصوصیهٔ خود بدانند .»

« ۸ » — بصورتیکه ازدایرهٔ احکام اساسیهٔ فقره های اول بیرون نباید برحقوق تجاریه ، و اسکانیهٔ روس درمانچوری حکومت ژاپان تجاوز نمیکند وهمچنان حکومت روس نیزبرحقوق مذکورژاپان درکوریه تجاوزوغرض داری نکند .»

« ۹ » — حکومت ژاپان منافع خصوصیهٔحکومت روس رادرمانچوری وتدابیریکه درباب محافظهٔ آن منافع بکارمیبردتصدیق وقبول دارد .»

« ۱۰ » — برای رسانیدن خطهای راه آهن « کوریه » رابه خطهای شرقئی چین ممانعت نشود .»

« ۱۱ » — این مقاوله نامهٔ که ذکرشد همهٔ مقاوله نامه هایی راکه پیش ازین درمابین روس وژاپان درباب (کوریه) عقدشده است فسخ وباطل میکنند .»

در (۱) ماه نومبر مطابق برج قوس ازطرف ناظر خارجیهٔ ژاپان بارون [کومورا] به موسیو (کورینو) سفیر ژاپان مقیم (پترسبورك)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 199 of 300

یك تلگراف نامهٔ دیگر نیز آمده که مندرجات آن اینست :

« بارون (روزمن) دیروز درپیش من آمده گفته بود: که به تکلیفات ۳۰ اوکتوبر تا ازحکومت متبوعهٔ خود درانباب تعلیمات نگیرد جواب نخواهد داده. پس میباید که شما مأموری را درینوقت بجای قونت (لامسدورف) امور خارجیه را اداره میکند ببینید ، وبه او بفهمانید که حکومت ژاپان درین تکلیفنامهٔ خود که به حکومت روس پیش کرده است آرزو ومقاصد روس را خیلی خوب دران منظور داشته است .

« حکومت ژاپان محکمتی عهد وپیمانی که بازدرباب استقلالیت وتمامیت ملکیهٔ چین طلب کرده محض مبنی برتأیید یافتن ومحکم شدن تکلیفی ست که ازطرف حکومت روس درمیان آورده شده است . اما اینسخن ، حکومت ژاپانرا بشبهه میاندازد که همین تکلیفی که درباب (کوریا) واقع شد حکومت روس آنرا بلاتردد بجابکی قبول نمود ، آیا چرا درباب چین در قبول کردن آن تکلیف تردد مینماید ؟

« حکومت ژاپان بقبول کردن این یك حاضر است که مسئلهٔ مانچوری عبارت ازیك مسئلهٔ مخصوصهٔ روس وچین باشد . بشرطیکه بمنافع او ضرر نرسد ولی این حق را نیزدارد که ازروس عهد وپیمان سخت بگیرد که به بعضی منافع درمانچوری ازطرف حکومت روس مداخله وغرضداری نشود .

« واین یك رانیز بفهمانید واثبات کنید که مقصد ما ازین مطالبات وتکلیفات آنست که درباب مسائل اقصای شرق که همیشه روس وژاپون را باهمدیگر تماس میدهد یك مسلك قطعئی صلحپرورانه معین ومقرر گردد . »

در (۳) ماه نومبر موسیو (کورینو) به بارون (کومورا) این تلگرافنامهٔ جوابی را کشیده است :

« دیروز معاون ناظر خارجیه را دیدم ، درائنائیکه فکرهای شخصئی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 200 of 300

خودرا بیان میکرد گفت : که حکومت ژاپان همیشه همان یك مطلب خودرا بصورتهای مختلف ، وقالبهای گوناگون ساخته وریخته‌اند به‌پیش میراند، واینرا هم علاوه کرد که این مطالب حکومت ژاپان خیلی مهم است .

« بندهٔ شما نیز گفتم : که آیا کدام مطالبات ژاپان را اینقدر مهم وبزرگ میشمارید ؟ حالا آنکه حکومت ژاپان غیر ازطلب کردن محافظه ونگهبانی حقوق خود دگرهیچ آرزو ومقصدی ندارد . معاون گفت : که درینباب بارون (روزن) هیچ چیزی بمن ننوشته است ، اما همینقدر میدانم که اصل مشکلات عبارتست ازرسانیدن خطهای راه آهن کوریه‌وما نچوری .

« چون گفتم که درینباب موافقت واتفاق افکار درما بین حکومتین حاصل شده است . اوگفت که اگر شده باشدهم مسئله درحد ذات خود استعداد مناقشهٔ فوق العاده را دارد .

« گفتم که : درخصوص چون حکومت ژاپان حسیات خیلی صمیمانه‌و دوستانهٔ میپروراند امیداست که مسئله بیك حسن نتیجهٔ اقتران نماید ، وازشما نیز همین چشم امید راداریم که به قونت (لامسدورف) حتی اگر ممکن شود بخود حضرت امپراطور مسئله را ازهمین وادی ورهگذر بفهمانند . گفت که فکرمن هم همینست و در آخر اینهفته خود قونت (لامسدورف) نیز می آید . »

در۱۳ نومبر برج قوس ۱۹۰۳ ازموسیو (کوریتو) به بارون (کومورا) این تلگرافنامه فرستاده شد :

« دیروز قونت (لامسدورف) رادیدم وازو پرسیدم که آیا یك تدبیرو مسلکی درحق مسئلهٔ مجوثة عنها اندیشیدید ؟ و تلگرافی که به‌معاون شما پرنس « اولولیتکی » داده بودم گرفتید ؟ گفت بلی تلگرا فرا بحضرت امپراطور تقدیم کردم ، وباامر امپراطوری به بارون (روزمن) درباب دوام

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 201 of 300

برمذاکره کردن تعلیمات لازمه داده شده است . پرسیدم که آیا برای دوام کردن برمذاکرهٔ تکلیفات آخرئی ما امر داده شده است ، یا در دیگر خصوص؟ او بیان کرد که باامر ایمپراطوری بارون « روزن » وامیرال « الکسیه ف » برتد قیق و معاینهٔ تکلیفات آخری ، مأمور شده اند ، ودر ینوقت بارون (روزن) وامیرال « الکسیه ف » به ترتیب وتنظیم یك تکلیفنامهٔ دومی مشغول هستند . بازپرسیدم که ازقرار گفتهٔ پرنس « اولولیتکی » چیزیکه مانع اتحاد واتفاق افکار این دوحکومت است مسئلهٔ متصل شدن خطهای راه آهن « کوریا » و (مانجوری) میباشد که من به این یك هیچ قناعت حاصل کرده نمیتوانم .

« به اینسخن من قونت (لامسدورف) اینچنین جواب داد : کیفیتی که این دوطرفرا ازهمدیگر دور داشته است مسئلهٔ (مانجوری) است چراکه اینمسئله درمابین (روس — و چین) حاصل شده است حکومت روس برای محافظهٔ حقوق منافع خود بگرفتن هرگونه تدابیر آزاداست . »

« گفتم که حکومت ژاپان بشناختن وتصدیق کردن همه منافع خصوصیهٔ حکومت روس در (مانجوری) حاضر ومهیا میباشد ، وبه منافع مذکوره قطعیاً مداخله نمیکند . ولیکن حق سوال کردن این یك رادارد که آیا حکومت روس استقلالیت وتمامیت ملکیهٔ چین را ازتجاوز محفوظ ومصون میدارد ، وحقوق ومنافع ژاپانرا نیز درنحوالی به عهده میگیرد یا نی ؟ »

« قونت (لامسدورف) گفت که اصل اعتراض درهمین مسئله است . چراکه دیگر دولتها نیز در (مانجوری) حقوق ومنافع دارند . لهذا حکومت روس درمسئلهٔ (مانجوری) باهمهٔ آنها جداجد مقاوله نامه عقد کرده نمیتواند . »

بتاریخ (۲۱) نومبر ازبارون (کومورا) به موسیو (کوربنو) اینچنین یك تلگرافنامهٔ فرستاده شد :

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 202 of 300

« باقونت (لامسدورف) ملاقات بکنید ودریغ نفرمودن معاونت اورا درباب چابکی نتیجه دادن مذاکرات طلب نمائید ».

بعدازدوروزاز (پترسبورك) ازطرف موسیو (کودینو) به (توکیو) به بارون (کوموورا) انجواب آمد :

« در (۲۲) نومبر باقونت (لامسدورف) ملاقات کردم اوبیان کرد که تکلیفنامهٔ شما که ازطرف امپرال [الکسیه ف] فرستاده شده بود هنوز در نزد امپراطور میباشد وبسبب ناخوشی امپراطور بچه حضرة امپراطور خیلی مشغول میباشند که از بنسبب تأخیریافتن اینمسئله امریست مجبوری .

« بذل همت وغیرت کردن شازادرباب حاصل کردن امرامپراطوری برای اینمسئله طلب کردم . بجواب گفت: که اگرهمین تعلیماتی را که ازشما گرفته ام بصورت یك نوطهٔ نوشته به اوتقدیم کنم آن نوطه راحالاً بحضرت امپراطور تقدیم میکنم . درنتیجهٔ این مکالمه ازو پرسیدم که آیا ممکنست که درخصوص اعتراضاتیکه که امپرال (الکسیه ف) بمقابل تکالیف واقعه برپا داشته است معلومات گرفته میتوانم یانی ؟ درینخصوص در دادن یك جواب صحیح تردد نمود . امابتقدربیان کرد که درمابین حکومت روس وژاپان درباب مسائل (کوریا) قریباً یك معاهده نامهٔ عقد وامضاخواهد گردید . واینرا نیزعلاوه نمود که حکومت روس (مانچوری) را بمقابل حق ضبط و فتح درزیر مشغولیت عسکری خودداشته است ، وهروقتیکه باحکومت چین یك مقاوله نامهٔ که ضامن محافظه و امنیت منافع عظیمهٔ او باشد عقد کنند آنوقت این اراضی رابه چین واپس خواهد داد . واینرا نیزعلاوهٔ مقال کرده گفت: که حکومت روس مسئله را تنها درمابین خود و حکومت چین عاید و راجع میداند ، وبایك دولت سومی دربنباب عقداتلاف کرده نمیتواند .

« من بیان کردم که درشرائط اساسیهٔ تکلیفنامهٔ ژاپان اینچنین فکرومقصدیکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 203 of 300

عبارت از مداخله کردن در مسائل این دو اُحکومت باشد نیست و فقرهٔ هفتم تکلیفنامهٔ آخرین حکومت ژاپان اینمسئله رابخوبی ظاهر و آشکار مینماید .

« قونت (لامسدورف) گفت: که امید وارم که درروز (۲۵) نومبر در (سکه رنوویچ) بحضرت امپراطور ملاقات کنم ، ودرشام همانروز نوطهٔ شمارا تقدیم نمایم . »

در (۲۸) نومبر برج قوس بارون (کومورا) به موسیو [کورینو] به اینصورت جواب فرستاد :

« در تلگرافنامهٔ خود که از (۲۲) نومبر کشیده بودید مینویسید که قونت (لامسدورف) در [۲۵] ماه مذکور با امپراطور ملاقات خواهد کرد . پس چون چنین است هیچوقت ضایع نکرده بزودی قونت (لامسدورف) رابه بینید ؛ و ازو بپرسید که درباب تعلیماتیکه به بارون « روزه ن » تبلیغ خواهد شد چگونه تدبیرهادرپیش گرفته اند ؟ »

درهمان تاریخ سفیر ژاپان در (پترسبورگ) — یعنی موسیو [کورینو] به بارون (کومورا) این تلگرافنامه را کشید :

« قونت (لامسدورف) رادیدم گفت که بسبب بیماری حضرت امپراطور ملاقات من بااو میسر نشد؛ ولی نوطه رادرحال بحضورشان فرستاده‌ام . »

در (۱) دسمبر برج جدی سنه [۱۹۰۳] بارون (کومورا) به موسیو [کورینو] یك تلگرافنامهٔ دیگر نیز کشید که تلگرافنامهٔ مذکور به این صورت نوشته شده بود :

« حکومت ژاپان ازابتدای کار به بسیار اهمیت آرزو مینمود که این مسائل که درمابین حکومت روس وژاپان مدار بحث ومذاکره شده است بزودی به یك نتیجهٔ حل وفصل واصل بشود .

و ازینسبب حکومت ژاپان بهرنوع تکلیفات حکومت روس بجا بکی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 204 of 300

جواب دادن شافی رابرای خود وظیفهٔ مهمی میشمرد. حالآ نکه مذاکره ازچارماه به اینطرف دوام میورزدولی هنوزهیچ یك نتیجهٔ بمیدان نیامده است. لهذا حکومت ژاپان ازاحوالیکه مذاکراترا اینقدردوچارتأخیرنموده خیلی تأسف میکند. قونت [لامسدورف] را به بینیدو همین گفته های مرا بیك طورموأثرانه ومتأسفانه بأو تبلیغ وبیان بکنید.»

موسیو [کورینو] در«۲۲»دسمبربه‌بارون[کومورا] اینجواب‌رافرستاد.

« حکومت روس با امپرال [الکسیه ف] اجرای مخابرات مینماید.»

در«٤» دسمبربازازطرف موسیو(کورینو) به بارون (کومورا)

این تلگراف آمد :

« درروز [۳] دسمبرقونت (لامسدورف) مرابنزد خودقبول نمود من یك صورت‌تلگرافنامهٔ تاریخ [۱] دسمبرشمارابه فرانسوی‌بامکتوبی که از طرف‌خود نوشته‌بودم به او تقدیم کردم اوگفت: که مسئله امروز باامپرال [الکسیه ف] در زیر مذاکره ومخابره میباشد، وحضرت ایپرا طور در (٥) دسمبر عودت میکند، ودرسه شنبه آینده در اول ملاقات تسریع و چابکی مسئله راطلب خواهم کرد. پرسیدم که آیا بیشتراز سه شنبه ملاقات شما ممکن نخواهد شد؟گفت که روزشنبه روزجشن است درروزیکشنبه‌یوم تعطیل میباشد، وروز دوشنبه به مسائل دیگرمشغول اند، اماروز چارشنبه بهمه حال از نتیجهٔ ملاقات به شما خبرخواهم داد.

ازهمهٔ این مخابرات متسلسله معلوم میشودکه روسهادرجواب دادن زاپانها تأخیروتعطیل رواداشتن رابرخود لازم گرفته اند. حالآ نکه اینطرز حرکت ژاپانهاراخیلی دل تنگ ساخته هرانقدرکه سال نونزدیك میشدمخابرات نیزیکرنگ دیگرویکشدت پرقوتی پیدا میکرد.

بتاریخ (۹) دسمبر ازموسیو (کورینو) به بارون (کومورا) یك

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 205 of 300

تلگراف دیگر نیز آمد که این تلگراف نامه به اینصورت نوشته شده‌بود :

« امروزقونت (لامسدورف) بیان کرد که برای امپرال (الکسیف) و بارون (روزه ن) امر نامهٔ امپرا طوری نوشته شد که موا فق تکالیف حکومت روسیه و مطا بق اهمیت تکالیف ژاپان برمذا کرات دوام نمایند و چون سوال کردم که آیابارون (روزه ن) بچه شرط برمذا کره دوام‌خواهد نمود ؟ جواب داد که یك دو روز بعد اینمسئله بواسطهٔ بارون (روزه ن) بحکومت ژاپان تبلیغ خواهد شد.»

سه روز بعد — یعنی در (۱۲) دسمبر برج جدی بارون (کومورا) به موسیو [کورینو] اینجوابرا فرستاد :

« دیروزبارون (روزه ن) بنزدمن آمده تکلیفنامهٔ حکومت روس را که بمقابل تکلیفنامهٔ ژاپان نوشته شده بودبمن عطانمود. این‌تکلیفنامه چنین نوشته شده است :

«۱» — استقلا لیت ملکیهٔ امپرا طوری (کوریا) در نزدطرفین‌متقابلاً قبول وتصدیق میشود .

«۲» — حکومت روسیه این‌یك راقبول میکندکه حکومت ژاپان‌بسبب رجحانیت وبرتری تجارت خودکه درکوریادارددرخصوص‌ترقی‌امورادارهٔ ملکیهٔ کوریابه هرگونه نصایح ورهنمایی معاونت بکند .

«۳» — حکومت روسیه درعهده میگیرد که درباب ترقیات تجاریه و صناعیهٔ حکومت ژاپان درکوریا ، وتدا بیری که در راه محا فظهٔ آن ترقیات فعالانهٔ خودبکار ببرد هیچ ممانعت‌نمیکند .

« ٤» — حکومت ژاپان برای محافظه وتگهبانی معاملات تجاریه و صناعیهٔ خودکه درفقرهٔ (۳) بیان شد ، ومنع ورفع کردن بعضی حالات ناگواری‌که موجب منازعات‌بین‌المللشوددرکوریاعسکرسوق کرده میتواند

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 206 of 300

« ۵» — طرفین درعهده میگیرند که هیچیکطرف «کوریا» از نقطهٔ نظر سوق الجیش استعمال نشود ، ودردریاوساحل (کوریا) بهیچگونه تشبثات عسکریهٔ که آزادیٔ سیرسفاین را تهدید کندنپردازند .

« ۶» — قسمیکه ازدایرهٔ متوازی ۳۹ درجهٔ عرض قطعهٔ کوریابالا تر واقعشده است منطقهٔ بیطرف شمرده شده ازطرفین هیچیکی درداخل این منطقه عسکرسوق کرده نمیتواند . و از طرف هیچیکی از طرفین در باب اتصال یافتن راههای آهن شرقی چین باخطهای راه آهن کوریه ممانعت نکنند .

« ۷» — همهٔ احکام مقاولاتیکه درمابین حکومت روس وژاپان پیش ازین درباب کوریاعقد وامضاشده بود به اینمقاوله مفسوخ شمرده میشود .»

اینست که بعداز بسیار مراجعتها ، و تردد ها در ۱۱ دسمبر بارون « روزن » تکلیفات مقابلهٔ روس رابه بارون (کومورا) تبلیغ نموده است . این نوطهٔ روس را چون بانوطهٔ سابقهٔ آن که درتاریخ ۳ اوکتوبر بحکومت ژاپان داده بود مقایسه کنیم معلوم میشود که درینبار حکومت روس خیلی مساعدات ، — یعنی روی رضاو موافقت درباب تکلیفات ژاپان نشا نداده است . در فقره های ۲ و ۳ این تکلیفنامه ، مسئلهٔ تجاوزنکردن ژاپان بر استقلالیت کوریاطی ورفع شده است .

حکومت ژاپان ، بموجب این نوطهٔ آخری روس حق عسکرسوق کردن درکوریا مالك شده است . در فقرهٔ ۷ تکلیفنامهٔ اولی روس نوشته شده بود : که « حکومت ژاپان ماچوری راخارج منافع خود بشناسد . » حال آنکه درین تکلیفنامه آن فقره رابه این فقره که : « درباب رسانیدن خطهای راه آهن کوریه رابه خطهای راه آهن سیبریای شرقی حکومت روس هیچ ممانعت نمیکند . » تبدیل واصلاح نموده است .

ولیکن حکومت ژاپان باین مساعدات اکتفانورزیده است ، مذاکرات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 207 of 300

واقعه تنها بر مسایل کوریائی ، بلکه بر تمام ممالك اقصای شرق که منافع طرفین را باهمدیگر تماس میدهد شامل و حاوی باشد ، و درینباب برطلب کردن ومذاکره کردن بصورت قطعی اصرار ودوام ورزیده است .

بعد ازده روز از گرفتن تکلیفنامهٔ روس — یعنی در ۲۱ دسمبر برج جدی سنهٔ ۱۹۰۳ بارون (کومورا) به موسیو « کورینو » این تلگراف نامه را کشید :

« امروز درملاقاتی که باسفیر روس بارون (روزن) دست داد در خصوص تکلیفات اساسیهٔ ژاپان وتکلیفات روس، فرق ومباینت حقیقی را که درما بین شان موجود است بخوبی ودرستی برو واضح و آشکار ساختم . وبعدازانکه افکار ونیتهای صلح پرورانه را که درباب مشترك المنافع بودن این دوحکومت درهر نقطهٔ اقصای شرق موجوداست بمشارالیه بخوبی و درستی تعریف و تصویر کردم گفتم که : امید دارم که درین نقطه حکومت روسیه نیز اهمیت موقع رابشناسند، ودرباب امنیت وخاطرجمعی طرفین درهر نقطهٔ ممالك اقصای شرق این تکلیفنامهٔ ژاپان رابمقابل تکلیفنامهٔ روس بدقت مطالعه وپیشرفت دهند بعدازان یکان یکان فقرات تکلیفنامه را بأوفهما نیدم . حالا برشما لازمست که این نوطهٔ زبانی رابه قونت (لامسدورف) بگوئید :

« حکومت ژاپان شرائطنامهٔ آخرین روس را که از (۱۱) ماه حال تاریخ داشت بکمال دقت مطالعه وتدقیق نموده . حکومت روس درخصوص توسیع اراضی بسببی که یك مسلك موافق انتخاب نکرده است موجب اظهار تاسف بسیاری برای حکومت ژاپان گردیده است .

درماه آگست گذشته که حکومت ژاپان بحکومت روس مراجعت واورا برای عقد مقاوله دعوت کرد یگانه مقصداوعبارت ازین بود که بعضی معاملاتی را که سبب تشویش مناسبات اساسی روس وژاپان در آینده بشود ازحالا آنرا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 208 of 300

رفع وزایل نمایند .

« بنابرین حکومت ژاپان بمقابل تکلیفات آخرینی حکومت روس درباب این چند فقره اصلاح وتعدیل اجرا مینماید :

« ب — حکومت روسیه رجحانیت تجارت ژاپانرا در (کوریه) ومعاونت کردن اورا به بعضی تصابحیکه مدار ترقی امور ادارهٔ او باشد تصدیق میکنند .

« ج — درساحل [کوریا] ، ود دریای (کوریا) بنا های عسکریهٔ که اجرای سیرسفائن را تهدید بکنند بوجود آورده نشود و اینمسئله را طرفین درزیر تعهد میگیرد .

« د — فقرهٔ ششم شرایطنامه سراسر لغو وباطل شود .

« اینمطالبات اساساً عبارت از اصلاح وتعدیلاتیست که در [توکیو] قرار گیرشده است وغیرازان دیگر چیزی نیست لهذا حکومت ژاپان موادسه گانهٔ مذکوره را قطعی الوجوب دانسته درخصوص موافقت کردن حکومت روس را بتمامها امیدوار میباشد .

« بعدازانکه این نوطه را به قونت « لامسدورف » تقدیم کردیداینرانیز علاوه کرده بیان کنید که این کیفیت عیناً به بارون« روزن »نیز بیان شده است و حکومت ژاپان سریعاً بجواب منتظر میباشد . »

در « ۲۳ » دسمبر ازموسیو « کورینو » به بارون «کومورا» ایجوابنامهٔ تلگرافی فرستاده شده است :

« بمجردیکه تعلیمنامهٔ تلگرافی شمارا گرفتم قونت «لامسدورف» رادیدم او گفت که : اگرچه ازبارون« روزن » یك تلگرافی گرفته ام ولی هنوزاز تفصیلات احوال مذکوره بخوبی خبردار نشده ام . بعدازان نوطهٔ ژاپانی را به اوتبلیغ کردم . اوبجواب گفت : که بارا پورت بارون « روزن » یکجا مطالعه خواهم کرد واز طرف حکومت روس به این نوطه سریعاً جواب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 209 of 300

داده خواهد شد . اما بالمیرال (الکسیه ف) به مخابره کردن دربنباب مجبوریت هست .

« من به اوفهمانیدم که اگراحوال بهمینصورت دوام ورزد رفته رفته مسئله رازیادهتر مغلق میگرداند ، واگریك مقارنت حسنهٔ حاصل نشودرفته رفته یك مباینت افکارشدتناکی بظهور خواهد آمد . بنابرین برای بفعل آمدن اینمقصد یکه آرزوشده است بیدریغ فرمودن غیرت ومعاونت لازمهٔ شمارا امیدوار هستیم .»

درروزاول «۱۹۰٤» — یعنی اول جنوری برج دلوسفیرموسیو (کورینو) به ناظرخارجیه بارون (کوموورا) این تلگراف نامهٔ دیگررانیزفرستاد :

« درروزاول فبروری باقونت (لامسدورف) ملاقات کردم ازوپرسیدم که آیا به تکلیفات آخری مابك قراری داده شدیانشد ؟ او گفت : تکلیفات واقعه جداً تدقیق میشود ، وقریباً به بارون « روزه ن » تعلیمات داده میشود که برمذاکره کردن بصورت ائتلافکارانه دوام ورزد . اینرا نیزعلاوه کرده گفت : که نمیدانم ازچه سبب ائتلاف حاصل نشد ؟»

این تلگراف در (۲) فبروری به (توکیو) واصل شد . در (۷) فبروری برج دلو سنهٔ (۱۹۰٤) ازبارون (کوموورا) به سفیر (پترسبورك) اوموسیو (کورینو) این تلگرافنامهٔ جوابی فرستاده شد :

« در (٦) فبروری بارون (روزه ن) شرائطنامهٔ حکومت روس را که بمقابل شرائطنامهٔ (۲۰) دسمبر مانوشته شده بودبمن بداد .

« حکومت روسیه بمطالعات ما که درباب فقرهٔ (۲) تکلیفنامه واقعشده بود موافقت کرده بمقابل آن این موادرا درمیان آورده است :

« (۱) — الفاظ وتعبیرات فقرهٔ پنجم بجای خودباقی مانده حکومت روس برین یك قرارقطعی داده است که فقرهٔ مذکوربهمه حال به اینصورت نوشته

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 210 of 300

شود : هیچ یك طرف (کوریا) از نقطهٔ نظر سوق الجیش استعمال نشود ، ودر ساحل (کوریا) ، ودر پای (کوریا) بهیچ گونه تشبثات عسکریه که سیر سفائن را تهدید کند اقدام نشود وایمسئله در نزد طرفین درزیر تعهد گرفته شود .

« (۲) — فقرهٔ (٦) که درباب تأسیس وتشکیل دادن منطقهٔ بیطرفی میباشد بحال خود باقی بماند . اینفقره به آن مقصد برپا شده است که برای حکومت ژاپان در آینده سبب یك غلط فهمی نشود ، وهم خیلی موافق برشرایطست که در آسیای وسطا درمابین اراضئی روس وانکلیس یك منطقهٔ بیطرفی موجود میباشد . [مدعا از (افغانستان) است . لمترجم]

« هرگاه شرائط مذکوره قبول شود حکومت روس بمقاوله نامه بهاینصورت یك فقرهٔ دیگر نیز علاوه خواهد کرد : هرگاه حکومت ژاپان [مانچوری] وسواحل آنرا خارج دائرهٔ نفوذ ومنافع خود بشمرد ، حکومت روسیه نیز به موجب مقاوله نامه های که باحکومت چین منعقد دارد درباب فائده برداشتن حکومت ژاپان ودیگر حکومتها از حقوق وامتیازات خود در (مانچوری) ممانعت نمیکند . تنها از حقوق موجوده ، مسئلهٔ اسکان وتأسیس مبانی مستثنا گرفته میشود .

« پس شمارا لازمست که این نوطهٔ زبانی رابه قونت (لامسدورف) تقدیم بکنید :

« حکومت ژاپان جوابنامهٔ که بتاریخ (٦) ماه حال بواسطهٔ بارون (روزن) تبلیغ کرده شده بود بکمال دقت واعتنا مطالعه وبحث کرده برین یك قرارداده است که این تعدیلات وتصحیحات باید اجرا بشود :

« (۱) — فقرهٔ (٥) شرائطنامهٔ که در (۱۱) دسمبر از طرف بارون (روزن) تبلیغ شده است قسم اول آن فقره — یعنی هیچ یکنقطهٔ اراضئی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 211 of 300

کوریا ازنقطهٔ نظرسوق الجیش استعمال نشود . لغو وباطل بایدشود .

« ۲ » — فقرهٔ (٦) نیزکه برای تشکیل منطقهٔ بیطرفی است تماماً باید فسخ گردد .

« ۳ » — تکلیفات روس درخصوص قطعهٔ مانچوری به این شرطها قبول میگردد .

« ب — بمقابل اینکه حکومت ژاپان مانچوری راازدایرهٔ منافع خودخارج بشمارد ، حکومت روس نیز میبایدکه درمانچوری تمامیت ملکیهٔ چین را تصدیق وقبول کند .

« ج — حکومت روسیه اینرا قبول بایدکندکه حکومت ژاپان، ودیگر حکومتهادرمانچوری بموجب مقاوله نامه هائیکه باحکومت چین دارندازهمه حقوق وامتیازات خود فائده مند ومنفعتدار بشوند .

« د — حکومت روسی کوریا ، وحوالئی آنرا ازدایرهٔ نفوذ ومنافع خود خارج بشمارد .

« ٤ » — غیرازین اینچنین یك فقرهٔ دیگر نیزبمقاوله نامه علاوه کردن لازمست (حکومت ژاپان ، ومنافع خصوصیهٔ حکومت روس رادرمانچوری؛ وبکار بردن تدابیر لازمهٔ اورادرباب محافظهٔ آن منافع بشناسد، وقبول میکند .)

« اساس های این مطالبات مذکوره را چون پیش ازین باربار حکومت ژاپان بیان کرده است ازاو باز به تعریفات وایضاحات آن لزوم نمیبیند . و آرزو دارد که حکومت روس به تکلیفات واقعه اهمیت تمامی عطف کرده درعقب گیری مسئله فعالیت تمام اجرا نماید .

« و غیر ازین مسئلهٔ فسخ شدن ساختن بنا های جسیمه چون مغایر به احکام مقاوله نامهٔ تجارتی ایست که درمابین چین ، وژاپان منعقد شده است . پس هرگاه دیگردولتها ازین حقوق خود که باچین مقاوله نامه عقدکرده اند صرف نظرنمایند حکومت ژاپان نیزازین حقوق خوددرمیگذرد . »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 212 of 300

بتاریخ (۲۵) جنوری از موسیو (کورینو) به بارون (کومورا) ایخو ابنامهٔ تلگرافی را فرستاد:

«دیروز قونت (لامسدورف) را دیدم و از و پرسیدم که: به تکلیفات آخری ما حکومت روسیه چه تدبیر اندیشید، و چه وقت جواب خواهد داد؟

«نام برده تفصیلات نداد. و بیان کرد که در سه شنبه آینده بحضور امپراطوری کیفیت را عرض و تبلیغ کرده در عقب جواب خواهم فرستاد.»

تأخیرات و تعطیلاتی که حکومت روس در جواب دادن ژاپان روا میداشت رفته رفته صبر و طاقت ژاپانرا کم کرد. لهذا تدریجاً تلگرافنامه های شدتناکی به (پترسبورگ) بارانیدن گرفت. ازجمله این تلگراف نامه آنی که در (۲۶) جنوری از ناظر خارجیه به موسیو (کورینو) فرستاده شده است یک نمونهٔ آن حدت و شدت است:

«حل و فصل مسئله چون خیلی دوچار تعطیل و تأخیر گردید لهذا بجابکنی تمام قونت (لامسدورف) را به بینید. و بجابکی جواب دادن اورا طلب کنید چرا که امتداد یافتن احوال حاضره تهلکهٔ موقع را زیاده میگرداند. به اصرار تمام از و بپرسید که آیا چه وقت جواب داده میتواند.»

در همانروز از موسیو (کورینو) به بارون [کومورا] ایخواب فرستاده شد:

«بموجب تلگرف نامهٔ شما با ناظر خارجیه ملاقات کردم او گفت: در [۲۸] جنوری ناظر بحریه و ناظر حربیه و دیگر مامورین باهم جمع آمده مسئله را خیلی عریض و عمیق تدقیق میکنند، و قراریکه درینباب بدهند برای امضا شدن بحضور امپراطوری تقدیم میشود، و فکر امیرال (الکسیف) درینباب به تلگراف پرسیده میشود. از اینرو وقت قطعی برای جواب دادن تعیین نمیتوانم. ولی باوجود آنهم وعده داده میتوانم که جواب بسیار تأخیر نکنند.

«بعد از ان اینرا هم بیان کرد که نظر به بعضی خبرهای موثوق گویا حکومت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 213 of 300

ژاپان به (کوریا) خیلی عسکر و مهمات سوق کرده است من گفتم: که در خصوص هیچ خبر ومعلوماتی ندارم. اوگفت: اگراین خبر صحیح باشد درچنین وقت که طرفین درخصوص مسائل حاضره بکمال جدیت به تدارك کردن لوازم مذاکره مشغولند اجرای چنین معامله از طرف حکومت ژاپان خیلی تأثیربدی بحصول خواهد آورد.»

بتاریخ «۲۸» جنوری از «توکیو» ازطرف بارون «کوموورا» به «پترسبورك» به «موسیو «کورینو» ایجواب فرستاده شد:

«درحال ناظرخارجیهٔ روس رابه بینیدوباوتبلیغ بکنید:

«شایعاتیکه درباب سوق شدن عسکرومهمات ازطرف ژاپان به «کوریا» گوش زدشان شده سراسربی اصل واساس است. بعدازان ازو بپرسید: که ایادرباب نتیجهٔ قرارمجلس نظاربشما معلومات میدهدیانی؟ وآیاتابکدام وقت منتظرجواب حکومت روسی خواهیم ماند؟»

بجواب این تلگراف نامهٔ بارون «کوموورا» به توکیو، از طرف موسیو (کورینو) ازپترسبورك این تلگرافنامهٔ جوابی در۲۸ جنوری کشیده شده، ودر۲۹جنوری به توکیو واصل شده است:

«باین تلگراف امروزی شماقونت (لامسدورف) تصحیح فکرنموده ازطرف عسکر نفرستاده شدن به (کوریا) مطمئن و خاطر جمع گردید، وبراخبارهائیکه ستونهای صفحه های خودرابرای نشرکردن اینگونه حوادث امنیت شکنانه بازداشته اند اظهارتأسف نمود. وازبی اصل واساس بودن حوادث نحشدوجمع آمدن عسکرروس درنزدیکشی (یالو) نیزبیان کرده.

«درباب معلومات کرفتن ازنتیجهٔ قرار اجتماع نظارکوشش ورزیدم؛ ولی اوگفت: که هنوزاینقراربحضور ایپراطوری تقدیم نشده، وتاحضرت ایپراطور یگان یگان ناظرهارا بحضور خود قبول نکنند قرار های مذکور

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 214 of 300

صورت قطعی نمی یابد . وگر اندوك « الکسی » باناظر بحریه در روز دو شنبهٔ آینده ،وناظر حربیه. وخود من درروزسه شنبهٔ آن بحضور ایمپراطوری قبول میشویم . امیدمیکنم که درروز مذکوربه امیرال (الکسیف)یك جوابی داده شود .

« منهم درباب تهلکه ناك بودن تأخیرمسئله بیان های واضحه تبلیغ نموده پیشتر ازروز سه شنبه جوابدادن شانرا طلب کردم . او بجواب گفت که : از تفرعات جزوی وکلی و ضیعت ورنگ مسئله واقفم ؛ اماچه بایدکردکه ملا قات باایمپراطور ایام مخصوصهٔ معین دارد وتغییر وتبدیل دادن آن امکان ندارد . بازهم بهمه حال امیدوارم که درروزسه شنبهٔ آینده جواب داده شود .»

ازین روش مخابره آشکار وپدیدار است که بمقابل تأخیرا تیکه روسها درجواب دادن روامیدارند ، ژاپانهاهانقدرصبروطاقت شان به یغمامیرود . ژاپانهانه اینهم خوب میدانستند که این تأخیرات را روسها ازچه سبب روا میدارند . باوجود آنهم بازهم درمخابرات تایکدرجه سکونت و اعتدا لرا محافظه کرده بمرتبهٔ که ممکن باشد به جلوگیری تهلکهٔ ملحوظه میکوشیدند .

درروز ۳۰ جنوری برج دلو سنهٔ ۱۹۰٤ بارون کومورابه موسیو کوریتو این تعلیمات آتی رافرستاد :

« زودقونت(لامسدورف) رابه بینید ،وبروجه آتی به اواجرای تبلیغات بکنید : من بحکومت متبوعهٔ خودخبرداده بودم که ازطرف حکومت روس درروزسه شنبهٔ آینده جواب دادن محتملست . بنابرین ازحکومت متبوعهٔ خودبعضی تعلیمات مخصوصهٔ گرفته ام که بجناب اصیلانهٔ شما آنرا عرض و تبلیغ نمایم ، وآن اینست : که اگر احوال حاضره پیشتر ازین امتداد یابد برای هردوحکومت نتیجهٔ آن خیلی وخیم، وبعضی تهلکه های جدی بحدوث خواهد آورد ، وهم برحدوث ووقوع آن حکومت ژاپان قطعیاً حکم

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 215 of 300

میکنند . لهذا حکومت ژاپان امیدواراست که چون دولت روسیه میتواند که پیش ازروزی که قونت (لامسدورف) معین کرده جواب بدهد ازاو درباب جواب دادن تأخیر رواندارد . حکومت متبوعهٔ من قطعیاً دانستن میخواهد که آیا پیش ازیوم موعود جواب داده میشود یانی ؟ ویا در روز سه شنبه بهمه حال بصورت قطعی جواب میدهندیانی؟ اگر نمیدهند در کدام روز و کدام وقت میدهند؟ بهمه حال قطعیاً میخواهد بدانند .

« پس هرگاه قونت (لامسدورف) روز جواب دادن را تعیین کرد بلادرنك درهمانروز اورا به بینید، وجواب را بخود معلوم کرده بلادرنگ به اینجا بدانانید . »

*
* *

حالا ماه اول سال نورا گذشته به ماه فبروری برج جدی داخل شده ایم . [سال فرنگی ازماه جنوری که مطابق دلواست آغاز میکنند .] امروز روز اول ماه فبروریست . دربتر سبورك هانقدر که دردادن جواب تأخیر روادیده میشود ، درتوکیو هانقدر درجواب گرفتن شدت و تکرار روز بروز، ساعت بساعت افزونی میگیرد .

چنان دیده میشود که مسئلهٔ سیاسیهٔ که قلم ازحل و فصل آن عاجز آمده است بهمه حال بشمشیر حواله شود . بهرحال گفته میشود که پر هیجانترین ، وبحران ناك ترین زمانهائیکه مذاکرات سیاسیه درمابین این دودولت همسایه جریان می یابد همین زمان است . بارون (کومورا) که از ماهها به اینطرف برای قانع ساختن خصم عنادکار خود میکوشد، مانده شد ، موسیو (کورینو) ازبسیاردیدوواديد ، وگفت وشنیدبتنگ آمد !

بلی، بلی ! بخوبی دیده میشود که یك طرف [حاضرنی جنگ] اردوهای روس ، وژاپان درصحرای مانچوری بهمدیگرچنان هم بزنند که صدای آن گوش های همه عالم را طنین انداز حیرت نماید !

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 216 of 300

باوجود آنهم درمیان اینهمه ابرهای سیاه کثیفی که افق سمای سیاسی را پوشیده است ، درزمین صلح ومسالمت بازهم یکقدری شعاع امید ؛ تخیلات آسایش پروران جهان را بیك ضیای خفیفی روشنی می بخشد !

بلی ، هنوز هم شعاع امید سراسر خاموش نشده است . یك قسمی ازان خاموش شد . همین قسم خاموش شده برای خاموش شدن کلئی ضیای امید علامت اولیهٔ شمرده شده درمیان طرف گیران صلح ومسالمت اندیشهٔ بسیار عظیمی حکمفرما میباشد .

بارون « کومورا » که جواب حکومت روس را انتظار کرده کرده جداً بتنگ آمده در (٥) فبروری بعداززوال بدوربع ساعت به سفیر خود در (پترسبورك) — یعنی موسیو (کوربنو) این تلگرافنامه رافرستاد :

« بسبیکه زیاده برین امتدادیافتن حال حاضر جائز دیده نمیشود ازاز وحکومت ژاپان بمذاکرهٔ که معلق مانده است برنهایت دادن وخاتمه کشیدن قرارداده است ، وبراجرای این نیز قرارقطعی داده است که برای مدافعهٔ موقع خودکه دوچار تهدید شده است بهرگونه حرکات مستقلهٔ که لازم باشد بمقصد محافظهٔ حقوق ومنافع خودبزودی همان حرکات مستقله رااجراوروا نماید .

« بمجردیکه این تلگراف را گرفتید نقل این نوطه آتی راامضا کرده هماندم به قونت (لامسدورف) بدهید :

« موسیو (کوربنو) ، که سفیرکبیر مرخص فوق العادهٔ حشمت مآب ایمپراطور ژاپان میباشد بموجب تعلیماتیکه ازحکومت متبوعهٔ خودگرفته است به ناظر خارجیهٔ حشمت مآب حضرت ایمپراطور روس جناب قونت (لامسدورف) به تقدیم کردن این تحریرات کسب شرف ومباهات میکند :

« حکومت ژاپان که درزیر ادارهٔ حشمت مآب حضرت ایمپراطور اوست استقلالیت وتمامیت ملکیهٔ (کوریا) رابرای امنیت واستراحت خودیك ضامن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 217 of 300

قوی میشمارد، از از وهیچ یك تشبثات وحرکاتی را که موجب تهلکهٔ احوال حاضرهٔ (کوریا) باشدنظر بیقیدی وبی پروائی دیده نمیتواند .

« مطالباتیکه ازطرف حکومت ژاپان درباب (کوریا) بیان میشوداز طرف حکومت روس آن مطالبات بابعضی تکلیفات ومطالباتیکه شاپان قبول نیست دوچارتأخیر وتعطیل میشود . مطالبات ژاپان محافظهٔ استقلالیت وتمامیت ملکیهٔ (کوریا) ، وفائقیت وبرتری ژاپان درانجامیباشد . حالآ نکه حکومت روس در [مانچوری] درمسائل استقلالیت و تمامیت ملکیهٔ حکومت چین مذاکراتیرا که اجرای آن لابد و ضروریست بابسی تکلیفات مالا یطاق به اغلاقات ومشکلات می اندازد ، وحقوق وامتیازات دیگر دولت ها را در (مانچوری) قطعیاً بنظر مطالعه نگرفته (مانچوری) رادوزیر اشغال عسکری خود میدارد . ازاز ودولت ژاپان مجبوراست بر آنکه برای مدافعهٔ حقوق مشروعهٔ خود بکمال جدیت « تدابیر لازمه » اتخاذ نماید .

« دولت ژاپان بحاضری های بریه وبحریهٔ حکومت روس که سراسر مخالف افکار صلح و صلاحست ، و تأخیرات و تعویقاتی که در خصوص مذاکرات سیاسیه روا میدارد صبر و اعتدال بسیار بزرگی نشانداده است که به اندرجه صبر وسکون او دلیل خوبی برای حسن نیت و استقامت حرکت اومیباشد .

« ولی چون ازطرف حکومت روس تکلیفاتیکه ضامن صلح ومسالمت دائمی دراقصای شرق میباشد قبول نگردید ، ازاز وبرای دولت ژاپان بجز این دیگر چارهٔ نماندکه برای ختام دادن وبه انجام رسانیدن اینمذاکره « تدابیر لازمه » اتخاذ نماید .

« دولت ژاپان قطعیاً استقرار را بداد . برای مدافعهٔ موجودیت ، و حمایت حقوق و منافع مشروعهٔ خود بعد ازین تاریخ درانتخاب وسائط

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 218 of 300

حق آزادی ومستقلی راملك میباشد » . [یعنی هرچه که بکند میکند] .

در (۵) ماه فبروری سنهٔ (۱۹۰٤) بعمل دوازده ونیم بجهٔ روز بارون (کوموورا) به سفیرژاپان در (پترسبورك) باینصورت یك تلگراف دیگر نیز فرستاده است :

« سفیرکبیر ومرخص فوق العادهٔ حشمت مآب حضرت ایمپراطور ژاپان واضع الامضاموسیو (کورینو) بنابراینکه ازدولت متبوعهٔ خودگرفته است به ناظرخارجیهٔ حشمت مآب حضرت ایمپراطورروس به تبلیغ کردن این مواد آنی کسب شرف میکند :

« دولت ژاپان بعدازانکه همهٔ اسباب ووسایطیکه برای رفع وزائل ساختن هرگونه اختلاف استعمال نمود ، ودر اقصای شرق برای حاصل شدن صلح وآسایش دایمی همهٔ مطالبات وتکلیفات معقولهٔ اواز طرف حکومت روس مظهرقبول نگردید ازاینرو به قطع کردن مناسبات سیاسیهٔ خود رابا حکومت روس قرارداده است .

« واین واضح الامضابجناب قونت «لامسدورف» بخبردادن این یك نیز کسب شرف میکندکه در ۱۰ ماه حال باهمه ارکان ومأمورین ومستخدمین سفارت ژاپان پترسبورك را ترك خواهندکرد .»

اینست که تیرازکمان خطا خورد ! مخابرات سیاسیهٔ که ازماهها باینطرف پی‌هم جریان می‌یافت به بد صورت منقطع شد و همه تدبیرهائیکه در باب صلح وآسایش میشد بیهوده ورایگان رفت . در (٦) فبروری موسیو «کورینو» به بارون « کوموورا » این تلگراف مختصررا فرستاد :

« بموجب تعلیمات تلگرافی که ازشما گرفتم نوطه هارابه امضای خود امروز بعمل چاربجه به قونت « لامسدورف » تقدیم کردم . در « ۱۰ » ماه حال با ارکان معیت و دیگرمأمورین سفارت ازینجا مفارقت میکنم . »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 219 of 300

این تلگراف موسیو (کورینو) در« ۷ » فبروری پیش اززوال به توکیو واصل شده بود .

یکروز پیشتر ازرسیدن این تلگراف بارون « کومورا » به سفیرروس در« توکیو »- یعنی بارون « روزن»این مکتوب رسمی رافرستاده بود:

«حکومت ژاپان برای حل وفصل مسائل« مانجوری» رابصورت دوستانه هرقدرسعی وغیرتیکه لازم بود اجرانمود. اماحکومت روس میل و آرزوی خود رابه این مقصد آسایش وصلح بهیچ وجه اظهارنکرد. بناءً علیه حکومت ژاپان زیاده برین به این مذاکرهٔ سیاسیه دوام کرده نمیتواند . برای محافظهٔ حقوق ومنافع خود بهرگونه حرکات آزادانهٔ که لازم باشد بکمال افسوس مجبور میباشد ، ودرنتیجهٔ کارهرگونه مسئولیت و بازخواست که پیش آیداز قبول کردن آن استنکاف ورزیده آن مسئولیت رارخود قبول نمیکند . »

اینست مخابرات سیاسیهٔ که از بسیارزمانها درمابین کابینه های «توکیو» و « پترسبورك » جاری بود درین نقطه نهایت یافت . فقرهٔ آخرینی که در نوطهٔ اول مندرج شده بود ، و آن فقره این بود که : « دولت ژاپان بعد ازین در حرکات خود مستقل و آزاد است » معنئی حقیقیئی عبارت این فقره همین است که:« دولت ژاپان حقوق موجوده، ومنافع مشروعهٔ خود را بعدازین بسلاح مدافعه خواهد کرد . »

هیچ شبهه نیست که این بیانات بجای یك اعلان حرب قایم میشود . به امیرال « الکسیه ف » که نائب چار درمانجوری بود وبارون « روزن » که سفیر چاردر « توکیو » بود از طرف حکومت متبوعهٔ خود شان در ٦ ماه فبروری ازمنقطع شدن مناسبات سیاسیه باژاپان بتلگراف خبردارشدند.

درهمانروز اسطول ــ یا ــ دونما ــ یعنی دسته های کشتئی جنگئی ژاپان ازلنگرگاه« ساسه بو » یکسر بیك سمت مجهولی رهسپار عزیمت شده بود .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 220 of 300

حرب ظهور نمود ؛ چونکه حکومت روس ؛ تکلیفات ساده و بسیط حکومت ژاپانرا به بعضی اسباب بیلزوم بتأخیر وتعطیل می انداخت ، واز یکطرف شب وروز قوتهای بری وبحری خود رادرمانچوری زیاده تزئیدو افزونی میداد . اینست که این حرکات ومعاملات روس درنزد ژاپان نهایدلایل قطعیه ثابت کرده بود که مسائل مذکوره ازطرف روسها بصلح حل وفصل شدنی نیست .

حرب ظهور کرد ؛ چونکه اینمسائل ؛ از نقطهٔ نظر بقا . ودوام صلح مستقبل ، ضامن بسیار مهم وقوی شمرده میشدوهم اگر فرصت فوت میشد موجودیت آیندهٔ ژاپانرا تهدید مینمود .

حرب ظهور نمود ؛ چونکه حکومت روسیه درظاهر حال خودرا طرفدار صلح و آسایش نمودار کرده درحقیقت حال بجز افکار استیلا کارانه درحق مانچوری وقطعهٔ « کوریا » دگرچیزی نمیپرورانید .

حرب ظهور کرد ؛ چونکه حکومت روس همه گونه حیله هاودسیسه های سیاسی را در باب ضبط کردن ومحکم کردن هرجائیکه بدست آورده است برای خودیك خط حرکت ، وپیشهٔ مخصوصی گرفته بود .

اینست نقاط اساسیه وسیاسیهٔ که درنظر حکومت ژاپان حرب راضروری ومجبوری نمود . حالا آنکه همهٔ رفاه وسعادت ژاپان دربقای صلح و آسایش اقصای شرق قایم بود . وصلح ومسالمت اقصای شرق نیز براستقلالیت و تمامیت ملکیهٔ « چین » و « کوریا » دوام مینوانست یافت . وازین بود که حکومت ژاپان درین مذاکرات مدیده از حدافزون صبر ومتانت اظهار نمود وبن چون دید که حکومت روس بمعاملات وحرکاتیکه مسائل اقصای شرق راحل وفصل نکند آغاز نهاد ، ازاتر ومناسبات سیاسیهٔ خودرا قطع کرده برای محافظهٔ منافع ذاتیهٔ خودبه استعمال دیگر گونه وسایط مجبور گردید . — یعنی به محاربه آغاز کرد ، وبه اوراق رسمیهٔ آخرین خود این فکر خودرا بمحافل سیاسیهٔ پترسبورك ، ودیگر دولتها بیان نمود .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 221 of 300

هجوم اول برپورآرتور

کوماندان بزرگ دسته های کشتی جنگی ژاپون در ۶ ماه فبروری مطابق برج حوت سنه ۱۹۰۴ هنگامیکه لنگرگاه ساسه بوه راترك کرده بجنگ میرامد؛ یك وظیفهٔ بسیار مشکل ومهمی درپیش روداشت که آن وظیفه وخدمت عبارت بودازانکه دسته های کشتی جنگی دشمن راسراسر از کاردراندازد ، وبرحرکت کردن غیرمقتدر گرداند تاآنکه لشکرژاپون بکمال آزادی درساحل کوریه بریزد ، وبپایی نقلیات قطعات عسکریه منتظم اجرا شود . به تعبیر دیگر چنان گفته میشود که سرافسر بحری ژاپونی میبایست که برای بدست آوردن وحاصل کردن حاکمیت بحریه بادشمن خود دست وگریبان شود .

بنگرید که چه عجب تصادف غریبی ظهور نمود : دسته های کشتی ژاپون بمجردیکه به آبهای کوریه واصل شدند درهمانروزازدوریك کشتی تجارتی روسی دیده شده درحال کشتی مذکوررا ضبط کردند . نام این کشتی (روسیه) بود . وقتیکه این کشتی بدست ژاپونها افتادونام آنرادانستندازز با نهای همه افراد ونفریهای دسته های کشتی جنگی ژاپون اینصدا که :

— روسیه ضبط شد —

بیکبا ره گی مانند یك ترانهٔ مظفریت ، وبایك آهنگ لطیف بشارت تکرارتکرار بفلك دوار بلند گردید . اینستهیك فال خیرعظیمی درتمام ژاپونیا

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 222 of 300

گرفته شد واول آغاز مخاصمه وجدال همین بود .

ژاپونها چون از زمان بسیار مدیدی دربارهٔ احوال روسیه کشفیات بسیار مکملی ترتیب کرده بودند ، وعلم آورئی کاملی شب وروز درباب قوای بری وبحرئی دشمن خود حاصل نموده بودند ویس امیرال (توغو) که سرافسر وکه ماندان بزرگ دسته های کشتئی جنگئی ژاپون بود بخوبی میدانست که و ضعیت واحوال کشتی های جنگئی روس از چه قراراست . واینراهم بخوبی میفهمید که قسم کلی اسطول دشمن عبارتست از (۷) زرهپوش ، — یعنی تباه کن — و (۷) کروواز وردر بندرگاه (پور آرتور) . (۲) قطعهٔ کروواز وردر خلیج (تالیه نوان) . یکقطعه طوپ کش درمنصب — یعنی آربزش نهر منجمد (لیائو) که عبارت از بندرگاه (اینکو) باشد . و « ٤ » قطعه کروواز ور بزرگ درلنگرگاه « ولاد یووستوق » . وغیر ازینها درلنگرگاههای همجوا ریکه بدست دولتهای بیطرف بود نیز موجود بودن بعضی کشتیهای جنگی روس را خبرداشت که آنهم عبارت بودازیکقطعه کروواز ور . ویك قطعه طوپ کش درلنگرگاه (شه مولپو) ؛ ویك قطعه توپ کش درشانغهای » .

نظر به این شرایط تقسیم کشتیهای جنگئی روس ، امیرال [توغو] اول آماج وهدفی که درمد نظر گرفته بود ها نا فیلو — یعنی دستهٔ (پور آر تور) روسی بود . امااینمسئله رابجریان وقوعات تابع گذاشته بوده آیا دستهٔ کشتیهای جنگی روس را ازبندرگاه (پور آرتور) بیرون کشیده در دریای واسع و آزادمحو وفنا نماید ، یاآنکه درخود بندرگاه مذکور محصور وقلعه بندکرده معطل نماید ؟

بااینهم امیرال (توغو) به اینقدر بی پرده بود که چون قطع علاقه ، وترك مناسبات بادولت روسیه بیکوقتی شده است که اوهیچ منتظر وامید وار آن نبود لهذا تخمین وحساب کرده بودکه دسته های کشتئی جنگئی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 223 of 300

روس را در داخل بندرگاه (پورآرتور) یاجواز آن بیك حالتی که برای جنگ حاضر نشده باشد بیك حرکت سریع وناگهانی بدام خواهد آورد. بناءً علیه قسم کلئی اسطول ژاپون در زیر افسری و کوماندائی خود امیرال [توغو] بکمال سرعت یکسر بسوی (پورآرتور) رهسپار دریانوردی گردید. این قسم کلی عبارت بود از (٦) قطعه زرهپوش یعنی تباه کن صنف اول که نامهای شان این است :

اول (میکاسا) که بیرق خود امیرال بران افراشته شده بود — یعنی خود امیرال توغو دران سوار بود . (آساهی) ، (هاتسوزه) ، (شیکی شیما) ، [فوجی] ، « یاشیما » .

« ٤ » کروواز وزور زرهپوش صنف اول که عبارت بود از کروواز ور «ایچومو» که حامل بیرق امیرال «قامیمورا» بود، «یاقوموه»، (آچومه)، (ایواته).

(٤) قطعه کروواز و محفظه دار: (چیتوزه) ، [قاراکی] « طاقازاغو » ، (یوشینو) .

«۱۸» قطعه مخرب طوربیدو که برپنج فیلو — یعنی برپنج دسته کشتیهای جنگی تقسیم شده بود . این دسته کشتیهای جنگی که مفردات قطعات آن مذکور گردید قسم کلئی دسته کشتی های جنگی ژاپون بود که پس امیرال « توغو » اورا بالذات بجنگ پورآرتور سوق واداره مینمود .

« ٤ » قطعه کرو وازور — یعنی « آساما » ، « شیودا » ، « تاتیوا » [طاقازاغو] بایکقطعه [میاقو] نام کشتئی [آویزو] ویك قطعه کشتئی طوپ کش ، و [٦] کشتئی طوربیدو درزیر افسرئی قومندانی امیرال [اوریو] بردو کشتئی جنگئی روس که درلنگرگاه [شه مولپو] لنگرانداز اقامت بودند سوق وفرستاده شدند .

وظیفهٔ اصلی وخدمت یگانهٔ امیرال [اوریو] این بود که جاهایی را که

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 224 of 300

اردوی اول ژاپون میبایست درانجاهابخشکه براید ازهرگونه تعرضات ، و ممانعات دشمن محافظه ونگهبانی کند .

هنگامیکه دسته کشتی‌های جنگی [اوریو] ازامیرال [توغو] مفارقت وجدایی میکرداول امیرال [توغو] برقی که علامت مبارکبادیهای صمیمانه ، وتمنی‌های خالصانه بود برای دسته کشتی‌های جنگی مذکور برکشید . [اوریو] به افسر محبوب القلوب خود [توغو] برق اشارت تشکر ابرافراشت . بعد ازان برقهای اشارت سلام ، والوداع ازطرفین برافراشته شده در میان و لوله هاوفریادهاوفغانهای مظفرانه افراد ونفریهای دسته‌های طرفین درحالتیکه دلهای همه کی به نشهٔ مظفریت وغالبیت سرشار بود ، یك قوت بسوی [شه مولیو] ، ویك قوت بسوی [پورآرتور] بهتك وتاز آغاز نهادند .

در [۷] ماه فبروری مطابق برج حوت امیرال توغو ازطرف [آقاشی] نام گرووازور خود که پیش ازین برای خدمت استکشافات — یعنی خبرگیری وعلم آوری فرستاده شده بود بواسطهٔ تلگراف بی سیم خبر گرفت که قسم کلئی دسته کشتیهای جنگی روس در بندرگاه بیرونی [پورآرتور] لنگرانداز میباشند . وبواسطهٔ بعضی ژاپونیانی که نواز [پورآرتور] برامده بودند درباب بندرگاه مذکور تفصیلات ومعلومات صحیحه بدست آورد .

بحقیقت که همچنین بود : زرهپوش‌های [سه زاروویچ] ، و [پوبیه دا] ، و [ره توویزان] وگرووازورهای [بایان] ، و [پالادا] دربندرگاه خارجی لنگرانداز بودند . گرووازورهای روسی در [٦] ماه فبروری برای خدمت استکشاف از [پورآرتور] برامده تابه [۸] ماه مذکور دراطراف وجوانب بخدمت محولهٔ خود مشغول شدند . حالا آنکه جای تعجب است که این گرووازورها درانثنای کشف خود نه به قسم کلئی دسته های کشتی‌های جنگی ژاپون که بسرعت صاعقه آسا بسوی [پورآرتور] پیش می آمدند برخوردند ، ونه از

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 225 of 300

وجود سفینه های ثقلیهٔ عسکریری که درهمانزمان اززاپونیابرامده یکسر بسوی [شه مولپو] رهسپاربودند خبردار گردیده‌اند .

این بی‌نتیجه ماندن حرکات استکشافیهٔ روسها موجب خواب غفلت آنها گردیده ، واین غفلت وبیخبرئی شان درشب دیگراز خودشان بصورت بسیار مدهش ، انتقام‌شدیدی گرفته است .

در[۸] ماه‌فبروری بوقت غروب کشتیهای جنگی ژاپون به (پور آرتور) بقدر (۵۰) میل نزدیك شد . همهٔ کشتی های جنگی تمامها بمحاربه حاضر ، و طوپها درهر آن به آتش کردن مهیا ، وافسران ونفریهانیزدرجاهای مخصوصهٔ خودشان درهر آن وهرزمان به ایفای وظیفهٔ خود آماده بودند . در کشتی های جنگی نه دراثنای حرکت شان ، ونه دروقتیکه اخذموقع — یعنی جای گرفتن کردند هیچیك چراغ وروشنئی دیده نمیشد واز (پور آرتور) که بضیای الکتریك — یعنی برقی منور بود نیزتابه آنجاهاروشنی نمیرسید . هر طرف‌بایك ردای بسیار کثیف ظلمت مستور ، ویك خنك وسردئی بسیار شدیدی درهوا موجود بود .

اینحال ووضعیت اسطول امپراتور (توغو) ، درچنین شب تاربرودت نثار ، بر صفحهٔ بی پایان بحر محیط ، درمقابل کائنات آرامی صفات ، یك لوحهٔ عبرت آور بسیار عجیبی بوجود آورده بود !

نقطه های درخشندهٔ که گاه گاه ازمابین خرمنهای ابرهای تیرهٔ که ازشدت وزش باد سردی نهاددرجوهوا بطیران بودند ظاهروهویدامیگردید ؛ یاآنکه کرههای عظیمهٔ که درطبقات علویهٔ بعد مجرد سیر وحرکت داشتند هریك دیده های بازشدهٔ بودند که بسوی حرکات قهرمانانهٔ این امپراتور شجاعت و ذکاوت خصال بنظرحیرت کارانهٔ تماشا میکردند !! .

قلعهٔ « پور آرتور » که ازجای اخذ موقع کردن دستهٔ کشتی های جنگئی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 226 of 300

ژاپون بقدر پنجاه میل دورتر درساحل آسیا بندرگاه بسیار مهم و لنگرگاه بسیار منتظمی رابوجود آورده بود باروشنیهای الکتریك برقی خوداسطول پرشکوه ژاپون ابرشبخون فلاکت‌ئمون خود رهبری میداد !!

این قلعهٔ سیار آتش‌نثار - یعنی کشتی‌های جنگی ژاپون ، بر قلعهٔ ثابت « پورآرتور » پرتاونور میخواهدکه هجوم برد ؛ یاآنکه این قلعهٔ آهنین که امیدها ، ومقصدهای « ۵۰ » ملیون نفوس دران به آرزوی شرف وشان غالبیت و مظفریت نشسته ، برقلعهٔ متینی‌که حرص وطمع « ۲۰۰ » ملیون نفوس ازغرب اعلا بشرق اقصا آنرا بوجود آورده جنگ خونریزانه اجرا میماید !!

دسته کشتیهای جنگی ژاپون عبارت ازیکچندنقطهٔ بسیارکوچکیست که نسبت بوسعت بحر محیط که اوبرسطح آنست نسبت قطره رابحر نمیگیرد، درینوقت بیك حال وضعیتی اخذموقع کرده ایستاده است که درراه وظیفهٔ که درعهده گرفته است یا درقعر بحرنا یاب خود را غوطه خوار گرداب ممات نماید ، ویاآنکه بحاصل کردن شرف وشان براوج آسمان پروازوطیران نماید !!

بلی، این دسته کشتیهای جنگی نسبت بحر محیط یك قطره ایست ، امانسبت به افکارومقاصد پنجاه ملیون اهالئی که ازسالها بجوش وخروش آمده اند ، وامروزه روز همه زمام‌طالع واقبال خودشان رابدست « توغو » سپرده اند نقطه نی بلکه محیطست !!

بنابرین هرگاه تنها ژاپون نی بلکه تمام جهان انسانیت این حرکاتی که دسته های کشتی جنگی ژاپونیا درینشب تاراجرا میخواهدبکند ، اگربرای نتیجهٔ آن بکمال بیصبری انتظار بکشند جادارد ، زیرا این دسته های کشتی جنگی که بپنجاه میل دورتر از پورآرتور در میان موجه های کوه آسا میغلطد یك قوهٔ عظیمه‌ایست که برای قوم ژاپون یك دورهٔ نوتاریخیه میکشاید .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 227 of 300

اینست که درین اثناویس امیرال «توغو» به دستهٔ کشتی های جنگئی طوربیدوی خود امر هجوم را عطانمود . نظربه این امرامیرال «یبا یست که فرقه های «۱؛۲؛۳» که مرکب از «۱۰» قطعه مخرب طوربیدو ست درزیرافسرئی کومودور «کیشینو» بردستهٔ کشتی های جنگئی روس که در بندرگاه خارجئی «پورآرتور» بودند تعرض وهجوم نماید ؛ ودوفرقهٔ دیگر — یعنی فرقه های «۴؛۵» بردو گروواژورهای روس که دربندرگاه «تالیه ن وان» بودندبسوی بندرگاه مذکورحرکت ورزد .

یکی ازافسران بحرئی المانی — جرمنی — که «رونتلوف» نام دارد ودرین هنگامه حاضر وناظر بوده احوال بحرانئی اینوقت نازك دستهٔ کشتی های جنگی امیرال «توغو» ، وکیفیت هجوم دستهٔ کشتی های جنگئی طور پیدوبی رابانصورت نقل وحکایه میکندکه مانیز بسبب مفیدبودن آن عیناً همان تفصیلاتراد رینجا نقل میکنیم :

«یکبار دیده شد که ازسفینهٔ امیرال یك بیرق اشارتی برافراشته شده همهٔ کشتی های طوربیدو که افسران فرقه های طوربیدودران بودندبه نزدکشتئی امیرال خواسته شدند . کشتیهای مذکوربمجرد دیدن اشارت مذکوربکمال سکونت وآرامی به کشتئی سرافسربزرگ خود نزدیك می شدند . ودرهر دوجانب کشتئی هیبتناك (میقازا) اخذموقع میکردند ...

«بعدازکمی کوماندانهای هردودسته کشتیهای جنگی طوربیدودرنزدرئیس ارکان حرب آمده درحضورامیرال (توغو) این تعلیمات واوامررامیگرفتند:

«ما که اینقدربچابکی وسرعت حرکت کردیم ، وباوجود آنهم بهیچیکی ازکشتی های جنگئی روس تصادف نکردیم چنان معلوم می شود که دشمن به این هجوم وشبخون ما درینوقت هیچ منتظرنباشد . بنابرین محققست که بتدابیر جدیه ، وبیداری لازمه برای سلامتئی کشتی های داخل و خارج

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 228 of 300

بندرگاه خویش نپرداخته باشند . لهذا یك هجوم طوربیدوئی اجرا کرده ازین حال ووضعیت دشمن بدرجهٔ که ممکن باشد برای خود یك فائدهٔ حاصل کنیم . هرگاه طالع یاری کند امیدواریم که درهمین شب دستهٔ کشتیهای جنگئی دشمن رابیك خسارجدی وزیان کلی گرفتار آریم .

« اگرچه بصورت قطعی حکم نمیشود که دستهٔ کشتی های جنگئی دشمن درینوقت درکجا باشد ، اما ازمعلوماتی که مابدست داریم بدرجهٔ تحقیق پیوسته که دربندرگاه خارجی میباشند، ودرخصوص نزدیك شدن به آنها که چسان و چگونه میسر میشود نیز معلومات کافی بدست داریم .

« پس می باید که طوربیدوها، بندرگاه خارجی، واطراف وجوانب آنرا بخوبی ازنظر تفتیش بگذرانند، وشاید اگردر راه به طوربیدوها ، ویاقرو وازورهای کوچك دشمن برخورند میباید که تادرجهٔ ممکن خود را ازنظر آنها پنهان نمایند ، وتاهجوم ریت فوق العاده ظهور نکنند یا آنچنان چیزهای کوچك خودرا بمحاربه مشغول نکنند . امابرخلاف آن هرجاوهروقت که کشتئی زرهپوش دشمن رابینند بی تأنی ودرنگ برو هجوم برند . واز صرف کردن آتش نپند یشند . واگربینند که طوربیدوی انداخته گئی شان برهدف وآماج کارگر آمدبازهم ازانداختن طوربیدووانه ایستند . برصرف شدن جبه خانه هیچ صرفه جوئی نکنند . چونکه اگریك گی بیشتر ازلزوم آتش صرف شود بهتراست ازانکه دروقت لزوم آتش اجرانشود .

« رئیس ارکان حربیه بهریکی ازشما یك یك نقشهٔ بندرگاه خارجی را میدهد . درین نقشه ، جاهای لنگرانداختن دیشهٔ هرکشتئی دشمن جدا جدا نشان داده شده است . چنانچه بخود شمانیزمعلومست که کپتان بحرئی ما [قاغو] که ازچندی باینطرف بصفت خدمتگار درنزد شهبندرمادر (پورآرتور) بوده است درخصوص احوال موقعیهٔ آنجا خیلی تدقیقات وتحقیقات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 229 of 300

مکمله اجرا کرده ، ونتیجهٔ تدقیقات خود را بواسطهٔ مخصوصهٔ که ما واو درمابین خود قرارداده بودیم یکان یکان بمن خبرداده است . این را نیز بشما اخطار واخبار میکنم که از نظر شما دور نباید بود که کشتیهای دشمن برای محافظهٔ خود از تیرهای طورپیدو در (تور) گرفته شده خواهندبود . باقی بروید! خیروکامیابی باشماهمراه باشد . »

افسرهاوکوماندانهای دسته کشتیهای جنگی طورپیدواز حضورامیرال ورئیس ارکان حرب تعلیمات مذکوررابعد ازانکه گرفتند واپس اززره پوش (میقازا) جداشده به دسته های کشتی های جنگی خودشان التحاق نمودند .

این طورپیدوها که ظلمت بسیارکثیف شب تیرهٔ بسیارشدید البرد ماه فبروری راپاره کرده، وموجهای مدهش وجسیم بحررااز هم شکافته یکسر بسوی منتهای افق وهدف مقصدرهسپارمیبودند . گاه گاه یك صفیری از کشتی کوماندان دسته کشتی های جنگی طورپیدوهای مذکوربرخواسته دیده میشدکه همهٔ کشتی های طورپیدوبه کشتی کوماندان نزدیك میشدند؛ وباز ازهمدیگر جدا میشدند .

افسرهرکشتی بسفینهٔ کوماندان دسته کشتی های جنگی میرفتند . وازکوماندان خودمعلومات مفصله گرفته واپس به طورپیدوهای خودمی آمدند . در دست هریکی ازین افسران یك یك نقشهٔ بندرگاه (پورآرتور) موجودبود .

هنگامیکه یکچند میل به بندرگاه خارجی باقی ماند بموجب اشارتیکه از طرف کشتی کوماندان داده شد دستهٔ کشتی های جنگی طور پیدوهای مذکوربرچندصنف معین جداشده به نظام بهم نزدیك به پیش روی آغازنهادند .

خود کوماندان باسه طورپیدو دروسط همهٔ قوت رهسپاری داشت .

این است که بعدازین لحظه، افسرهرکشتی برکشتی خود کسب استقلالیت کرده وهریك بریك هدف ویك امید بحرکت آمده بودند . آن هدف و آن امید

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 230 of 300

نیز این بود که یك کشتی دشمن را بیابند وبرسر آنهجوم نمایند .

این دقیقه، زمان بسیار نازك وبحرانی ترین هجومیست که حاضر گردیده است.

افسران کشتی یگان یگان به کشتیهای خودشان میدرایند؛ وبکمال سکونت وسرعت امرهای خود شانرا میدهند . بعد ازیك ربع ساعت کوماندان دستهٔ کشتیهای جنگی هجوم، ازهمه افسران طوربیدوهای خود انجواب را گرفت که : (بهجوم حاضریم) !

بعدازکمی یك صفیر دیگر نیز شنیده شد بمجردیکه اینصفیر شنیده شد بر یسمانها ئیکه طوربیدوهارا باهمدیگر ربط داده بودباز گردید . همهٔ دستهٔ کشتیها مانند یك کتلهٔ جسیمهٔ یکسر بسوی « پورآرتور » بدویدن آغاز نهادند .

دستهٔ کشتیهای جنگی روس بوجهیکه امیرال « توغو» تخمین کرده بود در بندرگاه خارجی، ودرجاهائیکه افسر بحرئی ارکان حربیهٔ ژاپونی از «پورآرتور» اخبار کرده بود لنگرانداز بودند .

همهٔ زرهپوشهای روسی «طور»های(۱) محافظهٔ خودشانرا برخود کشیده، ودرپیش طوپهاجبه خانه ومهمات وافری جمع آورده، وپروژه کتورهای الکتریك درهرآن برای استعمال کردن حاضرومهیاشده بودند. ولیکن در« شماندوره » ها ـ یعنی پیپ های آهنین بزرگ لنگرداریکه کشتیهارا بآن میبندند چراغهای اشارت موجودبود. چراغهای الکتریك که مدخل بندرگاه بیرونی ودرونی (پورآرتور) راروشن میداشت باچراغ بزرگ قلهٔ الکتریك ودیگرچراغهای الکتریك جاده هاوخانهای شهراطراف وجوانب راروشن داشته بود. شهر نیز بیك استراحت وخاطرجمعی عمیقی مستغرق دیده میشد .

چیزیکه روسهارا باین اهمال وغفلت پیش کرده بوداز دوسبب بود. یکی بی نتیجه ماندن حرکات استکشافیکه یك روز پیشتر ازطرف گرووازورهای روسی

(۱) این طور هاعبارت ازطور های ماهیگیری مانند آهنین است که برای محافظه کشتیهای جنگی درشبها براطراف آن میکشند .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 231 of 300

اجرا شده بود ؛ ودیگر این که هنوز بصورت رسمی اعلان حرب نشده بود .

والحاصل شب (۸) روز فبروری برج حوت حال و وضعیت کشتیهای جنگی روس در بندرگاه آزاد خارجی (پور آرتور) بهمین کیفیت بود که بیان شد .

آنشب چون بشب جشن نام زوجهٔ کما ندان دستهٔ کشتیهای جنگی روس امیرال (شتارق) مصادف بود، از انسبب از طرف امیرال مذکور یك جشن بسیار مکملی ترتیب داده جمعیت (بال) خیلی مطنطنی برپا بود ، وهمهٔ افسران بحری دستهٔ کشتیهای جنگی روس درین بال مهمان بوده بکمال عیش و شادمانی بسر میآوردند . افراد عسکری بحری مانند هروقت بعد از رسم دعای شب خود به چوپیهای خود آرام کرده اند . — یعنی هیچ فرقی مابین احوال امروزی، ودیگر روزها دیده نمیشد . تنها همینقدر یك فرقی امروز شده بود که کشتیهای زرهپوش روس امشب خودشانرا برای محافظه از طوربیدو در (تور) فولادئی خود گرفته بودند . چون نام تور فولادی ذکر شد میباید که در نخبادر حق این تورها یکدو سخنی بگوئیم :

یك [تور] محافظهٔ طوربیدو تقریباً به طول و عرض (٦) متر ویك سطح مشبکی تشکیل میکند که مانند تور ماهی از حلقه های پولادئی مرکب شده است . در آمدن یك زرهپوش درین (تور) چنانست که در اطراف و وجوانب بدنهٔ زرهپوش بسیاری از میلهای چوبی یا آهنی بطرز افقی دراز انداخته شده است . این میلها از زیر خط آب کشتی وبالای آن از هرطرف موجود است ، وطول این میلها بقدر (۸) متر و میآید . پس بهریکی ازین میلها تورمذکور را بندکرده باینصورت از زیر وبالا هرطرف کشتی را به بلندی و درازئی ان برابر دریك تور فولادئی میگیرند .

هنگامیکه یك مرمئی طوربیدو بیکی ازین تورها برخورد سر ان مرمی — یعنی گله به یکی از ان حلقه ها نسبت به بزرگی خود می درآید، وچون سر

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 232 of 300

آن بچیز سختی بر نمیخورد از انرو نه کفیده درمیان آن حلقه معلق میماند.

اما برای پاره کردن این تورهای فولادی نیز کله های طوربیدوی مخصوصی ساخته شده است. باوجود آنهم خواه این تور، وخواه اسباب پاره کردن آن از طرف بعضی دولها وروپا علی الخصوص دولت المانیا ـ یا ـ جرمن ـ از چند سال باینطرف یکقلم لغو وبرطرف شده است چرا که مخاطرات و مشکلات بسیاری دارد. اولا این تور تنها دروقت ایستاده بودن کشتی ها استعمال میشود، و در وقت سیر وحرکت کشتی موجب مشکلات عظیمه میگردد. دیگر اینکه کشتی اگر حرکت کند این تور همهٔ اطراف زیر خط آب آنرا محافظه نمیتواند. لهذا بهترین چاره ها برای محافظه ونگهبانی هجومهای شبخون طوربیدوها بیداری وهشیارئی دایمیست. و بمجردیکه بواسطهٔ پروژه کتور های الکتریك تقرب دشمن دیده شود ها نلحظه بدون مکث ودرنگ به آتش بسیارشدتناك طوپ آغاز کردنست.

اینهم به تحقیق رسیده که پروژه کتورهای الکتریك روس نیزدرهمانشب بکار واستعمال به تجربه آغاز کرده بود. زیرا حکایت این یك فقرهٔ کپتان کشتئی تجارئی (کولومبیا) نام انکلیسی که درانشب درپورآرتور بود این مسئله را ثابت میکند:

«هنگامیکه تاریکی شب اطراف را فرا گرفت درکشتی های زرهپوش و کروازورهای روس بسی ضیاواتعکاسات الکتریك پدیدار گردید. بحیرت افتادیم که چیست؟ مگر پسان دانستیم که تجربهٔ پروژه کتور های الکتریك است.»

ماحالا باز نظر خود را بسوی دستهٔ کشتی های جنگئی طوربیدوی ژاپون که آنرا دوراه مانده بودیم بگردانیم، وسخن رابازبه افسر المانی (روه نتلوف) بگذاریم. اومیگوید:

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 233 of 300

«کوماندان دستهٔ کشتیهای جنگی طوربیدوی ژاپون (کیشینو) دستهٔ کشتی‌های جنگنی خودرا بردوقسم انقسام داده‌بود :

«درطرف دست چپ فرقهٔ اول که مرکب از (٤) قطعه مخرب طوربیدو بود (شیراقومو) ؛ (آزاشیو) ؛ (قازومی) ؛ [آقاتزوکی] . درطرف دست راست، (٦) قطعه مخرب طوربیدو (ایقازوچی) ؛ «ایناچوماه» ؛ (اوبورو) ؛ (زازانامی) ؛ (اوزوغومو) ؛ (شینونومه) که عبارت از فرقه های (۲ ؛ ۳) بودند. اینست که کوماندان مذکور به این نظام وترتیب حرکت مینمود.

«افسران ،و مرتبات — یعنی نفربهای ژاپونی چون به بندرگاه خارجی نزدیك شدند دیدند که همهٔ شهر، وکشتی ها به انوار چراغهای الکتریك سرایامستغرق است . پس ازین حال بخوبی دانستند که دشمن هنوز به محاربه حاضر نیستند، وازین اشارت خیلی به شوق ومسرت آمدند .

درقریب بندرگاه خارجی یك صدای صفیر خفیفی ازکشتی کوماندان برخواست ازین اشارت کشتی ها بسرعت وسطی بی آنکه صدا و آوازهای چرخهای ماشینها وموجهای آب بلند شود بکمال احتیاط ، وهوشیاری ، و بیدارئی تمام به بندرگاه نزدیك میشدند.

درینجا این مسئله رانیز بیان کنیم که درقواعد جنگ بحری مراعات اینسخن ازواجباتست که هرگاه یك دسته کشتی‌های جنگنی طوربیدومیخواهد که درهوای ساکن و آرام برکشتیهای لنگر انداختهٔ دشمن هجوم نماید میباید که برای حاصل نشدن صداهاو آواز های موجها وماشینها سرعت خود راکم کند . چونکه اگرسرعت خودرابحداعظم آن استعمال نماید موجهائیکه از شدت رفتاراو پیدا میشود دشمن را ازورودطوربیدو آگاه میسازد.

«روه‌نتلوف» میگوید :

«کوماندان دستهٔ کشتی های جنگنی طوربیدوی هجوم ؛ درپیش روی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 234 of 300

بندر گاه خارجی یك کشتی قوی تنك وبزرگی را دیدکه بسرعت بسیار سنگینی گاه به پیش و گاه بپهلو حرکت کرده ایستاده است هیچ شبههٔ نماندکه این کشتی یك گرووازور روسیست که وظیفهٔ دیده بانی پیش رورا بجامی آرد. [این کشتی بحجم (۷۰۰۰ تون) (پالادا) نام گرووازوراست] .

« کوماندان دستهٔ کشتی های طور پیدو. باوجودیکه از سر افسر خوددرباب صرف کردن گله های طور پیل را تنها برکشتی های زرهپوش دشمن تعلیمات گرفته بود، باز هم درینجا چنان مناسب دیدکه برگرو وازور مذکور بسرعت تمام تنها بسر خود هجوم برد . گرو وازور (پالادا) بسببی که حرکت میکرد معلوم بودکه با [تور] محافظه محفوظ نباشد. بنابرین کوماندان دستهٔ کشتی های جنگی یکی یکبار طور پیدوی خودرا توقف دادوبیك اشارت خفیفی دیگر کشتیهارا فهمانیدکه تنها بسرخود برین کشتی هجوم خواهد برد ، و آنهارا امرداد که برکشتی های زرهپوشیکه در عقب این کشتیست هجوم ببرند .

« بعداز گرفتن این امردو آن واحد کشتی های طور پیدودرمیان ظلمت شب آمیخته شده برفتند. تنها کشتی کوماندان بلا حرکت برسطح دریا باقی ماند .

« گرووازور (پالادا) بی آنکه کشتی طور پیدورا ببیند یکسر بسوی اوازمسافهٔ ۲۰۰۰ مترو نزدیکشده می آمد. کشتی طور پیدو بعداز انکه یکقدری انتظار کشید، کوماندان امر هجوم را عطا نمود .

« کشتی طور پیدو بسرعت اعظم خود به پیش حرکت کرد ، وچون بقدر (۶۰۰ مترو) به اونزدیك شد هردو آلت مرمئی طور پیل را ازطور پیدخانهٔ کشتی بشدت پرتاب نمود ، آلت مذکور بسرعت برق سه متروازسطح آب فروتر برای جستجوی هدف خودروانه شد .

« اینست که درین لحظه اثردو مرمئی طور پیدو ازطرف گرو وازور

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 235 of 300

[بالا] برسطح آب مشاهده شده تلاش وسراسیمه گی عظیمی در کروا زور پدید آمد . و شیپور های پی هم بصورت بسیار دلخراش درباب امر وقواعددادن برخواست . ودرهمان لحظه دوبروژه کتورالکتریك کروواز بحال فعالیت آمده تمام سرعت روشنائی برقوت خودرابسوی طوربیدوی ژاپونی که بکمال سرعت رهسپار بودمتوجه میساخت .

« بعدازانکه آلت مذکورازکشتی انداخته شد [۲۰] دقیقه گذشت که یك صدمهٔ ناگهانی بسیار مدهشی تمام وجود کروواز وررا بلرزه درآورد، و هانلحظه ازیکطرف کشتی یك ستون آب بسیار جسیم پردودی بهوابلند شد !

« یکی ازدو مرمنی که انداخته شده بود در برابری دیگ ماشین کروواز ور، ودیگرش درحدداپرهٔ ماکنه ازهم کفیده یکی ازدیگهارا برهوا کرد . ازرخنهٔ جسیمی که بازشد درمیان کشتی آبهای بحرمحیط هجوم نموده دود کش کشتی از آب پر شد .

« درین اثنا امیرال (شتارق) وارکان حربیهٔ اودر مجلس جشن نام عیال او بتماشای (تیاتر) مشغول بودند .

« افراد بحریهٔ ژاپون که درکروواز ور بودند حقیقتاً که اعتدال و متانت فوق العادهٔ درکاروو وظیفهٔ خودبعمل آوردند . ازیکطرف هجوم آوردن آب در کشتی، وازدیگرطرف بهوا بالا شدن کشتی، درمیان این دوتهلکهٔ عظیمه ازمرگ نیندیشیده به خراب کردن دیوارهای کشتی، وبکار آوردن بمبهها شتاب ورزیدند . »

« کشتی بیك بغل بصورت بسیارسنگینی میل کرده بود ، اماهنوز بروی آب خودرا گرفته میتوانست . کروواز ور [بالادا] ودیگرکشتیهای روس برد شمن حیله کار خودکه بکمال سرعت در گریختن بود بیهوده طوپ می انداختند !!

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 236 of 300

« طوربیدوهائیکه انداخته شده باشد یکی از انها مگر خوب نشان نگرفته بود ازان رو از طرف سر کشتی گذشته برفت ! ازطوربید دیگریك قسم آن اجرای تأثیر کرده بتوانست . واگر هردوی آن کار کرمی افتاد کرووازور در حال غرق و نابدید میگردید .

« این موفقیت وکامیابی نخستین خود کوماندان دستهٔ کشتی های جنگی دروقتی بوقوع آمد که کشتی های طوربیدوی دیگر نیز بجای هجوم بردن برزره پوشها رسیده بودند . درباب پیدا کردن این زرهپوشها طوربیدوهای ژاپون هیچ زحمت نکشیدند . چونکه همه گی به شماندره های چراغ دار خود بسته، وغنودهٔ خواب غفلت بودند . برای انداخت طوربید نیز هیچ مشکلاتی نکشیدند .

« کشتیهای ژاپون از مسافهٔ (۹۰۰ مترو) بقدر (۲۰) عدد طوربید انداخت کرده اند . اما (۳) عدد از انها آتش گرفته کار کر آمده اند : یکی از انها همانست که برهجوم (پالادا) کار کر افتاد . دوی دیگری از انها یکی بر کشتی زرهپوش [ره‌تویزان] ، ودیگری بر زرهپوش (سه‌زاروویچ) کار کر افتاده است . زرهپوش (ره‌تویزان) ازطرف سر خود زخم بسیار کاری برداشت . زرهپوش « سه زاروویچ » از طرف دنبالهٔ خود زخمدار گردید ، ودایرهٔ سکان آن برهواشد .

حالا یکقدری از احوال روسها خبر بگیریم : پیش از نصف شب سفینه های دیده بان پیش رویی نزدیکشدن (٤) قطعه کشتی طوربیدورا دیده بودند که بکمال سرعت پیش میآمدند .

نظر به راپورتی که ازطرف کپتان کشتی کرووازور (بابان) روسی داده شده است چنان معلوم میشود که هیچ کس از روسها به این پی نبردند که اینها طوربیدو های دشمن باشند . چونکه (۳) قطعه ازین (٤) طوربیدو سراسر به سیستم کشتیهای روس ساخته شده بود . تنها یکی از انها بدیگر سیستم دیده میشد .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 237 of 300

نظر به ادعای گرووازور (بالادا) گویا این طور پیدوها اشارات بحریهٔ روس را استعمال میکردند . وچنان نشان میدادند که گویا باقلهٔ اشارت (پور آرتور) بواسطهٔ آن اشارتها مخابره ومکالمه مینمایند قلهٔ — یعنی منارهٔ اشارت (پور آرتور) نیز به آنها جواب میداد که اشارت را فهمیدیم تکرار کنید .

کشتیهای روس بعد از انکه اثر خط مرمئی طور پیدو را از زیر آب بدیدند، آنوقت دانستند که این کشتیهای دوست نی ، بلکه دشمن میباشند . وبه هجوم آنها گرفتار آمده اند . بنابرین اگرچه کشتئی بابان در حال امر آتش طوپ را داد ولی کار از کار گذشته بود !

دو ساعت بعد از نیمشب طور پیدوهای ژاپون وظیفهٔ که درعهده گرفته بودند بجا آورده باز پس عودت کردند . گرووازورهای (بوویق)، و (آسقولا) تا یکجایی درپئ آنها پیروی کرده باز واپس گشته اند .

امیرال (توگسیه ف) کیفیت هجوم ، ونتیجهٔ آن هجوم را به این تلگراف خود که به پادشاه کشیده است به اینصورت اخبار کرده است :

« درشب [۸] ماه فبروری ، برج حوت برای غرق کردن کشتیهای جنگی ما در بندر گاه خارجئی قلعهٔ مستحکم (پور آرتور) لنگرانداز بودند درو قت نیم شب طور پیدو های ژاپون یك هجوم ناگهانی اجرا کردند .

« در اثنای این هجوم کشتی های زرهپوش (ره تویزان) ، و (سه زاروویچ) با کشتئی گرووازور صنف اول (بالادا) به بعضی خسارت وزیانی دوچار شده اند . درینوقت به ذات حشمت پناهی عرض میکنم که به تعیین کردن درجهٔ ضرر وزیان این کشتیها مشغول میباشیم .

« اینقدر را درینوقت عرض کرده میتوانم که ماشینهای هر سه کشتی چون سالم است هنوز بشنا وری مقتدر هستند . کشتئی (سه زاروویچ) از طرف دنبالهو کشتئی (ره تویزان) از طرف سر ، و گرو وازور (بالادا) از یك

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 238 of 300

بغل دایرهٔ ماکینه خسار زده شده‌اند . بعدازانکه صدای انداخت طوربیدو شنیده شد بهانلحظه گرووازورهای مابه امداد ومعاونت کشتی‌های خسار زده بشتافتند ، وبرای داخل کردن کشتی‌های زخمی را به‌بندرگاه داخلی هرگونه تدابیرلازمه اجرا کرده میشود .

از افسران کوچك ، ونفریها (۲) وفات ، و(۵) مغروق، و(۸) مجروح ضایعات داریم . بعد از هجوم دشمن طور بیدو های آنها ازطرف گرووازورهای مابزیر آتش شدیدی گرفته شدند . بمجردیکه هجوم تمام یافت دربحر جستجو کردیم دومرمی — یعنی کلهٔ طور بیدو ه هنوز نکفیده بود پیدا شد . »

اینسخنان بسیار تلخ وناگواری که بیك یأس وناامیدی عظیمی به‌ماشین تلگراف سپرده شد ، در (پترسبورك) حزنها وتأثیر های بسیارالم انگیزی برانگیخت . زخمدارشدن سه کشتی بزرگ نامدارکه مدارزینت وافتخارهمه کشتیهای جنگی بحریهٔ روس شمرده میشددرتمام‌عالم روسیه‌ماتم‌الیمی برپانمود .

ملاحظات دربارهٔ هجوم اول پورآرتور

این هجوم نخستینی‌که ژاپونها بردستهٔ کشتی‌های جنگی روس‌در(پورآر تور) اجرا کردند (۳) قطعه کشتی نامدارومنتخب آنهارا برای یکمدت مدیدی بیکاروومعطل گذاشتند . ودربحربااین کامیابی خود برتری وتفوق مکملی برای خود حاصل‌کردند ، وبه‌اینصورت برای کشیدن عساکر بری خودرا بسواحل(کوریه) امنیت وخاطرجمعی کلی پیدا نمودند .

اینهجوم برای ژاپونها غیر ازفوائد وتأثیرات مادی — یعنی ظاهری که بحصول آوردیك تأثیروفائدهٔ معنوی وباطنی نیز پیدا کردکه به‌اینسبب‌از یکطرف برنفس‌خود امنیت واعتمادتام پیدا کردند ، وبرفتح وظفر اطمئنان

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 239 of 300

وخاطرجمعی مالا کلام حاصل نمودند. دیگر آنکه کوریه ئیانیکه تابه اینروز از ژاپونها زیاده به روسها اظهار توجه وتملق می نمودند به تأثیر این موفقیت نخستین آن توجه به نصف درجه فرو آمد. درنظر چینیان نیزقوت وسطوت روسیه کمترشده بهمان نسبت شان وشرف ژاپونها افزونی وبلندی گرفت.

میدان یافتن، و کامیاب آمدن طوربیدو های ژاپون براجرا کردن اینهجوم ازینست که روسها تدابیر لازمه وبیدارئی کامله بمناسب وقت وزمان در (پورآرتور) اجرا نکرده بودند؛ لهذا هرگونه بازخواست ومسئولیت به کوماندان دستهٔ کشتی های جنگی روس (پورآرتور) که امیرال (شتارق) میباشد راجع وعائد است. زیرا خبر انقطاع مناسبات — یعنی بریده شدن رشتهٔ دوستی درمابین روس وژاپون درحال از (پترسبورك) به امیرال (الکسیف) والئی عمومئی اقصای شرق دانستانده شده بود، و اونیز درهمانلحظه بهمهٔ کوماندانها و افسران بری و بحرئی که بمعیت و همراهئی اوبودند این کیفیت را تبلیغ کرده بود. لهذا ازجملهٔ وظائف نخستین امیرال (شتارق) این بود که برای امنیت وسلامت دستهٔ کشتیهای جنگی روس به تدابیر لازمه وهشیارئی کامله توصل و تشبث می ورزید. اگر مومی الیه وظیفهٔ خود را بخوبی بجا آورده به نیم تدبیر اکتفا نمیکرد به اینهجوم طوربیدو که اجتناب کردن ازان خیلی آسان بود دستهٔ کشتیهای جنگی روس دوچار نمیگردید، وهنوز درساعت اول حرب به اینچنین خسار عظیمی گرفتار نمی آمد.

کشتیهای روس که بهجوم ژاپون دوچارشده بودند باوجودیکه به شما ندره هامربوط بودند وبه اینسبب هدف وآماج ثابت ومکملی تشکیل کرده بودند بازهم هیچ یکی ازانها ازبدن، وازقسمهای وسطی خود خسارزده نشده بودند که اینهم دریك نظرشایان حیرت یك مسئلهٔ دیده میشد.

درین هیچ یك شبههٔ نیست که افراد طوربیدو های ژاپون درخصوص

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 240 of 300

انداخت طوربیدو براقسام مذکوره هیچ اهمال وتقصیر نکرده خواهندبود.
زیرا به این یك میدانستند که درسه یکی ازکشتیها ماشینها ودیگهای بخارشان
درقسم میانی شان میباشد پس اگر درانجا طوربیدو رابزنند کشتی را
سراسر ازحرکت انداخته رخنهٔ بزرگی دران میکشایند، و نسبت بطرف
سرودنبالهٔ آب بسیاری درکشتی درامده موجب غرقش میشود. پس باوجو
دیکه همهٔ این مسائل برافراد ژاپونی آشکار وپدیدار بود وهمه مرتبهای
خود شانرا بهمین نیت بهمان اقسام انداخته اند برنخوردن طوربیدو برجاهای
مذکورازپیش آمده بود که کشتیهای روس باتورهای محافظه مستورشده بودند.
طوربیدوهای ژاپون نیز ترتیبات پاره کردن تورراکمل مالك نبودند.

کشتی های جنگی لنگراندازی که باتورها محافظه میشوند برای سرو
دنبالهٔ خودتورهای مخصوصی دارند. وچون ایندوطرف کشتی تیز، وکمبر
است ازاترو برای کشیدن توررا برین اقسام کشتی مشکلات و زحمت های
بیشماری دارد. ازینسبب است که کشتی های روس تنها کشیدن توررابردو
طرف کشتی ها کشیده، در کشیدن تورسر ودنبالهٔ آن کاهلی وغفلت ور
زیده اند. وایمسئله را خوردن طوربیدوهای ژاپون بسوی سرودنبالهٔ کشتی
های روس ثابت ترگردانیده است.

کوماندانهای کشتیهای خسارزدهٔ زیاندیدهٔ روس ازغرق ونابود شدن
کشتیهای خود ترسیده بی اختیار فریادطلب کردن مددرسانی رابراوردند.
گروواژور (پالادا) ازهمه بیشتر خسارت زده شده بود. اما باوجود آنهم
بقوت ماشین برقوت خودکشان کشان تابمدخل بندرگاه خود راکشیده
درانجا درنزدیك قلهٔ الکتریك بخشکه نشسته است. زرهپوشهای [سه زار
ویچ]، و(ره تویزان) نیز درنزدیکی بندرگاه داخلی دریکجای ریگزار
کم آبی آمده لنگراندا ختند.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 241 of 300

درجهٔ خسارات وزیانهای این سه کشتی را اگرچه نایب چاربرای خود چارباتلگراف دیگر چنین خبرداده بود که درمدت بسیار جزئی تعمیر وترمیم آن ممکنست. حالا آنکه کمترین آنها بیشتر ازشش ماه تعمیر شد. ودرمحاربهٔ (۱۰) آ گست ازبندرگاه بیرون برامده توانسته اند.

میخواهیم که یك نبذهٔ از تأثیرات مرمیهای طورپیدو که برسفاین جسیمه اجرا مینمایداز روی تجربه های اخیری که درانکلستان، و فرانسه بعمل آمده است بحث رانیم:

تجربهٔ که انکلیزها اجرا کرده اند آنقدر محرم ومخفی گرفته شده است که مقدار جزوی ازتفرعات وتفصیلات آن نیز برهیچکسی معلوم و هویدا نگردید. اماتیجه هائیکه ازتجربه های فرانسویان حاصل آمده بواسطهٔ هرزه گوئی یکی ازافسران بحری سبکمغزی به بسیارزودی شایع شده است.

تجربهٔ که فرانسویان اجرا کرده اند چنین است که: یك بدنه کشتی بسیاربزرك زرهپوشی ساخته برروی بحرفرو آوردند. واز (۳) مترو فروتر ازسطح آب براستقامت وبرابرئی محرك محتملهٔ متصورهٔ مرمئی طورپیدو یك مرمئی طورپیدوی که با (۱۰۰) کیلو گرام باروت سفید پرشده بود گذاشتند. این مرمی باسیم های ناقل الکتریك بیك کشتی دیگری ازچند صدمتروفاصله مربوط بود. این ناقلها مرمئی مذکور آتش داده شده، وبعدازچند دقیقه ازحرکت مرمی آن بدنهٔ جسیم ازهم شکافته شده بقعردریا غرق شده بود! بعدازانکه بسعیهای بسیاربدنهٔ مذکوراز آب برآورده شده بحوض کشتی سازی آورده شد ازنتیجهٔ تدقیقاتیکه برآن اجرا کردند چنان معلوم شدکه دردیوارزیرخط آب بدنهٔ مذکوربه فراخی (۲۰) مترمربع یك رخنهٔ بحصول آمده. واز آن دیوارکه عبارت ازلوحهٔ زره بدنهٔ کشتی مذکوربود درگذشته دیوارداخلی کشتی را نیز بوسعت (۱۲)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 242 of 300

متر مربع رخنه دار کرده است. و در پشت این دیوار، دیگر دیوارها و حجره‌ها را نیز پاره پاره کرد، آب بسیار عظیمی در انبار کشتی داخل شده بدنه را غرق کرده است.

اینست که خسارات کشتیهای مذکور نیز از این قبیل بوده آنها را مدت مدیدی از محاربه عاجز و غیر مقتدر ساخت. حتی از خوف و اندیشهٔ غرق شدن کشتیها کپتانهای آنها مجبور گردیدند بر اینکه آنها را بر یکجا نشاندند. وحقیقت همچنینست که اگر کشتیهای خسار زده در بندر گاه خارجی می ماندند بعد از یك زمان کمی غرق شدنشان محقق بود.

دستهٔ کشتیهای جنگی طوربیدوی هجوم ژاپون بعد از انکه وظیفهٔ خود را بجا آوردند یکچند بار دیگر باز هجوم کرده‌اند، و تا بوقتیکه از منطقهٔ کشتیهای روس خود را بیرون کشیده اند بقطع کردن مسافهٔ بسیاری مجبور گردیده اند. حالا آنکه باوجود آنهم هیچ خسارت مهمی به آنها وارد نیامده است که از اینهم معلوم میشود که افراد بحریهٔ روس در استعمال پروژه کتور صاحب ملکه ومهارت نبوده اند.

استعمال پروژه کتورها را بصورتیکه موافق مطلوب باشد آنقدر یك کار دشواریست که از هر چیز بیشتر به مهارت فوق العاده وعلی الخصوص به تجربه های بسیار وعملیات درازی محتاج است.

استعمال پروژه کتورها تنها عبارت از این نیست که دسته های شعاعات الکتریك را بر کشتیهای طوربیدوی دشمن که بسرعت بسیار تیزی در گریزند متوجه ساخته ونسبت بسرعت حرکت آنها پروژه کتورها را حرکت داده آنها را در میان ضیای دایمی بدارند، بلکه اصل معرفت آنست که سفائن دشمن را بصورتی روشن کنند که برای طوپچیان خود نشانگاه بسیار مکملی بوجود آرند. چونکه اگر از حد معین زیاده تر روشنی صرف نمایند بجای آنکه هدف را به نشان جیان خود نشان بدهند وچشمان شان را در خشانیده

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 243 of 300

مانع نشان گرفتن شان میشوند . دیگر آنکه دسته های شعاعات را وقتیکه میخواهند بر کشتیهای دشمن بیندازند میبایدکه بسیار احتیاط کنند تاضیای مذکور بر کشتیهای خود شان نیفتد .

ببینید ! که دستهٔ کشتیهای جنگی روس بمقابل هجوم محتمل ژاپونها چگونه تدابیر بصیرت کارانه ودوراندیشانه اجرا میبایستند کرد ! :

اولا غفلت بزرگ این بود که هرطرف کشتی هارا باتور محافظه مجهز نکرده بودند ، وگیرم که مجهز می بودند بازهم که مبدا نست که ترتیبات تور بریدن مرمیهای طوربیدوی ژاپون کاروو ظیفهٔ خود را بجابیارند ؟

پس لازم بودکه تنها یك کشتی (یالادا) درپیش روی بندرگاه خارجی وظیفهٔ دیده بانی پیش رابجا آورده ، ودیگر کشتی ها درپی آن بشرط آنکه پروژه کتور های خود شان را بصورت دایمی استعمال میکردند شبا نه‌روه بند نبوده مانند یك کتلهٔ جمع آمدهٔ تشکیل می یافتند . واگریك کوماندان مدبر وفعالی میبود به‌اینهم اکتفانورزیده باهمهٔ زره پوشهاوگرووازورهای خود وقتیکه تاریکئی شب عالم را فرا میگرفت بدریای آزاد برامده ودرانجا همهٔ روشنیهای خودرا خاموش کرده ودرپیش روی خود یك خط امنیتی کهازطوربیدوهامرکب میبود براستقامتهای مختلف متعادیاً گشت وگذار میکردند .

این اصول معقولترین یك طرزحرکت بودکه به‌اینسبب طوربیدو های دشمن برای پیدا کردن دشمن خود وهجوم کردن برویه مشکلات بزرگی دوچار میشدند . امااین یك حاجت بیان نیست که برای اینکار افسران و کوماندانهای کشتی های جنگی در وقت حضر بهرگونه مانوره ها و تطبیقات دایمئی حرب وبه‌هرنوع احوال ومهلکه‌هاعادات گرفته ومهارت پیدا کرده‌باشند .

هیچ نمیبود میبایست که دستهٔ کشتیهای جنگی روس به بندرگاه داخلی درامده مدخل را تنها با سفائن خفیفه درزیر ترصد میگرفتند ، و در هردو

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 244 of 300

طرف ساحل استحکامات و پروژه کتورهارا بحال فعالیت دائمه میداشتند . حتی دراطراف بندرگاه خارجی بایك خط طوربیل — یعنی نقب دریایی بمقابل تشبثات دشمن ؛ بندرگاه را سدوبند میکردند .

نتایج فنیهٔ هجومهای طوربیدو

نتایج فنیهٔ که ازهجومهای طور پیدو استخراج شده است . در جلد [وقایع بحریهٔ] این کتاب ما تفصیلات مکمله داده خواهد شد . ما درینجا بصورت مجمل بعضی ملاحظات بیان میکنیم :

این هجوم نخستین که از طرف ژاپونها اجرا گردید چنان نتیجه پذیر موفقیت شد که سه کشتی جنگی جسیم روسهارا برای یکمدتی درا زی از محاربه بیرون انداخت . اینمسئله برای قوت دادن فکرها وادعاهائیکه برضد کشتی های زره پوش جسیم بسبب مصارف زیاد آن میپرورانیدند یك دلیل علنی دیگری بدست آمد . آنها میگویند که برای بسررسانیدن وکامیاب شدن محاربهٔ بحری بهزره پوش های جسیمی که هریك مانند قلعه های آهنین شناور میباشند وبصرف شدن میلونها فرانگ بوجود می آیند اصلااحتیاج نیست ، بلکه بعکس آن مقصد حرب با کشتی های طوربیدوی بسیارارزان حاصل میتوانند شد .

ایتفکردرعالم بحریهٔ فرانسیس ازبسیارمدتی حکمفرما میباشد، والآن درمحفلهای بحریهٔ فرانسه مالك طرف داران بسیاریست . امارد کنندگان این فکرباوجودیکه بسیار اندیشه ها وفکرها درباب تشکیل دادن یك دستهٔ کشتی های جنگی بحری که آیابچه صورت وبچه چیزهابوجود آید ؟ دوانیده اند ولی باز هم برین یك قرار داده اند که برای مکملیت یك دو نما — یا اسطول — یادستهٔ کشتی های جنگی — زرهپوش های بزرگ ازعناصر

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 245 of 300

بسیار مهم و مکمل وجود مرکبهٔ دستهٔ کشتی های جنگی شمرده میشود.

این هجوم طورپیدوئیکه در (۹) فبروری وقوع یافته‌است آنقدرموافق ومناسب یك فرصت مستثنایی بدست ژاپونها آمده بودکه برای کامیابی طورپیدوها درهروقت مانند دلیل‌ومثال‌نشان‌دادن خطاست. بلی، چونکه کشتی‌های روسی درانشب بیك حال ووضعیتی بودندکه برای بیکارکردن دوسه تای آنهابوجودطورپیدو نیزاحتیاج نبود. زیرااز‌چنین غفلت بزرگ کوماندان روس فائده گرفته بادیگر بعضی سفاین نیزهمین کاررا اجرا کرده میتوانستند.

والحاصل صرفنظرازین احوال موافق‌ومناسبی‌که برای‌طورپیدوهای ژاپون درانشب میسرونصیب شد، هرگاه درباب این‌یك‌مسئله دقت‌کنیم که آیادریك محاربهٔ بحریه‌باهجوم‌کشتی‌های کوچك، ویاکشتیهای بزرگ نتیجهٔ قطعیهٔ بدست می آید؟ اینست‌که برین‌یك‌هیچکس حکم‌قطعی داده نمیتواند! چونکه گاهی میشود که‌کشتی‌های طورپید وخیلی نتیجه های درخشنده و شعشعه‌دار بدست می آرد، چنانچه‌تاریخ محاربات‌بحریهٔ عصرخودمادر‌بخصوص بسی مثالهانشان میدهد. واگرهمچنین نمیبود وجود وساختن طورپیدو سراسرعبث میبود.

حقیقت اگرگفته شود اینست که کشتی طورپیدو، وکشتی بزرگ هریك بوظیفه‌های علحده، وخدمتهای جداگانه مکلف وموظف میباشند. لهذا بهتر آنست که برای کامیاب شدن‌وفیروزی یك (محاربهٔ بحریهٔ عظیمه) این هردو نوع کشتی باهمدیگر متفقانه ومتحدانه حرکت نمایند، و دست بادست داده هریك درموقع ولزوم خودیکجاکار بینند.

این نقطه نیز شایان دقتست که تنهاباطورپیدوها محافظه ونگهبانی سوا حل راکردن ازمشکلات، وتنها باآنها برسواحل دشمن تعرض کردن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 246 of 300

مستحیلست . احوال انقلاب هوائیه نیز میدان فعالیت وکارگذاری طورپیدو هارا محدود میکند .

این ملاحظهٔ دیگر نیز شایان دقتست : که روسها میدانستند که دشتهٔ کشتیهای جنگی ژاپونها ازسفاین جسیمهٔ حربیه مرکب است از انزو در بیرون لنگر انداز شده بودند . وگرنه بندرگاه داخلی که مدافعه ونگهبانی آن بسهولت ممکن بود ترك کرده به بیرون شب را نمیگذرانیدند . حالا آنکه اگر در بندرگاه داخلی میبودند تقرب کردن طورپیدوها نیز به آنها محال می افتاد .

غیر ازین ، این یك را نیز بگوئیم که ژاپونها به این خوب میدانستند که بواسطهٔ طورپیدوهای خود امید آزادا شتند که سفاین جسیمهٔ شان بمحاربهٔ عظیمهٔ بحریه درآمده بتوانند . ودر همین شب این هجوم اول طورپیدو هارا محض برای همین ترتیب کرده بود که برای کشاده شدن محاربهٔ قطعی یك فتح بابی شود . چرا که تعرضات پی درپی دیگر آنها که تفصیلات آن در جلد دوم کتاب بیان میشود ایشان عارا ثابت میسازد .

ژاپونها چرا اعلان حرب نکردند

مطبوعات — یعنی اوراق چاپی روسیه وبعضی اوراق دیگر اوروپا ژاپونیارا بشدت تمام مؤاخذه ودرزیر باز خواست کلی گرفتند که چرا بی آنکه اعلان حرب بکنند بحرکات خصمانه آغاز نهادند . زیرا اینمسئله را بالکل مغایر حقوق بین الملل دیدند .

آیا حقوق بین الملل چیست ؟

بزرگترین حقوق ، ومهمترین منافع یك مملکت بزرگ ! پس درچنین مسئله یکچند فقرهٔ حقوقیه را چه حکم وتأثیری خواهد بود ؟

علی الخصوص که این تهمت نیز نابجا بود ! چونکه در نوطهٔ که درباب قطع

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 247 of 300

شدن مناسبات ازطرف ژاپون به روسیه داده شده بود فقرهٔ آخرین آن چنین بود!

« دولت ژاپون بسببی که بقطع مناسبات بادولت روسیه قرارداده است بعدازین برای مدافعه کردن موجودیت سیاسیه، ونگهبانی حقوق ومنافع مشروعهٔ خود حق دارد برسنکه دراجرا کردن هر گونه حرکات خود آزادومستقل باشد. »

این تعبیر (درحرکات آزادومستقل بودن) غیراز همین یك معنا دیگر چیزی راشامل نمیشود: (دولت ژاپون بعدازین برای محافظهٔ حقوق مشروعهٔ خودبا (سلاح) مدافعه خواهد کرد).

این بیانیه ونوطهٔ ژاپونیا به روسیه داده است رسمی، و بقواعد مخصوصهٔ آن موافق است، ومجای (اعلان حرب) که اساساً آنراهیچ یك لزومی نیست — به بسیار خوبی قایم میشود.

« ۱۱۰ » محاربات واسفاریکه درین عصر اخیر بوقوع آمده است غیراز چندی ازانها که مستثناست باقی همهٔ آنها بی اعلان حرب بحرکات خصمانه آغازشده است. به بسیار دوررفتن چه حاجت! درهمین محاربه های اخیر (ترانسوال، انکلیس) و (اسپانیا، امریکا) و (چین، ژاپون) نیزیك (اعلان حرب) که مفهوم معنای حقیقتی آنرا دربرگیرد دیده نمیشود. محاربات بحریهٔ ازمنهٔ قدیمه اکثر آن بی اعلان حرب آغازنهاده است.

اینمسئلهٔ (اعلان حرب) یك چیزیست که درزمانهای قدیمه لایق اجرا، وقابل استعمال بود، چراکه درانوقت حکومتها یك بدیگر بمضی کاغذ رویهای میدان طلبانه، ورجز خوانانه میکردندکه درمابین این (اعلان حرب) وآنها بغیراینکه یك شکل نوآنست دگرهیچ فرق دیده نمیشود. حالآنکه درحقیقت حال درمحاربه های بحریهٔ وقت حاضرشر طیکه برای کامیاب

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 248 of 300

شدن بر فتح وظفر همین یك نکته است که آنهم ناگهانه وبیخبرانه حرکت اجرا کرده دشمن خودرا غافل شکار کند .

کشتیهای جنگی زمان حاضر بهیچ وجه با کشتیهای بادبان دار قدیم مقایسه قبول نمیکند لهذا درزمان کشتیهای بادبان دارا گر اعلان حرب شود یانشود هیچ یك فرصتی غائب نمیشود . حالا آنکه درزمان این کشتیهای جنگی حاضر یك لحظه فرصت خیلی قیمت بهاست .

مقصد نهایت ازحرب همینست که خصم خودرا محو وفنا پذیر گرداند ؛ بسخو وشبخون یك اصول حرکتیست که ازهر چیز بیشتر وعدهٔ موفقیت وکامیابی میدهد . برای کامیابی کشتیهای طوربیدو اینگونه حرکت ناگهانه خیلی لازم وشایان اهمیتست . زیرا اگر دشمن خودرا درخواب غفلت شکار نکنند بدیگر صورت با کشتیهای بزرگ خصم بس آمدنشان غیر ممکنست .

(کادکه) نام برگ المانی که محرر مشهور است در اثنائیکه ازین هجوم نخستین (پور آرتور) بحث میراند اینچنین میگوید :

« میترسم که ما نیز یکوقتی بهمچنین یك شبخونی گرفتار نیائیم . زیرا لارد (له‌ؤ) که ازارکان بحریهٔ انگلستانست یکوقتی بهرسیبی که بودیك فاش گویی وسبك مغزی کرده گفته است : که در آینده محتملست که دسته کشتیهای جنگی المان نیز بهمچنین یك مصیبتی گرفتار آید .

« برروسها واجبست که شکر بکنند : زیرا باوجود اینهمهٔ غفلت وبیخبری ؛ باز هم بخسارت درجهٔ وسطرهایی یافته اند ، وژاپون ها حاکمیت مطلقهٔ بحریه را مالك نشدند . »

حالا باز نظر خودرا بر کشتیهای طوربیدوی کامیاب آمدهٔ ژاپونی بگردانیم ، ویکقدری ازان بحث ، رانده این بحث خودرا انجام دهیم :

هرگاه بخواهیم که بدانیم که کشتیهای طوربیدوی مذکور بکدام سیستم

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 249 of 300

ساخته شده ، وبکدام صنف منسوب میباشند ، میباید که طوربیدو های صنف اول اردوی همایون عثمانی راکه درین اواخر مجهز ومکمل شده درزیر نظر بیاریم .

این طوربیدوها هریك بحجم استیعابی — یعنی گنجایش حجم او (۳۰۰) طونیلاتو ، وسرعت هریك از (۳۰ تا ۳۱) میل است . ودر دستگاههای کشتی سازی (یارو) و (تورنی قرونت) نام انگلستان ساخته شده است . هریکی ازانها دودو (قوغان) — یعنی آلت گذاشتن طوربیدرا مالك میباشد .

نامهای این کشتیهای طوربیدوی ژاپون پیش ازین ذکر شده بود ، حالا ازترجمهٔ معانی آنهاکه خیلی شاعرانه است بگوئیم :

(ابر صباح) ؛ (زالهٔ سحر) ؛ (تودهٔ سحاب) ؛ (شبنم گل) ؛ (عرق شکوفه) (خزان) ؛ (بهار) وغیرهم .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 250 of 300

محاربهٔ بحریهٔ شه مولپو

ازابتدای ماه فبروری — حوت — دربندرگاه (شه مولپه) که ملك حکومت (کوریهٔ) بیطرفست دوکشتئی جنگئی روسیه موجود بودکه یکی کرووازور (واریاق)، ودیگری طوپ کش (قوریه تس) بود. وغیراز ینده کشتئی جنگی (سونغاری) نام یك کشتئی نقلیهٔ روس نیزموجود بود.

هنوز[٦] ماه فبروری بودکه ژاپونها خطهای تلگراف زیربحررا که بکوریه میرفت بریده ازانرو نه کوره نیان، ونه سفاین حربیهٔ روس که باپور آرتور خبرروی داشت ازقطع مناسبات دولت ژاپون باروس خبر نشده بودند. باو جود آنهم کوماندان کشتیهای روس، کپتان (رودینه ف) به سفیر روس که در (سه ئول) بود مراجعت کرده برای رفتن به (پور آرتور) رخصت طلبیده بود. اما سفیر موافق نبودن حرکت او را در چنین زمان نازك بحرانی، وتنها گذاشتن سفارتخانه رادرمیان آورده رخصت نداد، و برماندنش در (شه مولپو) اصرارنمود.

«۸» ماه فبروری بودکه دستهٔ کشتی های جنگی ژاپون در زیرکوماندا تی قونتر امیرال (اوریو) ایك فیلویعنی — یکدسته کشتیهای نقلیه که عسکربرای براوردن بخشکه بارکرده بودند درپیشگاه (شه مولپو) ظهورنمود.

پیش ازینهم گفته بودیم که در (٦) فبروری بادستهٔ کشتیهای جنگی ژاپون بسیاری ازکشتیهای نقلیهٔ ژاپونی نیز برای اخراج کردن عساکر بری را بخشکه یکجابرامده بودندیك قسمی ازینهادر (۷) ماه مذکورعسکربرداشته کی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 251 of 300

خود را به بندرگاه (فوزان)، و (موزامفو) بیرون براورده اند.
کشتیهای نقلیهٔ باقی‌ماندهٔ که حامل (۲۵۰۰) نفرعساکر بودند اینست که بادستهٔ کشتی جنگی امیرال (اوریو) به پیشگاه (شه‌مولپو) آمده‌است.

دروقت شام همانروز کشتی (قوریه تس) برای تفتیش و خبرگیری اطراف ازبندرگاه بیرون برامده بودکه درین اثناچار قطعه کشتی طوربیدوی ژاپون بروهجوم آورد، وسه مرمی طوربید نیزبرواندا ختندولی هیچیکی بهدف مقصود برنخورده است. درپی این طوپ کش (قوریه تس) نیزبر کشتیهای ژاپون آتش کرده کرده به بندرگاه عودت نمود.

دستهٔ کشتی های جنگی ژاپون باکشتیهای نقلیهٔ خوددرپی (قوریه تس) به بندرگاه ندرامده اند. شب هم چون داخلشده بودلهذادربیرون بندرگاه درجائیکه درنقشه معین کرده بودند لنگرانداز اقامت شدند.

حال کشتیهای روس دربنوقت خیلی خراب وپراضطراب بود. درتاریکئی شب کریختن هم ممکن نمیشد. زیرا دستهٔ کشتیهای جنگی ژاپون خط سیرو حرکتی که ازمابین جزیره‌های [ریشی] و (کین‌شانتو) میگذشت گرفته بودند. ودیگرمدخلهای بندرگاه نیز بسبیکه ریگزار، و جزیره های کوچك و سنگلاخهای بسیاری داشت ازانسبب ازانجانیزفرارکردن میسرنمیشد.

بوقت ساعت ۷ روزنهم فبروری قونترامیرال (اوریو) به کپتان (رودینف) این اخطارنامه را فرستاد:

«بسبیکه در میان دولت های روسیه، وژاپونیا حال حرب موجود است ازانروبشما اخباروآگاهی میدهم که امروزتابوقت ساعت ۱۲ نیم‌روز کشتیهای روسئی که درزیرکوماندائی شماست ازبندرگاه (شه مولپو) بیرون برامدن شان لازم ولابداست واگرنبرایند بالذات درداخل بندرگاه برسرشان هجوم خواهم نمود.»

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 252 of 300

یکچندصورت دیگر این اخبار نامه را به کپتانهای دیگر کشتیهای دولتهای بیطرف که دربندرگاه [شه مولپو] لنگرانداز بودند فرستاد . این کشتیها (طالبوت) نام یکقطعه کروازور (انکلیس) ، و[پاسقال) نام یکقطعه کروازور (فرانس) ، و(آلبا) نام یکقطعه کروازور (ایتالیا) ، و (ویکسبورك) نام یکقطعه طوپکش حکومات متحدهٔ (امریکا) بودند .

مقصداز این اخطارنامهٔ امیرال ژاپونی این بوده باآتش طوپ های خود کشتیهای دولتهای بیطرف را ضرر وزیان نرساند . کپتان (رودینه ف) وقتیکه اخطارنامهٔ مذکوررا گرفت هانلحظه برای مذاکره ومشاوره به کروازور (طالبوت) انکلیس رفت . درانجا دیگر کپتانهای کشتیهای جنگی دولتهای بیطرف نیزجمع آمده بودند . ازنتیجهٔ مذاکره ومشاورهٔ که باهم اجرا نمودند کپتانهای کشتیهای جنگی انکلیس ؛ وفرانسیس ؛ وایتالیا این پروتستونامه راترتیب کرده برای قونترامیرال (وریو) فرستادند :

« مکتوب تاریخ ۹ فبروری شمارا گرفتیم ؛ ودانستیم که بفکر وخیال آن میباشید که برسفینه های جنگی روس که دربندرگاه(شه مولپو)میباشند هجوم آوردن میخواهید . کوماندانهای سه دولتهای بیطرف — یعنی انکلیس ؛ فرانسیس ؛ایتالیا که برنجوابنامه دستخط کرده اند نظردقت شمارا برین چندنقطه هاجلب میکنند ، وباین سبب کسب شرف مینمایند :

« اولا ، نظربقوانین حقوق بحریهٔ که بین الملل مرعی الاجراست بندر گاه (شه مولپو) بسببی که دربنوقت یك بندر گاه بیطرف شمرده میشود هیچ یك دولت حق وصلاحیت آنرا ندارد که برکشتیهای دیگردولتی که درین بندرگاه موجود باشد تعرض ودست اندازی بکند . پس این یك از امور بدیهی و آشکاراست که هرحکومتی که برخلاف اینقواعد حرکت بکندهرقدر ضایعات وخساراتیکه ازنفوس ومال وارد آیدمسئولیت وبازخواست آن برعهدهٔ

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 253 of 300

حکومت تعرض کننده خواهد بود .

« بناء علیه بر هر گونه تجاوزات وتعرضاتی که بر خلاف قواعد بیطرفی بوقوع آید بشدت تمام پروتستو میکنیم؛ودر بنباب هر فکر وقراریکه داشته باشید استرحام مینمائیم که بما بدا نا نید .»

تنها کپتان کشتی حکومتهای متحدهٔ امریکا بسبی که از حکومت متبوعهٔ خود در بنباب چیزی تعلیماتی نگرفته بود به ایمسئلهٔ منازع فیها تعلق نگرفته پروتستو نامهٔ مذکور دستخط نمود .

قونترامیرال بجواب پروتستو نامهٔ مذکور نوشت که : پیش از ساعت ٤ بکار آغاز نخواهد کرد، وتا به آنوقت بر آمدن، ودر باب محافظهٔ سلامت خود کوشیدن بشانرا از کپتانهای دولتهای بیطرف رجا و بیان نمود .

کپتان (رودینه ف) چاره را بر خود خیلی منحصر دید . دراول امر به کپتانهای کشتیهای دول مذکوره مراجعت کرده رفاقت کردن ایشانرا تا بدریای آزاد باخود طلب کرد . اما از طرف آنها جواب داده شد که اجرای اینچنین مانوره ممکن نیست . بنابرین کپتان (رودینه ف) تسلیم شدنرا به شان وشرف ملتی خود مناسب ندیده چنان قرار داد که باقوت بسیار فایق وبرتر دشمن بیك محاربهٔ بسیار قهرمانانه ، ودلاورانهٔ نومیدانه دراید . و بسبب سرعت سیر گرووازور خود امید میکرد که بلکه خط حرب دشمن را شکافته بیرون رود . وکشتی (قوریه تس) بسبی که بلندی خط آب آن کمست بلکه ازدیگریك مدخلی راه فرار برای خود بیابد !

اینست که به اینصورت پیش از وقت ظهر بساعت (۱۱) در حالتیکه کشتی (واریاق) به پیشرو بود بندرگاه مولیو را ترك نمودند ، ویکسر بر استقامت جنوب غربی بحرکت آغاز نهادند .

کشتی جنگی (واریاق) که حجم استیعابی آن (۶۵۰۰ طون) بود

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 254 of 300

بسرعت (۲۳) میلی خود در شمار سریع السیر ترین کشتیهای جنگی موجوده داخل بود . تجهیزات این کرو وازور که در (امریکا) ساخته شده است عبارت از (۱۲) قطعه طوپ های (۱۵) سانتیمتر و پی و بسی طوپ های کوچك دیگر بود . امابدنهٔ آن از بیرون باهیچ طبقهٔ پولاد زره مستور نبود . همه وسایط تحفظیهٔ (واریاق) ازیك طبقه زره فولادی افقی سطح کشتی عبارت بود . وبرج مخصوص خودکپتان نیزبایك طبقه زره (۱۵) سانتیمتر وپی محفوظ بود . همه طوپ های کشتی برسطح واپور موضوع بود ، وتنها (٤) قطعه طوپ های (۱۵) سانتیمتر وپی ۵ دو قطعهٔ آن بطرف سرودوقطعهٔ آن بطرف دنبال کشتی موضوع بود باسپر های (۱۵) سانتیمتروپی فولادی محفوظ بودند . دیگرطوپ هاهمه کی غیرمحفوظ و برسطح سرباز بودند . وازسپر های خفیفه نیزمحروم بودند . واگرسپرهای خفیفه موجودهم باشد چون کلفتی آنها از (۳) سانتیمتر وبیشتر نیست تنهااز گله های تفنگ های ماشین دارودانه های شرانپل کشتی راحافظه کرده میتوانستند .

درین اثنا کشتیهای جنگی ژاپون نیز برای محاربه حاضرشده بمجردیکه حرکت کردن کشتی های روس را بدیدند لنگر های خودرا برداشتند . امیرال (اوریو) ۵ درگرووازورزرهپوش (آساما) بود دستهٔ کشتی های خودرا بدوقسم جدا کرده . کشتیهای طورپیدوی خودرا بعکس استقامت دشمن ترتیب داد . وبردیگرقسمیکه ازکشتیهای بزرگ مرکب بودند ، امرنمود که بقدرسه صد سه صدمتر واز همدیگردورتر کشتی (آساما) راپیروی کنند .

دستهٔ کشتی های جنگی ژاپون آهسته آهسته رهسپارشدند . افراد و نفرهای طوپچی طوپهای خودراپر کرده به نزدیکشدن دوکشتی بیچارهٔ روس که بسرعت اعظم خودبسوی شان میآمد ، منتظرشدند .

کشتیهای ژاپون یکسر بمقابل کشتی های روس نرفتند . بلکه استقامت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 255 of 300

حرکت شان بسوی مدخل بندرگاه ، ودریای آزاد متوجه بود . ونسبت بکشتیهای روس به سنگینتریك سرعت سیری حرکت میکردند . وباینصورت تجاوز کردن کشتیهای روس را از برابری خود یکقدری درگذر انیدند .

امیرال (اوریو) به اینطرز حرکت خود اثر ذکاوت بزرگی اظهار کرده است . گرووازور (آساما) از مسافهٔ (۵۰۰۰) متر و مرمئی نخستین خود را انداخت . دیگر کشتی های جنگئی ژاپونیا نیز پیروی آنرا کردند . آتش ٤٨ طوپ سنگین ووسط چاپ طوپ های ژاپونها منحصر بر کشتئی (واریاق) متوجه شده بود . کشتئی (وار یاق) چون هم بزرگ وهم خیلی سریع السیر بود لهذا ژاپون ها خواستند که اول آنرا از محاربه ، و فتار معطل و بیکار کنند . لهذا کشتی های ژاپون مانند باران بالانشان بر کشتی های روس گله ریزی را آغاز نهادند . یك بغل کشتئی (واریاق) را شکافتند . ودر اطراف وجوانب خط آب آن نیز خسارتهای مهمی بحصول آوردند .

یك دانهٔ مرمی که درطرف سرکشتی ازهم کفیدهر آنقدر مرد میکه در آنجا محفوظ بودند همهٔ آنهارا هلاك ، یامجروح نمود . تنها برج پیشرو که بایك لوحهٔ زره (۱۵) سانتیمتروبی محفوظ شده بودنسبت بدیگر جاها از خسارت وزیان سالم مانده بود .

یك مرمئی سنگین وبزرگی دیگر بخط آب کشتئی (واریاق) برخورده دیوار بیرونئی کشتی رابشکافت ، ودرون درامده درحجرهٔ که برای محافظه کردن جبه خانه مخصوصست وبایك زره فولادی خفیفی مستور ازهم بکفید وسبب اشتعال عظیمی گردید . ازنتیجهٔ این اشتعال به بلندئی دگل بزرگ کشتی یك ستون شعله ودود جسیمی بسوی سما بلندشد !

یك گلهٔ دیگری برپل افسریٔ کشتی برخورده آنرا سراسر خراب کرد ودرمیان شعله ها گذاشت . برای خاموش کردن آتش ومنع کردن افتادن

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 256 of 300

طبقهٔ بالای کشتی رابرنفر یهای زیرین بقدر(۱۰) دقیقه به معطل کردن آتش طوپ مجبور گردید .

کپتان کشتئی (وار یاق) بمقصد آنکه تأثیر آتش دشمن را یکقدری خفیفتر گرداند گاه یکطرف کشتی را وگاه طرف دیگر آنرا به آتش دشمن متوجه میگردانید .

وچنـان معلوم میشد که گویا کشتئی (واریاق) بر یکچرخ دوار حرکت میکند .

بسببی که این ماتوره سرعت حرکت کشتی راخیلی کم گردانید . ازانسبب امکان فرار برای او سراسرزائل گردید . خط حرب کشتیهای ژاپون در اطراف روسها یك نصف دائرهٔ تشکیل کرده ، و ازهر جهت بر آنها آتش بسیار مؤثر وشدیدی اجرا مینمودند . خرابیهای که بر سطح کشتی بوقوع آمده بود حقیقتاً خیلی فاجعه ناك ودلخراش بود . هردو پلهای افسری خراب شده ودگل دوم کشتی نیزپاره پاره گشته ،ویکی ازدود کشهای کشتی نیز سراسر بریده بود .

یکی ازافسران که زنده رهایی یافته بود درانثنای تصویر کردن محاربه این فقره رامیگوید :

« کشتی ازجهتم یك نشانهٔ شده بود ! هرطرف درمیان آتش هاوشعله ها مانده بود . توپچیهای روس که سراسر بیهوش ومدهوش بودند بیك قوت غیراختیاری ازطوپ های خودجدا نمیشدند ، ومتصل طوپ هارا پر کرده ، خالی میکردند .

« دانهای گله های کاواك ژاپونها در آن واحد بسیاری ازنفری هارا به پارچه های کوچك کوچکی تقسیم ،ومانندساطور قصاب ریزه ریزه مینمود . »

ایحوال المانگیز که هول دهشت انگیز آن بزبان قلم تصویر نمیشود بر افراد

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 257 of 300

دلاور بحریهٔ روس بدرجهٔ تأثیر نمود که باصداهای بلند بگریه و نوحه آغاز نهادند! ولی باوجود آنهم بغیرت وفعالیت شان هیچ یك سکتهٔ تابه آخر عارض نشد . محاربهٔ (شه مولپو) اثبات نمود که افرادبحریهٔ روس ازمرگ هیچ ترس واندیشه ندارند، وتا که جان دربدن شان باشد درخصوص بجا آوردن وظیفهٔ خود اهمال نمیورزند .

یك افسر دیگر زنده ماندهٔ روس نیز محاربه راتصویر کرده یك فقرهٔ آنرا چنین نوشته است :

«دراطراف ماهر چیز درمیان خون شناوری داشت! بغیر ازجسد های پاره پاره واعضای بدن ازهم جدا شده . و الحاصل بغیر ازپشته های نعش های بخون آلوده دگرهیچ چیزی دیده نمیشد . عاقبت حال ماخیلی فاجعه ناك وحزن انگیز یك منظرهٔ تشکیل نمود .»

بحقیقت که درین محاربهٔ خونریزانه ،طور وحرکت دلاورانهٔ فداکارانهٔ نفری های بحری روس ، فوق هرگونه مدح وستایش بود . افرادهرقومه ازیك طرف درباجه خانهٔ خود لارهٔ مارش ملی خودرا نواخته ، وازدیگر طرف نداهای (درراه حضرت چارهوررا!!) رابفلك برکشیده ازمحاربه بادشمن که چندمثل شان بود دست بردار نشدند .

ژاپون ها نیز خیلی جدی وحقیقی محاربه کردند . بعداز آغاز کردن محاربهٔ طوپچی تخمیناً به یکساعت کشتیهای (واریان) و(قوریه تس) نماندن امکان فراررا دیده باز به عودت کردن بندرگاه قرار داده اند . کشتی (واریاق) دراقسام حیاتیهٔ خود به خسارات بسیارمهمی دوچارشده بود . یك گله بچرخ آن خورده چرخ را ازحرکت معطل گذاشت . ماشین آن نیز بیکارمانده بود . آتش که درطرف دنبالهٔ کشتی درگرفته بود آنطرف را کاملاً بآب پرکرده بود . ازنتیجهٔ این کشتی در آب زیادهتر فرورفته وقابلیت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 258 of 300

مانوره وحرکت برای او خیلی دشوارشده بود . دسته کشتی‌های جنگی ژاپون به هیچ یك ضایعات وخسارات مهمی که شایان تذکارباشددو چارنشده است .

بعد از گرفتارشدن کشتئی (واریاق) به اشغال، امیرال ژاپونی به کوماندان روسی بقدرسه ربع ساعت برای فکر کردن رخصت داد ، وفهمانید که بعد از ختام این مدت کشتی‌های روس را درداخل بندرگاه (شه‌مولپو) اسیر، ویامحو خواهد گردانید . کوماندان روس هیچ جواب نداده است .

(واریاق) راکپتان اوازکشتی های دولت های بیطرف بمسافهٔ (۳۰۰) مترو دورتر دریکجای کم آب برخشك نشانید (قوریه تس) نیزیکقدری ازودورتر لنگرانداخت . ژاپونها نیز آنهارانابه نزدیك قسم جنوب غرب بندرگاه به عقب گیرئی آنها دوام ورزیده درجوار جزیرهٔ (کین شانتو) اخذ موقع نرصد کردند .

آتش طوپ ازهر دوطرف منقطع شده بود . ساعت (٤) بودکه یکی یکبار فلوکه ها ، وقایقهای کشتئی (قوریه تس) فرو آورده شده ، وافراد کشتی بسرعت تمام درانها نشسته یکسر بسوی کشتئی (واریاق) روانه شدند . یك کمی نگذشته بودکه از کشتئی (قوریه تس) یك صدای اشتعال بسیارشدت ناك هول انگیزی برامده سکوت وسکونت راخلل پذیر گردانید ، ویك دود سیاه بسیارمدهشی همه اطراف کشتی راا حاطه نمود . بعدازانکه این اردود برطرف شد برسطح بحر مجزنوك دکلهای کشتئی مذکور دگر چیزی پدیدار نبود .

کپتان (رودینه ف) چون دید که امیدمدافعه ورهایی یافتن سراسر مفقوداست ازانرو چنان مناسب دید که کشتیهای خودرا پیش ازانکه بدست دشمن بیفتد محو و نابدید سازد . اینست که بنا برین فکر جبه خانهٔ کشتی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 259 of 300

(قوریه تس) را آتش زده کشتی را برهوا کرده است .

ساعت (٦) شام بود که کشتئی (واریاق) نیز بسبب آتش که دران ازتأثیر گله های دشمن افروخته شده بود به جبه خانهٔ آن تأثیر کرده بحیات گروو ازور — (واریاق) نیزخاتمه کشید .

کشتئی نقلیهٔ (سونغاری) نام خودرا نیز روس ها آتش داده غرق ساختند. همهٔ شب تابه صبح بندرگاه (شه مولپو) بیك روشنئی ماتم انگیزی غرق شده بود .

بعدازانکه کپتان (رودینه ف) به کپتان های کشتیهای بیطرف فکر بر هوا کردن کشتیها، ونقل دادن مرتبات خودرا بکشتیهای آنها دانسته کرده، درحال کشتیهای بیطرف مذکور قلوه های خسته خانهٔ خود شانرا بکشتی (واریاق) فرستاده اولاً مجروحین ، وثانیاً همه مرتبات آنرا به کشتیهای بیطرف نقل داده شد .

یك قسم ازمجروحین درخسته خانهٔ عسکرئی (سایغون) که از طرف فرانسویان ساخته شده است ، ویك قسم به (شانغهای) ، واکثر آن در خسته خانه های (شه مولپو) که از طرف ژاپونیان بنا یافته است فرستاده شدند .

درمحاربهٔ بحریهٔ (۹) فبروری (شه مولپو) ضایعات روس ها عبارت از (۱) افسرو (٤٠) نفر مقتول ، و (٤٦٠) نفر خفیف ،وسنگین مجروح بودند . همهٔ مرتبات کشتئی (واریاق) (٥٨٠) نفر بود که این ضایعات همه گی برمرتبات اووارد شده است . کشتئی (قوریه تس) (۱۷۹) نفر مرتبات داشت .

بیان مطالعات درباب محاربهٔ شه مولپو

روسها درباب دوکشتئی جنگئی خود که آنرا در (شه مولپو) بحالت

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 260 of 300

انفراد گذاشته بودند ، وپیش ازاحتمال وقوع حرب به (پور آرتور) آنهارا نیاوردندخیلی خطاکرده‌اند . وبیهوده سبب محووضیاع آن شده‌اند . برامیرال (الکسیه ف) لازم بود که بمجرد خبرگرفتن انقطاع مناسبات ها نلحظه از (پور آرتور) به (شه مولپو) یك گرووازور یایك طورپیدوی سریع السیرمیفرستاد ، وسفائن مذکوره رازجریان احوال خبردادمه به (پور آرتور) میآوردند .

درهمه حال واجب بود که در (پور آرتور)یك دستهٔ کشتی‌های جنگی مکمل وقوتناکی موجود میداشتند .

و قوهٔ موجودهٔ خود راپراکنده و پریشان نمیکردند . بریده شدن تلگراف یك معذرت قوئی شمرده نمیشد .

مسئولیت وباز خواست محاربهٔ (شه مولپو) مانند شبخون (پور آرتور) به امیرال (شتارق) راجع میشود . ازنقطهٔ نظرفن حرب بحری، محاربهٔ (شه مولپو) خیلی شایان فائده برداشتن میباشد . مانند گرووازور (واریاق) یك سفینهٔ حربیهٔ جسیم که بآخرسیستم ساخته شده است تقریباً درظرف یساعت سراسرازکار بیکارماندکه حقیقتاً یك وقعهٔ حربیه ایست که شایان دقت است .

درین محاربه هیچ قابل انکارنیست که بقوت، طوپچیئی ژاپونها برروسها خیلی فائق وبرتراست . ژاپونها در هر کشتی چار قطعه طوپ سنگین و بزرگ (۲۰) سانتیمتروبی ، و(٤٤) قطعه طوپ وسط چاپ داشتند . وروسها به (۲) طوپ سنگین (۲۰) سانتیمتروبی و(۱۳) طوپ وسط چاپ تجهیزشده بودند . باوجودآنهم انچنین سفینهٔ حربیهٔ بزرگی که در صنف گرووا زور های صنف اول داخلست بی آنکه بدشمن هیچ یك خسارت برساند،و درمدت بسیار کمی محو و خراب شدن آن بجز اینکه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 261 of 300

بدینصورت تفسیر شودد گر چیزی گفته نمیشود ، که آنهم اینست که در کشتی (واریاق) هرچیزی رافدای سرعت آن کرده بودند . حتی برای حاصلشدن چابکروئی آن اقسام حیاتیهٔ آنرا نیز از ستر کردن به زره صرف نظر شده بود .

درزمان حاضر ، قیمت حربیهٔ یك کشتی جنگی بدو چیز آن حساب و موازنه میشود : یکی قوهٔ (تدافعیه) — یعنی دفع کردن ضرر را از خود ؛ ودیگری قوهٔ (تعرضیه) — یعنی تعرض کردن وضرر رسانیدن بدشمن . برای حاصل شدن قوهٔ تدافعیه تدارك کردن وسایطیست که تابدرجهٔ امکان شدت آتش دشمن را تخفیف کند که آنهم به ستر کردن و پوشانیدن جاهای مهم کشتی را با یك زره کلفت فولادی حاصل میشود . قوهٔ تعرضیه نیز عبارت از تدارك اسبابیست که تا ممکن باشد دشمن را خسار زده ، وزیان دیده گرداند ، و آنهم به بسیار کردن طوپ های بازره محفوظ سریع آتش بزرگ چاپ بدست میآید .

این دو شرط لازم وملزوم غیر مفارق همدیگر میباشند . چونکه اگر یکی نباشد از اندیگر هیچ فائده وثمره حاصل نمیشود . لهذا کشتی که این اوصاف را مالك باشد البته از خلاف آن فایق و برتر خواهد بود .

نتیجه

از تحرکت تاکهانی وجسورانهٔ دستهٔ کشتی های جنگی ژاپون که در (۸ و ۹) ماه فبروری اجرا کردید ، از دستهٔ کشتی های جنگی (پورآرتور) که جملگی از (۷) زرهپوش ، و (۱۰) گرووازور مرکب بود ، دو زرهپوش از صنف اول بصورت بسیار سنگینی خسارزده شده و (۱) گرووازور بصورت بسیار مدهشی خسارزده ، و (۱) گرو وازور غرق گردیده است که جمعاً (۵) قطعه کشتی جنگی سراسر از محاربه بیرون

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 262 of 300

برامده است . امیدو آرزوی یگانهٔ دستهٔ کشتی‌های جنگی ژاپون که عبارت ازحاصلکردن حاکمیت بحریه بود اگرچه بصورت قطعیه بدست نیامدولی بازهم بحو بصورت بزیرامنیت گرفته شد .

چونکه تابوقتیکه تعمیرات ومرمتکاری کشتی های خسار زدهٔ روس کامل نشود اجرا کردن یك تشبث جدی وحقیقتی ازطرف دستهٔ کشتی‌های جنگی روس برمقصد منع کردن حرکات بخشکه بیرون براوردن لشکرژاپون غیرممکن مینمود . وبادستهٔ کشتیهای جنگی (ولادیووستوق) یکجاشدن آنرا نیزغیر قابل ساخته بود .

برای امیرال (توغو) درینوقت تنها یك چیزی بود که آنرا همیشه در زیرنظردقت وتأمل داشته باشد ، وآنهم این بود که برای دفع کردن بعضی هجوم های ناگهانی کروزازورهای سریع‌السیر (پورآرتور) ویا (ولادیو وستوق) که برسفاین نقلیهٔ عسکربردار ژاپون وقوع آن محتمل باشد تدابیر لازمه ، وبیداری کامله اجرا نماید .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 263 of 300

و اعلان حرب

اعتراضات وجوابهائیکه دولتهای روس وژاپون باهمدیگر ردوبدل کرده‌اند.

بعد ازهجوم (پورآرتور) حکومت روسیه یك بیان نامهٔ رسمی نشر کرده است که تاریخ آن ۹ فبروری ۱۹۰۴ بود. و آن بیاننامه اینست :

بیانامه

« پارسال کابینهٔ (توکیو) به بهانهٔ محکم کردن واساس دادن موازنهٔ دولیه وانتظام دادن معاملاتیکه درساحل بحر محیط کبیر بوقوع میآید انتظام، تجدید ونو کردن معاهداتی را که درمابین حکومت کوریه وروسیه موجود بود تکلیف نموده بود. از طرف حکومت روسیه باین تکلیف اظهار موافقت وروی رضا داده شده ، و بوالئی اقصای شرق امیرال (الکسیف) درباب مسوده کردن یك معاهدهٔ نوکه باژاپونیا عقد شود اوامر لازمه داده شده بود. برای سفیر روس در (توکیو) نیز تعلیمات فرستاده شده بود که به امیرال مشار الیه در بنباب معاونت ورفاقت بکنند. بعدازان همین سفیر برای مذاکرهٔ همین مسائل وکیل مرخص ومعین مقرر شده. اگرچه اینمذاکره که با کابینهٔ (توکیو) باز شده بود بربعض اساسهای که بسیار دوستانه وخیلی مخالصت کارانه بنایافته بود اما محفلهای سیاسیهٔ ژاپون، وبعضی اوراق حوادث اجنبی هیچیك زمانی ژاپونیارا ازشوق دادن ، وترغیب کردن استعمال

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 264 of 300

سلاح بمقابل دولت روسیه خالی نمیماندند .

« کابینهٔ ژاپون که باین تشویقات و ترغیبات دیگران فریفته شده بود هر روز بیك گونه مطالبات ، و خواهشات و هر وقت بدیگر نوع معاملات آغاز نهاد ، واز یکطرف به حاضر ی دیدن محاربه نیز تدابیر لازمه اجرا مینمود .

« چون این کارها منافع آسایش ، وسلامت حکومت روسیه را خلل میرساند از انسبب حکومت روسیه نیز به تدابیر عسکریه مضطر و ناچار ماند . حال آنکه حکومت روسیه برای دایم داشتن صلح وصلاح را در اقصای شرق تا بحد یکه حقوق معلومه ومنافع مشروعهٔ آن مساعده میکرد خواهش مطالبات کابینهٔ (توکیو) را بنظر دقت واهمیت مطالعه کرده این حق وصلاحیت حکومت ژاپون را قبول وتصدیق میکرد که بسبب موقع سیاسی ، وتجارتی که ژاپونیا بر کوریه دارد برای رفع کردن وقایع ومعاملاتی که اغتشاشات داخلی را نتیجه دهد ، وبرای محافظه کردن منافع ذاتیهٔ خود ، قوهٔ عسکریهٔ خودرا به کوریه داخل کرده بتواند .

« بموجب مقاوله نامه هائیکه حکومت روسیه باژاپونیا ، ودیگر دولتها عقد کرده ، با آنکه تکلیفات اساسیهٔ ژاپونیارا که متعلق کوریه است قبول نموده بازهم کابینهٔ روس در طلب کردن این سه فقرهٔ آنی اصرار وسختگیری نمود :

« ۱ » — این تکلیفات را بموجب بعضی شرایط درزیر ضامنی و تعهد گرفتن .

« ۲ » — یك مقاوله نامه درباب اینکه از نقطهٔ نظر سوق الجیش در هیچ یك جای کوریه استعمال نتواند شود ترتیب کردن .

« ۳ » — در آبنای کوریه آزادئ سیر سفاین را دایم وقایم کردن .

« این سه فقره چون قناعت بخش خاطر حکومت ژاپونیا نگردید از انسبب با تکلیفنامهٔ آخرین خود ۵ بما فرستاده است از قبول کردن شرایطی که پیش

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 265 of 300

ازین مذکور شد ، وضامن استقلالیت کوریه بود استنکاف وسرپیچی نمود .
وغیرازین دومقاوله نامهٔ که عقد آنرا میطلبد، درباب مسئلهٔ (مانچوری) نیز بسی
مواد وفقرات درج وعلاوه کرده است .

« این یك بدیهی، وطبیعیست که مطالبات، وخواهشات حکومت ژاپون،
در نزد حکومت روسیه شایان قبول نخواهد شد . چونکه مسائل مانچوری
چیز یست که دراول امر عبارت ازیك مسئلهٔ مناسبات روس وچین است ،
وبعد ازان بدیگر حکومتهائیکه باحکومت چین منافع تجاریهٔ شان مشترکست
تعلق دارد . بنابرین دولت روسیه این را تجویز ورضانداد که دولت ژاپون
در مقاوله نامهٔ خودکه متعلق مسائل کوریه عقد کردن آنرا بامیخواهد مسائل
بعضی شرایط رادربارهٔ یك اراضئی که عساکر روس آنرا درزیر مشغولیت گرفته
باشد ، بعضی شرایط رادرج وعلاوه نماید .

« حکومت روسیه تابوقتیکه قطعهٔ مانچوری درزیر اشغال عسکری اوباشد
استقلالیت ، وتمامیت ملکیهٔ چین را درانسرزمین قبول داشته است . واز شنا
ختن حقوق ، وصلاحیت دیگر دولتها که باحکومت چین بموجب مقاوله نامه
های طرفین دارند، هیچگاه مجانبت وکناره جویی نکرده است . حتی یکبك سیاسنامه
نیز درینباب بمحافل اجنبیه تبلیغ نموده بود .

« حکومت روسیه این نقطه هارا درپیش نظر امعان گرفته جواب نامهٔ
که درمقابل تکلیفات آخرئی ژاپونیا نوشته بود بسفیری که در (توکیو) داشت
فرستاد . وچنان امید داشت که از طرف حکومت ژاپون این مقاصد و
افکار خیرخواهانهٔ حکومت روسیه به بسیار خوبی وکمال دلخواه قبول شود .
حکومت ژاپونیا باین جواب صبر نکرده ایتذاکرات را بوقت دیگر معلق
گذاشته بقطع مناسبات کردن قرارداد !

« کابینهٔ روسیه همهٔ مسئولیتها وبازخاستهائیکه ازین معاملهٔ واقعه تولد و

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 266 of 300

ظهور کند همه را برحکومت ژاپان بارکرده بسوی حال واحوال وقا یعیکه بظهور آید انتظار میکشد ، وبرای محافظه ومدافعه کردن حقوق ومنافع اقصای شرق خود دروقت لزوم ازپیش گرفتن هرگونه تدابیرشدیده پاپس نخواهد کشید ! »

اعلان حرب ژاپون

ف (۱۰) فبروری ۱۹۰٤

« حشمتمآب ایمپراطورژاپان ، که تخت حکومت شان اززمان های بسیار قدیم قرارگاه همین یك سلاله می باشد بهمهٔ رعایای صادقهٔ خویش چنین بیان می کند :

« سر ازین تاریخ باحکومت روسیه اعلان حرب کرده برهمهٔ اردو ، ودستهٔ کشتی های جنگی خودامرقطعی دادیم که باجملهٔ قوت های خود بمقابلهٔ این حکومت حرب بکنند ؛ وهمهٔ مأمورهای لایق وکارگذارخودرا گفتیم که برای غلبه کردن وشان وشرف مظفریت را حاصلکردن درداخل دایرهٔ حقوق وقوانین الملل بروظیفه ها وخدمتهای خود بخوبصورت وغیرت واقدام نمایند .

« مقصد یگانهٔ ما درهر آن وهر زمان این بود که ترقیات مدنیهٔ دولت خود مانرا بقواعد مناسبات بین الملل بدرجهٔ اعلا برسانیم ؛ وروابط دوستانهٔ دولت خودرا بادولت های دیگر روزمره محکمی وافزونی دهیم ؛ ودراقصای شرق یك صلح وصلاح دایمی را تهیه و آماده نمائیم ؛ وبرحقوق ومنافع دیگر حکومت ها تجاوز نکرده رفاهیت و سعادت مملکت خود مانرا تقویت بدهیم . مأمورهای لایق وکارگذار مانیزبه این آرزوهای ما انقیاد واطاعت کرده وظیفه های مقدسهٔ خودرا بخوب صورت بجا آورده اند ، وباینصورت مناسبات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 267 of 300

ما رفته رفته باحکومت های دیگر کسب صمیمیت وخالصیت کرده است . اما بسیار افسوس که مغایر اینهمه امیدها ومقصدهای ترقیپرورانهٔما، به اعلان کردن حرب بمقابل حکومت روسیه مجبور شدیم .

« تمامیت ملکیهٔ کوریه برای ایمپراطوریٔ کوریه لزوم قطعی دارد . چونکه تنها ازجهت مناسبات قومیت ووراثت باماتی ، بلکه دوام استقلالیت کوریه ازنقطهٔ نظر سلامت حکومت مانیز فوق العاده مهم میباشد . حالاً نکه حکومت روسیه بمقاوله نامهٔ که بادولت چین عقد نموده ، وخاطر جمعیها ئیکه بدیگر دولت هاداده بیکی ازینها وقر واهمیت نداده تابه اینده قطعهٔ مانچوری رادرزیر مشغولیت خودداشته است، وروزبروزدرباب زیاده کردن قوت ومحکم کردن موقع های بااهمیت آنجاتدابیر لازمه بکارمیبرد ، وبه اسباب ووسایلی که مانچوری ازاجزای ممالك او شود سعی وکوشش میورزد ، ومقاصداستیلا جویانهٔ خودراشب وروزوسعت میدهد ! هرگاه قطعهٔ مانچوری درزیرحکم و ادارهٔ روسیه بماند ، هم تمامیت ملکیهٔ کوریه را، وهم صلح ومسالمت اقصای شرق رادرزیرتهدید وتهلکه میدارد . حکومت ما، مسائل مذکوره راخواست که بایك مذاکرهٔ صلحیهٔ حل وفصل کرده صلح ومسالمت دایمئی اقصای شرق راقایم ودایم نماید .

« بواسطهٔ مقتدرترین مأمورین خودبه حکومت روسیه بسی تکلیفات صلحپرورانه بیان کردیم . درظرف شش ماه متعدد دفعه ها قون فرانس ها — یعنی مجلسهای مذاکرات سیاسیه درین باب تشکل نمود!

« حکومت روسیه بجای آنکه تکلیفات واقعه رابیك فکردوستی جویانه قبول وتدقیق کند حل وفصل مسائل مذکوره رابابعضی عذرهای بی اصل واساس به تعطیل وتاخیرانداخته ، ازیکطرف در حالتیکه نام صلح وصلاح راگرفته خودرا آرزومند صلاحیت نشان میداد، از طرف دیگر به بسی تدارکات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 268 of 300

بری وبحری عسکری خود آغاز مینهاد !

« ما ازاوایل امر به این میدا نستیم که روسیه هیچوقت طرفدار صلح وصلاح نیست ، وسخنهای صلحپرورئی اورا هیچگاه قبول نتوانیم !ازاثر و حکومت روسیه همهٔ تکلیفات مارا رد نمود . ؛ سلامت ماندن کوریه در تهلکه ماند . منافع حیاتیهٔ حکومت مادرزیر تهدید درامد ؛ سعادت استقبال خودرا میخواستیم که بمذاکرات صلحیه بدست آریم ، چون دیدیم که نشد ، بجز اینکه به سلاح مراجعت کنیم دگر تدبیری نماند ! پس خاصترین امیدهای ما آنست که بسایهٔ شجاعت ، وصداقت رعایا وتبعه صادقهٔ خود حکومت ما محافظهٔ حیثیت وعنوان ، واحراز شرف وشان بکند ، وبنای صلح دایمئی اقصای شرق را تقویت محکمی بدهد . »

اعلان حرب روسیه

ف(۱۰) فبروری ۱۹۰۴

« حشمت مآب نیکولای دوم که سرافسر همهٔ قوم روس است به الطاف ربانیه پناه آورده بهمه تبعهٔ صادقهٔ خویش اینچنین بیان میکند :

« صلح ومسالمت که مقدس ومعززترین حسیات ملت ماست ، برای قایم کردن ودایم داشتن آنرا در اقصای شرق خیلی سعی وفعالیت اظهار کردیم ، و حتی تکلیف حکومت ژاپون را که در باب تجدید — یعنی نوکردن ، وتعدیل — یعنی برابر کردن مقاوله نامهٔ که درمابین دو حکومت درخصوص مسائل کوریه منعقد بود محض بمقصد صلحپروارانه قبول نمودیم . مذاکره که درخصوص باز گردید بهرصورتی که بود بیك نتیجهٔ خوب و پسندیدهٔ رسانیده نتوانسته شد ؛ حکومت ژاپونیا پیش ازانکه ازمطلبهای آخرین حکومت روسیه خبر دار شود درنگ نکرده مذاکره رابوقت دیگر انداخته منقطع شدن مناسبات

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 269 of 300

خود رابادولت روسیه اعلان نمود . اینکونه قطع مناسبات که آغاز جنگ شمرده میشود میبایست که بالزجنگ خود خبر میداد حالآنکه بی آنکه باخبر بدهد حکومت ژاپان بردستهٔ کشتیهای جنگی ما که در بندرگاه خارجئی (پورآرتور) لنگر انداز بود باجرا کردن یك هجوم ناگهانی، کشتی های طوربیدوی خودرا تعلیمات داد . پس بمجردیکه ازین حادثهٔ ناگهظهور باتلگراف والئی اقصای شرق امیرال الکسیه ف خبردار شدیم مقابله کردن راهانلحظه به اوامر نمودیم !

« قرار ما عبارت ازینست که بیان کردیم . از لطف باری امیدواریم واز شیعهٔ صادقهٔ خودکه دلهای شان به حسیات صلحپرورانه مملوست آرزو داریم که برای مدافعهٔ حقوق حکومت ما غیرت وسعیهای لازمه بجا آورند . وبرای مظفریت اردو ودستهٔ کشتیهای جنگئی خود از جناب حق تمنی ونیاز میکنیم . »

بیانات حکومت چین

در تاریخ ۱۳ فبروری مطابق حوت ۱۹۰٤ ، حکومت چین نیز درحق بیطرفئی خود بواسطهٔ سفیری که در (توکیو) داشت بوزیر خارجیهٔ ژاپون این بیان نامه را تبلیغ کرد :

« مناسبات سیاسیه وصلح پرورانه که درمابین حکومت های ژاپان وروسیه موجود بود منقطع گردید . ولیکن چون دولت چین باهردو حکومت مناسبات دوستانه دارد لهذا بمناسبات همسایکی واطاعت امر حضرت ایمپراطور چین برای اجراشدن قواعد بیطرفی بتمام مامورهای ولایت ها جداجدا امر نامه هانوشته شده است ؛ وغیرازین به مامورین ولایتهای مذکور برای محافظه کردن حقوق تجاریهٔ تبعهٔ اجنبیه وادارهٔ های که درزیر ادارهٔ شانست تعلیمات لازمه داده شده است .

« شهرهای (موقدن) ، و (هنیغ کینغ) ببابی که قبرها ، وسرایه های ایمپراطورهای چین درانست ، لهذا بروالیی آنجاجداگانه امرشد که حقوق

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 270 of 300

آنها را محافظه کنند .

« در ولایت سه گانهٔ شرقی میباید که قصبه ها ، وعمارات حکومتی ، و خانه ها واموال رعیت ازطرف هردودولت محارب بزیانها وخسارتها دوچار نشود . اردوی عسکرئی چین نه بهاراضئی محاربین تجاوز خواهد کرد ، ونه تجاوز اردوی محاربین را بخاك خود میدان خواهد داد .

« قطعه های مملکتی که در طرف غرب (لیائو) میباشد برای محفوظیت آن ازتجاوزات بیگانگان والئی (په یانغ) بآنطرف یك قوهٔ محافظه فرستاده است .

« ولایتهای که درداخل وخارج (مغولستان) است نیز بقواعد بیطرفی رعایت خواهند کرد .

« بناءً علیه ازطرف دولتهای محارب میباید که برمصونیت ومحفوظیت اینجاها دقت واعتناورزند . وبمجردیکه حدود راتجاوز کنند ازطرف حکومت چین برای بیرون براوردن متجاوزین تدابیر شدیده اجرا خواهد شد . میباید که ازین اجرای تدابیر شدیده رابرگسسته شدن مناسبات دوستانه دلیل نشمارند .

« تنها درینباب خوف وتردد دارم که درقطعهٔ (مانچوری) که ازدایرهٔ نفوذ واقتدار حکومت چین بهرصورتیکه بود بیرون برامده است قواعد بیطرفی بتمامها رعایت نخواهد شد .

« ولایات سه گانهٔ شرقئی چین بسببی که درزیر حقوق حکمرانئی چین است لهذا هردو لتیکه غلبه بکنند وظفریابد خواه روس باشد خواه چین هیچگاه حق تصرف ولایات مذکوره را ندارند . »

اینست بیاننامهٔ دولت چین که مذکور گردید . یك یك نسخهٔ این بیاننامه به سفیرهای دولتهای دیگر که در (پکین) مقیم بودند نیز داده شده است .

جواب حکومت ژاپان بحکومت چین

بتاریخ ۱۷ فبروری ۱۹۰٤ ازطرف ناظر خارجیهٔ ژاپون بارون (قومورا)

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 271 of 300

به بیانیهٔ مذکور چین باین جواب مقابله نمود :

« حکومت ژاپان از خلل پذیرفتن شرائط واحوال صلح پرورانه که در چین حکم فرما میباشد خیلی اجتناب وکناره جوئی خواهدورزید ، غیر از ان اراضئی چین که از طرف روسیه ضبط ومشغول شده است در دیگر جاها بقواعد بیطرفی هرگاه حکومت روس رعایت بکند او نیز پیروی خواهد نمود .

« این یك از قواعد وقوانین عسکریهٔ اردوی ژاپان است که در میدان حرب مال وملك هیچ کسی را دچار خسارت وزیان نمیکنند . لهذا حکومت چین میباید که امین وخاطر جمع باشد از اینکه در اثنای این حرب مقبره هاوسرایهای امپراطورهای چین که در (موقدن) و (هنیغ کنیغ) موجوداست ، ودیگر عمارتها وبناهایکه دردیگر جاها میباشند از طرف اردوی ژاپان از هرگونه ضرر وزیان محفوظ خواهد بود .

« غیر ازین ، حقوق اهالی ورعایای حکومت چین که در داخل منطقهٔ حرکات عسکریه باشد از تعرض محفوظ خواهد بود . ولیکن اگر ببینند که حکومت چین بدشمن حکومت ژاپان معاونت ومدد کاری میرساند در آنزمان حکومت ژاپان نیز درحرکات خود آزاد ومستقل خواهد بود .

« اینهم معلومست که ژاپان بفکر ومقصد محافظه کردن حقوق ومنافع مشروعهٔ خود از تعدیها وتجاوزات اغیار به اخرب حاضر داخل شده است . لهذا هیچگاه به اینفکر ونیت نیست که بریکوجب خاك حکومت چین تجاوز کند ویا یکوجب ملك اورا بدست آرد .

« بناءً علیه آرزو داریم که حکومت چین از این یك امین وآسوده خاطر باشند که همهٔ حرکات عسکریهٔ حکومت ژاپان که در اراضئی چین اجرا میشود بسبب واقعات احوال حاضره پیش آمده است ، وگرنه هیچگاه بمقصد ضرر وزیان رسانیدن بحکومت چین نیست . »

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 272 of 300

بیانیهٔ ایمپراطور روس

در تاریخ ۱۸ فبروری حوت سنه ۱۹۰۴ جناب جارنیکولای دوم یك بیانیهٔ دیگری نیز نشر کردند که آن بیان نامه بهاینصورت نوشته شده بود :

« قوم روس از ۸ روز است که ازیك دشمن بسیار خائنی که بمقصد یك مظفریت خیلی جزوی بنا گهانی بیك هجوم خائنانه این حربی که بسیار مدت دوام خواهد نمود باز نموده، خیلی دلگیر ومنفعل میباشند .

« قوم روسیه بیك سکونت ومتانت تام اخذانتقام خواهند کرد، وخبر این انتقام را ازطرف اقصای شرق درمدت بسیار نزدیکی منتظر میباشند . . . وازین هم امین وخاطرجمعست که ژاپان پاداش این کردار نالایق ، ومجازات اینمعاملهٔ ناکوار خودرا خواهد دید ! درحالتیکه حکومت ماطرف دار صلح ومسالمت بود ژاپان اینچنین منازعه واختلاف را برانگیخت ، پس بکمال آسوده دلی منتظر خبر های بسیار درخشندهٔ که بشارت فتوحات عظیمه را بدهد میباشیم ! بلی ! پیش ازانکه ماتحرکات قطعیه آغاز نمیکردیم بچنین خبرهای باشان وشرف انتظار نداشتیم ، ولی چون برکار جنگ اقدام ورزیدیم ، ودرینباب قرار قطعی دادیم هر آن وهر لحظه برکامیابی های بسیار درخشانی منتظر میباشیم وهستیم !

« بسبب دو رئی ارا ضئی که دو چار هجوم شده ، ونیت ومقصد صلح پرورئی ایمپراطور ، ازاول اسباب حرب وقتال دران جاها بدرستی وخوبی آماده نشده بود ؛ اما باوجود آنهم ، ژاپان یك ضربهٔ تأدیب محکم دولت روسیه را درین کم مدت به بسیار شدت خواهد خورد !

« باوجودی که این ملت بمقابل روسیه خیلی بکبر وغرور وغدر وخیانت معامله کرده ، ومستحق هرگونه مجازات ولایق مقابلهٔ بالمثل شده ، بازهم دولت روسیه خون افراد این ملت را بیهوده ریختن نمیخواهد . بنابرین

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 273 of 300

یك فرصت مناسبی را بکمال صبروثبات انتظار باید کشید تاانتقام همه هجوم های اورا دفعةً وبیکبار بگیرد .

« برای حرکات بریه هنوز بسیار وقت است . ازموقع حرب بزودی خبر نمیتوانیم بگیریم ، خونریختن بیهوده بعظمت وحشمت ایپراطوری روسیه مناسب نیست . اهالی روس درخصوص مدافعهٔ منافع مشروعهٔ خود خیلی خواهشگر میباشند . بنابرین بمجرد دیکه حوادث واخبار مظفریت باشان وشرف ماازاقصای شرق برسد هانلحظه برهمه اقوام نشرو اعلان خواهد شد! »

بیانیهٔ رسمی روسیه

ازطرف حکومت روسیه بتاریخ ۲۰ فبروری حوت یك بیانیهٔ دیگری نیز نشر گردید ، درین بیانیه اولاً ازین بحث رانده شده بود که تکلیفات آخری ژاپان در روز (۱۶) جنوری برج دلوبه روسیه رسیده ، وبازاز احوال ووقایعیکه پیش ازتاریخ انقطاع مناسبات بیك دوروزبچه صورت بود، وبکدام اسباب ترقی وپیروی نموده بیان میکند . وبعد ازان ازهجوم ژاپان برکشتی های جنگی ، وتجارتی روس که درروزهای (۸،۹،۱۰) فبروری بمخالف قوانین بین الملل بوقوع آمده یادآوری ، واز اعلان نشدن حرب گفتگوها بمیان میآورد . وازاعلان حرب حکومت ژاپون که در ۱۱ فبروری منتشرشده ، واوهجوم خودرا پیش ازین اعلان بسه روزاجرا نموده سخن رانده همه ملامتی را بگردن ژاپان میاندازد .

جواب نخستین حکومت ژاپان

۲۲ فبروری ۱۹۰۴

« حکومت روسیه ، دربیان نامه هائیکه در ۱۸ و ۲۰ فبروری نشر

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 274 of 300

نموده، بر حکومت ژاپان تهمت مینهد که گویا حکومت ژاپان بیك هجوم ناگهانی خائنانه بك ناوگان بی اهمیتی بدست آورده؛ وغیر ازین تهمت، این را نیز میگوید که:

« انقطاع مناسبات دیپلوماتیکیه اعلان حرب شمرده نمیشود، واعلان حرب در روز ۱۱ فبروری وقوع یافته است، وتعرضاتیکه از تاریخ ۸ فبروری بر کشتی های جنگی وکشتی های تجارتی روس بوقوع آمده همه گی سراسر مغایر ومنافی احکام قوانین بین الملل میباشد، ومسئولیت وبازخواست اینهمه معاملات نالایقه وحرکات خائنانه بحکومت ژاپان عائد وراجع خواهد بود.

« این تهمت هائیکه از زبان حکومت روس میبرآید یك صدای بسیار عجیب وغریبی بگوشها میرساند! چونکه به اینگونه حرکت ها خود روس ها همیشه یك محاربهٔ روسیه در اقصای شرق بدرجهٔ فوق العادهٔ میرسید. ثالثاً از تاریخ ۲۹ جون ـ جوزا ـ سنهٔ ۱۹۰۳ قوهٔ بریهٔ خود را بصورتیکه شایان دقت بود افزونی وبیشتری داد.

« از تاریخ ۲۹ جون ببهانهٔ اجرا کردن تجربهٔ نقلیات عسکری حکومت روسیه باخط راه آهن اقصای شرق (۲) لوا پیاده، (۲) کندك طوپچی، ویکقطعهٔ سواری سوق وارسال نموده است که این سوقیات از آنزمان بلا فاصله دوام ورزیده است. دراوایل فبروری موجودئی قوای عسکریه از ۴۰۰۰۰ نفر متجاوز بود. وغیر ازین اینهم بمرتبهٔ تحقیق پیوسته بود که روسیه بفکر آن بود که بیشتر از ۲۰۰۰۰ یك قوهٔ عظیمهٔ بفرستد.

« رابعاً، از یکطرف شب و روز درباب محکم کردن وحاضر ساختن استحکامات (پورآرتور)، وازدیگر طرف دربندرگاه (هونغ چه نغ)؛ و (لیائویانغ) ودیگر بعضی نقاط سرازنو استحکامات را بنا نهاد. خامساً، بواسطهٔ خط شمند و فر، وکشتیهای دستهٔ کشتی های خوش رضا ارزاق ـ یعنی گدام ومهمات ولوازمات حربی را فرستادن گرفت. حتی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 275 of 300

در اواسط ماه اکتوبر — عقرب یکی یکبار (۱۴) عرابهٔ یك قطار شمندوفر که از اسباب ولوازمات خسته خانه‌های سیار حربی پر وتملو بود از روسیه باقصای شرق فرستاده شد .

«بنابر اسباب مشروحه که ذکر شد هیچ کس ادعا کرده نمیتواند که روسیه طرف دار صلح ومسالمت باشد؛ بلکه همه فکر ومقصدش این بود که ژاپان را در زیر تسلط ونفوذ خود دارد .

«حرکات عسکریهٔ روس از نصف اخیر ماه جنوری تا به اول فبروری زیاده ترکسب فعالیت کرفت . در ۱۲ جنوری — دلو — دوکندك پیاده ، ویك فرقه سواری بحدود شمال کوریه سوق وفرستاده شد . در ۲۸ همین ماه ازطرف امیرال (الکسیه ف) به قوای عسکریهٔ روس که در جوار نهر (یالو) مقیم بودند برای حاضر ومهیا بودن شان برای جنگ اوامر لازمه داده شد . درتاریخ (۱) فبروری کوماندان شهر (ولاد یووستوق) بموجب تعلیماتیکه از حکومت خود کرفته بود به (اژانت) تجارت ژاپون که درانجا مقیم بود تبلیغ نمود که : قریباً (ولادیو وستوق) در زیر محاصره کرفته خواهد شد، لهذا بشما لازم بودن برامدن تان را از (ولادیووستوق) تبلیغ میکنم .

«درهمین تاریخ بغیر ازیك کشتئی جنکئی روس که دربندر کاه ما بود دکرهمه کشتی های جنکئی بزرك اوبه استقامت های مختلف بدریا های آزاد بطرف های غیرمعلوم سنای کشت وکذار رانها دند . وازیکسو متعادیاً از (لیائویانغ) یکسر بسوی شهر (یالو) سوقیات عسکریه اجرا مینمود .

«پس چون اینچنین حالهائیکه مذکور کردید درپیش چشم مجسم دیده شود کدام کس ادعا واثبات میتواند که روسیه بمقصد حرب کردن نبود ، وحاضری حرب را ندید ؟ زهی صلحپروری ! ...

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 276 of 300

«این تهمت که روسها بر ژاپان کرده میگویند: حکومت ژاپان بدون اعلان حرب بجنگ آغاز نموده، چنان یکصدای بی آهنگیست که بی آهنگئی آنرا خود روسها باربار نشان داده‌اند که ازدیگر مثال‌های آن صرف نظر، تنها مسئلهٔ ضبط واستیلا کردن ممالك (فینلاندیا) که درسنهٔ ۱۸۰۸ بی آنکه اعلان حرب نی، بلکه انقطاع مناسبات بکنند اجرا نمود چنان مسئلهٔ غریبهٔ سیاسیه ایست که هنوز ازخاطرها بیرون نبرامده است.

«بهرصورت: حکومت ژاپان بمقصد محافظهٔ منافع مشروعهٔ سیاسیهٔ خودبه برداشتن سلاح مجبور گردید، و آن سلاحرا استعمال هم کرد. پس حالاهرگونه تهمت‌هائیکه ازطرف حکومت روس برومیشود همهٔ آنرا بصاحب اورد میکنند.

«حکومت روسیه دعوا می‌کند که در اقصای شرق بغیر ازدایم کردن صلح و آسایش دیگر هیچ فکر و مقصدی راتعقیب و پیروی نکرده‌است. حالا آنکه این ادعای اوباجوابنامه‌هائیکه پیش ازانقطاع مناسبات به کابینهٔ (توکیو) فرستاده است بهیچ وجه قابل تألیف وبرابری نیست.

«حکومت روسیه هیچ گاه طرفدار صلح ومسالمت نبوده است! زیرا درقبول نکردن تکلیفاتیکه ازطرف ژاپان بنابر مقصد صلحجویانه پیش شده بود عناد و اصرار نموده، مذاکره کردن رابه بعضی بهانه های بی‌اصل واساس بیهوده دوچارتأخیر وتعویق گردانید؛ وازیکطرف درباب آماده کردن وحاضر ساختن قوهٔ بریه وبحریهٔ خود فعالیت وکارگذاری مکملی اظهارنمود که به این معامله‌های خود ثابت نمود که هیچگاه برادعای خود صادق نیست!

«این احوال بدلایل وبراهینیکه درذیل بیان میشود نیزسراسر عرتبهٔ ثبوت رسیده است: اولاحکومت روس درحالتیکه برای خالی کردن قطعهٔ منچوری

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 277 of 300

تابه‌ماه‌اپریل — تورسنه۱۹۰۳ وقت تعیین ومقرر کرده بود، ازان تاریخ دراقصای شرق بسی تدارکات عسکریه‌اجرانمود . وبازازهمان تاریخ قوهٔ بحریهٔ خودرا بانصورتی که ذکرمیشود بیشتری و افزونی داد :

۳۸،۴۸۸	طون	«۳»	عدد	سفینهٔ حربی .
۷،۷۲۶	«	«۱»	«	کرووازورزرهپوش .
۲۶،۴۱۷	«	«۵»	«	کرووازور .
۲،۴۵۰	«	«۷»	«	مخرب طورپیدو .
۱،۳۳۴	«	«۱»	«	غابوط .
۶،۰۰۰	«	«۲»	«	کشتی طورپیدو .

« که جمع جملهٔ حجم استیعابی آنها عبارت از (۸۲،۴۱۵) طون است ، وعدد شان (۱۹) قطعه سفینه یك قوهٔ عظیمه ایست .

« وبرسوانهم ، بواسطهٔ راه آهن به (پورآرتور) پارچه پارچه طور پیدوهای مخرب فرستاده ، بکمال فعالیت ؛ ودرظرف کم مدت آنهارا حاضر و آماده نمود . وغیرازین ازدسته کشتیهای جنگی خوش رضای خودنیز دو عدد واپور خودرادربندرگاه (ولادیووستوق) تجهیزوتسلیح کرده بحال کشتی جنگی دراورد .

« وبعدازان یکدسته کشتی جنگی که مرکب از (۱) قطعه زرهپوش ؛ و(۳) قطعه کرووازور ؛و(۷) قطعه مخرب طورپیدو ؛ و (٤) قطعه کشتی طورپیدو ؛ بودنیز براه افتاده بود که اگربه‌پس گردانیدن آنها مجبورنمیشد درانوقت قوت روس افزونی کرده میرفت . بناءً علیه مسئولیت وباز خواست اجبارکردن بمقابلهٔ بالمثل برژاپانیها ، بلکه برروسیه بارکردن لازم میآید .

« لهذا در (٦) فبروری حکومت ژاپان بقطع مذاکرهٔ که به‌نیم رسیده بود قرار داد ، وبه حکومت روسیه فهمانید که حکومت ژاپان برین قرار

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 278 of 300

داده است که برای محافظهٔ حقوق اساسیه ، ومنافع مشروعهٔ موقعیکه از طرف روسیه دوچار تهدید وگرفتار تهلکه میباشد هرگونه حرکات مستقلانه وآزادانهٔ که لازم باشد اجرا میکند ومناسبات دیپلوماتیکیه را قطع کرده سفیر خود را واپس طلبیده است .

« تعبیر (حرکات مستقلانه) مقصد اعلان حرب است فرض کنیم که حکومت روسیه به این یك ندا نست که این تعبیر به آن معنا دلالت بکند ؛ پس ازین ندا نستن و درك نکردن حکومت روس ، حکومت ژاپان چرا مسئول بشود !

« مسئلهٔ لازم بودن ونبودن اعلان حرب رسمی درنزد تمام علمای حقوق بین الملل متفق علیه است که یك شرط قطعئی الوجوب نمیباشد . حتی در بسیاری از محاربه های اخیره بعدازان که بحرب آغاز شده است اعلان حرب وقوع یافته است که اینخصوص برای حرب های زمان ما . درذیل یك قاعدهٔ عمومیه گرفته شده است .

«ازینسبب حرکات ژاپان از نقطهٔ نظر قوانین بین الملل نیز بهیچ وجه مؤاخذه وباز خواست نمیشود . لهذا این صدای مسؤلیت حرب که از پایتخت روس برخواسته تابسواحل بحر محیط کبیر رسیده است ، هیچ شبهه نیست که بتمامها بخود روسیه راجع وعاید میشود . »

این بود جواب نامهٔ نخستین ژاپان که ذکر شده درتاریخ ۲۲ ماه فبروری وزیر خارجیهٔ روس قونت (لامسدورف) سرازنویك نوطهٔ که محتوی بر شکایتهای ژاپان بود به دول معظمه فرستاده بود .

جواب دومی که دولت ژاپان به قونت (لامسدورف) داده است وبواسطهٔ سفیر ژاپان مقیم لندن به دول معظمه تبلیغ شده است بسبب اهمیتی که این جواب دارد عیناً آنرا درینجا نقل میکنیم :

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 279 of 300

جواب دومین ژاپونیا

« حکومت روسیه : حکومت ژاپان را در باب مسائل کوریه گویا بسببی که قوانین حقوق ملل تعرض کرده : میخواهد که مسئول ومتهم بشمارد ، ودر خصوص یك یك نوطه نیز بدول معظمه تبلیغ کرده است .

« حکومت ژاپان : افکار ومطالعات حکومت روسیه را در بنباب بهیچ وجه بنظر دقت نمیگیرد ، اما باوجود آنهم تبلیغات واهی وغلطی را که قونت (لامسدورف) در نوطهٔ خود بدولت ها تبلیغ نموده جرح وتصحیح کردن ازجملهٔ وظایف مهمهٔ حکومت ژاپان شمرده میشود . زیرا اگر آن اعلانات وبیانات واهی وغلط اورا تکذیب وتصحیح نکنیم برفکرها وذهنهای حکومتهای بیطرف بهمین صورت غلط و دروغ نقش گردیده سبب بعضی ملاحظات واستدلالات بیلزوم دربارهٔ ژاپونیا میشود . بنابرین حکومت میکادو اولا یکان یکان فقرات پنج تهمتی که در نوطهٔ روس بر وواردشده عیناً بیان میکند ، وبعد ازان هریك ازانها رارد وتکذیب مینماید :

« ۱ » — حکومت ژاپان پیش ازانکه اعلان حرب بکند به کوریه که اعلان بیطرفی کرده بود عسکر بیرون براورده است .

« ۲ » — درتاریخ ۸ فبروری — یعنی سه روز پیش از اعلان حرب ژاپانها بردو سفینهٔ جنگی روس که دربندرگاه بیطرف (شه‌مولپو) لنگر انداز بود هجوم ، وتعرض نموده است . بسببی که ازانقطاع مناسبات ومذاکرات خبردار نبودند افسران ونفری های این دوسفینه حیران ماندند که این چیست ؟ وموجب این بیخبری آنها نیز ازین بود که حکومت ژاپان از گرفتن جواب آخرین ما که بواسطهٔ تلگراف های (دانیمرك) به او تبلیغ شده بود وگردان شده خود بخود اعلان حرب کرده ، وراههای تلگراف کوریارا نیز

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 280 of 300

خراب کرده است .

« ۳ » — حکومت ژاپونیا بعضی کشتی های تجارتی روس را که دربندرگاههای بیطرف کوریا بودند برخلاف قوانین بین الملل ضبط کرده اند .

« ٤ » — حکومت ژاپان بواسطهٔ سفیر ، خود که در (سه ئول) مقیمست به سفیر مافهمانید که کوریا درزیر ادارهٔ ژاپان خواهد درآمد .

« ٥ » — حکومت ژاپان بواسطهٔ سفیر فرانس مقیم (سه ئول) بسفیر مادرانجا اوامر لازمه عطانمود که باهمه ارکان سفارت وهمراهان خوداز کوریا بیرون برآید .

« این ست پنج فقره تهمت نامهٔ روسیه که ذکر شده . حکومت ژاپان هریك ازینفقرات رافقره بفقره جواب میدهد .

« ۱ » — ژاپان این رااعتراف میکند که پیش ازاعلان حرب به کوریاعسکر بیرون برآورده است . ولیکن درانوقت بالفعل حال حرب مشتعل وجاری بود . یکی ازاسبابی که موجب حرب وجدال شده بود عبارت ازدایم کردن استقلالیت . وتمامیت مملکت کوریا بود . لهذا درمملکتی که برای منافع او جنگ میشود ، وآن مملکت در زیر تهدید و تهلکهٔ دشمن باشد سوق کردن وبراو ردن قطعات عسکریه یك تدبیر مشروعی بود . حالآ نکه درینباب موافقت ورضای ایمپراطور (کوریا) راحاصل کرده بعد ازان سوقیات عسکریه اجرا شده بود .

« حکومت ژاپان تدقیق ومحاکمهٔ اینمسئله را بنظر صلح وعدالت صلح پرستان وعدالت جویان عالم حواله میکند که آیا درمابین عسکر براو ردن ژاپان درکوریا بنابر مصلحت احوال حاضر ، باسوق کردن و فرستادن عسکریه مانچوری که حکومت روسیه بخلاف رضای حکومت چین ودراثنای دوام کردن مذاکرات صلحیه اجرا نموده است چقدر فرق عظیم موجود میباشد؟

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 281 of 300

« ۲ » — حکومت ژاپان احکام فقرهٔ دوم روس را دروتکذیب میکند؛ حکومت ژاپان نه درخصوص گرفتن جواب اوممانعت کرده ونه بخطهای تلگراف حکومت کوریاضرر وزیان رسانیده است . حکومت روسیه ازدوچار هجوم شدن دوکشتی حربی خودبیان میکند، حالآ نکه ازموجودبودن حرب درانوقت نیزسخن میبایست براند : حکومت کوریابرای عسکر براوردن به(شه مولپو) رضاوموافقت نموده بود ازان رواین بندرگاه برای محاربین ازبی طرفی بیرون برامده است ! »

« ۳ » حکومت ژاپان برای دیدن وفیصله کردن مسئله های ضبط شدن کشتی های سوداگری یك محکمهٔ (غنائم بحریه) تاسیس وبنا کرده بودبنابرین فیصلهٔ دعوای کشتیهای روس به این محکمه راجع وعائداست .

« ٤ » — حکومت ژاپان مضمون ومحتویات این فقرهٔ چهارم روس را نیزردوتکذیب میکند وبی اصل واساس بودن آنرا اعلان مینماید .

« ٥ » — حکومت ژاپان اسباب شکایتی که درزیر این نمبر فقره نوشته شده است نیز سراسر رد میکند ؛ چرا که نه خوداو ونه بواسطهٔ دیگری درخصوص برامدن سفیرروسیه از کوریا هیچگاه امرنداده است . درتاریخ (۱۰) فبروری سفیر فرانسه بنز دسفیر ژاپان آمده گفت که : سفیرروس آرزوی برامدن رادارد .

« بعد ازان همین سخن خود رابنوشته نیز بیان کرده فکر سفیرژاپان رادریاب پرسیده است .

« سفیرژاپان نیزگفته که اگرسفیرروس آرزوی آن را داردکه بصورت دوستانه ازکوریا برایدازطرف عساکر ژاپان محافظه ونگهبانی خواهدشد . سفیرروس در (۱۲) فبروری حرکت کرده تابه (شه مولپو) ازطرف یك مقدارعساکرژاپان محافظه شده است . قونسلوس — یعنی شهبندرروسیه

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 282 of 300

که در (فوزان) بود تابه (۲۸) فبروری در محل مأموریت خود مانده بوده وچون آرزوی رفتن را نمود ازطرف قونسلوس ژاپان معاونت ومدد کاری لازمه بأورسانیده شده است . وتابه (شانغای) هرگونه معاملات تازگانه به او نشان داده شده است .

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 283 of 300

نسبت قوت، واقتدار ژاپان وروس

پیش ازظهور محاربه بسیارکسان میگفتند که : مانند ژاپان یك دولت کوچکی بردولتی مانند روسیه که ازروی مساحهٔ جغرافی جسیمترین دولت های دنیاست هجوم بردن وجنگ کردن حقیقتاً یك جرأت عظیم ، و بی تدبیرئی بزرگی شمرده میشود . بلی! میگفتند که : نسبت مابین اینوحکومت نسبت (۱ : به ۳) میباشد .

حالآنکه این نسبت یك فکر صحیح ودرستی نیست . چونکه اولاً ؛ ژاپان ازیك ملت یکرنگ ویك نسق تشکیل یافته است ؛ حال آنکه روسیه زیاده از (۳۰) عدد ملل مختلفه مرکب شده میباشد . ثانیاً ؛ هرفردژاپانی بنام حکمدار ومملکت خود جنگ وجدال وحرب وقتال میکنند ، وبه آن صورت بمردن حاضرو آماده میباشند .

در روسیه چنین نیست . چرا که درروسیه بسیاراقوام وملل موجود است . ازجمله (۳) ملیون (فنلاندیا) یی موجوداست که برای منافع خصوصیهٔ خودشان ازصرف نمودن سعی وکوشش یکدقیقه خالی نیستند ! آیا این سه ملیون اهالی دراثنای حرب فدایی وارچسان جنگاوری خواهندکرد ؟

در روسیه (۱۲) ملیون (پولونیا) یی موجوداست که حال اینها ، و (بوئر) ها یکسان ؛ وچنانچه آن‌ها با انکلیسان است پولونیائیها نیزباروسها همچنان است . — یعنی هرا نقدر محبتی که (بوئر) ها باانکلیسها دارند اینها نیزها نقدرمحبت بروسها میپرورانند . پولونیائیان رابه برداشتن سلاح مجبور

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 284 of 300

کردن ممکنست . اما این یك هیچ باور کردنی نیست که درزیر بیرق روس خندان خندان جنگ و حرب کنند !

بنابرین درهرصد نفر روس بیست نفوس موجود است که اینها را داخل حساب نباید کرد حتی گفته میشود که یك قسمی ازین بیست نفوس هم بجهت ژاپان مایل دیده میشود .

درین یك هیچ شبهه نیست که ممالك روسیه ازممالك امریکای شمالی سه بار بزرگتراست ، لاکن درین حرب این وسعت عظیمه برای روسیه فائده نی بلکه مضرت بخشیده است . ممالك امپراطوری روس هشت یکی آن باجنگلهای کثیف مستوراست ؛ درچهار یکی ، آن زمین های قطبی شمالی که مسکن خرسهای سفیدو گوزنهای درخت شاخ میباشد وجوداست . درحقیقت حال اگر اقسامیکه موافق سکونت وتوطنست ازممالك روسیه جمع شوددرانوقت ازدیگر مملکتهای اوروپا بزرگتی ممالك روسیه خیلی کم چیزی میماند .

ملل متمدنه تابوقت ظهور جنگ ، ژاپانرا بهمان نظر قدیم پنجاه سال پیش ازین میدیدند . درنظر اینها ژاپان مانند یك میدان بازیچهٔ اطفال یا یك گلستان لطیف پر ازهاری دیده میشد . وچنان گمان میشدکه زندگانی ژاپونها به بعضی ذوقهای ساده وبسیط ، وتلذذات طفلانهٔ بسر می آید .

حالا آنکه مانند ژاپونیا که برای تعقیب وپیروی کردن مقصدی که درپیش گرفته است باینقدرجه صبر ومتانت ، وسعی وفعالیت هیچ یك دولتی اظهارنتوانسته است . کسانیکه احوال عالم رابنظر تدقیق وتحقیق مطالعه کرده اند این حقیقت به آنها آشکاروپدیدار گردیداست . آن مردمان باریك بین دیده بودند که در زیرهای دل ژاپانیان بعضی فضیلتهای عجیبی موجوداست . مانند مردانگی و دلاوری ، شدت امید و آرزو ، رسائی فکر و گمان ، این اوصاف جمیلهٔ خودرا باحمیت وغیرت وطنیه وملیه که درهرلحظه بفدا کردن نفس خودرادران راه حاضرو

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 285 of 300

آماده میباشند جمع وگرد آورده اند .

اینچنین کاهنهای بسیاری بودند که بشارت بزرگی وسطوت فوق العادهٔ ژاپانرا داده بودند، وگفته بودند که ژاپان البته یکی از دول معظمهٔ عالم خواهد شد؛ بنابرین این یك عدیم الامکان نی؛ بلکه ممکن الحصول بود که یکوقتی بادولت روس محارب ، ومقابل شود !

اما اگر از جهت کثرت نفوس نسبت آنها بنظر تحقیق وتدقیق آورده شود در انوقت نتیجه سراسر بعکس میافتد . چونکه اولاً اگر از جهت مساحهٔ سطحیه نسبت وقیاس کنیم نسبت بسیار بعیدی میگیرد . اراضی ژاپان « ۱۴۷،۰۰۰ » میل مربعست ؛ ومساحهٔ سطحیهٔ روسیه « ۸؛۶۶۶؛۰۰۰ » کیلومتر مربع میباشد . ثانیاً مقدار نفوس روسیه « ۱۴۰،۰۰۰،۰۰۰ » ؛ و مقدار نفوس ژاپان « ۴۴،۰۰۰،۰۰۰ » است . در روسیه بر هر کیلومتر مربع « ۱۵ » نفوس ، ودرژاپان بر هر کیلومتر مربع « ۲۹۶ » نفر میرسد .

مصارف سالیانهٔ روسیه « ۱،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ » ؛ وازژاپان « ۱۳۵،۰۰۰،۰۰۰ » طلای بوند انگلیسیست . مصرف سالیانهٔ تجهیزات عسکرئی روس ، « ۱۵۰،۰۰۰،۰۰۰ » ؛ وازژاپون « ۱۹،۰۰۰،۰۰۰ » بوند انگلیسی میباشد . دروقت حضر قوت مساحهٔ ـ یعنی قوت لشکرئی روسیه عبارت از « ۱؛۰۰۰،۰۰۰ » ، وازژاپان « ۱۷۵،۰۰۰ » نفراست .

دروقت سفر قوهٔ حربیهٔ روس (۴،۰۰۰،۰۰۰) ؛ وازژاپان (۶۷۵،۰۰۰) است که باینحساب تنها قوهٔ عسکریهٔ وقت حضر روسیه ازقوهٔ حربیهٔ وقت سفر ژاپان (۳۲۵،۰۰۰) نفر زیادگی وافزونی بهم میرساند !

این رقمهای هندسهٔ که درحساب بعضی نسبتهای روس وژاپان نگاشتیم اگر بحقیقت نظر شود بیکدرجهٔ بسیار بلند، وبی نسبتی شایان حیرتی دیده میشود! این رقمها اگرچه فرق عظیم قوتهای نسبت شانرا نشان میدهد اما ماهیت مسئله را

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 286 of 300

تمامها ایضاع نمیتواند. بلی! این رقمها بسیار راست. ارباب علم ایستاتستیك درخصوص فرق ومباینت عظیمی را که مذکور گردید ازروی حساب ثابت گردانیده‌اند ولی بازهم بفهمانیدن حقیقت فرق ومباینت نسبت این دوقوم محارب قادر نیست.

این است که اصل مقصد مادر انجاذ کر وبیان کردن بعضی اوصاف ومزیتهای برگزیدهٔ ژاپانیا نست که بسبب آن اوصاف باوجودیکه درقوت نسبت نظر بفن ایستاتستیك اینقدرکم بود بازهم درحرب اول خودرا بادشمن پرقوت خود برابر کرده توانستند!

اولا، درنزد ژاپانیان محبت پادشاه، ومملکت اساس مذهب، و بنای بقا وحیات شان شمرده میشود. مهمترین احترامات مراسم دینیهٔ شان ذبح کردن قربانیهاست بخوشنودئ ارواح کسانیکه درراه پادشاه ومملکت فدای نفس کرده باشند. درینمراسم ودیگر حسیات دلیرانه همهٔ افراد ملت ژاپان یکدل ویکوجود هستند. هیچ یك ژاپانی درمابین موت ووطن پروری متردد نیست.

نتیجه های خوبی که ازین فکر ومسلك حاصل میشود خیلی مهمست چونکه همهٔ افسران وافراد لشکری اساس دین وحیات خودفدا کردن جانرا در راه وطن وپادشاه خود میشمارند ازان روعدم محبت، نقصان صداقت، خوف وبیدلی درعسکرژاپان یکقلم دیده نمیشود. قوم ژاپان همه گی مانند یك فردواحداست. اینست که به این سبب هاقوم ژاپان برروس هاغالب شده اند. ژاپانها بسبب این طرز حیات ومعیشت گروه یاغی وباغی راما لك نیستند. ارباب جرم وشقاوت نیزخیلی کم دیده میشود. لهذا ژاپانیان درمحاربهٔ که میکنند به تمام قوت خودکوشش ورزیده همهٔ اهالی برای محافظهٔ حدود مملکت وبلندئ شان وشرف پادشاه وملیت به فدا کردن جان شتابان میشود.

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 287 of 300

یکی ازدانشمندان که در احوال ملیه وعمومیهٔ ژاپان خیلی تدقیق و تحقیق بکاربرده دریکی ازتألیفات خودچنین مینویسد :

«هنگامیکه جنرال (مولتکهٔ) جرمنی تلگراف کشید که : اردوحاضراست همهٔ المانها — یعنی جرمنها آن چنان یك سرعت وتعجیلی بکار بردند که شایان حیرت بود ! حالآنکه ژاپانها درجمع آوردن قوت های متفرقه، وپوشیده داشتن حرکات عسکریه ، وسوقیات وتقلیات چنان سرعت وتعجیل نشان دادند ، وکارهای لازمئی (سوق الجیشیه) رابچنان سهولت اجراواستعمال کردند که همهٔ عالم عسکری را انگشت بردهان حیرت ساختند ! ایندرجه مکملیت درهیچیکی ازملتهای اوروپا دیده نشده است . بمجرد یکه قوتهای عسکریهٔ احتیاط خواسته شدند به بسیار زودی همهٔ آنقوت بزیرسلاح جمع آمدند . باوجود اینقدر سرعت و استعجال بازهم یکدکه از گیتس های عسکر کم ونقصان نبود بلکه از جزئی تاکلی لوازمات سفر حربیهٔ شان مکمل و آماده بود . زانوهای ژاپانها خیلی درست وسالمست ورفتارشان بسیار چابکست . وقتیکه راه میروند گامهایشان خیلی سبك واز هم کشاده است . صبح خیلی وقت از خواب برمیخیزند ؛ هنگامیکه ژاپانی ها برای کار وبار خود بکوچه میبرایند بلکه در انوقت هیچیك انگلیسی از خواب برنخواسته خواهد بود .

« ژاپانها چنانچه راه میروند همچنان حرب میکنند . درسفر حرب چین و ژاپان (ژور ژلینج) حرکات ژاپان هارا تدقیق کرده . میگوید که : اینقدر چابکروئی ژاپانها شایان حیرتست ؛ چنان گمان میشد که هرحرکت دوبار اجرامیشود ؛

« اما اینسرعت وچابکی ازسخت پئی وتوانائی وجودشان نی ؛ بلکه یك حرکت اختیاریه ایست که محض از آرزو وغیرت فوق العادهٔ شان پیش آمده است .

« بمجردیکه حرب آغاز کند هرفرد ژاپانی یك مجسمهٔ دهشت وشجاعت میشود ! گامهای بی صبرانهٔ شان ازنغمات پر آهنگ (یك ! دو ! یك ! دو !) متشکل بوده برای

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 288 of 300

خودرا رساندن بهدف مقصد یك وجودانه اجرای تأثیروغیرت میکنند.

« تکیه گاه یگانهٔ غیرت که فضائل روحیهٔ ژاپان ها رازیاده میگرداند عبارت ازخود نمائی ساختگی نی ، بلکه عبارت ازیك محبت حقیقیه ایست که به مملکت وپادشاه میپورانند ! وقتیکه ژاپانها ازیك طرفی تهدیدوتعرض بینند ها للحظه درتمام خاك ژاپان موجه های طوفان پرهیجان باشدت و دهشت بظهور میآید ! تأثیراین طوفان تابجاهای بسیاردورحیات قومیهٔ آنها میرسد . همهٔ کویهای وبرزن ها بانغمه‌های جنگ وجدال طنین انداز میشود. از توانگران گرفته تابه فقیرترین مملکت جملگی به اعانه ها — یعنی چنده ها برای مدد کارئی عسکری خودرا شریك میسازند . حتی اطفال کوچك مملکت نیزبه اردوهدیه هاوتحفه‌هامیفرستند. . . آرزوی شان بخدمت عسکری دروقت حرب بدرجه ایست که اگرازین خدمت محروم بمانند اکثر تلف نفس میکنند !درسفرحرب چین بسی نمونه‌های گوناگون اینگونه فداکاری ها دیده شده است . بعضی اشخاصی که بسبب ناخوشی ، ویابی اقتداری ، از شرف وسعادت فداکردن جان درراه پادشاه ومملکت محروم بماند آنچنان یك حیات رابارگران طاقت فرسایی شمرده خودرا خودهلاك میکنند.

« از عناصر اساسیهٔ کامیابیهای ژاپان هایکی نیزشدت ذکاء ووسعت معلومات افراد عمومیهٔ آنهاست .درهیچ مملکت دنیا تربیه وتحصیل بدرجهٔ ژاپان مکمل نیست .

« تمام مالك ژاپان ؛ ازمکتب های بسیارکوچك ابتدائی دهات وقریه‌ها گرفته تابه دارالفنونهای بزرگ سراسر پرومملو میباشد. درینجاها کسانیکه تحصیل ، وتوسیع معلومات کرده بیرون برامده اند تشبثات واجراآت مخترعانهٔ شان برای ژاپان مدار فخر وشرف شمرده میشود . اینها ، بهمه چیز هائیکه لازم ترقیات مدنیه باشد مالك هستند . وغیر ازین برای اصلاح احوال

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 289 of 300

مکتبها هیچیك آن وزمان ازتدبیراندیشی وسعی وکوشش وانمی‌ایستند .
وهیچ شبهه نیست که بسبب این اصول بسی ثمرهای منفعت داری حاصل
خواهند کرد .

« اگرچه ژاپان بقدرثلث دشمن خودنفوس داردباز هم درژاپان هرسال
بسیار کتابها نشرمیشود . وبسی اخبارها روزمره چاپ میشود . همهٔ اهالی
درخواننده گی ونویسنده گی به انگلیسها مشابهت دارند . مقدار همه شاگردان
مکاتب ابتدائیه وعالیه بیشتراز « ۵،۰۰۰،۰۰۰ » است ! نظر بجمع همهٔ نفوس
ژاپان اینمقدار یکه ذکرشد به نسبت نه یك میباشد . حالآنکه درحکومت روسیه
اینمقدارمذکور به نسبت سی وپنج یکی میرسد ! مقدارخوانندگان ونویسندگان
که در « ۴۴،۰۰۰،۰۰۰ » نفوس ژاپان موجود است ازخوانندگان ونویسند
گانیکه در (۱۴۰،۰۰۰،۰۰۰) نفوس روس میباشند بیشتراست .

« بسبب معلوماتیکه عساکربریه وبحریه ژاپان دارند بردشمن خود بر
تری وبلندی گرفتند . مقدار بسیار کمی ازعساکر روسیه تحصیل وتربیه
دیده اند . روسها امری که ازافسرخود میگیرند بی آنکه فائده وحقیقت آنرا
بدانند بنا برتربیهٔ عسکریه که آموخته اند آنرا اجرامینمایند . حالآنکه ژاپانها
علی العموم میدانندکه بچه چیزمکلف هستند ، وچه باید بکنند ، وبرای چه
میکنند ؟

« طوبچیان ژاپون درخصوص اجرای صنعت خود ، مهارتیکه دارند
شایان حیرتست . عسکربحریه درباب انداختن طوربیدو ، وسوق واداره
کردن محربها هنروليا قتی که بکاربرده اند به اثبات رسانیدکه اصول تربیه و
تحصیلی که حکومت ژاپان درپیش گرفته برعموم افراد تاجه درجه تأثیر
عظیمی بخشیده است .

« اینست که این حال درمابین این دوحکومت مساوات وبرابری دائی ،

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 290 of 300

بلکه تفوق ورجحانیت ژاپان را ظاهر وهویدا میسازد !

« نمونه های بسیار در خشندهٔ این تربیه وتحصیل در خد متهای طبیهٔ اردو ، ودستهٔ کشتی های جنگی مشاهده شده است .

« ژورژلینج » میگوید که : دریکی از خسته خانه های سیار میدان حرب ژاپان درامدم . اینجا یك دایرهٔ کوچك صحیه بود . اما لوازم و تجهیزات آنرا بدرجهٔ مکمل یافتم که تابه اینده ندیده بودم !

« ضیا ، نظافت ، کارگذاری از لوازم نخستین صحت است . درهر گوشهٔ آن خسته خانه این لوازم اساسیه بکمال درخشنده گی رونما ست . یکو جب زمینی نیست که برای یك یك کاری بکار نیاید . یکدرهم نقاتی نیست که زیاده و بی لزوم باشد !

« جراحان اردو خیلی اشخاص ماهری میباشند . دراینها بسیار اوصافیکه ژاپونها مالك آن هستند مانند نزاکت ، سرعت انتقال ، نفوذ نظر چستی وچالاکئی دست بصورت بسیار مکملی موجود است . »

رئیس جمعیت طبیهٔ انگلستان جنرال « تایلور » از تحقیقاتیکه درسفر حرب چین وژاپان اجرا کرده چنان را پورط داده که بسبب کامل بودن فن طب و وجراحی همه مجروحین عسکر ژاپان صحت وعافیت یافته اند .

« امور ادارهٔ عسکریهٔ ژاپان — یعنی دفتر دخل و خرج لوازمات نیز خیلی خوب ومنتظمست . نقلیات وباربرداری اردوبه بسیار آسانی اجرا میشود . حاضره آماده کردن لوازم سفریهٔ اردوی ژاپن از اردو های دیگر حکومتها خیلی زودتر ممکن میشود . ماکولات ، و مشروبات اردو خیلی اعلا و نفیسست .

« دایرهٔ عسکریهٔ که مأمور خدمت استکشافست بهر طرف اقصای شرق جاسوس های بسیاری فرستاده است . درستی ، وانتظام نقشه ها آنقدر مکملست

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 291 of 300

که انسان را حیرت میدهد . تلگراف های محاربهٔ ژاپان ها از او روپائیان خیلی مکملتر است ..مهندس‌ها ،ونقب کنها وظیفه‌های خودشانرا بکمال مهارت وچالاکی اجرا مینمایند . »

اینست فقراتی که ازتألیف (هانری نورمان) نام مؤلفی که دراحوال ژاپان تدقیقات کامله بکاربرده‌است نقل نمودیم . بحقیقت که برای اردوی ژاپان همه لوازمات حربیه ، وجمیع اسباب جنگ موافق ترقیات مدنیهٔ حاضره تهیه و آماده شده است . بسیاری ازدانشمندان که دراحوال عسکریهٔ ژاپان تحقیقات بلیغه اجرا کرده اندعالی بودن ناموس وغیرت ومکمل بودن وجدان وهمت افسران عسکریه ومحاربهٔ ژاپان را تصدیق واعتراف کرده‌اند . قناعت فوق العادهٔ عسکرژاپان ، وخصلت برگزیدهٔ ناموس وصداقت افسران طالع حرب ژاپانیانرا خیلی درخشان داشته است .

یك مؤلفی دیگری میگوید :

« این محاربهٔ روس وژاپان برای نشان دادن ثمرهٔ تعلیم وتربیه وناموس عسکری یك درس عبرتی شده است . »

اداره کردن عسکر روس که به ممالك بعیده سوق وفرستاده میشوند سراسر کسب صعوبت ودشواری میکنند .

آثار ضعف وسستی که از « ۲۰۰ » سال به اینطرف درمحاربانی که روسیه اجرا کرده‌است دیده شده ، یك قسمی ازین سستی از کم بودن شجاعت وقوهٔ مفکره ویك قسمی از نقصان غیرت ملیهٔ روسهاپیش آمده‌است .

درابتدای ظهور اینحرب ازسوق واداره عسکرودستهٔ کشتیهای جنگی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 292 of 300

روس معلوم میگردید که درمیان مامورین وافسران عسکریهٔ روس ضبط وربط مکمل عسکری موجود نیست .

ژاپانیان بهنوشیدن شراب ومسکرات هیچ میل وانهماك ندارند . حالآنکه روسها امروزه روز مانند صد سال پیشینهٔ انکلیسها به نوشیدن مسکرات وسرمستی مبتلا میباشند — ژاپانها دیگرهرگونه خطاونقصانی که داشته باشند خواهند داشت اما هیچگاه هیچکس یك ژاپانی را سرخوش وبدمست ندیده است . حالآنکه بقدر (۵۰) نفر افراد بحریهٔ یکی ازکشتیهای سلطنتی روس راخود مؤلف درکوچه های شهر (قوپنهاغ) ازبدمستی بیهوش برزمین افتاده دیده است .

دولت روس در تمجارب بجز حاضرئی پولیتیکئی دیپلوماسی دگرهیچ حاضرئی جنگ را ندیده بود . وقتیکه بندرگاه (پورآرتور) (وولادیوستاك) وخط راه آهن سیبریا را ژاپانها بریدند آنوقت نقصانهای تشکیلات روس بتمامها ظاهر وهویدا گردیدکه درجلد مخصوص این کتاب مفصل بیان خواهد شد .

درانوقت قوهٔ عسکریه واجرائیه ازمرکزدورشده میرفتند ، ارزاق و مهمات آنها نیزکم شده میرفت ! مقصد مازدرج اینمسائل اینست که پیش ازوقوع جنگ حال بچه مرکز بوده است . واینرا ازخود نمیگوئیم بلکه ازروی اوراق حوادث سیاسیه ویومیه بیان میکنیم . این بحث را بایکچند سطری که ازجریده یعنی — اخبار (کانادا) نقل میکنیم بهانجام میرسانیم :

« فکرقدیمی که ازبهر مغلوب شدن یك دستهٔ کشتیهای جنگئی که بقطع

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 293 of 300

وسیر انجار بعیده مجبور شود پرورانیده میشد به اینمحاربهٔ روس وژاپان سراسر محو وزایل خواهد شد. کسانیکه حوادث سوقیات عسکری — یعنی لشکر کشئی انکلیسهارا بسوی افریقای جنوبی بخوبی مطالعه کرده اندیدو نتیجهٔ مهمهٔ دسترس یافته اند. یکی آنکه اولا انکلیسها براینمسافهٔ که لااقل دوهفته راه بود سوقیات عسکریهٔ خودرا به بسیار سرعت اجرا کردند. دوم آنکه برای محافظهٔ راه آهن خود که ازممالك دشمن میگذشت عسکر بسیاری مقرر کردند.

«کیچنر» سه قسم اردوی خودرا برای محافظهٔ خطراه آهن مقرر داشته و تنهابایك قسم آن بادشمن محاربه کرده است. خطهای راه آهن راحافظه کردن نقلیات وسوقیات عسکریه را درزیر امنیت ومحافظه گرفتنست. دربحر نقلیات عسکریه رابسهولت وامنیت اجرا کردن، موقوفست برینکه دربحر حاکمیت بدست آورده شود، وکشتیهای نقلیهٔ خودرا ازتعرضات دشمن نگهدارد.

«قوهٔ بحریهٔ که در (پورآرتور) بود بعدازانکه بندرگاه سراسر ازطرف دشمن درزیر محاصره گرفته شود مجبور میگردد برینکه ماکولات، ولوازمات خود شانرا ازراه خشکه بدست آرد. بنابرین چیزیکه ازهمه زیاده ترشایان دقت واهمیت است امر محافظهٔ خطراه آهن «۱،۸۰۰» میل مانچوری میباشد.

«حکومت چین، مالك یك اردوی مکملیست که عبارت از «۳۰،۰۰۰» نفر است، وافسران آنهم همه کی ژاپانیست. این قوت درجناح اردوی روسیه میباشد. ژاپان همهٔ لوازمات سفریه را به اینها میرساند. این عسکر بهر گونه زحمتها ومشقتها متحملست. پس هرگاه چین نیز باژاپان دست یك کند دران وقت تنها برای خط مانچوری لااقل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 294 of 300

«۷۵،۰۰۰» یك قوهٔ عسکریهٔ لازم میآید .
« کسانیکه باحوال قلبیهٔ عساکر ژاپان، و
سرعت حرکتشان درجنگ وقوف
و آگاهی دارند میدانند که تاژاپان
« ۵۰،۰۰۰ » تفریق اردوئی بهشبه
جزیرهٔ «لیااوتونغ» بیرون برا
رد، روسیه نیم اینقوترا
سوق کرده نخواهد
توانست . »

انتهای جلد اول

محمود طرزی

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 295 of 300

فهرست

مندرجات جلداول تاریخ محاربهٔ روس وژاپان

صحیفه

یکدوسخن درباب طبع کتاب ٤
عرض مقصد مترجم ۸
مدخل — اجمال اسباب جنگ ۱۱

(ژاپونیا)

ازصحیفهٔ ۲۷ — تابه صحیفهٔ — ٤۰
احوال جغرافیه — عناصر اساسیهٔ ژاپانها — احوال تاریخیه

(احوال ستاتستیقیه)

ازصحیفهٔ ٤۱ — تابه صحیفهٔ — ٥٥
معارف عمومیه — تدریسات ابتدائیه — بیانامهٔ ایمپراطوری — تدریسات اعدادیه — تدریسات عالیه — زراعت — تجارت — صنایع — معادن — بودجه — یعنی میزان دخل وخرج — تجارت بحریه، وسفاین تجاریه — وظیفه های کشتیهای تجاریه درا ثنای حرب — شمندوفرها — یعنی راههای آهن بنام دیگر ریل

http://hdl.handle.net/2333.1/3ffbg7dg Image 296 of 300

(زنده گانئی ژاپان)

ازصحیفهٔ ٥٦ — تابه صحیفهٔ — ۷۲

ادبیات — صنایع نفیسه — اخلاق وعادات — مساکن ومفروشات — ملبوسات — مأکولات — زنده گانئی داخلی — ادیان

(قوهٔ حربیهٔ ژاپونیا)

ازصحیفهٔ ۷۳ — تابه صحیفهٔ — ۱۱۲

اردوهای عسکری ، کشتیهای بحری — اردوی عسکرئی ژاپون — خدمت عسکریه — مکاتب عسکریه ، وافسران — قوهٔ حضریهٔ پیاده — رساله — طوپچی — طوپچئی قلعه — طوپچئی محاصره — استحکام — نقلیه — دروقت حاضرئی سفر جنگ — ملبوسات، تجهیزات ، تسلیحات عسکری — دار الصناعه ها — یعنی کارخانه های عسکری — حیوانات — امر وافسری — اوصاف عساکر وافسران ژاپان — تربیهٔ عسکریه — خوراك مقرری روزانهٔ ژاپانها — تقسیمات وقت حضر اردوی ژاپان — تقسیمات وقت سفر جنگ اردوی ژاپان — جمع آوری وبراوردن بخشکه — دونما — یعنی دسته های کشتئی ژاپان — اسلحه و تجهیزات کشتیها — تقسیمات وقت حضر کشتیها — خدمت عسکریهٔ بحریه — حالت سفر حرب کشتیها — اوصاف عسکریهٔ بحریه .

(روسیه)

احوال جغرافیه وتاریخیه

ازصحیفه ۱۱۳ — تابه صحیفهٔ — ۱۵۰

سبریا — احوال تاریخیهٔ سبریا — خط بزرك راه آهن سبریا ولنکر گاه